MART 1998
SAYI:39 400.000 TL.

POPÜLER SİNEMA DERGİSİ

sinema

ISSN 1300-8161

CAMERON DIAZ

"A LIFE LESS ORDINARY"

TÜRK SİNEMASINDA EŞCİNSELLER

"AMISTAD"
"THE RAINMAKER"
"AVCI"
"POSTMAN"
"KARIŞIK PİZZA"

UZAY KABUSU DEVAM EDİYOR

"Alien: Diriliş"

9 771300 816004 39

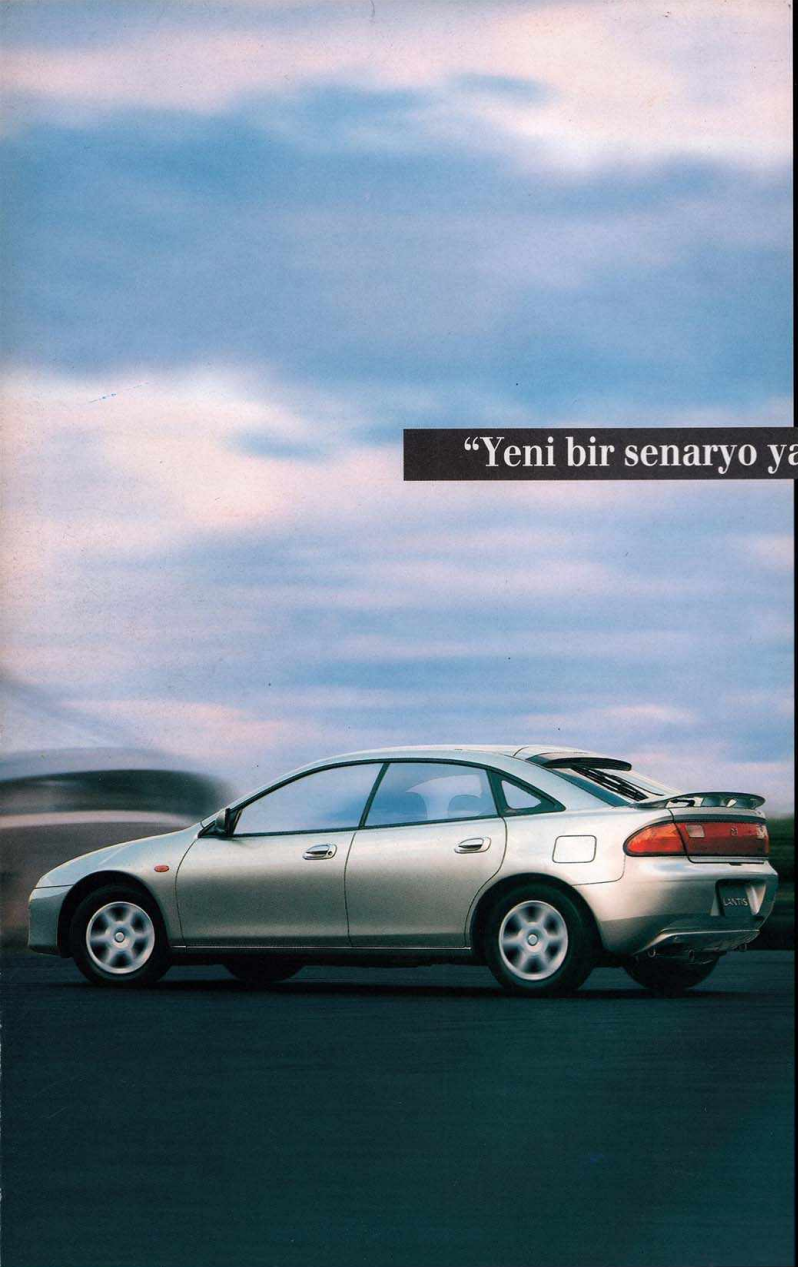

mazda

"Yeni bir senaryo yarat..."

Başkalarının hayatına
özenme,
sen örnek ol.
Diğerlerinin davranışlarını
örnek alma,
kendi tarzını yarat.
Onların peşinden gitme,
kendi rotanı çiz.
Başkalarının senaryolarında
rol alma,
kendine ait...

"...Yeni bir senaryo yarat!"

Lantis

mazda 24 SÜPER SERVİS

Siz neredeyseniz MAZDA 24 SÜPER SERVİS 365 gün 24 saat orada!

Mazda Motor Türkiye

Tel: (0216) 387 33 70 (PBX) Faks: (0216) 353 79 95

HER AY KOLEKSİYONCULAR İÇİN HEDİYE BİR FOTOĞRAF

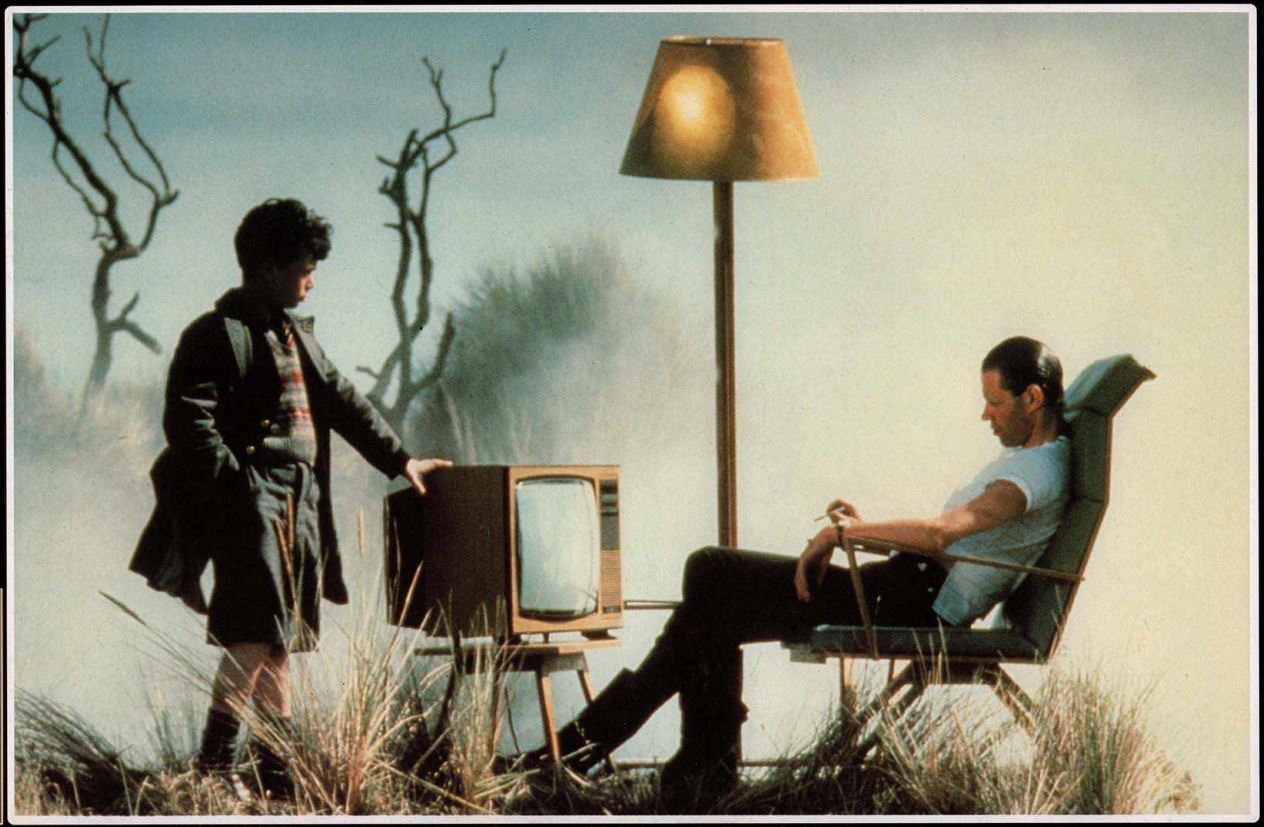

SİNEMA TARİHİNDEN sinema KOLEKSİYON

sinema KOLEKSİYON

SİNEMA TARİHİNDEN No: 1

"PINK FLOYD THE WALL"

Yönetmen: Alan Parker. **Oyuncular:** Bob Geldof, Christine Hargreaves, James Laurenson, Eleanor David, Bob Hoskins. 1982, İngiltere yapımı. 99 dakika.

Efsanevi rock grubu Pink Floyd'un çok satan duble albümü "The Wall"dan esinlenilerek yazılan senaryo, bir rock yıldızının yaşadığı zihinsel buhran ve gördüğü hayaller üzerine kurulu... Diyalog yok, dolayısıyla konulu bir film sayılmaz. Tümüyle şarkı lirikleriyle akan bir hikaye de yok; yani bir müzikal de değil. Daha başka, daha özgün bir şey. Uzun, upuzun bir video klip. MTV çağını haber veren, videoklip salgınını başlatan bir film. Alan Parker'ın görsel maharetlerinin rehberliğinde savaş, faşizm ve eğitim eleştirisi... Animasyon ve müziğin seyrine doyulmaz bir karışımı...

Çok lezzetli çok pratik!

Kendinden Soslu Makarna

Kendinden soslu Veronelli makarna, mutfağında mükemmel lezzeti ve pratikliği bir arada isteyenler için yepyeni, nefis bir taktik. Hemen pişiyor, süzmeden, tek tencerede işi bitiyor. İster Romana soslu, ister Napolitan soslu, isterseniz Cheese&Mushroom soslu makarna...

Veronelli ile 9 dakikada lezzet sofranızda.

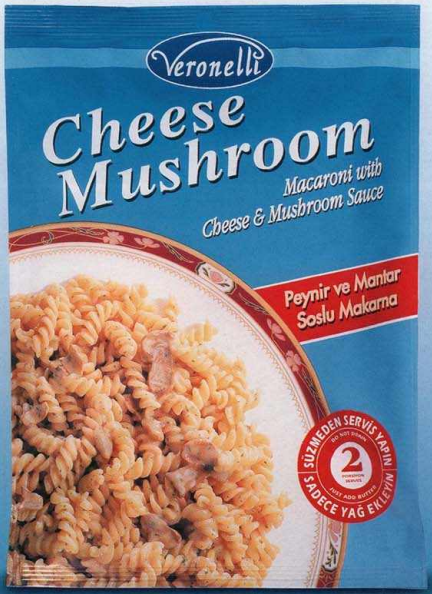

Veronelli

"Nefis bir taktik"

SÜZMEDEN SERVİS YAPIN.

Dinç BİLGİN
(Başkan)

Sabah Periyodik Yayınlar A.Ş
adına İmtiyaz Sahibi
Ercan ARIKLI

Genel Yönetmen
Mehmet E. DEMİREL

Yayın Koordinatörü
Ahmet ÖRS

Genel Yayın Yönetmeni
(Sorumlu)
Mehmet AÇAR

Görsel Yönetmen
Filiz DAL

Yazı İşleri
Senem ERDİNE
Aygen KUTLAR
Berna ÇETİN

Genel Yönetmen Yardımcısı
Ayşe BARIM

İnsan Kaynakları Koordinatörü
Şakir GÜLSEVER

Müessese Müdürü
Mahmut BAYAR

Tanıtım ve Promosyon
Koordinatörü
Nergis Arda OK

Tanıtım Görsel Yönetmeni
Naci YAVUZ

Promosyon Sorumlusu
Asuman KARABACAK

Tanıtım Sorumlusu
Ayça DEMİRAY

Teknik Koordinatör
Kazım VAROL

Reklam Grup Müdürü
Esra ORGA

Reklam Müdürü
Zafer ERSAY

Rezervasyon Teknik Müdürü
İsmail KARPUZOĞLU

Rezervasyon
Ayfer KOÇ
502 80 90 / 91

Genel Müdür
Kemal GÜLER

Genel Müdür Yardımcıları
Rana KARLIDAĞ
Ece ARMAN

© 1 Numara Yayıncılık A.Ş.

Yönetim Yeri: Basın Ekspres Yolu, Medya Plaza, 34540 Güneşli/İST.
TEL: (0212) 502 84 79-80
FAX: (0212) 502 83 44
DAĞITIM
Birleşik Basın Dağıtım A.Ş.
(0212) 550 25 04 (9 hat)
BASKI
Me-Pa A.Ş. Tel: (0212) 270 63 64

Yazı ve fotoğrafların tüm hakları SINEMA dergisine, yayınlanan ilanların sorumluluğu ilan sahiplerine aittir.

Bu dergi basın meslek ilkelerine uymaya söz vermiştir.

Okur Hizmetleri Servisi: 624 52 10/206

"Olağanüstü Bir Hayat": yapımcısı, yönetmeni ve yazarıyla söylesi, sayfa 72. Cameron Diaz söylesisi, sayfa 78.

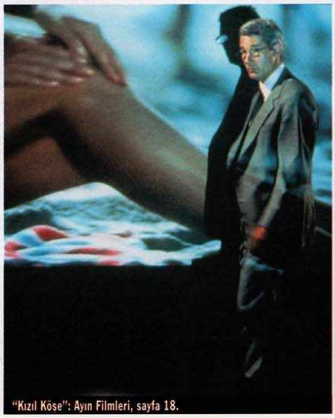

"Kızıl Köse": Ayın Filmleri, sayfa 18.

Fikret Kuşkan: Bir Film Bir Oyuncu'da, sayfa 64.

"Bay Şeşibe": Ayın Film

s": Ayın Filmleri, sayfa 18.

sinema SAYI: 39 MART 1998

7 JENERİK SOHBETİ
"Avcı"nın oyuncusu Ahmet Uğurlu ile...

8 ÖZEL SEANS
Haberler, setler, projeler, festivaller... Tam 7 sayfa.

18 AYIN FİLMLERİ
Mart'ta vizyona giren bütün filmler.

22 FİLM ELEŞTİRİLERİ
"Kaybedenler", "Ateşli Geceler", "Oyun".

26 IŞIK VE GÖLGE
Atilla Dorsay'dan yönetmen/eleştirmen söyleşileri.

30 AYIN PROFİLLERİ
Matt Damon, Ewan McGregor, Diane Venora.

36 "ALIEN DİRİLİŞ"
10 sayfalık kapsamlı bir dosya.

46 "AMISTAD"
Spielberg'den ırkçılık üzerine "ciddi" bir film.

50 KIYAMET WESTERNİ
Kevin Costner "Haberci" ile karşımızda.

54 "KARIŞIK PİZZA"
Yönetmeni ve yapımcısına göre "Eğlenceli bir hikaye."

60 "THE RAINMAKER"
Coppola'dan "hukuki" bir film.

54 OLIVER STONE
"Kaybedenler"in yönetmeniyle geniş bir söyleşi.

64 BİR FİLM BİR OYUNCU
"Avcı"nın oyuncusu Fikret Kuşkan ile.

66 BİR FİLM BİR YÖNETMEN
"Avcı"nın yönetmeni Erden Kıral'la.

72 OĞLAN KIZA RASTLAR
"Olağanüstü Bir Hayat"ın ekibi anlatıyor.

78 CAMERON DIAZ
"Olağanüstü Bir Hayat"ın sarışın yıldızı.

82 İZMİR FİLM FESTİVALİ
Programdan seçmeler.

86 İNTERAKTİF FİLMLER DOSYASI
İnteraktif filmlerin dünü, bugünü ve geleceği.

92 YEŞİLÇAM'DA EŞCİNSELLER
Agah Özgüç'ün kaleminden...

96 SİNEMA DERSLERİ
Wim Wenders'ten...

100 YEŞİLÇAM SOKAĞI
Geçmiş zaman hazineleri...

102 SİNEMA DEFTERLERİ
Sinema bir dil midir?

104 FİLM DERSLERİ
Film türleri.

106 MULTİMEDYA, MÜZİK, KİTAP, TV
Evdeki sinema keyfiniz için 8 sayfa.

114 HATIRA DEFTERİ
"Schindler'in Listesi".

En iyi yardımcı oyuncu!
NESCAFÉ
Kahvenin en iyisi

Ahmet Uğurlu

Erden Kıral'ın Mart'ta gösterime girecek "Avcı" filminde oynayan aktör sorularımızı cevapladı.

Çocukluk kahramanınız kimdi?
Çocukluğum Anadolu'da geçti. Orada bizim en büyük ilgi odağımız bayramlarda kurulan şenliklerdi. Çadırlar, aynalar olurdu. Bisiklete bindirirlerdi. Bildiğimiz klasik oyunlar oynanırdı. Bunların içinde benim en çok ilgimi çeken ip cambazıydı.

Lakabınız var mıydı?
Evet, Zehir derlerdi bana. Çok küçüktüm daha okula gitmiyordum. Çocuklar futbol oynarken kendilerinden küçükleri genellikle kaleye geçirirler. Beni de kaleye geçirirlerdi. Belki çok gol yerdim ama bütün toplara atlardım. Onun için Zehir koymuşlardı adımı.

Tiyatrocu olmasaydınız ne olurdunuz?
Ressam olmayı düşlüyordum. Gazi Eğitim Enstitüsü'nün Resim Bölümü vardı o zaman. Giriş sınavının ilk basamağını kazanmıştım, ikinci basamağına hazırlanıyordum fakat işte o sırada tiyatroyla tanıştım.

Hangi ülkede oyuncu olmak isterdiniz?
Bu alanda uluslararası planda dünyaya hangi ülke hakimse o ülkede olmak isterdim. Dolayısıyla Amerika tabii...

Hayatınız filme alınacak olsaydı yönetmen kim olsun isterdiniz?
Yönetmen ben olmak isterdim çünkü film tamamen yönetmenin işi. Yani oyunculuk, kamera yönetimi, ışık yönetimi bütün bunlar aslında filmin ruhuna hizmet eden tâli ögeler çünkü yönetmen filmde her şeye hakim olan adamdır. Film, onun baktığı biçimde çekiliyor. Sonuçta film yönetmenin işi. Onun için de kendi hayatımı kendim çekmek isterdim.

Bu filmin adı ne olurdu?
Belki de "İpteki Cambaz"...

Son zamanlarda izlediğiniz en iyi Türk filmi hangisiydi?
"Tabutta Rövaşata" dermişim... (Gülüyor) Vallaha son zamanlarda "Masumiyet" var beğendiğim.

Türkiye'den hangi oyuncuları beğeniyorsunuz?
Mesela Haluk Bilginer iyi bir oyuncu ama Haluk mektepli Ingiltere'de okudu falan. Bunun yanında alaydan yetişmiş bir Tarık Akan, Kadir Inanır da hoşuma gidiyor. Onların sinemayla ilgili mücadeleleri, sinemaya bakış açıları, gittikçe yükselen oyunculuk grafikleri de hoşuma gidiyor. Oyuncuların başarıları istikrarlı olmuyor Türkiye'de. Mesela bakıyorsunuz bir oyuncu bir yere tam oturuyor. Iyi yönetildiklerinde yetenekli insanlar görüyorsunuz ama bizde yönetmenler iyi oyuncu yönetemediği için oyuncular yeteneksiz gibi görünüyor.

Son doğumgününüzü nasıl geçirdiniz?
Son zamanlarda doğumgünlerinden pek hoşlanmıyorum. Kaç yaşına girdiğin çıkıyor ortaya. Son doğumgünümde Bodrum'daydım. Eşim yazı yazması gerektiği için gelmedi. Ben çocuğumla birlikte gittim. Gündüz deniz kenarında bir yerde yemek yiyorduk. Eşim o restoranı arayıp benim doğumgünüm olduğunu söylemiş ve bir şeyler hazırlamalarını rica etmiş. Şaşırtmıştı beni.

Akşamları nasıl vakit geçiriyorsunuz?
Uzun zamandan beri, daha doğrusu çocuğumuz okula başladığından beri hayatımız ona tâbi oldu. Çocuk sabah beş buçukta kalkıyor okula gitmek için. Dolayısıyla biz de o saatte kalkıyoruz onun için akşamları hep evdeyiz.

Somurtur musunuz bağırıp çağırır mısınız?
Tepkisini hemen gösteren bir adam değilim. İçime atarım, somurturum. Bazı özellikler de zamanla kalmıyor. Eskiden küserdim. Ne var dediklerinde bir şey yok derdim ama içimde fırtınalar eserdi, geceleri uyku uyuyamazdım. Giderek kayboluyor bu huylarım.

En zayıf noktanız nedir?
Tepkilerimi, düşündüklerimi, kırılmasınlar diye üzer miyim korkusuyla dile getirmiyorum. Belki de aslında kendimi üzmekten korkuyorum bilemiyorum. Aman üzülmesinler, aman kırılmasınlar derken asıl yanlışı ben yapıyorum. Insanlar benden cevap bekliyorlar, insanlar benden tepki bekliyorlar. Ben niye üzeyim şimdi durup dururken diye gerçek düşüncemi söylemiyorum ama sonra ben üzülmeye başlıyorum. Bu huyumu sevmiyorum.

Sabah kalktığınızda ilk ne yaparsınız?
Sabah kalkınca önce kahvemi yaparım. Sigaramla birlikte kahvemi içerim. Her akşam yatarken sabah kahvemi özlerim. Sabah olsa da kahvemi içsem diye uyurum.

Ekmeğin fiyatını biliyor musunuz?
Ekmeğin fiyatı artık her yerde değişik. Bir yerde 30 bin lira, başka yerde başka.

Sorulmasından nefret ettiğiniz bir soru var mı?
Sorulmasından nefret ettiğim şey nedir biliyor musunuz, karşımdaki gazetecinin kendi patronuna soramayacağı bir soruyu bana sormasına sinirlenmem belki ama ucuz bulurum. Eğer çok yürekliyse patronuna da sorabiliyorsa gelsin sorsun.

SÖYLEŞİ: SENEM ERDİNE
FOTOĞRAF: YÜKSEL ALTINTOP

ÖZEL SEANS

setler

Yeni Projeler

Will Smith

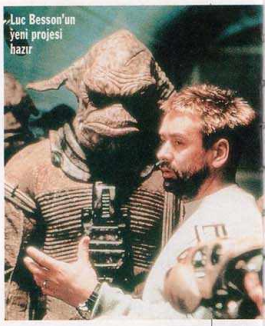
Luc Besson'un yeni projesi hazır

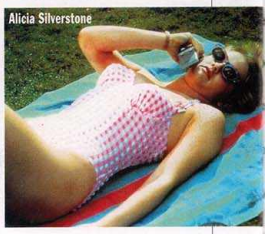
Alicia Silverstone

Hollywood'da hazırlıkları süren ve çekimleri başlayan en yeni projeler.

ÖN HAZIRLIK

"Parmak Çocuk"

Basparmak boyutlarındaki çocuğun ilginç maceraları bu kez Oscarlı senaryo yazarı Will Chandler'ın kaleminden beyazperdeye aktarılıyor. Jim Henson Pictures, "Parmak Çocuk"un (Thumb) hikayesi için dolar bazında altı rakamlı bir miktar ödedi. Parmak Çocuk bu kez ailesinin ve dostlarının geçim kaynağı olan fabrikanın kapatılmasını önlemek için New York'ta...

Kate Winslet

"The Professor And The Madman"

"Fifth Element/Beşinci Güç" ile Holywood'da ün yapan Luc Besson, henüz yayınlanmamış bir romanın haklarını satın aldı. Henüz senaryolaştırılmamış hikaye paranoid bir şizofren ile bir sözlük editörünün arasındaki ilişki üzerine kurulu.

"House Of Secrets"

"I Know What You Did Last Summer" eğer "Scream"den daha seksiyse "House Of Secrets"ın da onun kadar iyi iş yapması gerekiyor çünkü en son saç modellerini uygulayan az tanınmış genç oyuncular onda da var. Warner Bros orijinal "House" çizgi romanını büyük bir heyecanla bağrına bastı ve Steven Seagle'a (hayır, yanlış yazmadık bu Seagle) senaryoyu yazma görevini verdi. Filme ismini veren ev bir hayaletler "jürisi" tarafından rahat bırakılmaz...

"The Gentleman Was A Thief"

Mücevher hırsızı ve hapisane kaçkını Arthur Berry'nin biyografisi "indie" Interlight Films'in satın aldığı senaryonun temelini oluşturuyor. 50'li yılların Amerika'sında geçen hikayede baş karakterin işlediği suçlar, şehrin saygın ve üst tabaka politikacı Anna Blake'e duyduğu aşk ile çatışıyor. Oyuncu kadrosu şimdiye kadar belirlenmedi.

"Miss Congeniality"

"George Of The Jungle"ın yönetmeni Sam Weisman bir kez daha izleyicileri kahkahalara boğmaya hazırlanıyor. Castle Rock Entertainment en az kendi kadar hevesli rakip şirketler Warner Bros ve Dreamworks SKG'yi safdışı bırakabilmek için bir milyon doların üzerinde bir rakamı gözden çıkardı. Sinema ve televizyonda çalışan komedi yazarları Marc Lawrence, Katie Ford ve Karen Lucas, gizli bir görev için kimliğini gizleyerek göstermelik olarak Miss Amerika güzellik yarışmasına katılan gözüpek bir genç kız olan FBI ajanının hikayesini kaleme aldılar.

PRODÜKSİYON

"Go"

Doug Liman, düşük bütçeli "Swingers"ın başarısından sonra "Go"yu çekmeye hazırlanıyor. Liman'ın adı başka projelerle de birlikte anılıyor. Yönetmen bunlardan birinde Alicia Silverstone'u oynatmayı düşünüyor. Los Angeles'ta geçen "Go", genç bir kasiyerin, Ingiliz bir uyuşturucu satıcısının ve bir oyuncu çiftin yaşamından bir günü anlatıyor.

"Hideous Kinky"

Filmin çekimleri Fas'ın Marakeş kentinde devam ediyor. Rejisini "Regenerations" yönetmeni Gillies MacKinnon'ın üstlendiği filmde Kate Winslet oynuyor. Genç bir anne 70'li yılların başında küçük çocuklarını da yanına alarak Fas'a gider ve orada yerlilerden biriyle ("La Haine" oyuncusu Said Taghmoui) ilişkiye girer. Esther Freud'un romanından uyarlayan Billy Mac Kinnon.

"Wild Wild West"

"Men In Black/Siyah Giyen Adamlar" ve "Get Shorty" yönetmeni Barry Sonnenfeld, George Clooney, TV adaptasyonu projesi "Wild Wild West"te oynamaktan son anda vazgeçince kendine yeni bir oyuncu aramak zorunda kaldı. Clooney Will Smith ile beraber kamera karşısına geçecekti. Söylentilere göre Clooney'nin geri çekilme sebebi Sonnenfeld ile fikir ayrılığına düşmeleri. Clooney'nin yerini alacak oyuncu Kevin Kline.

HAZIRLIKLARI DEVAM EDEN PROJELER

BLAST OFF
Yönetmen: Philip Noyce
Oyuncular: Henüz açıklanmadı.
Ilk Uluslararası Uzay Istasyonu ve dünyadaki yaşamı kontrol eden uyduyu tahrip etmeye çalışan ekip üyesi ile ilgili fütüristik bir gerilim.
Gösterim Tarihi: Henüz açıklanmadı.

CUSTER MARCHING TO VALHALLA
Yönetmen: Kathryn Bigelow
Oyuncular: Henüz açıklanmadı.
General Custer biyografisi. Karısıyla ilişkisi ve tarihte önemli yer tutan "son mücadelesi" üzerine kuşulu. Custer rolü için Brad Pitt düşünülüyordu ama oyuncu kabul etmedi.
Gösterim Tarihi: 1998

DAUGHTER OF THE QUEEN OF SHEBA
Yönetmen: Henüz açıklanmadı.
Oyuncular: Meryl Streep
Kraliçe Sheba olduğunu sanan akli dengesi bozuk bir kadının hikayesini anlatan bestsellerden uyarlama.
Gösterim Tarihi: 1998 sonu.

DINO
Yönetmen: Martin Scorsese
Oyuncular: Tom Hanks, John Travolta, Jim Carrey, Hugh Grant, John F. Kennedy Jr., Shirley MacLaine (henüz hiçbiri doğrulamadı)
Dean Martin biyografisi. Dean rolü için düşünülen oyuncu Hanks.
Gösterim Tarihi: Henüz açıklanmadı.

EXISTENZ
Yönetmen: David Cronenberg
Oyuncular: Jennifer Jason Leigh, Jude Law
"Crash" üstadı geri tepen teknoloji dünyasına geri dönüyor. Leigh, bulaşmaması gereken işlere bulaşan bilim kadını rolünde.
Gösterim Tarihi: 1998

THE FIGHT CLUB
Yönetmen: David Fincher
Oyuncular: Brad Pitt, Edward Norton (henüz doğrulamadı)
Pitt ve Norton, Fincher'in yirmili yaşlardaki bir grup genç ile ilgili filminde oynama teklifini imzalamak üzereler.
Gösterim Tarihi: 1998

FOOL ON THE HILL
Yönetmen: Henüz açıklanmadı.
Oyuncular: Jim Carrey
Carrey, yattığı hastanenin radyo istasyonunu tekrar hayata geçirerek kader arkadaşlarının hayatını değiştiren akli dengesi bozuk adam rolünde.
Gösterim Tarihi: Henüz açıklanmadı.

HELL BENT
Yönetmen: Stan Winston
Oyuncular: Henüz açıklanmadı.
Özel efekt dahisi, ilk yönetmenlik sınavını, cehenneme götürülen ama özel bir görev için bizzat şeytan tarafından tekrar dünyaya gönderilen herkesin nefret ettiği tütün milyarderinin hikayesiyle verecek.
Gösterim Tarihi: 1998

HUMAN SEEKING SAME
Yönetmen: Henüz açıklanmadı.
Oyuncular: Demi Moore
Moore, kendinden genç bir erkekle ırklararası romantik bir ilişkiye giren otuzlu yaşlardaki rehber danışman rolüne bürünüyor.
Gösterim Tarihi: 1998

HURLYBURLY
Yönetmen: Anthony Drazan
Oyuncular: Chazz Palminteri, Kevin Spacey, Sean Penn, Meg Ryan
Hollywoodlu üç kafadar üzerine kurulu oyundan uyarlama.
Gösterim Tarihi: 1998

INDIANA JONES 4
Yönetmen: Steven Spielberg
Oyuncular: Harrison Ford, Kevin Costner, Teri Hatcher
Kulaktan kulağa fısıldanan iki konu var. Birinde Costner dünya hakimiyetini ele geçirmeye çalışıyor. Ikincisinde de 1950'li tarihlerde Shangri-La'yı aramak için yola koyulunuyor. Her halükarda şişelerde patlama yapması bekleniyor...
Gösterim Tarihi: Henüz açıklanmadı.

MARCIANO
Yönetmen: Charles Winkler
Oyuncular: John Favreau
1969'da bir uçak kazasında ölen boks efsanesi "Rocky" Marciano biyografisi.
Gösterim Tarihi: Henüz açıklanmadı.

MESSAGE IN A BOTTLE
Yönetmen: Henüz açıklanmadı.
Oyuncular: Kevin Costner
Bir kadın gazeteci, Cape Cod'da içinde aşk mektubu bulunan bir şişe bulur ve öylesine etkilenir ki yazarını (Costner) bulmak için yola çıkar.
Gösterim Tarihi: Henüz açıklanmadı.

MICKEY BLUE-EYES
Yönetmen: Kelly Makin
Oyuncular: Hugh Grant
Grant yakında evleneceği kadının bir mafya ailesinin kızı olduğunu öğrenen sanat eserleri satıcısını canlandıracak. Liz Hurley bir kez daha prodüksiyon işlerini hallediyor.

THE NIGHT WATCHMAN
Yönetmen: David Fincher
Oyuncular: Henüz açıklanmadı.
Los Angeles'ta geçen ve bir "The Verdict" ile "Unforgiven" karışımı olarak nitelendirilen esrarengiz cinayet olayını kaleme alan, "Los Angeles Sırları" yazarı James Ellroy.
Gösterim Tarihi: Henüz açıklanmadı.

HOLLYWOOD NOTLARI

SAFTER YILMAZ

Hollywood'un ilkbahar ve yaz bombaları

Geçen yılı 6 milyar dolarlık rekor gişe hasılatı ile kapayan Hollywood, bu yıl sinemalara 277 film getiriyor. Bunların en önemlileri de ilkbahar ve yaz aylarında gösterime girecek.

Ilkbahar ve yaz aylarında sinemalara gelecek olan büyük filmler arasında, Bruce Willis ve Mel Gibson'un macera filmleri, korku veren "Godzilla", Jim Carrey'in yeni bir komedisi, ıssız adada kalan Harrison Ford, Oscar ödüllü Tom Hanks, Paul Newman, Warren Beatty ve Robert Redford'un filmleri de var.

Yılın ilk büyük filmi Amerika'da 13 Mart'ta sinemalara gelecek olan "The Man in the Iron Mask" olacak. Leonardo DiCaprio'nun Demir Maskeli Adamı oynadığı bu filmde, üç silahşörler olarak Jeremy Irons, John Malkovich ve Gerard Depardieu'yü göreceğiz.

20 Mart'ta sinemalara John Travolta ve Emma Thompson'un başrollerde göründükleri "Primary Colors" geliyor. Mike Nichols'un yönettiği bu film, Amerikan Başkanı ve eşinin yaşantısıyla ilgili.

3 Nisan'da sinemalara gelecek olan Bruce Willis'in "Mercury Rising" filminde Bruce Willis FBI ajanını oynarken, Alec Baldwin de gizli bir ajanı canlandırıyor.

Ilkbaharın diğer süper filmleri arasında Tommy Lee Jones'un "Kaçak" (Fugitive) filmindeki polis şefini tekrarladığı "U.S. Marshalls" da var. Tommy Lee Jones bu defa bir terörist rolündeki Wesley Snipes'in peşinde...

Yıllık gişe hasılatlarının yarısını yaz aylarında toplayan Hollywood stüdyoları, büyük macera filmlerini bu devrede gösterecekler.

1956'da sinemalara gelen Japonların yarattığı canavar "Godzilla"yı, aradan 40 yıl geçtikten sonra yönetmen Roland Emmerich, yazın büyük filmi olarak 30 Mayıs'ta sinemalara getiriyor. 100 milyon dolara malolan filmin gişe rekorları kırması bekleniyor. Yazın süper filmleri arasında Sean Connery ve Ralph Fiennes'in yer aldıkları 1960'ların televizyon dizisinden esinlenen "The Avengers" ile Bruce Willis'in dünyayı kurtarmak için uzaya gittiği "Armageddon", Wesley Snipes'in bir vampiri oynadığı "Blade", Eddie Murphy'nin hayvanlarla konuştuğu "Doctor Dolittle" ve Antonio Banderas'ın "The Mask of Zorro" filmleri de yer alıyor.

Mel Gibson ve Danny Glover'in dördüncü "Lethal Weapon/Cehennem Silahı" filmi de bu yaz sinemalara gelecek. Mel Gibson ayrıca bir soyguncuyu kovalarken "Payback" filminde de görünecek.

Yaz aylarının diğer önemli filmleri arasında Disney stüdyosunun 36'ncı çizgi filmi "Mulan" ile cezaevinden kaçan George Clooney'in "Out of Sight", ıssız adaya düşen pilot Harrison Ford'un "6 Days, 7 Nights", Nicolas Cage'in bir dedektifi oynadığı "Snake Eyes" ve komedyen Jim Carrey'in "The Truman Show" adlı filmleri de yer alıyorlar.

Kapı numaram değişti:

688.

Türkiye Yetkili Distribütörleri: **GEN-PA** Tel: 0212 287 17 17 / 100 hat (pbx) **K.V.K.** Tel: 0216 410 85 00 (pbx)

Telefonum hiç değişmedi:

688.

Cep telefonunda lider Ericsson, Turkcell kartını öneriyor.

Her zaman, her yerde.
GH 688.

ERICSSON

En iyiler Ericsson kullanır.

ÖZEL SEANS

festival

İFSAK'ta Kısa Film Günleri

10. İstanbul Kısa Film Günleri, 23-28 Mart tarihleri arasında İtalyan Kültür Merkezi ve Tarık Zafer Tunaya Kültür Merkezi'nde gerçekleştirilecek.

İFSAK - İSTANBUL FOTOĞRAF ve Sinema Amatörleri Kulübü ve İstanbul Fransız Kültür Merkezi tarafından Almanya, Avusturya, Belçika, Hollanda, İngiltere, İsveç ve İtalya konsoloslukların desteğiyle Yapı Kredi Kültür İşleri sponsorluğunda düzenlenecek etkinliğin afişini Behiç Ak tasarladı.

Onuncu yılına erişen İstanbul Kısa Film Günleri, bu kentte gerçekleştirilen tek kısa süreli kısa metraj sinema etkinliği. Dünyadan ve Türkiye'den genç sinemacıların yeni çalışmalarını sinemaseverlere tanıtma işlevini üstlenen 10. İstanbul Kısa Film Günleri kapsamında, çoğu, ülkelerinde ve uluslararası festivallerde ödül kazanmış 80'e yakın film gösterilecek. Bu filmlerden 40'ı İFSAK 19. Ulusal Kısa Metraj Film Yarışması'nda finale kalan ve ödül kazanan filmler. Almanya, Belçika, Hollanda ve İsveç'ten 4, Avusturya'dan 3, İngiltere'den 5, İtalya'dan 6, Fransa'dan 8 filmin katılımı kesinleşti. Aralarında çok ilginç canlandırmaların da bulunduğu, tümü 35 mm formatındaki filmler, İtalyan Kültür Merkezi'nin 300 izleyici kapasiteli salonunda ücretsiz gösterime sunulacak. Mart ayının ikinci haftasında oluşturulacak programda, her filmin birden fazla seansta izlenebilmesine özen gösterilecek. İzleyiciler, konuk yönetmen ve yapımcılarla, her yıl olduğu gibi gösterim öncesi ve sonrasında söyleşme fırsatı bulacaklar.

Onuncu yıl onuruna özel gösterimler ve gösterim dışı etkinlikler de düzenlendi.

On yıldır kısa metraj film çalışmalarını tutarlı ve başarılı bir çizgide sürdüren Nur Akalın onuruna, Tarık Zafer Tunaya Kültür Merkezi'nde bir de toplu gösteri yapılacak. FİMA - Kültürlerarası Medya / Sanat Çalışmalarını Destekleme Derneği'nin yedi yıldır ülkemizde gerçekleştirdiği Uluslararası Video Workshop'larında üretilen videolardan bir seçki de yine Tarık Zafer Tunaya Kültür Merkezi'nde gösterime sunulacak. Burada düzenlenecek olan oturumlarda yerli ve yabancı konuklar kısa metraj sinema üzerine çeşitli konuları konuşacaklar.

Festivale katılacak ülkeler ve filmleri şunlar:

ALMANYA

"Quest" (Tyron Montgomery) (Canlandırma)
"Ein Sommertag" (Saskia Kuipers)
"Killing Heinz" (Stefan Eling)
"Pensao Globe" (Matthias Müller)

AVUSTURYA

"Grosse Ferien" (Antonin Swoboda) 35 mm 40'
"Elu Sonntag Sonderbar" (Philipp Mosser) 35 mm 36'
"Flora" (Jessica Hauser) 35 mm 25'

BELÇİKA

"A Hard Day's Work" (Koen Mortier)
"Le Reveil" (Marc-Henri Wajnberg) 35 mm 7'
"Le Signaleurs" (Benoit Mariage) 35 mm 20'
"Procession et Caetera" (Eric Ledune) 35 mm 13'

FRANSA

"Sang D'encre (Pierre Milon) 35 mm 7'30
"J'aime Beaucoup ce Que Vous Faites" (Xavier Giannoli) 35 mm 17'30
"Ultima Hora" (Laurance Maynard) 35 mm 9'
"Mon Jour de Change" (Pascale Pouzadoux) 35 mm 6'15
"Le Modelle" (Guillaume Deffontaines) 35 mm 13'10
"Citron Amer" (Christiane Lack) 35 mm 9'
"Le Mur" (David Oelhoffen) 35 mm 16'30
"Over The Rainbow" (Alexandre Aja) 35mm 9'30
"La Vache qui Voulait Sauter Par-Dessus L'eglise" (Animasyon) (Guillaume Casset) 35 mm 7'18

HOLLANDA

"Red Main" (Matthijs van Heijningen" 35mm 14'
"Priscilla" (Simone Van Dusseldorp) 35mm 10'
"Revenge Of The Shadow (Guido Van Gennep) 35mm 10'
"Leklicht Lekliefde" (Mark de Cloe) 35mm 12'

İNGİLTERE

"Brooms" (Luke Cresswell & Steve Mc Nicholas)
"Flatworld" (Daniel Greaves)
"Achilles" (Barry Purves)
"The Saint Inspector" (Mike Booth)
"Whell Of Life" (Vera Neubauer)

İSVEÇ

* "The Latest News" (Per Carleson) 35mm 3'
* "The Final Fare" (Ingrid Rudefors) 35mm 20'
* "Nowhere Man" (Johannes Stjarne Nilsson) 35mm 8'
* "There's No You" (Lisa Ohlin) 35mm 29'

İTALYA

* "Camera Obscura" (Stefano Arduino)
* "Doom" (Marco Pozzi)
* "Quel Giorno" (Francesco Patierno)
* "La Traduzione" (G. Gianesoldati)
* "Il Soffitto" (B. Nava)
* "Gioco di Squadra" (C. Del Punta)

TÜRKİYE

İFSAK yarışmasında ön elemeyi geçen ve ödül alan filmlerin gösterimi.

1998'İN 9 DALDA OSCAR ADAYLARI

EN İYİ FİLM
Benden Bu Kadar (As Good As It Gets)
Anadan Doğma (The Full Monty)
Can Dostum (Good Will Hunting)
Los Angeles Sırları (L.A. Confidential)
Titanic

EN İYİ KADIN OYUNCU
Kate Winslet (Titanic)
Helena Bonham Carter (The Wings of the Dove)
Julie Christie (Afterglove)
Judi Dench (Mrs. Brown)
Helen Hunt (Benden Bu Kadar)

EN İYİ ERKEK OYUNCU
Robert Duvall (The Apostle)
Matt Damon (Can Dostum)
Peter Fonda (Ulee's Gold)
Dustin Hoffman (Wag The Dog)
Jack Nicholson (Benden Bu Kadar)

EN İYİ YARDIMCI ERKEK OYUNCU
Burt Reynolds (Ateşli Geceler)
Robert Forster (Jackie Brown)
Anthony Hopkins (Amistad)
Greg Kinnear (Benden Bu Kadar)
Robin Williams (Can Dostum)

EN İYİ YARDIMCI KADIN OYUNCU
Gloria Stuart (Titanic)
Joan Cusack (In & Out)
Minnie Driver (Can Dostum)
Julianne Moore (Ateşli Geceler)
Kim Basinger (Los Angeles Sırları)

EN İYİ YÖNETMEN
James Cameron (Titanic)
Peter Catteneo (Anadan Doğma)
Gus Van Sant (Can Dostum)
Curtis Hanson (Los Angeles Sırları)
Atom Egoyan (The Sweet Hereafter)

EN İYİ FİLM SENARYOSU
Can Dostum (Good Will Hunting)
Benden Bu Kadar (As Good As It Gets)
Ateşli Geceler (Boogie Nights)
Anadan Doğma (The Full Monty)
Deconstructing Harry

EN İYİ SENARYO UYARLAMASI
Los Angeles Sırları (L.A. Confidential,
The Sweet Hereafter
The Wings of the Dove
Donnie Brasco
Başkanın Adamları (Wag The Dog)

EN İYİ YABANCI DİLDEKİ FİLM
Beyond Silence (Almanya)
Character (Hollanda)
Four Days in September (Brezilya)
Secrets of the Heart (İspanya)
The Thief (Rusya)

Son 10 Yılın Filmleri

Yazarımız Atilla Dorsay verimli bir dönemden geçiyor ve peş peşe kitaplar yayınlıyor. Bunlardan sonuncusu Remzi Kitabevi'nden yayınlanan "Hayatımızı Değiştiren Filmler"

ATİLLA DORSAY, 1985-1995 yılları arasında gösterime giren filmler üzerine yazdığı eleştirilerini Remzi Kitabevi'nden çıkan "Hayatımızı Değiştiren Filmler" kitabında topladı. Son yıllarda özgün kitaplar oluşturma çabasıyla bu yazıları derleme işini biraz ihmal ettiğini söyleyen Dorsay, çoğu yaklaşık 20 televizyon kanalında hâlâ gösterilen bu filmler hakkında gazetelerde çıkan tanıtım yazılarının dışında daha geniş, daha yansız ve eleştirel bir yaklaşım ihtiyacından doğan bir boşluğu doldurmak için bu çalışmaya girişmiş. Her filmin teknik kadrosu, oyuncuları ve aldığı ödüllerle kapsamlı bir şekilde tanıtıldığı kitapta orijinal film adları dizini ve yönetmen dizini de yer alıyor.

Kitapta son on yılda gösterime giren tüm filmler yer almıyor elbette. Dorsay, önceki kitaplarında yer alanları ve hazırlamakta olduğu iki kitaba girecek olanları, genel anlamda bir tekrara meydan vermemek için bu kitaba almamış. Kitapta eleştirisi yer almayan kimi filmler de çeşitli nedenlerle yazı yazmamış olduğu kısa dönemler içinde gösterilmiş filmler.

Kitapta yer alan tüm yazılar elden geçmiş, gerekli düzeltmeler yapılmış ve böylece kimi yazılar daha bir bütünlük kazanmış. Jeneriklerde eksik kalan bölümler tamamlanmış, görüntü yönetmeninden yan

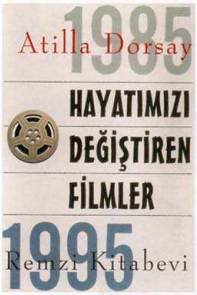

oyuncularına, senaryo yazarından müziğe hemen tüm adlar eklenmiş. Böylece filmler eksiksiz birer künye ve doğru yapım yıllarıyla birlikte yer alıyor kitapta.

Ayrıca Dorsay, her filmi, gazetelerde görmeye alışık olduğumuz bir yıldızlama sistemiyle değerlendirmiş. Kitaba yazdığı önsözde bu yıldızlama sistemini kastederek "Aslında çok yandaş değilim buna" diyor. "Biraz baskıcı, biraz şematik, biraz kestirmeci biraz buyurgan bir niteliği var. Ama okur bunu seviyor, istiyor. Bu kitap da sonuç olarak bir Film Kılavuzu olduğuna göre, bu yıldız işini koruduk ve * ile **** arasında değişen bir değerlendirmeye gittik."

Kitapta Dorsay'ın "100 Yılın 100 Yönetmeni" ya da "100 Yılın 100 Filmi" kitaplarındaki gibi kronolojik bir yöntem izlenmemiş. "Amadeus"tan "Balıkçı Kral"a, "Brooklyn'e Son Çıkış"tan "Forrest Gump"a, "Katil Doğanlar"dan "Kuzuların Sessizliği"ne, "Olağan Şüpheliler"den "Zor Ölüm"e 350 film eleştirisi 100'ün üzerinde fotoğrafın yer aldığı "Hayatımızı Değiştiren Filmler", yazarın diğer kitaplarında olduğu gibi genel türlere, ülkelere, yönetmenlere göre ayrım gütmeyen alfabetik yapısıyla bir Film Kılavuzu niteliğinde.

ÖZEL SEANS

haberler

Sinema Aleminden...

Prenses Di'yi bir porno yıldızı mı oynayacak?
İngiltere'de sinema seyircisi arttı...
Kenneth Branagh bir bilim-kurguda ...
DiCaprio bunalımda... Christian Slater içeride...

DiCaprio Yıldız Olunca...

"Titanik"ten sonra "mega star" mertebesine yükselen Leonardo DiCaprio büyük bir ikilemin içinde. Oyuncu, Temmuz 1995'de yakın arkadaşı Tobey Maguire ile birlikte iyilik olsun diye yeni yönetmenlerden RD Robb'un bir filminde para almayarak rol almıştı ve "Don's Plum" ismini taşıyan doğaçlamalar üzerine kurulu bu düşük bütçeli, siyah-beyaz filmin onun ve Maguire'ın izni olmadan ticari bir yapım olamayacağını sanıyordu. Oysa "Don's Plum"ın yönetici yapımcısı Jerry Meadors filmi gösterime sokmak istediğini ama DiCaprio ile Maguire'ın filmin gösterimini engellemek için endüstrideki güçlerini kullandıklarını açıkladı. Meadors'ın iddiasına göre DiCaprio ile Maguire, filmin yeri geldiğinde uzun metrajlı bir yapıma dönüştürülme planından haberdardı ve Maguire, Mart 1996'da bunu gözönünde bulundurarak birkaç sahne daha çekmişti.

Görünüşe bakılacak olursa DiCaprio, filmi uzun metrajlı bir yapım olarak gösterime sokmaya çalışmanın boşa zaman harcamak olacağına inandığı için başlangıçta böyle bir onay vermişti. Filmde erkeklerden oluşan bir arkadaş grubu Don's Plum restoranında oturmuş hayatlarını, hayallerini ve endişelerini tartışıyorlar.

Filmle ilgisi olan bir kaynağa göre DiCaprio'nun filmin gösterime girmesine karşı çıkmasının sebebi, canlandırdığı Derek karakteri olabilirmiş. Derek bir uyuşturucu bağımlısı ve kadınlara karşı saldırgan bir genç.

Kenneth Branagh

Oyuncunun, Hollywood'da elde ettiği imajı kaybetmekten korktuğu tahmin ediliyor.

Quentin Tarantino ve "Nigger" kelimesi

Biz saymadık ama Quentin Tarantino'nun yeni filmi "Jackie Brown"un senaryosunda "nigger"

kelimesi (zenci anlamında aşağılama içeren bir kelime) 38 kez geçiyormuş. Spike Lee de dahil birçok kişi bundan rahatsız. Lee, Variety dergisine şu demeci verdi: "Quentin o kelimeyle kafayı bozmuş. Ne olmak istiyor, fahri zenci mi?" Lee itirazını Miramax'a da duyurdu ve şöyle dedi: "Quentin'in şunu bilmesini isterim ki bütün Afro-Amerikalılar o kelimenin son moda ve hoş olduğunu düşünmüyor." Lee daha önce "Mo Better Blues" filminde Yahudi karakterleri aşağılayarak betimlediğini düşünenlerce eleştirilmişti. Bu konuda ""Mo Better Blues"da bu tür bir kelimeyi 38 kez kullanmış olsaydım, bu benim son filmim olurdu." diyor.

Christian Slater Cezaevinde

Oyuncu, hapis cezasının, uyuşturucu rehabilitasyonunda geçirdiği süreye sayılarak iptal edilmesi için uğraştı ama yargıç James Biderman ona, yeni filmi "Hard Rain"in gösterime girdiği

Christian Slater

günün ertesi gününe denk gelen 14 Ocak'a kadar süre tanıdı ve ondan sonra 90 günlük cezasını yatmaya başlamasını istedi. Cezanın nedeni, Slater'ın geçen yaz, alkol ve uyuşturucu aldığı bir gecenin ardından kızarkadaşı Michelle Jonas'a saldırıp kızı korumaya çalışan adamı tartaklayarak kanunları çiğnemesi. Slater ayrıca aynı akşam yani 11 Ağustos 1997 günü, kendisini yakalamaya çalışırken yaralandığını iddia eden polis memuru Julio Flores tarafından da dava edildi.

Branagh Bilim-Kurguda

"Transpotting" ve son olarak da bu ay ülkemizde gösterime girecek "A Life Less Ordinary" filminin arkasındaki, yönetmen, yazar ve yapımcı üçlüsü Danny Boyle, John Hodge ve Andrew McDonald, Kenneth Branagh'ı ekibe almaya hazırlanıyorlar. Sinemanın bir numaralı Shakespeare hayranı, ekibin "Alien Love Triangle" adlı üç hikayelik bilim-kurgu filminde rol alacak. Branagh, erkek bir ET olduğunu gizleyen bir kadınla evli bir adamı canlandıracak. Branagh daha önce, "Yıldız Savaşları"nda genç Obi-Wan rolü için düşünülmüştü ama sonra o rol, İngiliz üçlünün en sevdiği oyuncu Ewan McGregor'a gitti. Tuhaf tesadüf.

Prenses Di ve Porno Yıldızı

Dodi Fayed ile birlikte Oscar ödüllü "Chariots of Fire" filminin prodüksiyonunu yapan David Puttnam, şimdi de Prenses

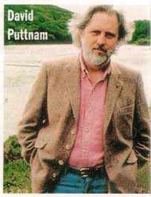

David Puttnam

Diana'nın son yıllarını konu alan bir filmi perdeye getirmekle uğraşıyor. Diana rolü için seçtiği oyuncu ise, bugüne kadar sinema sanayiinin içinden ve dışından birçok kişiyi öfkelendiren bir porno yıldızı, Christine Hance. Bu arada Sarah Ferguson'a da "Dr. Jekyll And Mr Hyde" adlı yeni bir Broadway müzikalinde bir rol önerildi. Şovun yapımcıları, rolün onun için özel yazıldığını söylediler. Fakat, Ferguson, henüz bu teklifi ciddiye aldığını gösteren herhangi bir cevap vermedi.

İngilizler Sinemayı Seviyor

Cinema Advertising Association tarafından yayınlanan rakamlara göre 1997 yılında İngiltere'de 140 milyon kişi sinemaya gitmiş. Bu geçen yıla göre yüzde 13'lük bir artış anlamına geliyor. "Mr. Bean" ve "Full Monty" gibi başarılı İngiliz yapımlarla Hollywood'un yaz sezonu hitleri, "Men In Black" ve "The Lost World: Jurassic Park"ın aynı anda gösterime girdiği söyleniyor. Bu durumda seyirci sayısındaki artış, İngiliz seyircisinin daha fazla yerli yapım istediğini mi gösteriyor yoksa "Mr. Bean" ve Full Monty" birer istisna mı?

Smith & Jones zirvede

Hollywood'da bu yıl yine rekorlar yılı oldu. Associated Press'in bildirdiğine göre 1997'de yerli gösterimciler bilet satışından 6.2 milyar dolar kazandılar. Yılın ilk beş filmi şunlardı: 1. Men In Black (249.8 milyon $) 2. The Lost World: Jurassic Park (229.1 milyon $) 3. Liar, Liar (181.4 milyon $) 4. Air Force One (171.8 milyon $) 5. Star Wars (138.3 milyon $). Tabii şimdi "'Titanic' nerede?" diyorsunuz. Listede yok çünkü gösterime yılın sonunda, 19 Aralık'ta girdi, ama şimdiden 200 milyon $ hasılat yaptığına ve hızla yoluna devam ettiğine göre ilk ona hatta ilk beşe girmesi fazla uzun sürmeyecek.

James Bond Çince'yi ne zaman unuttu?

Okuyucumuz Selim Yener'in "Yarın Asla Ölmez"de yakaladığı hata...

PIERCE BROSNAN'IN OYNADIĞI son James Bond filminde Bond'un Çince bilmiyor görünmesi yeni bir hataya yol açtı. Sinema Dergisi okuyucularından Selim Yener'in ortaya çıkardığı bu hataya göre Bond, Uzakdoğu dilleri eğitimi aldığı için aslında Çince biliyor. "Tomorrow Never Dies-Yarın Asla Ölmez" adlı son James Bond filminde Pierce Brosnan, Hong Kong'da Çinli ajan kızın karargahında bilgisayar kullanmaya kalkar. Ancak klavyenin Çince olduğunu görünce bilgisayarı kullanamaz. Bunun üzerine Çinli ajan kız bilgisayarı kullanır. Ancak yıllar önce Sean Connery'nin başrolde oynadığı "You Only Live Twice" adlı filmde, Connery görev için Hong Kong'a gider. Bu yolculuğa çıkmadan önce M'nin sekreteri Moneypenny, Sean Connery'e Japonca bir sözlük vererek bunun ona yardımcı olacağını söyler. Ancak Connery, sözlüğü geri verip Cambridge'de Uzakdoğu dilleri konusunda eğitim gördüğünü ve bu dilleri mükemmel bildiğini söyler. Şimdi James Bond, birdenbire Çince'yi unuttu mu?

sinema tarihinden gerekli bilgiler

BILLY WILDER

Alkolikler, öldüren cazibeler, sinema dünyasının giderek solan kraliçeleri... Burası Avam Kamarası değil, Billy Wilder'ın sinema dünyası...

Şöhret öncesi: Gazeteci (Freud'la söyleşi yaptı) ve taksi şoförü olarak çalıştı; Naziler'in yükselişi üzerine Viyana'dan kaçıp Hollywood'a gitti; Lubitsch ve Hawks için senaryo yazdı; hırslı bir kamçı ve kırbaç koleksiyoncusudur.

Şöhreti: İğneleyici, etkileyici eserlerin ve sivri dilli komedilerin yazarı ve yönetmeni; kinizm ve aşkın ustaca harmanlanışıyla ünlü senaryolarıyla tanındı; en bilinen sözü şudur: "On prensibim vardır. Ilk dokuzu, sıkıcı olmamalısınız. Onuncusu ise, son montaj hakkına sahip olmalısınız."

En iyi işleri: Kara film etiketli "Double Indemnity" (1944), barok Hollywood hicvi "Sunset Boulevard" (1950), "Ace In The Hole" (1951) ve kurumlu maço yıldızlarla Monroe'nun yer aldığı komedi klasiği "Some Likes It Hot/Bazıları Sıcak Sever" (1959)...

Dünyaya kızgın mıydı?: Sınır tanımayan materyalizm ("Double Indemnity"), basının ahlaki çöküşü ("Ace In The Hole"), büyük işletmelerdeki sömürü ("The Apartment") ve megalomani ("Sunset Boulevard") en tipik konularındandı.
Hep muhalif oldu: "Amerikalılar kokteyl bekliyordu ben bir duble sirke sundum."

Yutması güç olmalı?: Yutulabilir bir tat vermek için sevilen oyuncuları oynattı: Jack Lemmon (yedi kez), Shirley Maclaine, Audrey Hepburn ve Marilyn Monroe. Wilder'ın "Seven Year Itch"i (1955), Monroe'yu bir sinema ikonu haline getirdi. Ne var ki Wilder sonradan Marilyn'i yönetmenin diş çekmekten zor olduğunu söyledi.

Kaçamak sözler: Karısı olacak kadına, "Daha iyi bir mahallede otursaydın yürüdüğün yola tapınırdım."; kameramanına, "Netliğin dışında tut Johny, En Iyi Yabancı Film ödülünü kazanmak istiyorum."

Hollywood'u sevdi mi?: Hayır. "Sunset Bulvarı", Hollywood dünyasının yürek burkan bir parodisidir. Bu parodide kendi halinde bir yıldız olan Gloria Swanson, Eric Von Stroheim, Buster Keaton ve Cecil B ile bir süper fahişeye dönüşür. Swanson, sete tahtırevanla gitmekte ısrar ederken hayat sanatı taklit eder.

Wilder hayranları: "Double Indemnity"yi "Body Heat" olarak yeniden çeken Lawrence Kasdan; ödül aldığı Oscar töreninde yaptığı konuşmada "Ona teşekkür edebilmek için Tanrı'ya inanmak isterdim ama sadece Billy Wilder'a inanıyorum." diyen yönetmen Fernando Trueba.

Wilder düşmanları: "Sunset Bulvarı"nın büyük başarısından sonra "Bu Wilder kırbaçlanmalı" diyen, sinema dünyasının nüfuzlu kişilerinden Louise B. Mayer; "Double Indemnity"yi "bir cinayet planı" olmakla suçlayan sansür kurulu yetkilileri; alkolizmi konu alan eseri "The Lost Weekend"in (1945) negatifini ortadan kaldırması için Paramount'a 5 milyon dolar teklif eden Amerikan likör sanayii.

Özlü sözü: "Bir yönetmen, polis, eş, psikoanalist, otlakçı ve piç olmalıdır." (Billy Wilder)

ÖZEL SEANS

haber

United "English" Artists

Bir zamanların ünlü United Artists şirketini model alan bir grup İngiliz oyuncu Hollywood'la rekabet edebilmek için yapım şirketi kurdu. Adı Natural Nylon. Sermayesi 60 milyon pound'un üstünde...

Ewan McGregor, Natural Nylon şirketini kurdu.

SON BIRKAÇ YILDIR İngiliz oyuncuların yıldızlığa giden yolu açıldı. Çocuk TV'leri, "Corrie"de şöyle bir görünmek, bir BBC filminde rol almak, bir düşük bütçeli hit film ve sonra doğruca, ya hemen dibi boylayacağınız ya da Amerikan aksanınızın ne kadar inandırıcı olduğuna bağlı olarak su yüzeyinde kalmayı başaracağınız Hollywood'a... Işte Ingiltere, Tim Roth, Hugh Grant ve Gary Oldman gibi bazı ünlü oyuncularını bu şekilde elinden kaçırmıştı. Öte yanda Ewan McGregor anavatanına ihanet etmemeye kararlı görünüyor. Genç "Trainspotting" yıldızı ve Ingiltere'nin birçok gelecek vaad eden parlak oyuncusu biraraya gelip Natural Nylon isminde 60,5 milyon pound (yaklaşık 24 trilyon TL) sermayeli bir yapım şirketi kurdular. Amaçları, Hollywood'un yapım şirketleriyle rekabet etmek. Bu işe Sadie Frost, Jude Law ve Sean Pertwee ile birlikte kalkışan McGregor, 1919'da kurulan United Artist'i kendilerine örnek aldıklarını söylüyor. O zamanlar, Charlie Chaplin, Mary Pickford gibi dönemin ünlü oyuncuları ve yönetmen David Wark Griffith, dağıtımcıların tekeliyle savaşmak için kendi şirketlerini kurmuşlardı. Natural Nylon, isimlerinin gözle görülür gişe hasılatı potansiyelini sadece Ingiltere'de daha iyi film yapılması için değil, filmlerin Ingiltere'de finanse edilmesi içinde kullanmak niyetinde. En sevilen yüksek gişe hasılatlı "Dört Nikah, Bir Cenaze/Four Weddings And A Funeral", "A Fish Called Wanda-Wanda Adında Bir Balık" ve "The Full Monty" iyi Ingiliz filmleri olabilir ama gerekli olan paranın büyük çoğunluğu Amerika kaynaklı olduğu için gelirin çoğunun gittiği yer de yine burası.

Şirket, Trademark, Alliance, Sony Pictures ve PolyGram gibi şirketlerin yardımıyla toplanan 65 milyon poundun ilk etapta Ingiltere'de çekilecek on filmin masraflarını karşılamak için kullanılacağını açıkladı.

Pasolini, Gothar ve Kieslowski

10. Uluslararası Ankara Film Festivali'nin programından gelen ilk haberler...

Bu yıl 1-10 Mayıs tarihleri arasında onuncusu düzenlenecek olan Ankara Uluslararası Film Festivali, "Dünya Sinemasının Genç Yıldızları", "Bir Ülke Sineması" başlıklı bölümlerin yanı sıra çeşitli kısa filmler ve söyleşilerle dolu. Festivalin ayrıca üç önemli konuğu var: Pasolini, Gothar ve Kieslowski.

Toplu gösterimler programında ünlü Italyan yönetmen Pier Paolo Pasolini'nin on filmi ve Macar yönetmen Peter Gothar'ın şimdiye kadar çevirdiği 7 filmin 5'i gösterilecek. Gothar'ın festival kapsamında Ankara'da sinemaseverlerle buluşacağı tahmin ediliyor. Ayrıca Türkiye'de daha önce "Üç Renk" üçlemesiyle tanınan yönetmen Krzysztof Kieslowski'nin Dekalogları da Mayıs'ta Ankara'yı ziyaret edecek.

"Dünya Sinemasının Genç Yıldızları" bölümünde, kalitesini yurtdışındaki film festivallerinde aldıkları ödüllerle kanıtlayan ve Türkiye'de gösterilmeyecek filmler toplanacak. "Bir Ülke Sineması"nın bu yılki konuğu ise İsviçre. Programa alınan filmler, 1923-1992 tarihleri arasından İsviçre ve dünya sinemasındaki yerlerine göre seçilmiş. Bölümün bu yılki konukları ise iki yönetmen: Markus Imhoof ve Peter Von Gunten.

"Kisses and Scrathes"

Kısa filmler bölümünde ise çeşitli ülkelerden pek çok kısa filmcinin, kısa, belgesel ve canlandırma türündeki yapıtlarının yanında "Dünyaya Kısa Bir Bakış" da yer alıyor. 1988'de Aziz Nesin, Haluk Gerger, Mahmut Tali Öngören, Cahit Talas, Alper Aktan, Ülkü Orbay, Varlık Özmenek ve Ilhan Alkan'ın biraraya gelerek kurduğu, 10 yıllık geçmişini bir kitapta toplamak için çalışan festival, söyleşi ve açıkoturumlarla da çeşitli konuları tartışmaya açacak.

TÜRSAK Sinema Kurslarında Yeni Dönem

TÜRSAK Vakfı'nın düzenlediği Sinema Eğitim Çalışmaları'nın dokuzuncu dönemi, 14 Mart-13 Haziran tarihleri arasında gerçekleştiriliyor. 12 haftada hızlı, dinamik bir eğitim programıyla sinemaya ilişkin kuramsal, teknik ve pratik bilgilerin sunulduğu ve önceki dönemlerde 500'ü aşkın sinemaseverin katıldığı TÜRSAK Eğitim Çalışmaları, sinemayla ilgili herkesin yararlanabileceği bir eğitim programı niteliğini taşıyor. Her hafta kuramsal ya da pratik bir konu başlığına ayrılan ders programında zaman zaman uygulamalı dersler de verilecek.

Her Cumartesi 14.30-18.45 saatleri arasında düzenlenecek Sinema Eğitim Çalışmaları'na katılmak isteyenler, ayrıntılı bilgi için şu numaraları arayabilirler: Tel: 0 212 251 67 70 ve 244 52 51

Sinemaya mı gitmek istersiniz, yoksa bankaya mı?

Dialog'a katılanlar istedikleri bankacılık işlemini, istedikleri zaman yapıyor; kalan vakitlerini istedikleri gibi kullanıyorlar...

Dialog şu an açık.
Hemen arayın.

"dialog"
Direkt Bankacılık

BİZ BANKACILIĞI TAM SİZİN İSTEDİĞİNİZ YERE GETİRİYORUZ.

Dialog bir Pamukbank hizmetidir.

PAMUKBANK

"Kaybedenler"

"Kızıl Köşe"

MART

KIZIL KÖŞE
RED CORNER
Yönetmen: Jon Avnet. Oyuncular: Richard Gere, Bai Ling, Bradley Whitford, Byron Mann, Tsai Chin, James Hong, Roger Yuan. Yapımcılar: Jon Avnet, Jordan Kerner, Charles Mulvehill, Rosalie Swedin. Senaryo: Robert King. Dağıtımcı: UIP. Gösterim Tarihi: 27 Mart.

Jack Moore (Richard Gere), kariyerinin zirvesinde bir avukattır. Eğlence sektöründe faaliyet gösteren dev bir şirkete danışmanlık yapan Moore, şirketin Çin'deki girişimi için Pekin'e gider. Amacı, Çin hükümetinin onayladığı bir uydu yayın projesiyle ilgili olarak, şirketiyle Çinli yetkililer arasında arabuluculuk yapmaktır. Ancak egzotik güzellikte bir Çinli kadınla yaşadığı gecenin ardından, kendisini büyük bir belanın içinde bulur. İşlemediği bir cinayetten dolayı tutuklanan ve Amerikalı işadamı arkadaşları tarafından da yalnız bırakılan Moore, idam cezalarının bir hafta içinde uygulandığı, mahkemelerin yalnızca 4 saat sürdüğü Çin adalet sisteminin labirenti içindedir. Tek şansı mahkeme tarafından kendisini savunması için atanan Çinli kadın avukat Shen Yuelin'dir (Bai Ling). Jack ve Yuelin, Çin hükümetinin en üst düzeylerine kadar varan komplolar zincirinin halkalarını birer birer çözmeye başlarlar. Bu arada saat hızla geriye doğru saymaktadır. Şu sıralar Çin hükümeti tarafından "istenmeyen adam" ilan edilen ve ülkeye girmesi yasaklanan Richard Gere, Çin'in Tibet'i işgalinden sonra Tibet'in bağımsızlığı için destek verdiğinden vize almasının mümkün olmadığını söylüyor. Çinli aktörlerle iletişim kurabilmek için Mandarin dilini bile öğrenen yönetmen Jon Avnet, 35 mm'lik sinema filmi kamerasıyla yapılan çekimlerle ünlü Tiananmen Meydanı'nın ilk kez bir Hollywood filminde göründüğünü anlatıyor.

HABERCİ
THE POSTMAN
Yönetmen: Kevin Costner. Oyuncular: Kevin Costner, Will Patton, Larenz Tate, Olivia Williams, James Russo.

"Haberci"

Yapımcılar: Kevin Costner, Steve Tisch. Senaryo: Eric Roth, Brian Helgeland. Dağıtımcı: Warner Bros. Gösterim Tarihi: 6 Mart.

"Waterworld" (Su Dünyası) filminde tümüyle sular altında kalmış, kıyamet sonrası bir dünyanın kahramanı olarak karşımıza çıkan Kevin Costner, belli ki kıyametin sonrasını öncesinden daha çok seviyor. Oyuncu-yönetmen-yapımcı Costner'ın yeni filmi "Haberci" de, kıyamet sonrasının soluk ve kaotik dünyasında geçiyor. Ancak, deniz tutması sorunu olanlar bu kez korkmasınlar, "Haberci", kıyamet sonrası kahramanlık faaliyetlerini karada yürütüyor. Yıl 2013... Kendini kıyamet sonrasındaki dünyanın "ruhsuz" akışına bırakmış gezgin bir adam (Kevin Costner)...

Artık dünya, bugünden bakınca hiç de bilim-kurgusal ya da füturistik görünmüyor. Aksine, 19. yüzyıl hayatına dönülmüş gibi. İnsanlar hayatta kalma mücadelesi veriyorlar ve ellerinde bugün sahip olduğumuz teknolojik-bilimsel nimetler kalmamış. İnsanların en çok istediği, başka yerlerde kendileri gibi yaşayan insanları bulmak, onlarla iletişim kurmak. Yeni koloniler, yeni dostlar keşfetmek ve dayanışmaya girip büyümek. Ancak karanlık general Betlehem liderliğindeki "kötülüğün ordusu" engelliyor onları. Amaçsız gezginimiz, günün birinde, "haberleşme" denilen nimet yok olup gitmeden önceki günlerden kalmış bir postacının iskeletini buluyor. İskeletin üstünden postacı kıyafetini çıkarıyor ve giyiyor. Gittiği yerleşim biriminde, başka insanları bulmak için can atan ama engellenen insanlar, Postacı'yı görür görmez bir umut sembolü haline getirerek bağlanıyorlar ona...

80 milyon dolara malolan "Haberci", Kevin Costner'ı hayranlarının karşısına yeniden hem yönetmen hem yapımcı olarak çıkarıyor.

AVCI

Yönetmen: Erden Kıral. Oyuncular: Jale Arıkan, Fikret Kuşkan, Ahmet Uğurlu, Tomris Oğuzalp, Erol Demiröz, Suavi Eren. Senaryo: Osman Şahin. Dağıtımcı: Filmart. Gösterim Tarihi: 6 Mart.

Anadolu'da bir kayın ormanında üç kişi arasında yaşanmış bir olayı anlatan Avcı, bu olayı üç ayrı kişinin bakış açısından veriyor. İki öyküden oluşan filmin ilk öyküsünde avcı kadına tutulur, ikinci öyküde ise kadını ele geçirmek tutkusu ağır basar. Filmin ilk bölümünde "yaşlı adam"ın anlattığı öyküye göre genç ve güzel Zala (Jale Arıkan), Avcı'nın (Fikret Kuşkan) çekiciliğine kapılır ve onun çekim alanına girer. Sıradışı olaylar bir orman yangını gibi gelişerek yayılır, duyguların ve arzuların en uç noktasına varıncaya kadar. O andan başlayarak üçü arasında bir gerilim patlak verir. İkinci bölümde "yaşlı kadın"ın

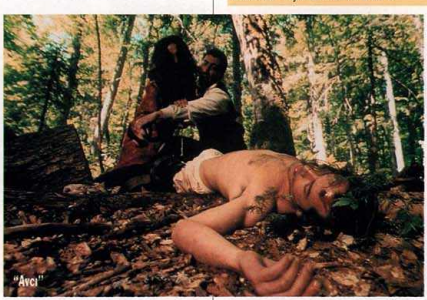
"Avcı"

anlattığı öyküde Avcı, Zala'nın kocası Çolak Osman Bey'den (Ahmet Uğurlu) bir kuyudaki bir torba altını çıkarmak için yardım ister. Zala, açgözlü kocasını altına boşverip yollarına gitmeye ikna edemez. Avcı, kuyunun başında kocayı etkisiz hale getirdikten sonra kadına zorla sahip olmaya çalışır ve işi şiddete döker.

İktidarsızlığından dolayı teröre başvuran avcının öldürmeye kalkıştığı kadın, ona hayatının oyununu oynayacaktır. Türk-Macar-Çek ortak yapımı çekilen filmin yetkilileri Avcı'nın Cannes'a kabul edilmesini bekliyorlar.

Benden Bu Kadar

BU FİLME DİKKAT! **AS GOOD AS IT GETS**

Yönetmen: James L. Brooks. Oyuncular: Jack Nicholson, Helen Hunt, Greg Kinnear, Cuba Gooding Jr., Skeet Ulrich, Shirley Knight. Yapımcılar: Arnon Milchan, David L. Wolper, Michael Nathanson. Senaryo: Brian Helgeland. Dağıtımcı: Warner Bros. Gösterim Tarihi: 20 Mart.

Melvin Udall (Nicholson), psikolojik olarak rahatsız, obsesif-kompulsif bozukluğu olan sivri dilli bir aşk romanı yazarıdır. İnsanları kırmaktan, hakaret etmekten zevk alan, ne zaman ne yapacağı belli olmayan bu tehlikeli adam, anti-sosyal biridir. Melvin'in günlük programında değişmeyen tek şey, her gün saat 11.00'de domuz eti, sosis ve yumurtadan oluşan zengin kahvaltısını yapmaktır. Bu kafede ona katlanabilen tek garson Carol Connell'dır (Hunt). Carol, kronik astım hastası oğlunu büyütmeye çalışan, bekar bir annedir. Melvin'in komşularından, yetenekli bir ressam olan Simon Nye'ın New York sanat çevresiyle sıkı fıkı ilişkisi ve üstüne üstlük homoseksüel oluşu, saldırgan komşusu Melvin'in öfkesini ona yöneltmesinde yeterlidir. Bu üç mutsuz ve şanssız New York'lunun yolları, dördüncü bir karakterin hayatlarına girmesiyle birleşir. Bu, çirkin ve zayıf bir köpek olan Verdell'dir.

Altın Küre ödüllü bu romantik komedi filminin çekimine, 1996 Ekim'inde New York'ta başlanmış. Brooks, filmin öyküsünü birkaç yıl önce okuduğunu, çok beğendiğini ancak o sıralar başka projeler üzerinde çalıştığı için filmin yapımını ertelediğini söylüyor.

OLAĞANÜSTÜ BİR HAYAT

A LIFE LESS ORDINARY

Yönetmen: Danny Boyle. Oyuncular: Cameron Diaz, Ewan McGregor, Holly Hunter, Dan Hedeya, Delroy Lindo. Yapımcı: Andrew MacDonald. Senaryo: John Hodge. Dağıtımcı: Özen Film. Gösterim Tarihi: 13 Mart.

Robert (Ewan McGregor), hayatta her zaman kaybedenlerdendir. Büyük bir şirkette temizlik işçisi olarak çalışır oysa hayali sıradışı bir şeydir: ünlü bir Amerikan yazarı olmak. Güzel ve sividilli Celine (Cameron Diaz) ise, Robert'ın patronu Neville'in şımarık, her istediğine anında sahip olan kızıdır. Hayatta başına gelecek en kötü şey kredi kartının geçersiz olmasıdır. Robert da Celine de hayatlarından sıkılmıştır.

Can Dostum

BU FİLME DİKKAT! **GOOD WILL HUNTING**
Yönetmen: Gus Van Sant. Oyuncular: Robin Williams, Matt Damon, Ben Afflec, Minnie Driver, Stellan Skarsgard. Yapımcı: Lawrance Bender. Senaryo: Ben Affleck, Matt Damon. Dağıtımcı: Warner Bros. Gösterim Tarihi: 27 Mart.

Yaşamının ilk yirmi yılında başı beladan kurtulmayan Will Hunting'i (Matt Damon) anlatmak için birkaç ipucu: Vahşi bir karizma, müthiş bir zeka, kesin bir isyankar... İşçi sınıfının yaşadığı Güney Boston yöresindeki diğer arkadaşları gibi Will de adi işlerde çalışır. Kanunlarla başı sürekli derde giren Will, temizlik görevlisi olarak yerleri silmek için gittiği MIT dışında üniversiteye adımını atmamıştır. Oysa yüksek bir görsel zekaya sahip olan bu gencin beyni bir kütüphane gibidir ve Nobel ödüllü profesörlerin bile zorlanacağı matematik problemlerini kolayca çözer. Bu zeki gencin en yakın arkadaşı Chuckie'dir (Ben Affleck). Bu olağanüstü zeki adamın başaramadığı tek şey son bar kavgası yüzünden çarptırıldığı hapis cezasından kendini kurtarmaktır. Tek umudu üniversitede profesör/terapist olarak çalışan ve Will'deki üstünlüğü keşfeden Sean McGuire'dır (Robin Williams). Senaryonun oluşumunun öyküsü de başlıbaşına bir film gibi: iki çocukluk arkadaşı biraraya gelerek kendi filmlerini yazmaya koyulurlar. Yıllar süren mücadele sonucu ünlü isimlerle filmi çekerler, başrollerini de kendileri alarak. Hikaye aslında beyazperde için tasarlanmamış. Herşey 1992'de o zaman bir Harvard öğrencisi olan Matt Damon'ın, okul ödevi olarak 50 sayfalık bir öykü yazmasıyla başlamış.

Normal şartlarda yolları asla kesişmeyecek olan bu iki kişi hakkında cennetteki polis merkezinde bazılarının birtakım planları vardır. Öbür dünyadaki polisler O'Reilly (Holly Hunter) ve Jackson (Delroy Lindo), kariyerlerinin en zor göreviyle karşı karşıyadırlar: Robert ve Celine'i biraraya getirmek. Ancak Robert ve Celine'in değil aşık olmaları, yüz yüze gelmeleri bile imkansız gözükmektedir. Ta ki Robert Celine'i kaçırana kadar...

Suç işlemek konusunda asla deha sayılmayacak Robert'ı her adımda yönlendiren Celine'dir. Macera dolu "büyülü" bir yolculuk yapan ikili, ayrılmaya kararlıdırlar. Ancak insan kalbinin ne yapacağı önceden asla kestirilemez.

YAĞMURCU
RAINMAKER
Yönetmen: Francis Ford Coppola. Oyuncular: Matt Damon, Clarie Danes, Jon Voight, Mary Kay Place, Mickey Rourke, Danny DeVito. Yapımcılar: Michael Douglas, Steven Reuther Fred Fuchs. Senaryo: Francis Ford Coppola (John Grisham'ın romanından). Dağıtımcı: UIP. Gösterim Tarihi: 13 Mart.

Hukuk fakültesinden yeni mezun olan Rudy Baylor (Matt Damon), genç ve idealist bir avukattır. Paralı müşterilere hizmet eden parlak bir avukat olmayı amaçlar. Sonunda Rudy, Brusier Stone (Mickey Rourke) adlı bir avukatın yanında işe girer. Memphis'in yeraltı dünyasıyla bağlantıları olan bu avukatın, sayısız barda yatırımları vardır. Böylelikle yasalar dünyasındaki hiyerarşinin görünmeyen kısımlarını besleme işini öğrenen Rudy, rüşvet sisteminde işlerin nasıl döndüğünü giderek daha çok anlamaya başlar. Gerçek adaletin izini sürerken elindeki en değerli malzemesi, yavaş yavaş artan mizah gücü ve olaylara absürd yaklaşmayı öğrenmesidir. Her türlü haksız muamelenin hüküm sürdüğü ve fahişelerin kol gezdiği bir dünyada ilerlemeye ve yönünü bulmaya çalışan Rudy, kendisini bir anda adalet sistemini temellerine kadar sarsacak derecede büyük bir davanın içinde bulur.

"The Rainmaker"ı ilk kez Fransa'ya yaptığı bir yolculuk sırasında okuduğunu ve romanı filme çekmek için çok şiddetli bir istek duyduğunu belirten yönetmen Francis

Ford Coppola, hikayenin gerek doğasının gerekse güçlü karakterlerinin "The Godfather"a çok benzediğini vurguluyor.

DİRİLİŞ
ALIEN
Yönetmen: Jean-Pierre Jeunet. Oyuncular: Sigourney Weaver, Winona Ryder, Dominique Pinon, Ron Perlman, Gary Dourdan. Yapımcılar: Bill Badalato, Cordon Carroll, David Giler, Walter Hill. Senaryo: Joss Whedon. Dağıtımcı: Özen Film. Gösterim Tarihi: 20 Mart.

Filmin baş kahramanı Ripley (Sigourney Weaver), Yaratık'la giriştiği amansız mücadelede insanlık adına kendini feda etmiş ve üçüncü filmin sonunda kendini yaratıkla birlikte yok etmişti ya da en azından biz öyle sanmıştık.

Alien serisinin bu son bölümünde bir grup bilimadamı, Yaratık'ın mükemmel öldürme içgüdüsünden yararlanmak ve bunu yasadışı işlerde kullanmak için kanun kaçağı bir çeteyle işbirliğine girer. İnsan ve yaratık türünün genetik bileşimini keşfeden bilimadamları, Ripley'i yaşama geri döndürür. Ancak Ripley eski Ripley değildir. Türün biyolojik kaderi tehdit altındadır. Sadece Ripley'in anlayabildiği bu kadere, bilim ve teknoloji dahil hiçbir şey müdahale edemez. Yaratık tehdidiyle savaşabilmek için Ripley, içlerinde Call'un da (Winona Ryder) bulunduğu kanun kaçaklarıyla birlik olmak zorundadır. Call'unsa kimin tarafında olduğu belli değildir. Ripley'in kurtuluşu için bir araç da olabilir, yok oluşunda bir silah da...

BAY ŞEŞİBEŞ
MR. MAGOO
Yönetmen: Stanley Tong. Oyuncular: Leslie Nielsen, Kelly Lynch, Matt Keeslar, Nick Chinlund, Malcolm McDowell, Stephen Tobolowsky, Ernie Hudson, Jennifer Garner, Miguel Ferrer. Yapımcı: Ben Myron. Senaryo: Pat Proft, Tom Sherohman. Dağıtımcı: UIP. Gösterim Tarihi: 20 Mart.

Yıllar önce TRT'de gösterilen çizgi film kahramanı Bay Şeşibeş'in sinema uyarlaması. Çok değerli çalıntı bir mücevherin Quincy Magoo (Leslie Nielsen) adlı bir dolar milyonerinin mülkiyetine geçmesi üzerine, mücevheri yeniden çalmak isteyenler tarafından haince bir senaryo hazırlanır. Bir anda şeytan ruhlu hırsızların hedefi haline gelen Magoo, çevresini kuşatan tehlikelerin farkında olmadan ve hiç zarar görmeden sıyrılır. Magoo'nun ve mücevherlerin peşindekilerin izini süren FBI ajanı Chuck Stupack (Stephen Tobolowsky) gibi CIA ajanı Gus Anders (Ernie Hudson) da yanlış iz üzerindedir. Magoo'nun yeğeni Waldo'nun (Matt Keeslar) kız arkadaşı Stacey (Jennifer Garner) ise mücevher hırsızını hükümet yetkililerinden saklamaya çalışır. Soyguncular ve ona suç ortaklığı yapan Luanne Leseur (Kelly Lynch) adlı bir kadın hırsız tarafından ele geçirilen Magoo, yeğeni Waldo ve sadık köpeği Angus'un yardımıyla kötülerin başının etini yemekle kalmaz, kahraman haline gelir. 1949'da çizgi film olarak doğan Mr. Magoo, 6 kez Oscar'a aday gösterildi. Filmde senaryo gereği bir de Tyrannosaurus Rex türü bir dinozorun iskeletinin olması gerekiyordu ama, bunun yerine 20 metre yüksekliğinde 28 ton ağırlığında Brontosaurus'un yapılması ve rengarenk boyanması uygun görüldü.

Başkan'ın Adamları

BU FİLME DİKKAT!

WAG THE DOG
Yönetmen: Barry Levinson. Oyuncular: Dustin Hoffman, Robert De Niro, Anne Heche, Denis Leary, Willie Nelson, Andrea Martin. Yapımcılar: Jane Rosenthal, Robert De Niro, Barry Levinson. Senaryo: Hillary Henkin, David Mamet. Dağıtımcı: Umut Sanat. Gösterim Tarihi: 13 Mart.

Seçimlere iki hafta kala ABD Başkanı, 12 yaşındaki bir kızı taciz etmekle suçlanır. Beyaz Saray'ın medya stratejilerine yön veren adam Ronny Brean (Robert De Niro), profesyonel destek olarak yanına aldığı Hollywood yapımcısı Stan Motss (Dustin Hoffman) ile birlikte medyanın ilgisini dağıtmak için senaryolar üretmeye başlar. Uygun görülen hedef Arnavutluk'tur. İçsavaş, terörizm ve mağdur durumda kalan yoksul insanlar... Rock yıldızlarının özgürlük ve demokrasi şarkıları eşliğinde, Başkan aciz durumdakileri kucaklar. Medya gündeminin değiştirilmesiyle, 12 yaşındaki bir kızın "taciz" feryatlarının pek bir önemi kalmaz! Diğer adaylarsa gündemi yeniden taciz olayına yönlendirmeye çalışırlar. Savaş yetersiz olunca Brean ve Motss yeni senaryolar üretmeye başlarlar. Siyasi güç sonuna kadar kullanılır. Bu olaylar seçim gününe kadar devam eder. En iyi erkek oyuncu ve en iyi uyarlama senaryo dallarına Oscar'a aday gösterilen film, uzun süredir dünyanın gündemini mesgul eden "Zipper-gate" (Uçkur-gate) skandalının bir örneği olarak karşımızda. Çekimleri sadece 29 gün süren ve 15 milyon dolara mal olan "Wag The Dog", kamuoyunun dikkatini "Oval Ofis"teki seks skandalından düzmece bir savaşa çekme çabalarının hikayesini anlatıyor.

eleştiriler

Kaybedenler

(U-Turn) Yönetmen: Oliver Stone. Oyuncular: Sean Penn, Nick Nolte, Jennifer Lopez, Billy Bob Thornon, Powers Boothe, Clarie Danes, Jon Voight. Yapımcılar: Clayton Townsed, Dan Halsted. Senaryo: John Ridley. Dağıtımcı: Warner Bros.

Kasabaya gelen bir yabancı, garip insanlar ve bir dizi sorunla karşılaşır... Kuşkusuz bu herhangi bir Hollywood büyük stüdyo yöneticisinin (The Player-Oyuncu'daki Tim Robbins gibi birinin) duyar duymaz üzerine atlayacağı film konularından değil. Yine de bir potansiyeli var; David Lynch tarzında yazar çekerseniz, o sakin görünümlü kasabanın korkunç tarafları, deyim yerindeyse "ayın karanlık yüzü" açığa çıkartılabilir, insanoğlunun şiddet merakı ve kötücüllüğü tartışılabilir ya da bir başka yazarın elinde, toplumsal eleştiriye, bir "Derin Amerika" filmine dönüşebilir. Amaca bağlı olarak seçimlerinizi yapar, dört dörtlük bir kara film ya da komedi çıkarabilirsiniz bu konudan.

Oliver Stone gibi bir yönetmenin elinde olunca bu konunun, toplumcu tarafı ağır basan, sert, fazlasıyla sivri dilli, ciddi bir politik tavrı olan bir filme dönüşmesini bekliyor insan.

Hayli serbest bir üslupla kaleme alınmış, Hollywood klişelerine yüz verilmemiş, yeniliklerle dolu bir sinemasal anlatımla donatılmış, iyi kotarılmış, sonuçta "Natural Born Killers-Katil Doğanlar" gibi bir başyapıt olmasa da, "Doors" gibi usta işi bir film umuyor... ve düşbozumuna uğruyorsunuz.

"U-Turn-Kaybedenler" bütün olarak etkisiz, Türkçe ismi gibi fazlasıyla naif ve insanda ciddi bir "deja-vu" duygusu uyandıran bir film. Öncelikli handikap, ana temanın dar sınırları. Yabancı'nın mafyanın pençesinde bir genç adam olarak belirlenmesi, limitleri daha da daraltmış. Örneğin Sinan Çetin'in "Bay E"sinde, kasabadaki yabancının (Mehmet Ali Erbil), TV programcısı olması, ratinglere muhtaç olduğu "halkıyla" ilk kez karşı karşıya kalması, sonuç olarak değerlendirilememiş olsa da, filmin potansiyelini genişletiyor, tematik zenginliğini arttırıyordu.

Burada ise, ciddi bir kısırlık var. Bobby'nin başına gelen en önemli sorun, hoşlandığı ("sevdiği" demeye insanın dili varmıyor) kıza güvenememesi. Kasabadan kurtuluş yollarını bulamaması.

Bizzat Oliver Stone'un anlattığı diğer hikayeleri, işlediği karakterleri, örneğin Nixon'un açmazlarını, Jim Morrison'ın toplumla arasındaki çelişkileri, Ron Kovic'in trajik hikayesini düşününce, Bobby ne kadar zayıf kalıyor.

Filmin bütününde de aynı sorun var. Bir "auteur" olarak Stone, "Nixon"daki gibi doğrudan yönetici konumundaki bireylere eğildiğinde de, "Born on the Fourth of July-Doğum Günü Dört Temmuz"da yaptığı gibi "sıradan insan"ı konu aldığında da politik tavrıyla sivrilmişti. Solcu bakış açısını cüretkar bir bakış açısıyla savunur, Amerikan toplum yaşamının çirkin yüzünü sergiler, suçun bireylerden çok sistemin kendisinde olduğunu ısrarla belirtirdi. Bu kez ise, topluma, sistemin çarpıklıklarına sırtını dönmüş, "yırtmaya" çalışan küçük insanların fazlasıyla tanıdık öykülerini anlatmaya sıvanmış. Hani örneğin David Mamet'le çalışmış olsa, konunun kısıtlayıcılığına rağmen hiç olmazsa senaryonun katmanları derinleşir, ortaya daha önemli bir film çıkabilirdi ama bu da yapılmamış.

Asıl önemlisi, Stone'un en kendine özgü yanının bu filmde neredeyse tümüyle yok edilmiş olması. Stone sinematografisi, bir "sürekli devrim" durumu arz eder, açı, ışık, kurgu gibi anlatım, yöntem ve araçlarıyla hep oynanır, denemelere girişilir. Çünkü Stone sürekli yenilik peşindedir, ama bunu sırk canbazlığına da dönüştürmez, içerikle uyumlu bir anlatım tuttur. Ayrıca her planı sinema duygusuyla dopdoludur, çok estetiktir.

Bu yaratıcı çabanın en görkemli örneği olan "Katil Doğanlar"la kıyaslandığında "Kaybedenler"i Stone'un çektiğine insanın inanası gelmiyor. Birkaç ilginç açı, bir parça kurgu numarası var elbette, ama bunlar, ilk filmini çeken bir gencin kendini gösterme çabasının ürünlerine benziyor.

"Kaybedenler"deki sevişme sahnelerini "Doors"taki ünlü "Carmina Burana" sahnesiyle, flashbackleri, "JFK"dekilerle, cinayetleri "Katil Doğanlar"dakilerle kıyasladığımızda bir Oliver Stone filmi olarak "Kaybedenler" adamakıllı aciz duruyor.

Yenilikçi tavrını bir yana bırakan Stone, klişeleri yinelemek pahasına da olsa, kara film anlatım biçimlerini uygulasaymış keşke.

Fakat sonuçta "U-Turn" çok kötü bir film de değil. Nick Nolte ve Sean Penn başta olmak üzere oyunculuklar genelde alkışı hak ediyor, karakterler (özellikle otomobil tamircisi ve genç horoz) hoş, sahneler keyifli, diyaloglar birinci sınıf, sinematografi ve reji vasatın çok üstünde.

Ama...

"Tehlikeli İlişkiler-Dangerous Liasions"da Glenn Close'un John Malkovich'e dediği gibi "Hiç kimse bir tenoru öksürdüğü için alkışlamaz."

TAMER BARAN

"Yenilikçi tavrını bir yana bırakan Stone, klişeleri yinelemek pahasına da olsa, kara film anlatım biçimlerini uygulasaymış keşke."

içindekiler

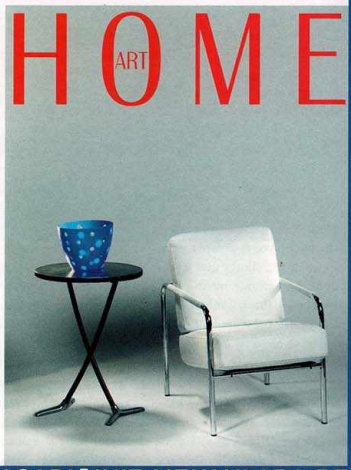

- HERKES BU MEKANI KONUŞUYOR: "TURQUOISE" ANTİKA GALERİSİ VE RESTORAN
- EVİNİZİ DEKORE ETMEYE NEREDEN BAŞLAYACAKSINIZ? MİMAR VE İÇMİMARLAR YANITLADI...
- SAPANCA'DA COUNTRY TARZININ İKİ RAFİNE ÖRNEĞİ
- MUTFAKLAR: YENİ EĞİLİMLER, DOĞRU ADRESLER
- AZLIĞIN ÇOKLUĞU: SİYAH-BEYAZ TASARIMLAR
- İSTANBUL'UN EN "GÜZEL" GÜZELLİK SALONLARI

YAŞADIĞINIZ MEKANLARA RENK KATMANIN EN ZEVKLİ YOLU

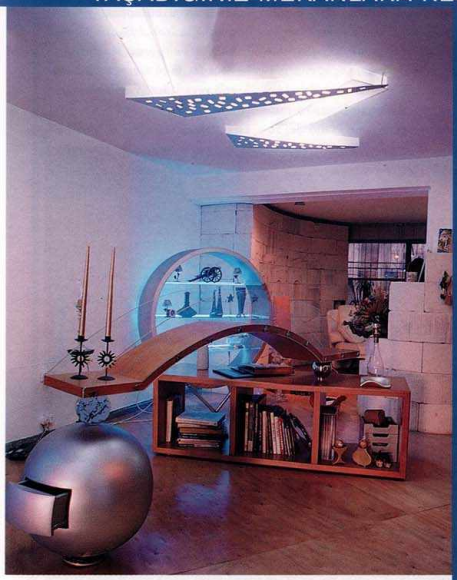

eleştiriler

Ateşli Geceler

(Boogie Nights) Yönetmen: Paul Thomas Anderson. Oyuncular: Mark Wahlberg, Julianne Moore, Burt Reynolds, Don Cheadle, John C. Deilly, William H. Macy, Heather Graham, Nicole Parker, Philip Seymour Hoffmaan. Yapımcılar: Lloyd Levin, John Lyons, Paul Thomas, Thomas Anderson, Joanne Sellar. Senaryo: Paul Thomas Anderson. Dağıtımcı: Umut Sanat.

"Ateşli Geceler"i değerlendirirken, bir ayrımı iyi yapmak gerektiğini düşünüyorum: "Ateşli Geceler" kesinlikle farklı bir film ama asla yenilikçi değil... Ne içeriği ne de üslubuyla...

Gerek yaşamda gerekse sinemada birçok örneğini gördüğümüz, çok tanıdık bir öykü var karşımızda: bir yıldızın doğuşu, yükselişi ve çöküşü... "Ateşli Geceler"in farkı ise, bu son derece tanıdık formülü, sinemada konu alındığını pek görmediğimiz bir alana uygulaması ve yönetmeni, yapımcısı, oyuncusu ve ışıkçısı ile porno filmler üreten insanların dünyasını anlatması... Şarkıcılardan atletlere, sinema oyuncularından bilim adamlarına kadar pek çok kişiye uygulanmıştı bu formül, ama porno sinemacılarına uygulanması, işin rengini değiştiriyor. Birçok sahne sırf bu nedenle "komik" veya "dramatik" veya "çarpıcı" olabiliyor. Örneğin, "eski değerlere bağlı ve bu nedenle yeniliklere karşı çıkan yaşlı adam" tipi çok tanıdıktır bizim için, ama aynı karakteri bu kez bir porno yönetmeni olarak karşımızda bulmak bile, söz konusu kişiliğin ve sahnenin şaşırtıcı olması için yeterli...

Paul Thomas Anderson'un senaryosu, fazlasıyla "hesaplı" bir senaryo... Filmin drama alanını genişletmek, karakterleri derinlemesine işlemek ve beylik deyimle "aslında onların da insan olduğunun" altını çizmek adına (ki tüm bunları yapmaya çalışmak çok olumlu), karakterlerin her birine, filmin odağındaki profesyonel meselelerin dışında, özel yaşamlarının gidişatını belirleyen birer "temel sorun" eklenmiş. Ama ne yazık ki bu yan hikayeler, iyi işlenmemeleri nedeniyle, filmin kenarına işlenmiş birer süs gibi duruyorlar. Amber'in çocuğundan ayrı olması, Eddie'nin ailesiyle yaşadığı sorun, prodüksiyon amirinin önceleri komik görünen ama korkunç trajedi ile bağlanan evliliği gibi dramatik açılımlar, filme belli bir tat ve derinlik katıyor, ama hepsi o...

Anderson'un yönetimine gelince, bu alanda da "yenilik"ten değil, ancak sinemada bugüne kadar gerçekleştirilen yeniliklerin biraraya getirilmesiyle oluşan bir karışımdan söz edebiliriz. İkinci filmini çeken Anderson'da bir parça "varını yoğunu ortaya koyan genç yönetmen" hali var. Bol bol steadicam kullanılan uzun sekanslar, baş döndürücü bir kurguyla ilerleyen sahneler, eksiltmeler, zincirleme geçişler... "Ateşli Geceler"de ne ararsanız var. Bütün bu teknikler filmdeki görevlerini yerine getiriyorlar ancak belli bir üslup bütünlüğünden, filmin geneline hakim olan bir "atmosfer"den veya "tavır"dan söz etmek kolay değil...

"Ateşli Geceler", ikinci yarısında daha güçleniyor ve ardarda gelen birkaç sahne, filmin geri kalan büyük bölümünde neyin eksik olduğunu daha iyi anlamamızı sağlıyor. Bu bölümlerde, Reagan iktidarı ve onun temsil ettiği değerlerin azgınlaştığı 80'lerin Amerika'sında yaşanan ekonomik ve toplumsal çöküşle, kahramanlarımızın yaşamları arasında, kâh paralellik, kâh neden-sonuç ilişkisi kuruluyor. Böylece filmin başından beri gördüğümüz sahneler, birden çok daha anlamlı ve sağlam bir biçimde karşımıza çıkmaya başlıyorlar. Artık Amber'in çocuğunu görmek için yaptığı mücadele (Anderson, Amber'in yargıç karşısında savunma yaptığı sahnede, duvardaki Reagan fotoğrafını bol bol göstererek, filmin yaklaşık yarım saatlik "Reagan bölümü"nün startını veriyor), 80'ler Amerika'sında cinsiyetten ırka ve cinsel tercihe kadar her alanda belirginleşen "öteki" düşmanlığının işlendiği bir platforma dönüşüyor. Bruce'un müzik aletleri satan bir dükkan açma hayalinin gerçekleşmesini sağlayan mucizevi soygun, Dirk Diggler'ın "pis işler"e bulaşması (uyuşturucu satması ve para karşılığı mastürbasyon yapması), kırk yıllık porno yönetmeni Jack'in daha düne kadar videoya karşıyken şimdi sokaktan birtakım adamları arabaya alıp video için her anlamda "ucuz" filmler çekmesi v.b., Amerika'da yaşanan toplumsal çürümenin, porno dünyasındaki karşılığı, "metafor"u olarak işleniyor. Bu sahnelerde ayrıca, senaryo daha "sıkı" bir hale geliyor, "gerilim" artıyor, dramatik yapı güçleniyor ve Anderson'un yönetimi daha olgunlaşıyor ve duruluyor.

"Ateşli Geceler" "iyi" bir film... Ama son bölümlerinde yer alan erdemlerin, bütününe yayılmaması, onu "çok daha iyisini" yapmakta ve porno dünyasının "Rüzgar Gibi Geçti"si, "Scarface"i veya "Short Cuts"ı olmaktan alıkoyuyor.

UYGAR ŞİRİN

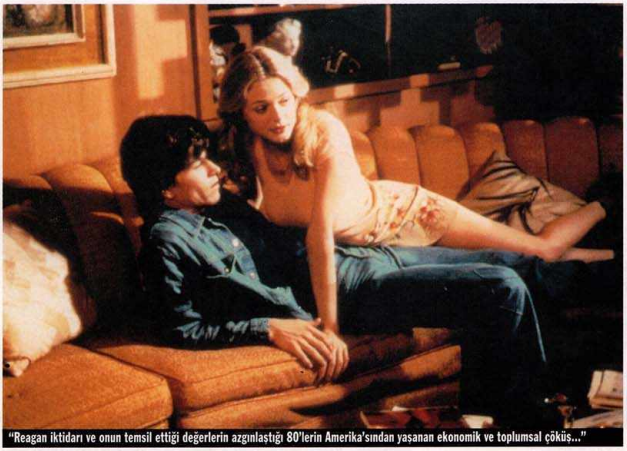

"Reagan iktidarı ve onun temsil ettiği değerlerin azgınlaştığı 80'lerin Amerika'sından yaşanan ekonomik ve toplumsal çöküş..."

Oyun

(The Game) Yönetmen: David Fincher. Oyuncular: Michael Douglas, Sean Penn, James Rebhory, Deborah Kara Unger, Peter Donat, Carroll Baker, Armin Mueller-Stahl. Senaryo: John Brancato, Michael Ferris. Dağıtımcı: Pinema.

Fincher "Oyun"u güzel başlatıyor... Jenerikler yok. Onun yerine bir geçmişe dönüş, bir flashback, bir hatırlama var. O kadar etkili ki bu görüntüler. Daha sonra Nicholas Van Orton'un (Michael Douglas) sıradan ve sıkıcı yaşamına giriyoruz. Fincher onun yaşamını yine sıradan ama asla sıkıcı olmayan bir biçimde anlatıyor bize. Son derece yumuşak kamera hareketleri, gerektiğinde yumuşak kaydırmalar, Van Orton'un evinde ışıkla dekorasyonun uyumlu kullanımı. Bir yandan da kahramanımızın geçmişine kısa dönüşler yapıyor Fincher. Ta ki "Oyun" başlayana kadar. O andan itibaren senaryonun "kuru"luğu belirmeye başlıyor. Amaçsız ve rastgele kaleme alınmış bir senaryo beliriyor. Zaman zaman Fincher "Oyun" sırasında stilize görselliğini yaratmayı başarıyor. Ancak bu, yalnızca birkaç sahnede ortaya çıkabiliyor. Douglas'ın bardağına ilaç koyan Unger'a bakıp kendini kaybettiği veya filmin sonunda yine Douglas'ın binanın tepesinden aşağı süzüldüğü sahneler.

Öte yandan Fincher, "Yaratık 3" ve "Yedi"deki "karanlık dünya"sını bir miktar terk etmişe benziyor "Oyun"da. Buna ek olarak, Shore'un tınılarının gerilim sahnelerine yaptığı katkı geniş boyutta. Douglas'ın arabayla suya düşüp deniz derinliklerinde ultra-klostrofobik ortamdan kurtuluş çabalarıysa beni çok ilginç bir olaya götürdü. İzmir Bornova'da bir süre önce, içinde bir aile bulunan otomobil, belediyenin açtığı yağmur suyuyla dolu çok büyük bir çukura düştü. Bunu anlatmamın nedeni, söz konusu sahnenin değerlendirilmesine yeni bir boyut getirmek. Çünkü ailedeki hiç kimse suya tamamen batan otomobilden canlı çıkamadı, camları kırarak bile.

Filmi izledikten sonra, "Bu adam mı Ridley Scott ve James Cameron'un varisi olacak?" diye kendi kendine soruyor insan. Fincher için "Asla!". En azından şimdilik... Fincher belki Scott ve Cameron'un ulaştığı görsel mükemmelliğe ulaşıyor. Ancak şurası açık ki Fincher sadece eline iyi bir senaryo geçtiğinde başarılı olabiliyor. "Yedi" ve "Oyun" arasındaki uçurumu başka hiçbir şey açıklayamaz. Diğer bir deyişle, Fincher'in senaryo seçimi, sinemasını doğrudan etkiliyor. Aklıma yatmayan benzer bir nokta da Fincher'ın böyle bir senaryoyla ne işi olduğu... "Yedi"nin "derin", daha da ileri gidersek "felsefi" boyutları nerede, "Oyun"un "sığ" ve "yüzeysel" hikayesi nerede? Fincher gibi bir yönetmen, "Yedi" ile kazandığı prestiji, son derece sığ olduğu anlaşılan bir senaryoyla neden Kaf Dağı'nın öteki yakasına göndersin? Söz konusu olan ilk filmini çekecek bir yönetmen olsa "Oyun" böyle bir yönetmenin yükselmesi için belki iyi bir "ilk basamak" olur. Ancak "Oyun", "Yedi" ile Fincher sinemasını ağzı açık bir şekilde takip eden ve onun bir sonraki filmi için koltuklarını çok önceden ayırtan Fincher hayranlarını, deyim yerindeyse "kesmez". Üstelik Fincher, bu yetersiz senaryoyu tamamen Hollywood kalıplarına yaslanarak çekmişse ve hatta pek çok sahnede seyircinin sıkılmamasını amaçlayan söz konusu kalıplarla da seyirciyi sıkmayı başarmışsa bu genç yönetmen için "'Yedi'den sonra cepten yemeye başladı" demek sanırım yanlış olmaz.

Filmin düğüm ve çözüm kısımlarına gelirsek, "Oyun"un orada daha da zayıfladığını belirtmemizde fayda var. Yalnızca Douglas'ın büyük şehir fonunda "Oyun oynamaya başladığı" sekansta metropol gerçeği "evsizler"i görüntülemesi, belki de filmin bu noktasında edindiğim ender olumlu izlenimlerden... Filmin finali ultra-yavan bir hale geliyor ve burjuvazinin kutsadığı ve sefahat manifestosuna dönüştüğü gibi bir de "Yaşamınızı kendi gerçekleriniz arasına sıkıştırıp hapsetmeyin ve etrafınızdaki insanlara daha fazla vakit ayırıp yaşamınızı eğlenerek geçirin" türünde, her gün kola reklamlarından dahi edinebileceğiniz bir mesaj kafanıza çakıyor.

Fincher'in "karanlık stili"ne değinmek istiyorum biraz da. "Yaratık 3" ve "Yedi"nin atmosferi bu karanlık stili gerektirmekteydi. Ancak "Oyun"da Fincher daha açık mekanlar ve bunlar için geniş açı kullanmış. Özellikle "Yedi"de bunun tam tersi söz konusuydu. Zaten "Yedi"yi "Oyun"dan üstün kılan noktalardan biri de bu.

Michael Douglas, Nicholas Van Orton olarak son yıllardaki en iyi kompozisyonunu çıkarmış. Diğer oyuncular da son derece iyi. Özellikle yılların oyuncusu Armin Mueller-Stahl, perdeye yansıdığı sürece rolünün hakkını fazlasıyla veriyor.

Sonuç olarak, David Fincher doğru yolda değil. Ve de bir James Cameron, hele hele Ridley Scott hiç değil. Kişisel gözdelerimden Scott'ın kötü denilen filmlerinde bile böylesi bir yavanlık hiç hissetmedim. Scott ile Fincher arasında küçük bir karşılaştırma yaparsak ikisi de; 1. Filmlerinde, konuları yüzeysel de olsa bir görsel mükemmelliğe ulaşıyorlar. 2. Anlattıkları hikaye ne olursa olsun doğru üslubu buluyorlar. Farkları ise; 1. Scott bu üsluba etkileyicilik katarken Fincher'in sineması yalnızca senaryonun eline bakıyor ve ondan medet ummadan başarılı olamıyor. 2. Scott uç noktalarda dolaşabilirken (Bkz. Blade Runner Yönetmenin Kurgusu-Director's Cut-Final Bölümü veya Thelma ve Louis-Final Bölümü), Fincher buna cesaret edemiyor (Bkz. Yedi-Final Bölümü-Kutunun içindeki kadın kafasını gösterememesi). Ne olursa olsun, Fincher'in bir sonraki filmini dört gözle beklemeliyiz. Umarız gelecek sefer bize bir "Oyun" oynamaz.

BURÇIN S. YALÇIN

Atilla Dorsay

Oliver Stone ve David Fincher ile Klasiklerden Günümüze

"Sinema tarihi bir bütündür, geçmişin filmleri bugünkülerin yolunu aydınlatır ve klasikleri yeterince bilmeden ne iyi bir yönetmen ne de iyi bir sinema yazarı olunabilir."

Geçen ay izlediğimiz iki film üzerine, bu yazı... Ancak sözkonusu olan filmlerin eleştirisi değil, bu filmlerden ve yönetmenleriyle yapılmış konuşmalardan yola çıkarak başka ve daha genel bir soruna değinmek...

Evet, geçen ay izlediğimiz "Kaybedenler-U Turn" filmi dolayısıyla Oliver Stone ve de "Oyun-The Game" filmi dolayısıyla David Fincher'le yapılmış konuşmalardan kimi bölümler vermek istiyorum. Bu iki konuşma da Positif dergisinin Ocak 1998 sayısında yer aldı. Iki yönetmen de filmlerini ve sinema/sanat üzerine görüşlerini açıklıkla belirtmişler. Ama beni asıl şaşırtan, gerek onlarla konuşmaları yapan sinema yazarlarının, gerekse bizzat onların sinema tarihinden verdikleri referanslar oldu. Hep söylediğim ve yazdığım gibi, sinema tarihi bir bütündür, geçmişin filmleri bugünkülerin yolunu aydınlatır ve klasikleri yeterince bilmeden ne iyi bir yönetmen ne de iyi bir sinema yazarı olunabilir. İşte bu temel düşünceyi somutlamak için bu konuşmalardan kimi bölümleri vermek istedim.

KARA FİLMİN KADERİ

Michael Henry: Niçin "U Turn" ABD'de hem eleştirmenler, hem de seyirci tarafından anlaşılmadı?

Oliver Stone: Bilmiyorum. Belki siz bana açıklayabilirsiniz. Hayatımın bir buçuk yılını verdim, ama karşılığı gelmedi. Yüzeysel eleştirmenler sadece kimi filmlerle benzeyişten söz ettiler: "Çifte Tazminat", "Postacı Kapıyı Iki Kez Çalar", "Red Rock West". Seyircisini bulamadı, çünkü bir kara-film gibi algılandı. Bu gişe zehiridir. "Thriller" para getirir, kara-film getirmez. Ama Scorsese'in "Korku Burnu" nasıl öyle iş yaptı peki? Gitgide karanlıklaşan ve tam bir kıyametle biten bir filmdi o...

MH: Film "Detour" gibi başlıyor. "Duel in the Sun-Kanlı Aşk" gibi bitiyor. Iki ayrı türün, kara film ve western'in en tipik ögelerini kullanıyorsunuz.

OS: ABD'nin güney-batısına bayılırım. O western ögeleri senaryoyu yazarken gelip eklendi. Bir tür kara-spagetti yapmayı düşündüm.

MH: Açılış daha çok "Bir Avuç Dolar Için"i ve Kurosawa klasiği "Yojimbo"yu anımsatıyor. Bir yabancı, düşman bir çevreye geliyor ve tüm çelişkileri ortaya çıkartan bir katalizör işlevi görüyor...

OS: Daha çok John Sturges'in "Zafer Madalyası-Bad day at the Black Rock" filmini düşündüm. Amerikan çölü üzerine en etkileyici filmlerden biridir o, yıllar önce Paris'te görmüştüm.

Oliver Stone "Kaybedenler"de Bunuel etkisi bulunabileceğini iddia ediyor.

MH: Filminizin ateşli, sanki hayal gören, gerçek-üstü bir yanı var...

OS: Kötü bir düş gibi... Kuşkusuz ki Castaneda'dan ve Latin Amerika'nın büyülü gerçekçilik ekolünden etkilendim. Ama aynı zamanda, en garip ve yadırgatıcı görüntüleri hiç özel efekt kullanmadan elde eden Bunuel'i de düşündüm. Müzik de kullanmazdı ve filmleri sanki bir sayıklama gibiydi. Benim gözdem "Burjuvazinin Gizli Çekiciliği"dir. O yenilemeyen yemek sanki "U Turn"ün modeli olabilir. John Huston olsa bunu severdi: kozmik bir şaka... Ve serserinin zaferi...

MH: Yazar Malcolm Lowry'yi sever misiniz?

OS: Daha çok Celine ve de Joyce, Mailer, Conrad, Graham Greene'i severim. Lowry'yi çok iyi tanımıyorum. Buna karşılık Traven'i ve sert gerçekçiliğini severim. Ki Huston bunu "Altın Hazineleri"nde çok iyi vermişti.

PECKINBAH VE LEONE

MH: Filmde hep vahşi hayvanları göste-

riyorsunuz...

OS: Evet. Çöl herşeyi açığa çıkaran bir mekandır. Burada da bana aşırı olduğum suçlaması yapıldı. Peki ya Peckinpah? '60'lı yıllarda yaşamış olsaydık, kimseden özür dilememe gerek kalmazdı. O yıllarda şiddetin içinde insancıllık aranıyor ve bulunuyordu.

MH: "Vahşi Belde-The Wild Bunch" size yol gösteren filmlerden biriydi, değil mi?

OS: Evet. Akrepli sahne, Peckinpah'a bir saygı duruşuydu. Bunu "Katil Doğanlar"da da yapmıştım: anayolda ezilen akreple...

MH: Ennio Morricone'nin müziği, filmin Sergio Leone western'leriyle bağını güçlendiriyor...

OS: Morricona filmin altında yatan alayı kavradı mı? Çok iyi bilmiyorum. O, örneğin armonikalı bölümlerle kendi yaptığını alaya alabilen bir besteci. Ama öte yanda film için çok romantik partisyonlar da yazdığı açık.

MH: Filmde özyaşamsal şeyler var mı?

OS: Kendimden söz ettiğim tek filmin "Müfreze-Platoon"dur. Oysa beni "JFK", "Nixon" gibi politik biyografilerimle de özdeşleştirenler var!... Her filminde kendini anlatan ustalar vardır: Fellini gibi... "Sekiz Buçuk" ve "Dolce Vita"yı defalarca izledim. O kadar parlak şeyler yapabilmeyi isterdim. Fellini dorukta idi o yıllarda... Kimileri benim de "JFK" ile doruğa çıktığımı ve şimdi inişte olduğumu söylüyor. Truffaut da hep kendini anlatmıştı: ikinci kimliği Antoine Doinel aracılığıyla. Bizde de Woody Allen var, ama kendi kendini çok tekrar ediyor. Paul Mazursky'nin daha açık ve duyarlı olduğunu düşünüyorum. Elbette Scorsese de var: en kişisel filmi de bence "Günaha Son Çağrı". Ama çok az sanatçı kendisini anlatabiliyor. Bir Sidney Lumet'nin kendi yaşamını anlattığını düşünebiliyor musunuz? En iyi ve ünlü sinemacılarımız, kişisel olmayanlardır. Sistem bir George Stevens veya William Wyler olmanızı ister. Özellikle de bir Orson Welles olmanızı."

FINCHER'LA OYUN ÜZERİNE

Şimdi de "Oyun"un yönetmeni David Fincher'la konuşmadan kimi bölümler:

Christian Viviani: Michael Douglas'ın oynadığı kişilik, uçurumun dibinde ve yukarı çıkabilmesi için sonuna dek gitmesi gerekiyor...

David Fincher: Bu benim için bir yenilenme değil, bir yeniden doğuş hikayesi. Kahraman aslında ölü, ama öyle bir şok geçiriyor ki yeniden doğuyor...

"Oyun"

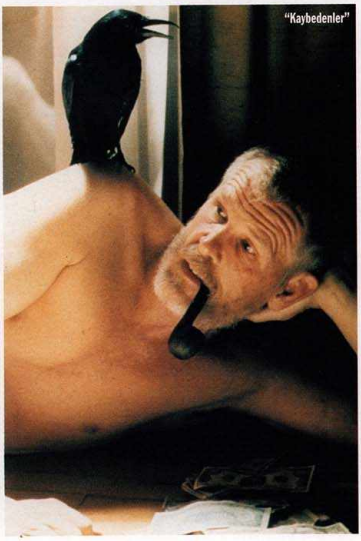

"Kaybedenler"

CV: Zaten kendisini Meksika'da bir tabutun içinde buluyor. Sonunda, tüm oyuna katılanlar biraraya geldiklerinde, sanki "Shining" akla geliyor?

DF: Bu istenmiş bir şey değil, ama "Shining"in çok sevdiğim ve zaman zaman izlediğim bir film olduğunu belirtmeliyim.

CV: "Oyun", mitolojik bir öyküye, örneğin "Alis Harikalar Diyarında"ya benziyor. Sean Penn de sanki Alis'in tavşanı gibi...

DF: Tavşanın şarkısı, sanki San Francisco'yu anlatıyor. S.F. geçmişin kendini çok belli ettiği bir kenttir. Biz orda mekan bakarken, radyoda Santana ve Grateful Dead çalıyordu: başka yerde onları dinleyemezsiniz...

CV: "Oyun"un bir aksiyon filmi gibi pazarlandığını söylediniz...

DF: Pek değil. Çünkü aksiyon filmi denen şey artık inişte... Aslında pazar genişliyor: daha çok salon açılıyor, TV, video, kablolu TV sürekli film talep ediyor. Ama aksiyon filmi 20 yıldır değişmiyor: George Lucas "Star Wars" dizisini yeniden pazarlıyor, James Cameron daha karanlık alanlara kayıyor. Canavar kim ve nerde? Bana göre, artık bazı ögeleri alıp kullanmakla birlikte, seyirciye artık yanlış yere suçlanan adam, tehlikedeki uçak vb. hikayelerden farklı şeyler sunmak gerek. "Oyun" bence Adrian Lyne'in "Öldüren Cazibe"sinden çok Coppola'nın "The Conversation"una daha yakın bir film. Ama bu ahlaki bir öykü değil. Bir "Görevimiz Tehlike" hiç değil.

CV: "Seven" ve "Oyun"u gördükten sonra sizin oyunlara ve bulmacalara çok meraklı olduğunuz düşünülebilir.

DF: Özellikle değil. Biri bana sormuştu: "Eğer kurallar belli değilse bir oyun var olabilir mi?" diye... "Johnny Mnemonic" bir oyundur. Bu tür oyunları oynamaya öylesine alıştık ki... Onlar hayatımızın bir parçası oldular. Ama "Oyun" bu tür oyunlardan biri değil."

İYİMSERLİĞİ HEP KORUMALI...

Evet, biri orta kuşaktan, diğeri gencecik iki yönetmenle konuşmalardan bizim seçtiğimiz bölümler bu kadar. Asıl anlatmak istediğim, başta da yazdığım gibi, gerek yönetmenlerin, gerekse onlara sorular soran sinema yazarlarının klasiklerden modern yapıtlara uzanan geniş sinema kültürü. Bizim de sinema yazarlarımız onlarla bu düzeyde konuşmalar yapsalar... diye içinizden geçirmez misiniz?

Elbette hala bir Sinematek'in olmadığı, TV kanallarının hiç bir sinema politikasına sahip bulunmadığı ve en kötü filmleri ardarda dizdiği, sayılı sinema kültür kuşak ve programlarının ise yaygın medyada, hatta kimi zaman aydınlar arasında "entel programlar" diye küçümsendiği bir toplumda, bu düzeye erişmek mümkün değil. Ama yine de iyimser olup bunu ummakta fayda var!... ■

Bugün, erken kalkma. İşe gitme. Masanı toplama. Sevgilini arama. Rejim yapma.

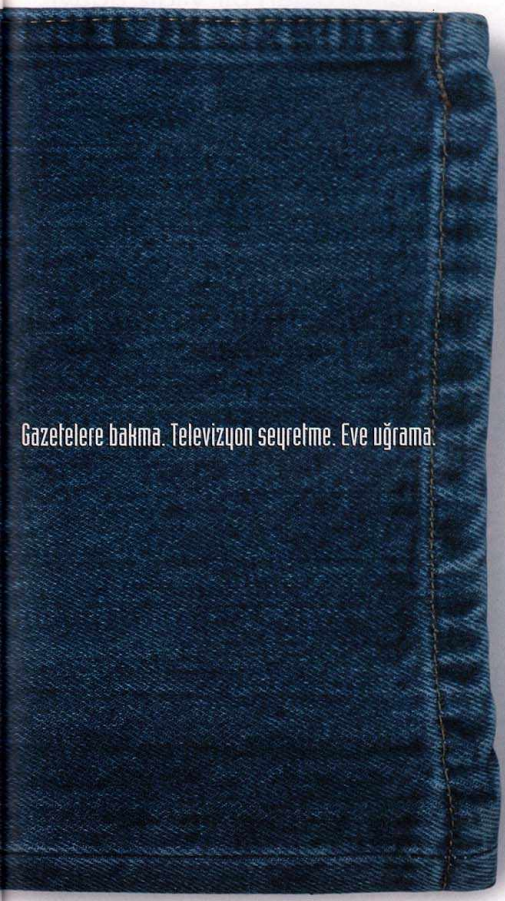

Gazetelere bakma. Televizyon seyretme. Eve uğrama.

Mustang'ını giy ve özgürlüğünü kutla!

TRADE MARK

SINCE 1932

MUSTANG

★ JEANS ★

REKLAMCILIK

profil

MATT DAMON

harvard'dan bir yıldız adayı

ABD'de geçtiğimiz aylarda adından çok söz ettirdi. Nasıl ettirmesin ki? Sadece yetenekli, zeki ve yakışıklı değil, ünlü yönetmenlerin filmlerinde oynayan bir yıldız adayıydı. Şimdi 27 yaşında Oscar adayları arasındaki yerini de aldı. Damon'ı, bu ay Coppola'nın "The Rainmaker"ı, Gus Van Sant'ın "Good Will Hunting" filmlerinde seyredeceksiniz. Ona dikkat edin.

Matt Damon ilk bakışta gerçek hayattan alınmış mükemmel bir film kahramanına benziyor... Yakışıklı ve yetenekli. Steven Spielberg ve Francis Ford Coppola son filmlerinde oynaması için onu seçtiler. Akıllı. Üç yıl Harvard'da okudu ve "Good Will Hunting"da oynamakla kalmayıp senaryosuna da ortak oldu.

Yıllar önce "Top Gun"dan sonra Tom Cruise bir anda süperstar olmuş, aynı durum iki yıl önce Matthew McConaughey'nin başına gelmişti. Tarih tekerrürden ibaret derler. Şimdi sıra Damon'da. Yine de Damon'ın bir gecede star olduğunu sanmayın. 27 yaşındaki oyuncu Hollywood'da şöhret olmak için 10 yılını verdi. İlk kez "Mysitc Pizza" filmi için kamera karşısına geçti ve Brendan Fraser ve Chris O'Donnell ile birlikte oynadığı 1992 yapımı "School Ties"daki mutaassıp hazırlık okulu öğrencisi rolüyle adını duyurmayı başardı. Sıradışı ve hakettiği ilgiyi görmeyen iki savaş filmi, "Geronimo: An American Legend" ve "Courage Under Fire" ona savaşın acı gerçekleriyle karşı karşıya gelen ciddi asker rollerini canlandırma fırsatını verdi. Ancak başrol oyunculuğuna yükselişi geçen yıla rastlıyor. Francis Ford Coppola John Grisham'ın romanından beyazperdeye uyarlayacağı "The Rainmaker"daki mücadeleci avukat rolünü, Steven Spielberg de bu yıl gösterime girmesi planlanan İkinci Dünya savaşı konulu "Saving Private Ryan"da küçük ama önemli bir rolü ona verdi.

Damon'u asıl dikkatlerin odak noktası yapan film ise senaryosunu arkadaşı Ben Affleck ile beraber yazdıkları "Good Will Hunting". "Matt'in harika bir yüzü var" diyor filmin yönetmeni Gus Vant Sant. "Bu her zaman önemli bir etkendir ama onu asıl çekici yapan, bir karaktere bütün dikkatleri üzerine çekecek biçimde hayat vermesi." Bu yılki Akademi üyeleri de böyle düşünüyor olacak ki Matt Damon'ı bu filmdeki rolü için En Iyi Erkek Oyuncu olmaya aday gösterdiler.

Damon "Good Will Hunting"de üniversiteyle ilgili tek deneyimi M.I.T'de hademelik yapmaktan ibaret, keşfedilmemiş bir matematik dahisini canlandırıyor. Asabi, kendine zarar vermeye hazır bu gizli matematik dahisinin polisle başı derde giriyor ve bir psikiyatristin (Robin Williams) karşısına çıkıyor.

Damon'ın okul çağı öncesi çocukların eğitimi konusunda araştırmalar yapan bir profesör olan annesi oğlunun sözleriyle "çok radikal bir hanımefendi." Emekli olan babası zamanında emlak işleriyle uğraşmış. Damon'ın annesi ve babası, o iki yaşındayken boşanmış ama ikisi de Damon'ın ve ondan üç yaş büyük sanatçı ağabeyi Kyle'ın yaratıcı çabalarını hep desteklemiş. "12 yaşındayken tiyatro ile uğraşmaya başladım. Pandomim dersleri falan alıyordum" diyor Damon. "Ayrıca lisede Gerry Seca isminde inanılmaz bir tiyatro hocam vardı. Ben ve ben herşeyi ona borçluyuz."

Damon, Harvard'da İngiliz Dili ve Edebiyatı öğrenimi görürken profesyonel oyunculuğa başlamaya karar verdi ama bu ders dışı aktivitesinde pek başarılı olduğu söylenilemezdi. "Üniversitedeki ilk yılımda Touchstone Pictures'ın başkanıyla New York'ta buluşmak üzere bir telefon aldım" diye anlatıyor Damon. "Ama Disney kanalındaki Mickey Mouse Club'ın fare kulaklı tam teçhizat bir provası olduğu ortaya çıktı. Okula geri döndüğümde herkes provaların nasıl gittiğini sordu."

Mickey Mouse yüzünden yaşadığı hayal kırıklığından sonra Damon bir televizyon filminde, sonra da "School Ties"daki rolü aldı. Bugüne kadarki en dikkat çekici rolü "Courage Under Fire"da canlandırdığı uyuşturucu bağımlısı Körfez Savaşı askeriydi. Damon, bir müptelanın zayıf, hasta görünümüne bürünebilmek için ölümüne rejim yaptı ve 18 kilo vererek neredeyse sağlığından oluyordu. "Günde yaklaşık 20 kilometre koşuyordum ve yemek yemiyordum. Bu rol için kendimi öldürdüm. Pişman değilim ama bunu bir daha asla yapmam. Sürekli olarak başım dönüyor, midem bulanıyordu. Böbrek üstü bezlerimi mahvetmişim. Hâlâ tedavi görüyorum."

Damon'ın performansı Spielberg'ün ilgisini çekti ve yönetmen "Saving Private Ryan"daki tehlikedeki asker rolünü canlandırması için onu seçti. Filme adını veren karakter o ama başrol başkasının. O şeref düşman bölgesindeki genç bir askeri (Damon) kurtarmak için görevlendirilen ekibin başını çeken Tom Hanks'e ait. "Kara kara bu çocuğu nasıl kurtarabileceklerini düşünüyorlar" diye anlatıyor Damon. "Ryan oradaki hemen hemen herkes için bir sembol. Aslına bakacak olursanız son üçte birinde filme katılıyorum."

Oyuncu meslektaşları Avrupa çamurunun içinde sürünerek onu kurtarmaya çalışırken Damon eve geri dönebiliyor ve "Good Will Hunting"in senaryosu üzerinde çalışabiliyordu.

Damon bir Spielberg filminde rol almanın, istese de istemese de, şöhretine şöhret katacağının farkında. Genç oyuncu bu arada iki yeni film üzerinde çalışmaya başladı bile. John Torturro ve John Malkovich ile birlikte rol alacağı "Rounders" ve "Ingiliz Hasta" filminin yönetmeni Anthony Minghella'nın kamera arkasına geçeceği "The Talented Mr. Right".

"Good Will Hunting" ve "The Rainmaker", Mart'ta gösterimde.

Robert

profil

EWAN McGREGOR

90'lar İngiltere'sinin sembolü

"Mezarını Derin Kaz" ve "Trainspotting"in ardından İngiliz sinemasının en popüler siması haline geldikten sonra Lucas'ın teklifiyle 21. yüzyıla da sarkacak büyük bir projenin, ikinci "Yıldız Savaşları Üçlemesi"nin başrolünü aldı. Ama onun gözü Hollywood'un A sınıfı yıldızları arasına girmekte değil. Aklı hep İngiliz sinemacıların filmlerinde...

Ewan McGregor, bugünlerde, Goerge Lucas'ın yeni Yıldız Savaşları üçlemesinde genç Alec Guinness'i oynamaya hazırlanıyor. İnsanın altı yaşından beri hayran olduğu bir "Yıldız Savaşları" karakterini canlandıracak olması müthiş bir şey olmalı. "Sadece filmin sonunda görünüp genç Alec Guinness'i canlandıracağım. Müthiş bir eğlence."

Filmin konusu hakkında ağzından laf almak mümkün değil. Birinci bölümün gösterime gireceği 1999'a kadar ağzını sıkı tutmak için imza atmış. Söylediği tek şey, bunun bir tekrar filmi değil, daha büyük şeylerin başlangıcı olacak bir başka film olduğu. Kendisi için de bir başlangıç sayılabilir mi acaba?

"Lanet olsun!" diye başlıyor. "10'dan fazla film yaptım. O filmlerde rol almaktan vazgeçmeyeceğim. Çalışmaya devam edeceğim ve sadece o tür filmler yapacağım. Yani bu üçünü bitireceğim ve sonra..."

Bu sözünden üçlemenin bütün filmlerinde yer alacağı anlaşılıyor aslında ama bunu itiraf etmiyor. Onun için hiçbir şey Danny Boyle ile birlikte çalışmaktan daha iyi olamaz. George Lucas önemli biri ama Danny Boyle tam bir dahi. İşte bu nedenle şu anda "A Life Less Ordinary", McGregor için güçten, yıldız olmaktan ve hakkındaki övgülerden çok daha fazla şey ifade ediyor.

"Danny Boyle ile birlikte çalışmak harikadır." diyor. "Bunun için Tanrı'ya şükürler olsun. Danny Boyle için Tanrı'ya şükürler olsun."

Bu ay ülkemizde gösterime girecek "A Life Less Ordinary", yönetmen Danny Boyle, yapımcı Andrew MacDonald ve yazar John Hodge'tan oluşan İngiliz üçlüyü üçüncü kez biraraya getiriyor.

Yeni film ile önceki iki film, "Shallow Grave/Mezarını Derin Kaz" ve "Trainspotting", arasında hiçbir benzerlik yok. Benzerlik bekleyenleri hayalkırıklığına uğratacak filmde uyuşturucu yok, "Shallow Grave"deki gibi bir ceset yoketme yöntemi de kullanılmıyor. "A Life Less Ordinary" Amerikalı oyuncuların rol aldığı (Cameron Diaz, Holly Hunter, Delroy Lindo), Amerika'da geçen bir romantik komedi. Tamam yine McGregor var. Kazmalar, mezarlar ve nazikçe tanımlamak gerekirse kara denebilecek bir mizah var ama artık Iskoçya'da değiliz.

"'Shallow Grave'den sonra 'Trainspotting' büyük bir riskti diye düşünüyorum. 'Trainspotting'ten sonra bu filmi yapmaksa daha büyük bir risk." diyor McGregor. "Bu diğerlerinden farklı bir komedi. Gün be gün sanki her sahne başka bir filmdenmiş gibi hissediyor insan."

Ewan McGregor , 21 Mart 1971'de Perth yakınlarındaki küçük kasaba, Crief'te doğdu. Normal bir aile içinde normal bir çocukluk geçirdi. Sonra Morrison's Academy yatılı okuluna girdi. Okul yatılıydı ama erkek kardeşi ve Ewan gündüzlüydüler. Travmalardan, varoluş sancılarından uzak bir ilkgençlik... Yaşamını sıradanlıktan biraz uzaklaştıran tek şey, aktör amcası Dennis Lawson'dı. 14 yaşına geldiğinde, o da amcası gibi aktör olmaya karar verdi.

16 yaşında, rüyalarının peşinden gitmek için okulu bırakmak istediğini söyledi ailesine. Annesi ve babası son derece anlayışlı davranarak bu isteğini kabul ettiler.

"Aktör olmak istediğini söyleyen bir çocuğa sahip olmak kolay değildir. Benim ailem için de kolay olduğunu sanmıyorum ama yine de her zaman arkamdaydılar. Beni tiyatro okuluna gönderebilmek için çok fedakarlık yaptılar." Aileden birinin aktör olması işini kolaylaştırmış olabilir mi acaba? "Bir yere kadar." diye cevap veriyor McGregor bu soruya. "Ama bu arada Dennis'in yıllarca ne kadar zorluk çektiğini de biliyorlardı."

18 yaşında ikinci büyük kararını verdi ve Londra'ya, Guildhall Tiyatro Okulu'na gitmek üzere evinden ayrıldı. Mezuniyetinden bir yıl önce Dennis Potter'ın "Lipstick On Your Collar" filminde rol aldı ve sonra gerisi geldi.

Bugün Ewan McGregor, kendi isteğiyle ya da değil ama yükselen İngiliz kültürünün, yeniden canlanan İngiliz sinemasının sembolü haline geldi.

"Bu kulağa hoş geliyor." diyor McGregor. "İngiltere'nin yeniden yükselişe geçmesinden ve bunun bir parçası olmaktan memnunum."

Hakkında çok şey yazılıp çiziliyor 90'ların sembolü olarak görülüyor ama bu onun başını döndürmüyor hatta bazen rahatsız ediyor.

"Biliyorsunuz, ben sadece bir kere, 'Trainspotting'le Cannes'a gittim." diye anlatıyor. "Karım ve kızımla birlikte dönüş yolundayken Hello, Tatler ya da ona benzer zırva dergilerden birini okuyordum. 'Ewan McGregor, moda aksesuarı karısı ve kızıyla birlikte oradaydı.' yazıyordu. Moda aksesuarı karım ve kızım mı? Lütfen! Açıkçası bu iğrenç bir şey. Öyle değil mi?"

Onu bir kalıba sokmaya çalışan medyanın bütün abartılı ilgisine rağmen McGregor, ailesi, arkadaşları, eğlenme biçimi ve oyunculuğuyla hâlâ kendine özgü, daha az sıradan yaşamına devam ediyor.

"Dünyanın en ilginç insanı olduğum yanılsamasını yaşamıyorum." diyor. "Bir filmde rol aldığın için dergilere kapak oluyorsun o kadar. Bunu anlıyorum."

Temelli Los Angeles'a gitmeyi asla düşünmüyor.

"Bu işin oradaki yapılış tarzını sevmiyorum." diyor. "Sadece iş konuşulmasını. Bunun iyi film yapmakla hiç ilgisi yok. Los Angeles'taki stüdyo sisteminı ilgilendiren sadece A listesi, B listesi, C listesi ve para."

Peki ya "Yıldız Savaşları"?

"Aaa. O herhangi bir film değil. O 'Yıldız Savaşları'."

"A Life Less Ordinary", Mart'ta gösterimde.

profil

DIANE VENORA

ömre bedel bir güzelliği yok ama...

"Büyük Hesaplaşma"da Al Pacino'nun sevgilisini oynamıştı, "Çakal"da ise yüzünün yarısı yanık bir Rus istihbarat görevlisini. Diane Venora, yeteneği ve farklı çekiciliğiyle ayakta durmaya çalışıyor... "Çakal"daki rolünden sonra bizce bu, pek zor olmayacak.

Diane Venora, Marlboro Light marka sigarasından bir nefes çekiyor sonra başını yana çevirip dumanını pencereden görünen Hollywood tepelerine doğru üflüyor. Sigara içmek daha önce hiç bu kadar seksi görünmemiştir herhalde. Bu şık Beverly Hills otelinde sağa sola ve ortaya arzulu bakışlar fırlatıyor olsa da seksi olduğunun o kadar farkında değil. "Onu başımızdan atalım. Daha seksi birini bulalım." diye homurdanıyor yıllarca onu gözardı eden yapımcıları taklit ederek. Ardından gülümsüyor ve kahverengi gözlerinin önüne düşen bir tutam saçı geri itiyor.

Venora'nın size hiç yabancı gelmediğini düşünüyorsanız, Al Pacino'nun sevgilisi rolünde etkileyici bir performans sergilediği geçen yılki "Heat" filmini hatırlayın. Şimdi de geçen ay gösterime giren takip gerilimi "Çakal"da, yüzü yaralı, ağzı bozuk Rus görevli Valentina Koslova'yı canlandırıyor.

Olabildiğince ticari bir film olan "Çakal"ın keyfini çıkarmanızı öneriyor Venora. "Bir paket popcorn alın ve oturup seyredin." diyor. Amerika'daki box-office sıralamasında birinci sıraya yerleştiğine göre bir sürü insan öyle yapıyor olmalı.

"Çakal" ve "Heat"ten önce Venora, "The Cotton Club", "FX", "Ironweed"de rol almış ve 1988'de Forest Whitaker ile birlikte oynadığı "Bird"deki rolüyle Altın Küre'ye aday gösterilmişti. Bütün bunlar kızını büyütmek için sekiz yıllık bir mola almasından önceydi. Televizyon dizilerinin dışında en son "Romeo ve Juliet"te Lady Capulet rolünde, "Surviving Picasso"da ise Anthony Hopkins ile birlikte görüldü.

Başrolünü Patrick Swayze'in oynadığı "Three Wishes" filmindeki rolünü mesleğe geri dönüşü olarak gören Venora "Bir anlamda bu işte yeni sayılırım çünkü 1994'te geri döndüm." diyor. "Sonra CBS için Mars'a inen bir astronotla ilgili bir şey yaptım ama çok kötü oldu."

Gümüş ekranda şansı yaver giderken bir gün aniden oynadığı sitcom'dan kovuldu. "Nedenini sormadım, onlar da söylemediler, sadece bir gün boyunca ağladım ve sonra kendimi iyi hissettim." diye anlatıyor o günü. Sonra Chicago Hope adlı diziden de ayrıldı.

"143 farklı görüşteki insanla birlikte çalışıyorsun." diyor. "Ben tek yönetmenle çalışırım. Baz Luhrmann neden fenomendir çünkü o 'Onu istiyorum' diyecek ve beni alacaktır. Oysa televizyonda 'Saçı çok kısa, erkeğe benziyor, göğüsleri yeterince büyük değil' diyen 14 kişi vardır etrafınızda."

Orta karar bir şeylerle yetinmektense ilerlemek yönündeki eğilimi, ta 1981'de "Wolfen" üzerinde çalışırken Albert Finney'den sette aldığı bir öğüdün eseri. O yüzden anneliğe ayırdığı uzun yılların ardından yeniden mesleğe döndüğünde bundan sonra ne istediğini çok iyi biliyordu.

"Menajerime 'Bana büyük bir film lazım' dedim. O da bana 'Pekala 'Heat'te Al Pacino'nun karısını oynayacak oyuncu henüz belirlenmedi...' dedi." diye hatırlıyor. Ama rolü alması için bu kadarı yeterli değildi, özellikle de "kalçaları ömre bedel kızıl saçlı bir güzel"e ihtiyacı olan bir senaryo sözkonusu olunca.

"Ben kızılsaçlı değilim. Ömre bedel kalçalarım da yoktu. Yeterince güzel değilim diye düşündüm."

Umudu giderek azalıyordu ama sonunda yine de bir kez denemeye karar verdi. Deneme çekimi yapıldı ve neyse ki Italyan asıllı Amerikalı meslektaşı sevgili Al Pacino, Diane'in cesur girişimini takdir etti.

"Sonra bir gün arabamdayken telefon çaldı ve 'İşi aldın!' dediler." diye anlatıyor. "Çok mutluydum. Michael Mann çok zeki biri. Al Pacino ile çalışmaksa başlı başına bir şanstı. Bittiği zaman çok üzüldüm."

Aslında bugüne kadar Venora, Richard Gere, Bruce Willis, Albert Finney, Meryl Streep, Jack Nicholson ve Francis Ford Coppola gibi bir dizi etkileyici isimle birlikte çalıştı.

Özel bir sevgi duyduğu Clint Eastwood'dan bahsederken "Ona minnettarım" diyor. "Ne yönetmen. 'Bird'de çekimin sonunda bana 'Bu işi nasıl aldığını biliyor musun?' diye sorduğunu hatırlıyorum. Ben de 'Mucize mi?' diye sormuştum."

Mucize sayılmaz aslında. İnsanları yüzyüzeyken reddetme utancından kurtulmak için oyuncu seçmelerinde yalnızca video kullanan Clint Eastwood böylece kendi işini epey kolaylaştırmış.

"Seninki ilk kasetti. Kız bu olacak, teklifi yapın. Gerisini görmek istemiyorum." demiş Eastwood. Üstelik bu daha önce hiç yapmadığı bir şeymiş.

Bundan sonra Venora, bir başka büyük isim, Michael Crichton ile birlikte, başrollerini Omar Sharif ve Antonio Banderas'ın paylaştıkları ve Venora'nın tabiriyle "bir sürü İngiliz'in rol aldığı" John McTiernan yönetmenliğindeki Viking destanı "Eaters Of The Dead"de oynayacak.

"Bu harika" diyor. "Vikingler'in kraliçesini canlandıracağım. Çok heyecan verici." Sonra, filmde göreceğimiz, kesilen kolları bacakları, uçurulan kelleleri anlatıyor ayrıntısıyla.

Kulağa çok vahşi geliyor...

Memnun memnun gülümsüyor ve "Evet..." diyor.

"Çakal" hâlâ gösterimde.

1979'da Ridley Scott'ın Fox stüdyosuyla birlikte başlattığı "Alien" filmleri sürüyor. Hem de gelecekteki başka Alien'ları haberleyen yepyeni bir başlangıçla... İşte ayrıntılı bir "Alien Diriliş" dosyası... Hem gerçek hayatta hem de filmlerde kaderi yaratıklarla çizilen Sigourney Weaver'ın yorumları... Fransız yönetmen Jean-Pierre Jeunet'nin set hatıraları... Önceki üç film...

Uzay Kab

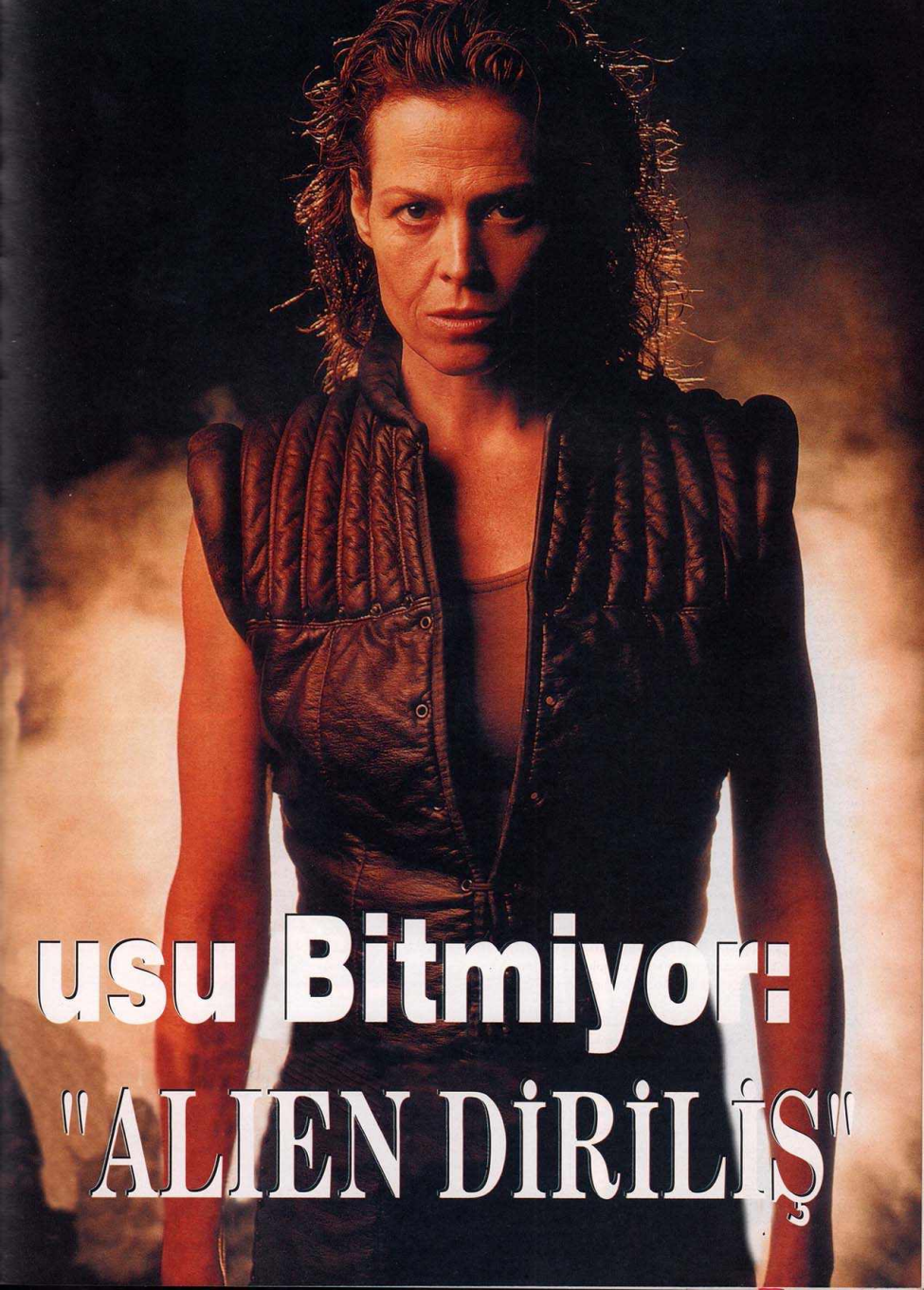

usu Bitmiyor:

"ALIEN DİRİLİŞ"

RIPLEY ÖLDÜ YAŞASIN KOPYA 8

1. Yeniden Doğum

Bundan çok uzun bir süre önce derin uykulara dalıp gitmişken Sigourney Weaver'ın telefonu çalıyor ve yarı uyanık yarı giyinik ahizeye uzanıyor. "Merhaba Sigourney" diyor bir ses, hattın öbür ucundaki Los Angeles'tan. "Sana reddemeyeceğin bir teklifim var." "Ne?" diyor Weaver New York'taki lüks apartman dairesindeki ışıklı ortama hâlâ alışamayarak. "Sen misin Peter?" "Tabii ki benim" diyor 20th Century Fox'un başındaki Peter Chernin. "Tahmin et ne oldu. Elimde bir senaryo var. Harika bir senaryo. Ripley'i öldü sanıyorsun ama işin aslı öyle değil..."

O anı hatırlayan Sigourney Weaver; "Gülmüştüm" diyor gülerek. Nasıl gülmesin ki, bilimkurgu alemininin en sert kadını Ripley, "Alien3"te bir yaratık karnını yararak dışarı çıkmaya çalışırken kendini eriyik kızgın sıvının içine atarak herşeye bir son vermişti. Daha doğrusu verdiğini sanıyordu...

"Bana 'Senaryoyu okuduğunda çok şaşıracaksın' demişti. Oysa benim bu konuda şüphelerim vardı. Onlar da bana senaryoyu gönderene kadar altı ay geçti. Ben de o arada 'Zaten olmayacak işti' deyip hiç üstünde durmadım. Sonra senaryoyu okuduğumda şaşkına döndüm. Sonrası çok kolay oldu."

Ripley'i diriltmek... Neden olmasın? Eğer Dolly isimli bir koyunun tıpa tıp aynını üretebiliyor, dinozorları iki film için günümüze getirtebiliyorsanız, Ripley'yi uzak bir gelecekte tekrar canlandırmak için hayalgücünü çok da fazla zorlamak gerekmiyordu. Zaten dirilen "insan" tam olarak Ripley de değil. Onun adı Clone 8... Orijinalinin kan örneklerinden ve bazı yabancı DNA'lardan, tam olarak söylemek gerekirse yaratık DNA'sından yaratıldı.

"Yeniden doğmanın fikir babası "Speed", "Waterworld" ve "Toy Story" filmlerinin senaryolarında düzeltmeler yapan ve kısa sürede "aranan bir adam" haline gelen genç senaryo yazarı Joss Whedon. İşin aslı Fox stüdyosu, başlangıçta Ripley'i yeniden doğurmayı falan düşünmüyordu. "Alien3"teki o hırgürden, yönetmen Fincher ile çıkan sorunlardan, bütçenin şişmesinden rahatsız olduğu için daha basit bir şey yapmak istiyorlardı. Böylece Ripley'siz bir devam filmi yaratması için genç senaryo yazarına başvuruldu. Bu arada stüdyonun bir yerlerinde bir başkası "Alien Predatör'e Karşı" fikrini hayata geçirmeye çalışıyordu. İşin sonunda Whedon galip çıktı. Ne yapacağını çok iyi biliyordu. Yapılması gereken tek şey Ripley'i geri getirmekti.

"Herkes işler gerçekten çok kötü gittiğinde her an için kontrölü ele alabileceğini sanır. Ama artık seni geri getirebiliyor, kopyanı çıkarabiliyor, kısacası seni istedikleri gibi şekilden şekile sokabiliyorlar. O nihai özgürlüğün artık yok. O yüzden kendi isteğinin dışında tekrar hayata döndürülen birini canlandırmanın nasıl bir şey olacağını çok merak ediyordum."

Weaver dizi filmin, hem gerçekten hem de mecazi açıdan, yolun sonuna geldiğini biliyordu. Ripley'nin Tanrı'nın unuttuğu yapış yapış böcek zindanlarında bir kabustan uyandığı senaryoları önceden tahmin edebiliyordu. Bu aptalca olurdu. Kısaca "Alien3" formülü kilitlemişti...

"Ölmemin sebeplerinden biri de buydu" diyor Weaver. "Ayrıca aptalca bir 'Alien Predatör'e Karşı' yapsalardı bir parçası olmak istemezdim. Bu yüzden işi oluruna bıraktım."

Ancak Weaver, Whedon'ın senaryosunu hesaba katmamıştı. "Alien3"ten 200 yıl sonra rotası dünya gezegeni olan devasa uzay gemisi Auriga'da bir kopyalama deneyi yapılır ve Ripley, Clone 8 adıyla tekrar hayata döner. Üstelik eskisinden daha da güçlüdür. Aşırı çeviktir ve kanı tıpkı yaratıkların kanı gibi asitten oluşmuştur. Sonra bir grup uzay korsanı çıkagelir. Bilim adamlarının işin başından beri Yaratık DNA'sının peşinde olduğu ortaya çıkar... Yaratıklar kontrol edilemez ve gemiye dağılırlar... Ardından bilimadamları, uzay korsanları, Ripley ve yaratıklar arasında geçen klostrofobik bir kabus başlar...

"Ta en başından beri çok sulu bir durumdu" diyor Weaver filmle ilgili fazla şey açıklamamaya çalışarak. "Sanırım insanların çoğu benim kopyalandığımı ve hata yapıldığını biliyor. Sonra kimsenin aklına gelmeyen bir kargo taşıyan o korsan grubu ortaya çıkıyor. Durum öylesine inanılmaz dercede sulu ki sanırım daha iyisi olamaz. Tüyleriniz diken diken oluyor."

Whedon'ın senaryosu beğenilmiş, Weaver'dan okey gelmişti. "Alien" filmlerinin büyük bir hayranı olan Winona Ryder da imza atmakta gecikmedi. Bir ara ortalıkta Weaver'ın yerine geçeceği söylentileri dolaşmaya başladı. Sonra Weaver filmde rol alacağını onayladı. Oyuncu sadece senaryodan değil stüdyonun doğru şeyi yapmak konusundaki heyecanından da etkilenmişti ("En büyük sorunum buydu. Her zaman bu işin olabilecek en iyi biçimiyle yapılmayacağı tehlikesini sezinliyordum"). Kadrodaki tek eksik bir yönetmendi. Bu da büyük bir sorundu.

"O kadar yoğun çalışıyordum ki etrafımda neyin olup ➤

SIGOURNEY WEAVER'DAN...

Ellen Ripley karakteri üzerine...
"Alien Diriliş'te Ripley çok çok farklı. Bir bakıma daha az insalcıl çünkü ölüler arasından geri dönüyor. İnsanların bütün duygusallığı, kendi hayatları ve kaderleri için hissettikleri, bütün bunlar artık ona hiçbir şey ifade etmemektedir. Daha da iyisi bunu daha eğlenceli bulabiliyor."

"Ben eski bir dansöz olduğum için daima hareket üzerinde çalışıyorum ve bu defa Ripley'in kendine has bir hareket tarzı var."

Jean-Pierre Jeunet üzerine...
"Jean-Pierre ile Paris'te karşılaşmadan önce 'Şarküteri'yi görmüştüm. Sonra 'Kayıp Çocuklar Şehri'ni gördüm. Fakat 'Şarküteri'yi o kadar beğenmiştim ki, Jean-Pierre'in film için en iyi seçim olduğuna inanmıştım."

"Jean-Pierre daha önce bir Hollywood stüdyosu için hiç çalışmadı. Halbuki o, detaylar üzerinde titizlikle duran, Fox gibi büyüklerle değil kendi yapımcılarıyla çalışmaya alışmış bir mükemmeliyetçi, herşeyi en iyi biçimde yapmaya çalışan biri: Sanıyorum ki, 'Alien Diriliş'i yapan o muazzam ekiple çalışmaktansa, daha samimi bir ekiple çalışmayı tercih ederdi. Onun gibi çok özel bir yönetmen için, bu durum çok zor olmalı ve örnek bir cesaretle bu yarıştan başarıyla çıktı."

"Ben Fransızca bilirim. Fakat Jean-Pierre ile film üzerine hiç Fransızca konuşmadım. Çünkü mümkün olduğunca açık ve kesin olmak istiyordum. Platoda tercümandan yararlanıyorduk. Jean-Pierre kendininkileri saklayarak benim fikirlerime inanılmaz derecede açık davranıyordu. Aramızda harika bir iş ilişkisi oldu, çünkü sanıyorum ki birbirimize saygı duyuyorduk."

Çekimler ve film üzerine...
"En zoru şüphesiz, su altında gerçekleştirdiğimiz sahne oldu: Oradan kaçıp kurtulmak için suya batmış bir mutfakta yüzmek zorundaydık. Bu çok güçtü. Bu tek sahnenin çekimi üç haftamızı aldı. Fakat sonuçta başardık ve ekrandaki sonuç filmin çevrilmesi kadar soluk kesici ve muhteşemdi."

"Yaratığın Ripley'i okşadığı sahneyi çevirdiğimiz gün, Jean-Pierre bu sahneyi çok sevecen ve çok erotik olarak filme çekmişti. Bu çok yoğun ve coşku verici bir andı. O anda, sadece Jean-Pierre, benim yaratıkla olan ilişkimi anlayabilirdi ve bunu oynamama izin verebilirdi. Çünkü o bir Fransızdı!"

"Filmin nasıl karşılanacağından endişeli değilim. Filmin çok başarılı olduğunu biliyorum. Fakat yine de şaşırtıcı olabilir, çünkü çok hareketli sahnelere rağmen öyle çılgınca, garip ve sapkın küçük detaylar, öyle bir korkunç kara mizah var ki... Bu tam bir Jean-Pierre Jeunet filmi!"

Peki ya "Alien 5"
"Sanıyorum ki Fox, karar vermek için bu son bölümün sonuçlarını bekliyor. Fakat böyle bir karar beni şaşırtmazdı. Bu daha çok senaryo yazarına bağlı. Kişisel olarak Alien filmleri her defasında bana çok fazla film yapmamış, çok yaratıcı ve her türlü yeniliğe hazır (bu son derece kışkırtıcı bir durum) film yönetmenleriyle çalışma fırsatı verdi. Şu halde randevumuz birkaç yıl sonraya..."

"HATIRLIYORUM"

Fransız yönetmen Jean-Pierre Jeunet'nin kendi kaleminden "Alien Diriliş" anıları...

İlk haftaları hatırlıyorum, kendime her aynada baktığımda gülmekten çatlıyordum çünkü bütün bunlar bana çok inanılmaz geliyordu.

Sigourney ile ilk karşılaşmamızı hatırlıyorum. Daha önce ona hiç mektup yazmayan yeğeni "Kayıp Çocuklar Şehri" isimli bir Fransız filmine olan hayranlığından sözettiği bir mektup göndermişti.

Filmin ilk hazırlıklarının çok yoğun olduğunu hatırlıyorum. Öyle ki bütün gün tuvalete gitmeye vakit bulamadığım için akşam karnıma ağrılar giriyordu.

Çekimin ilk gününde "motor" dediğimi hatırlıyorum. Kamera çalışmadı. Bozulmuştu. Bunun bütün çekim süresinin bir işareti olduğunu daha bilmiyordum çünkü teknik olarak film boyunca hiçbir şey yolunda gitmedi.

Stüdyonun kesmek istediği ve benim çok sevdiğim sahnelerden birini hatırlıyorum. Las Vegas'taki ikinci test gösterimlerinde kalabalık tezahüratlarla alkışladı ve böylece o sahneyi kurtardım.

Hollywood'da sempati duyduğum bütün yapımcıların yabancı olduğunu hatırlıyorum: Atom Egoyan, Danny Boyle, Roland Emmerich, John Woo, Wim Wenders, Luc Besson, Lee Tamahori, Roberto Rodriguez...

"Şarküteri"den hemen sonra Hollywood'a yaptığım ilk ziyaretimi hatırlıyorum. Spielberg'ün filmi "Hook"un çekim setini gezme şansım olmuştu. Büyük ve boş dekorda tek başımaydım. Birden içime birgün burada bir film çevireceğime dair bir kesinlik, yenilmez bir inanç geldi.

Amerikalı ekibin (iki yüz kişi) çok gürültücü olduğunu hatırlıyorum. O kadar ki, ilk gün öleceğimi zannetim.

Bir çekim sırasında Sigourney'i sessiz sinema zamanındaki gibi yönettiğimi hatırlıyorum. Onunla çekim boyunca konuşup önünde geçecek olan olayları anlatıyordum.

Filmin iki yıldızıyla aramızda geçen bir konuşmayı hatırlıyorum. Winona "Filmde benden daha genç biri olabilir mi? Her zaman küçük kız olmaktan bıktım" dedi; Sigourney ise şöyle bir yorumda bulundu: "Benim de böyle bir problemim olmasını isterdim."

Setteki bütün Amerikalıların şort, Fransızların pantolon giydiklerini ➤

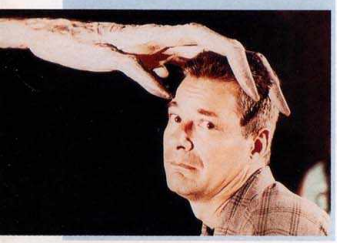

➤ bittiğinden haberim bile yoktu. Tek bildiğim stüdyonun, fazla film çekmemiş ama parlak, genç ve diziye kendi bakış açısını getirebilecek birini bularak 'Alien' geleneğini sürdümek amacında olduğuydu."

Bu şekilde gündeme İngiliz Danny Boyle (Trainspotting) geldi. Ümit vaat eden bir yönetmendi, gençti ve kendine özgü bir imgelemi vardı. Senaryoyu sevdi, Weaver ile biraraya geldi ama endişeliydi. Filmin rotadan sapmış düzlemi onu ürküttü. Boyle kendine has tarzının yüksek bütçenin ve stüdyonun taleplerine yenik düşeceğinden korktu ve "A Life Less Ordinary" projesine transfer oldu.

NEMLİ VE SULU BİR FİLM

"Alien Resurrection" da ertelendi ve çark tekrar dönmeye başladı. Birtakım genç yetenekler Whedon'ın senaryosu üzerinde düşünmeye çağrıldı: Paul Anderson, Anthony Waller; söylentiye göre James Cameron'ın bile adı geçti. David Cronenberg'inki de...

"Gerçekten mi?" diye soruyor "Crash" yönetmeninin filmin kamera arkasına geçme ihtimaline şaşırmış görünen Weaver. "Ona teklif götürülüp götürülmediğini bilmiyorum ama sanırım David Cronenberg iyi iş çıkarırdı. Öte yanda yapımcılar daha önce hiç film çekmemiş (David Fincher) ya da bir (Ridley Scott) ya da iki film çekmiş (Cameron) yönetmenlerle çalışma geleneğini sürdürmek niyetindeydi. Fox'un birçok yönetmeni düşündüğü bir dönem oldu."

Sonra, 1996'nın başlarında Fox'un merkez karargahından bir Fransız yönetmenle anlaşıldığı söylentileri yayılmaya başladı. İngilizce bilmiyordu ama ona bir ofis ve hayatının şansı verilmişti. İsmi mi? Jean-Pierre Jeunet. Dünya sinemasına "Şarküteri" ve "Kayıp Çocuklar Şehri"nin hafızalara kazınan imgelerini kazandıran ilginç yönetmen ikilisinin bir yarısıydı (diğeri Marc Caro). Görsel imgelem gücü bir "Alien" filmi için biçilmiş kaftandı. Nisan ayında söylentiler doğrulandı.

"Jean-Pierre'de karar kıldıklarında çok sevinmiştim" diye anlatıyor Weaver. "Filmleri, özellikle de 'Şarküteri' öylesine klostrofobikti ki. Espri anlayışı, oyuncuların birbirine duydukları sevgi. 'Alien' da buna ihtiyaç duyduğunuz filmlerden. Herkes o mengene gibi uzay gemilerinde dipdibe yaşıyor."

"Alien Resurrection"ın çekimlerine birkaç yanlış başlangıçtan sonra Kasım 1996'da başlandı. Üstelik en zor

sekanslardan birinin çekimiyle. Sualtında bir yaratık savaşı. Sahne 11 metre derinlikteki bir mutfakta çekildi. Oyuncuların beklenen performans inanılmazdı. Respiratör yok, yüz maskesi yok ve panik anında hava almak için yüzeye çıkmak yok. "Sinyal vermek zorundaydık" diye hatırlıyor Weaver o çekimleri. "Bir kurtarma dalgıcı gelip ağzımıza bir soluma aleti dayıyor ve hava alabilmemiz için mutfak labirentinden dışarıya çıkmamıza yardım ediyordu. Ona güvenmek zorundaydık. Özellikle Winona ve benim için çok zordu. Harabeye dönmüştüm. İçimden, 'Ripley cesurdur, Ripley cesurdur' deyip duruyordum. O sahnede Sigourney'nin izine bile rastlayamazsınız."

Buna rağmen Weaver bu çekimi kolay olanlardan biri olarak nitelendiriyor. Oyuncu, bir yıllık karate dersleri sayesinde eskisinden çok daha formunda. Zayıf ve seksi görünüyor. Omuzlarına dökülen kuzguni bukleleri (dazlaklığa son, çok teşekkürler) ve gülümsemesi insanın zihnine kazınan bir tablo gibi... Ayrıca Fincher'ın "Alien3"deki bıktırıp usandıran tekrar çekimleri, Cameron'un "Aliens"ının silah taşıma zorunluluğu ve gore (kanlı şiddet) tarzının abartılması gitmişti...

Weaver, Jeunet ile sürekli olarak birbirlerini yedikleri söylentisini abartılı olduğunu söylüyor ve bu didişme faslını, kendini gerçekten çok kötü hissettiği ve dil engelinin gerçekten de bir "engel" olarak karşılarına çıktığı tek bir güne

indirgiyor. "Çok zor bir gündü. Hiç havamda değildim. Ayrıca fazla da abartmadım. Seti sadece iki kere bir dakikalığına terkettim." Ufak tefek birkaç hırçınlığa rağmen başrol oyuncusuyla yönetmen uyumlu bir çalışma içindeydi. İşinin ehli Ripley, Fransız yönetmeni fikirleriyle destekledi. "Bana tamamen güveniyordu ve yeni Ripley ile ilgili fikirlerim ona ters gelmiyordu."

Peki neydi bu "yeni Ripley" fikirleri?

"Ölüler diyarına gidip geri döndüğünde," diye başlıyor Weaver filmin konusundaki gizemlere gönderme yaparak "işleri fazla ciddiye almıyorsun. Özellikle de hayatta kalmaya çalışan insanları. İnsanları kurtarmaya çalışmakla ilgilenmediği kesin. İnsani sorumluluklar olarak nitelendirebileceğimiz şeyler artık ilgi alanına girmiyor..."

Bu da ciddi bir değişim.

2. Tarihçe

1979'da Ridley Scott'a bir korku filminin yönetmenliği önerildi. Konu uzayda geçiyordu. Dan O'Bannon'ın senaryosu, hayata bakış açısı katliam üzerine kurulu olan bir uzaylı türün üzerine kuruluyudu. Bu yaratıklar yakın evrenin sakinlerinin bedenlerini, türlerini devam ettirecek evsahipleri olarak görüyordu. İnsanların yüzlerine ➤

➤ hatırlıyorum. İstisnasız!

Yaratık kostümü giyen adam ilk ortaya çıktığında sette oluşan sessizliği hatırlıyorum.

Biz Fransızların ekranda filmimizin önündeki 20th Century Fox logosunu gördüğümüz anı hatırlıyorum. Hepimiz göz ucuyla bakışmıştık, aynı heyecan ve gururla.

Sigourney'in bir cümlesini hatırlıyorum: "Para hiçbir şeydir. Önemli olan yapılan işin kendisidir. Çünkü o filmin içinde sonsuza dek kalır."

Casting tartışmalarını hatırlıyorum. Herkesin bir fikri vardı ve baskılara dayanabilmek için çok kuvvetli olmak gerekiyordu.

İlk başlarda söylediğim herşeyi tercüme eden çevirmenimi hatırlıyorum. Bu altyazılı bir film seyretmek gibi bir şeydi, sadece biraz daha yorucusu.

Sigourney'in inanılmaz iradesini hatırlıyorum. En az on iki metreden ve sırtı dönük olarak bir basket topunu potaya sokması gerekiyordu. İnsanoğlu için imkansız bir şey... Bunu onun yerine yapacak bir alet yapılmıştı. Ona sadece hareketin ilk adımını yapması kalıyordu. Sonrası film hilesi ile eklenecekti. Ama o, bunu kendi yapması gerektiğine karar verdi. Bir hafta boyunca bir profesyonel ile ve şüphesiz daha yakın bir mesafeden çalıştı. Bu arada onu elli çekim sonunda başarılı bile olsa film hilesi ile istediğim etkinin daha iyi olacağına ikna ettim. O yine de şansını denedi ve ilk çekimde sırtı dönük olarak on iki metreden topu attı... Ve top potadan çembere bile dokunmadan girdi. Bir mucize. Sigourney sevinçten ağladı.

Sigorney'in çalıştırıcılarını hatırlıyorum. Çekimlerden önce onu hazırlamak için biri, ona bir "samuray havası" vermek için bir vücut antrenörü, sualtı çekimler için bir başkası, belirli bir jesti yapabilmesi için New York'tan gelen bir uzman, bir basket antrenörü ve hayvanın hareketlerini göstermek için yaratık giysili bir adam... O tırnaklarına kadar bir profesyonel!

Doğumgünümün müzik kayıtlarına denk geldiğini hatırlıyorum. Stüdyoya girdim ve 100 müzisyen "Happy Birthday" ve "La Marseillaise"i çaldılar.

Şu küçük özel anları hatırlıyorum; her çekimin sonunda Sigourney'in bana yönelen takdir dolu bakışlarını.

Grip için aldığım dört antibiyotik hapının 800 frank olduğunu hatırlıyorum.

Winona'nın bir çekimi aynı konsantrasyon ve kesinlik ile durmadan tekrarlayabileceğini hatırlıyorum. Ama sadece bir kez yapılmasından daha memnun oluyordu.

Amerikalıların çekimler sırasında kameranın çevresinde gazete ya da kitap okuduklarını hatırlıyorum. Bu Fransa'da düşünülemez bir şeydir. Düşünmek için dekorun karanlık bir noktasına çekildiğimi hatırlıyorum. Birden karanlığın içinden horultular gelmeye başladı. Uyuklayan bir teknisyenden geliyormuş.

Figüranların seçimi sırasındaki o gerçeküstü anları hatırlıyorum. 150 kişi bahçede bekliyordu: Büyükler, küçükler, iri yarılar, dövmeliler, dazlak ve zenciler, Bruce Lee benzerleri, travestiler, Ruslar ve kızılderililer..

Su altındaki sahne için Fox'un setine ➤

➤ Hollywood'un en büyük havuzunun kazıldığını hatırlıyorum.

Montajdan sonra eksik kaldığını anladığımız bir sahneyi çekişimi hatırlıyorum. İki yıldız da New York'ta olduğu için dekor kamyonla batıya taşındı, Los Angeles ve Londra'dan makyöz ve kuaförler getirildi. Çekim 350 bin dolara patladı! İşte bu Hollywood!

Deneme grubunu hatırlıyorum; deneme gösterimlerinden sonra sorgulanan ve yönetmenlerin "lanetli grup" olarak adlandırdıkları 20 kişi... "Kim filmi beğendi?" ve "Kim filmi bir arkadaşına tavsiye eder?" sorularına yirmi elin birden kalkmasından sonra duyduğum rahatlamayı hatırlıyorum.

Deneme gösterimlerinin yapılacağı yerin bir sır olmasına rağmen (bizi özel jetle bilmediğimiz bir yere götürdüler) internet manyakları yine de casuslarını göndermişti. Bir sonraki sabah 32 eleştiri yayınlandı.

Birinci deneme gösterisinden sonra stüdyo o kadar memnun kaldı ki sadece 100 değiştirme notu aldığımı hatırlıyorum! Sadece ayrıntılarla ilgili olduğunu itiraf etmeliyim ve çoğu makul isteklerdi. Hiçbir şekilde stüdyo tarafından zorlanmış ve isteğim dışında bir değişiklik yapmadım.

"Kayıp Çocuklar Şehri"ndeki ses çalışmasının Cesar'a aday olmadığını söylediğimde Amerikalıların gülmekten kırıldığını hatırlıyorum.

On iki saatlik çekim çalışmasından sonra çektiklerimizi görmeye gidiyorduk, sonra da montaja... Daha o gün çekilmiş sahnelerin montajını yapılmış olarak görmek muhteşemdi. Ama bunu benim montajcım Herve Schneid ("Şarküteri" ile Cesar aldı) dışında hiç kimseyle yapmam.

Kontratı imzaladığım zamanı hatırlıyorum. Hollywood Reporter şöyle yazmıştı: "Hollywood şokta: Altın işi bir Fransız kaptı!"

Su altı aktörlerinin su yüzüne çıkmak için Sigorney'in işaretini bekledikleri bir sahneyi hatırlıyorum. Sigourney onlara şaka yapmak için bir dakika boyunca sualtında hareket etmeden bekledi.

"Basitleştirin", "kesin", "daha hızlı", "daha az plan", "daha az açı", "daha az çekim"leri hatırlıyorum ve pazar akşamüstleri, karanlık ve sessiz boş platoda dekorun içinde bir sonraki çekimler üzerine düşündüğümü hatırlıyorum.

Çok sevdiğim bir "gag"i hatırlıyorum. Ripley'in kanı yaratığın asitli kanı olduğu için onu ısıran bir sinek anında yanıp kömür haline geliyordu. Ne yazık ki bu üç boyutlu sinek 300 bin dolar tutarındaydı ve bu sonuçta yanıp giden bu fikir oldu.

Yaratığın dilinin bir insanın içinden geçişini tıbbi bir çekim gibi filme çekmeye çalışmamı hatırlıyorum. Ama sonuç tamamen acınacak bir durumdu.

Her sahne, her plan ve her çekim için kaliteyi koruyabilmek için var gücümle çarpıştığımı hatırlıyorum. Bütün Hollywoodlu yönetmenlerin neden zorba olarak ünlendiklerini şimdi biliyorum.

Yaratığı filme çekmenin ne kadar zor olduğunu hatırlıyorum. 10 santim daha yüksek veya alçak oldu mu kostümlü bir adama dönüşüyordu.

Bir gün yönetici yapımcılardan birinin bana stüdyodan bahsedişini hatırlıyorum. Ona "Ama Stüdyo sensin!" demiştim, o da bana "Hayır stüdyo ortak sorumluluktur" diye yanıt vermişti.

RIPLEY ESKİSİNDEN ÇOK DAHA SERT

➤ yapısıyor, göğüslerini parçalayarak doğuyor, damarlarında asit dolaşan erkeklik uzvu kafalı umacı görünümleriyle dehşet saçıyorlardı. Bütün bunlar Scott için iyi güzeldi ama bir de başrol oyuncusuna ihtiyacı vardı. Bilinmeyen bir oyuncu olmalıydı. Böylece insanlığı kurtarma görevi, bir süre önce Woody Allen'ın "Annie Hall"ünde şöyle bir kadraja giren 30 yaşındaki 1.80 boyundaki Sigourney Weaver'a verildi. Weaver "Alien"daki Ripley rolü için 30 000 $ almıştı (ve o zamanlar bunun krallara layık bir miktar olduğunu düşünüyordu) "Alien Resurrection" için ücreti ise 11 milyon $...

"Ridley Scott'da çok hoşuma giden şey onun 'saçmalayan' biri olmamasıydı" diyor Weaver beraber çalıştığı üç yönetmeni karşılaştırması istendiğinde. "Ripley'e, aslına bakacak olursanız bütün gemi mürettebatına pembe rütbe işaretli o soluk mavi üniformalardan giydirmişlerdi. Geldiğinde bana baktı ve sadece çığlık attı; 'Uzaya gitmiş Jackie Onassis'e benziyorsun!'"

Anekdotun devamında Scott oyuncusunu hemen NASA'dan örnek olarak getirtilen giysilerin durduğu odaya sokar. Bir yığın eşyayı karıştırdıktan sonra kirli kahverengi bir uçuş üniformasını seçer. Bu üniformanın etkilerini Ripley'nin son filmde giydiği açık kahverengi deri giyisisinde görmek de mümkün.

"Ridley'de çok dosdoğru olan bir şey vardı. İnanılmaz görsel bir yönetmendi. Giger'a yaptırdığı tasarımları hiç unutmayacağım." Bir de tiranlığını unutamıyor Scott'ın...

"Bir sahne üzerinde çalışıyorduk ve o hepimizle konuşuyordu: John Hurt, diğerleri... Birden beni omuzlarımdan kavrayarak 'Bak, sana lanet olasıca kahve bardağını kaldırma motivasyonunu vermek istemiyorum' diye bağırdı. Ona öylece bakakaldım. Bir süre sessiz kaldıktan sonra gözyaşlarımı tutamadım ve hüngür hüngür ağlamaya başlayarak kaçtım. Çalışmaya başlayalı iki hafta olmuştu ve hiç motivasyon sorunum yoktu. Hatta kahve bardağımı kaldırmamıştım bile. Ridley hemen arkamdan koşmuş ve özür dilemişti. 'Çok özür dilerim. Bunu John'a söylemek istemiştim ama yapabileceğimi sanmıyordum. Affettin değil mi?' Benzer konumlarda olduğumuzu hissediyordu. Bu ikimiz için de bir kendimizi kanıtlama savaşıydı." (John Hurt o zamanlar Ridley Scott'tan da Sigourney Weaver'dan da meşhur biriydi) Sigourney'nin karşısına 1986'da eli megafonlu bir başka diktatör çıktı: James Cameron... "Zorlu bir savaş vermek

zorundaydı" diye hatırlıyor Weaver o günleri. "Ridley'e tapan Ingiliz bir ekiple çalışıyordu. Jim onlara neler yapabildiğini göstermek için 'Terminatör'den bölümler seyrettirmek istemiş ama onlar gelme zahmetine bile katlanmamıştı. Jim çok daha dramatik bir hikaye yaratmış ve aksiyon filmi yapmak adına bütün durgun sahneleri çıkarmıştı."

Üçüncüsü 1992'de çekildi. Ripley'nin, bar-code'lu keşişlerin ve ırkçıların yaşadığı bir hapisane kolonisine düştüğü "Alien3" çılgın fikirler ve muhteşem imgelerle de dolu olsa bir dramatik yapı felaketiydi...

"David Fincher tabii ki herşeyi çok farklı yapmak istiyordu" diye devam ediyor Weaver. "Fincher'da hoşuma giden de buydu. Stüdyo ile çok zor dönemleri oldu. 90'lı yıllara özgü bir film yapmak istiyordu ve bence öyle de oldu. Bir bakıma çok masumane, iyimser bir film. Amerika'da beklenen ilgiyi görmedi. Silah yoktu, Ripley ölüyordu. Olacak iş değildi. Ama Asya ve Avrupa, filmdeki cevheri gördü ve 'Alien3'ü diğerlerine tercih etti.' Fox'un filmi desteklememesi beni hayal kırıklığına uğrattı. Ama Fincher'ın Cameron'un yarattığı şeyleri yok etmek konusundaki kararlılığı hoşuma gitti."

3. Psikoloji

"Alien" filmleri konusundaki ➤

BİR MODEL DÖRT ÖRNEK

ilk filmden bu yana değişen ve değişmeyen motifler...

Uzayın derinliklerinde menşei belirsiz, ölümcül tehlike arzeden tuhaf bir yaratık... Bu yaratığı bir tür silah olarak kullanmak isteyen bir şirket... Ve neredeyse bütün ömrü bu yaratıkla mücadele etmekle geçen bir kadın... Alien filmlerinin dramatik yapısı bu üçgen üzerine oturtulmuştur. Bir film türü olarak baktığımızda ise bilimkurgu, korku-gerilim ve gore tarzı şidder türünün mükemmel bir harmanı çıkar karşımıza... Efsaneyi ve yukarıdaki formülü yaratan adam hiç şüphesiz ilk filmin yönetmeni Ridley Scott... Giger'in tasarımını kullanmaya karar veren de, ana karakteri bir kadın haline getiren de o... Alien efsanesi hiç şüphesiz Scott'ın dehasının bir ürünü. Diğer filmlere gelince... Bu filmleri, Scott'ın temellerini attığı bir yapı üzerine yapılmış muhtelif çeşitlemeler olarak görmek gerekiyor. Scott'ın kurduğu ana yapı o kadar sağlam ki değiştirmek, gereksiz bir riske atılmaktan başka bir şey değil. Ama çeşitleme yapmak, biçim denemelerine girmek, neredeyse artık kendisi bir tür haline gelen ana yapıyı yeni türlerle zenginleştirmek mümkün. Sözgelimi, James Cameron ikincide "savaş filmleri", David Fincher ise üçüncüde "hapisane filmleri" türünü getirdi ve başarılı da oldular. Bir başka deyişle, her ikisi de görsel yapıyı kurarken ileri gitmek yerine geriye gittiler. Cameron, Ikinci Dünya Savaşı'na, Fincher Ortaçağ'a geri döndü... Cameron'ın efsaneye yaptığı en büyük katkı Ripley karakterinin içindeki analık içgüdüsünü ortaya çıkartmaktı. Fincher, bu içgüdüyü özellikle finale doğru bir figür olarak kullanmakla yetindi. Jeunet ise dördüncü filmin belirli bir noktasından sonra Ripley ile yaratık arasındaki ilişkileri muzip bir gülüşle daha da karmaşıklaştırıyor, kelimenin her iki anlamında da bu ilişkiyi sulandırıyor. Yaratıkla Ripley arasındaki fiziksel teması zirve noktasına taşıyor...

Cameron bir savaş filminin ana yapısını (ekip toplanır, düşman karşısında strateji belirlenir, ekip kendi içinde çelişkiler yaşar vs. vs) korurken, Fincher klostrofobik bir ortamda ağır ağır tırmanan bir psikolojik gerilimin üstüne gidiyordu. Jeunet ise filme yeni bir tür eklemiyor, sadece efsanenin özüne yani Scott'ın kurduğu saf Alien tarzı filme bir dönüş yapıyor ve yaratık-Ripley ilişkisinin üstüne gidiyor. Öyle bir gidiyor ki, film belirli bir noktadan sonra yaratığın çağrıştırdığı tüm sembollerle karanlık ve bir o kadar da ironik bir psikodramaya dönüşüyor. Kısaca, Cameron ve Fincher tercihlerini "tür"den yana yapmışken, Jeunet bir Avrupalı bakışıyla "Ya şu tuhaf ilişkiyi bir deşelim bakalım altından ne çıkacak" der gibi tercihini çok farklı kullanıyor. Kısaca, tematik derinlik olarak Jeunet'nin filmi, Cameron ve Fincher'ın filmine oranla çok daha zengin alt metinler vaat ediyor, seyirciyi farklı okumalara davet ediyor. Bir Fransızdan da bu beklenirdi zaten...

Filmin atmosferi, görsel yapısı gibi konulara girdiğimizde ise dört filmin dördüne de söyleyecek çok fazla bir seyimiz yok. Hepsi de birbirinden çarpıcı ve etkileyici resimlerle dolu düpedüz "sanat" filmleri... Yapımcı şirket "görsel deha"ların kim olduğunu ve onları kariyerlerinin henüz başındayken yakalamasını çok iyi biliyor. Haksız da sayılmazlar. Ilk filmin başarısının altında daha sonra dünyanın en yetenekli görsellik ustası olarak nitelenen bir yönetmenin imzası vardı. Bunun altında kalmamak için de görsel yeteneklerı tescilli genç yeteneklerle çalışmaya zorunluydular. Cameron "Terminatör"den, Fincher her biri birbirinden şaşırtıcı videokliplerinden, Jeunet de "Şarküteri" ve "Kayıp Çocuklar Şehri"nden anlaşılacağı gibi görsel yetenekleriyle dikkat çeken yönetmenlerdi... Fox, her seferinde bu genç yeteneklerin önüne milyonlarca doları koymaktan ve onlara pahalı birer "sanat filmi" yapma imkanını vermekten kaçınmadı, daha doğrusu kaçınamadı... Fox, Scott'ın kurduğu ana yapıya güveniyor ve genç bir yeteneğin bu çerçevede yapacağı işin tutulacağını biliyordu. Şimdi beşinciyi de planlıyorlar. Ama önce yönetmeni bulmaları gerekiyor...

Özellikle Anglo-Sakson'ların Cameron'ın çektiği "Aliens"ı tercih etmesine rağmen bu dört film arasından benim tercihim kesinlikle ilk olanı... Çünkü dramatik yapının bütün gizemi orada, daha sonra üç ayrı yönetmene yeteneklerini sergileme fırsatı sağlayan ana yapının ve atmosferin özü de orada. 70'lerin sonunda o zamanlar ümit vaat eden bir yönetmen olan Ridley Scott'ın önüne gelen senaryoyu oturup baştan yazması ve efsaneyi yaratırken gösterdiği o dehanın bence eşi benzeri yok.

Cameron'ın "Aliens"ı bana hep bir yönetmenlik ve yetenek sovu gibi gelir. Seyri zevklidir ama temelde başarılı bir türler harmanının ötesinde değildir... Ripley'in analık içgüdüleriyle savaşan kadın imgesi de zaten "Terminatör 2"de zirveye çıkan ve yerine daha çok oturan bir temadır. Son yıllarda en beğendiğim 10 filmden biri olan "Yedi"nin yönetmeni Fincher'ın çektiği üçüncü Alien ise bence serinin en zayıf filmidir ki bu film de birçoklarına göre en iyi Alien filmidir... Fincher hayranlık uyandıran bir görsel yapı kurmuştur bu filmde; atmosfer, renkler, çekimler olağanüstü bir güzellik taşır. Ama bu yapının altı çok da dolu değildir. Fincher varolan bir tema üzerine bir biçim denemesi yapmıştır sadece.

Jeunet'nin filmi ise bana göre ironisi, kara mizahı ve yaratık-Ripley ilişkisine getirdiği boyutlarla dört film arasında kendine özgü bir yere sahip olacak... Jeunet'nin bir avantajı da Fincher'ın üçüncü filmde temayı derinleştirmeye verdiği fasıla galiba... Bundan sonraki yönetmenin ve senaryo yazarının muhtemelen Fincher ve Cameron'ın tarzını takip edeceğini, yani başka türlerden yardım alacağını sanıyorum.

MEHMET AÇAR

➤ düşünceniz ne olursa olsun "yorumları"nın özüne bakmak gerekiyor. Bu filmler, uzayda yaşayan katil böcekler ile ilgili bir dizi bilimkurgu olarak adlandırılabilir mi? Sanmıyoruz. Çünkü bu film ilk "Alien"dan bu yana bir dizi Freudiyen açıklamayla çözümlendi... Weaver bunlardan herhangi birini onaylıyor mu?

"Ridley rolünü aldıktan sonra ilk kez çizimleri gördüğümde 'Bu dev gibi bir penis' diye düşündüğümü hatırlıyorum. Ama temsil etmesi düşünülen herhangi bir şeyi doğrulamak istemedim."

Yani tokmağa benzeyen bir yaratığın özgür düşünen, kendine yeten bir kadını karanlık tünellerde kovalamasında Freudiyen imalar yok...

"Tasarım açısından setlerde her zaman duyusal ve cinsel imalar bulunduğunu düşünmüşümdür. Öte yanda bunun bir 'erkek kadına karşı' sorunu olup olmadığını ya da buna benzer bir anlam taşıdığını bilmiyorum. Her zaman yaratığın kendinden başka şeylere de ilgi duyduğunu düşündüm. Ridley Scott ile ilk filmde çekmek istediğimiz bir sahne vardı. Ben bir bölmede çıplaktım ve yaratık gelip bana saldıracağı yerde tenime dokunmaya çalışıyordu çünkü ondan çok farklıydım. Neden yaratığın sizi yiyeceğinden bu kadar korkuyorsunuz ki? Yapmak istediğinin kesinlikle 'cinsel' bir şey olduğunu düşünüyorum..."

Peki Jeunet'nin müstehcen sahnelerine ne demeli?

"Sanırım müstehcen sayılabilecek sahneler montaja alınmadı" derken kendini gülmekten alıkoyamıyor Weaver. "Belki hardcore bir versiyonunu yaparlar. Ben yine de 'duyusal' olduklarını söylerdim."

"Alien" efsanesindeki ikincil bir başka konu ise feminizm. Genç, kararlı, güvenilir kadın kahraman dünyayı kurtarıyor. Emir veriyor ve erkeklere taş çıkartacak davranışlarda bulunuyor. Feminist ikon.

"Sanırım sadece bir kadın olduğu için ona böyle diyorlar" diye anlatıyor sözü edilen feminist ikon. "Yardım etmeleri için başka insanlara güvenmiyor. Her şeyi kendi başına üstleniyor. Kadınların çok güçlü olduklarını düşünüyorum; kadınların çok iyi anneler olduklarını ve yüzyıllardır böyle olduklarını düşünüyorum. Hep evlerini ve çocuklarını korumak zorundalar. Sonuç olarak feminizm olarak adlandırılması aslında şovenistçe bir tutum. Feminist ikon teriminden hoşlanmıyorum. Sadece iyi bir karakter olduğunu umuyorum, kadın olan ilginç bir insan."

4. Gelecek

Ellen Ripley. Eğer ölüm bile bir karakteri alt edemiyorsa bu onun ne kadar güçlü olduğunun bir göstergesidir. "Alien Predatör'e Karşı" senaryosunun rafa kaldırılması (söylentiye göre Robert Rodriguez "Predator"ü tek başına ele alacak) açıkça Ripley olmadan "Alien" filmi yapılamayacağını gösteriyor. Ripley ve Yaratık: cehennemden çıkma bir evlilik.

"Sanırım araştırmalardan çıkan sonuç bu" diye yorumda bulunuyor Weaver mütevazı bir biçimde. "Sanırım insanları benim sayemde çekebileceklerini düşündüler. Insanlar gerçekten de beni filmde görmek istiyordu. Yine de beni eskiden kullandıkları biçimde kullanmak zorunda değillerdi."

"Alien Diriliş" birçok açıdan önceki filmlerden farklıydı. Birincisi, yaratıklar bilgisayar efektlerinden yararlanılarak yapıldı ("Bence gerçekleri kadar iyi değiller."). Ikincisi, bu İngiltere'de çekilmeyen ilk "Alien" filmi. Ekibin yarısı Fransız olmasına rağmen çekimler Los Angeles'ta, tam olarak nerede oldukları son derece gizli tutulan sesli stüdyolarda çekildi ("Filmin uluslararası bir kadrosu olmasını seviyorum"). Ve üçüncüsü, Jeunet'nin soğukkanlı, kara mizahı...

Bu arada Weaver orijinal "Alien" gezegenine geri dönme planları yapıyor. Ve Ripley. Evet yeni Ripley'nin gidebileceği çok yer var. Weaver mutlu bir ifadeyle "Şu kadarını söyleyebilirim" diyor, "Ripley'nin bu versiyonunu canlandırmak gerçekten çok hoşuma gitti. Bana eskisinden daha yakın olduğu kesin. Bu yüzden daha yapılacak çok şey var bence. Ama biliyor musunuz, her seferinde yaptığımın sonuncusu olduğunu düşünüyorum..." ■

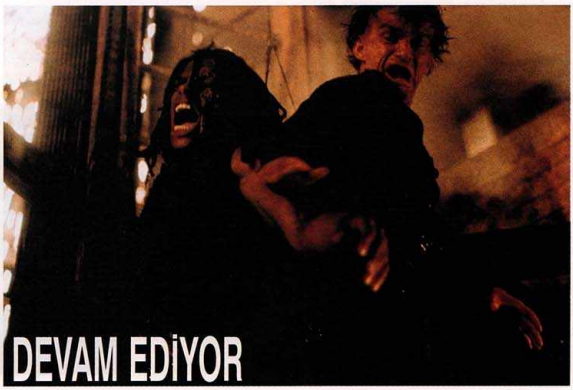

ANALIK İÇGÜDÜSÜ DEVAM EDİYOR

EFSANENİN TARİHİNDEN...

ALIEN (1979)

HİKAYE: Kargo taşıyan ticari bir uzay gemisi şirketten gelen emirler doğrultusunda bir gezegene iner. Gezegendeki iri yumurtalardan fırlayıp müretteбattan birinin yüzüne yapışan yaratık ölür ve ekip rahatlar. Ama sonra birden yeni bir yaratık saldırıya uğrayan adamın midesinden dışarı fırlar ve müretteбatı tek tek öldürmeye başlar. Sadece sinirleri çelik gibi sağlam bir kadın (Sigourney Weaver) ondan kurtulmayı başarır.

ARKA PLANDAKİ HİKAYE: Herşey iki senaryo yazarıyla başlar. Dan O'Bannon ve Ronald Schusett "Uzayda Denizin Dışleri" isimli bir senaryo yazarlar. Çok da özgün bir tarafı bulunmayan bu projenin önerilen ismi projenin kendisinden daha kötü durumdadır: "Space Beast" (Uzay Canavarı)... Ama diyalogları okurken yazarlar yaratıktan "alien" olarak bahsederler ve akıllıca bir karar ile bu ifadeyi filmin adı haline getirmeye karar verirler. Birkaç ay sonra projeleri, Walter Hill ve David Giler adlı yapımcıların önündedir. Onlar da senaryonun gerçekten kötü yazıldığını ama burada ortaya çıkarılması gereken güzel bir fikir olduğunu düşünüp senaryoyu baştan yazarak Fox'a giderler. Fox'ı ikna etmek kolay değildir. Çünkü o dönemlerde korku ve bilim kurgu filmleri fazla talep görmemektedir. Ama başarırlar. Bütçeyi fazla büyütmemek için de ismi fazla duyulmamış ama yeteneği tescilli bir yönetmenle çalışmaya karar verirler. Ilk akla gelen isimlerden biri reklam filmciliğinden gelen bir İngilizdir. "Düellocular" (The Duellists) ile görsel yeteneğini kanıtlayan Ridley Scott ile temasa geçerler. Scott senaryoyu okur ve senaryonun gerçekten de kötü olduğunu ama fikrin parlak olduğunu düşünür. Senaryonun neredeyse yarısını tekrar yazar ve bu arada zekice bir fikirle kahramanı kadına dönüştürür. İş canavarı yaratmaya kalmıştır. Scott, İsviçreli H.R. Giger'ın çizimlerini görünce aradığı şeyi bulduğunu anlar. Giger onun için öyle korkunç bir yaratık tasarlar ki ekranda dörtte biri bile görününce (sadece son sahnede tamamen ortaya çıkacaktır) seyirciden soğuk terler boşanır. Bugün bile hâlâ unutulmayan bir sloganla (Uzayda kimse çığlığınızı duymaz) lanse edilen "Alien" o döneme kadar 100 milyon dolarlık hasılat bariyerini geçen ilk 10 filmin arasına girmeyi başarır.

UNUTULMAZ SAHNELER: Uzay gemisinin yaratık yumurtalarıyla dolu koridoru... John Hurt'ün infilak eden midesinden çıkan yaratık... Sigourney Weaver'ın silahsız ve seksi bir iç çamaşırı ile canavarla karşı karşıya kaldığı final sahnesi...

ALIENS (1986)

HİKAYE: Uzayda uyuyup tekrar dünyaya dönen Ripley, şirket yetkililerini yaratığın varlığına ikna etmekte zorluk çeker. Ama bir gün yumurtaların yerleştiği gezegendeki koloniyle bağlantılar kesilir. Yaratık konusunda bir uzman gözüyle bakılan Ripley de donanımlı bir askeri birliğe eşlik etmeyi kabul eder. Ama onları bir değil binlerce yaratık beklemektedir.

ARKA PLANDAKİ HİKAYE: "Alien"ın devamını çekme fikri, hiç şüphesiz yapımcıların aklında 1979'da ilk hasılat rakamlarını almaya başladıklarında yeşermiştir. Ama hikayeyi bir türlü bulamazlar. Ta ki bir gün hakkında çok iyi şeyler söylenen genç ve yetenekli bir senaryo yazarıyla karşılaşıncaya kadar. Bu genç adam James Cameron'dır ve "Terminator" isimli bir film hazırlamaktadır. Asker dünyasına meraklı ve güçlü kadın karakter konusunda yetenekli biri olan Cameron onlara son derece basit bir ilkeye dayanan bir senaryo sunar: "Alien 2"yi uzayda geçen bir savaş filmi haline getirmek. Bir yanda donanımlı sıkı askerler diğer yanda bir yaratık ordusu... Bu fikirden etkilenen yapımcılar "Terminator" filminin gişede başarılı olmasıyla da rahatlar ve filmi Cameron'un ellerine bırakırlar. Giger o sırada müsait olmadığı için gerektiğinde bir 747'yi bile kullanabilecek olan Cameron, yeni yaratıklar üzerine kendi başına çalışır ve yaratık yumurtalarını bırakan bir ana kraliçe figürü yaratır. Bu arada Ripley karakterini de geliştirir ve ona kişisel bir hikaye yaratır... Ne yazık ki bu sahnelerin büyük bir kısmı son montajda kırpılacaktır çünkü stüdyo filmin iki saatten daha kısa olmasında ısrarlıdır. Cameron bütçenin kısıtlı olması sebebiyle filmi İngiltere'deki stüdyolarda çekmeye gider. İngilizler ve Cameron... Bu, pek de doğru bir buluşma değildir. Cameron o bildik mükemmelliyetçi ruhu ve despotluğu ile "tembel ve aptal sendikalılar" diye nitelendirdiği bir teknik ekiple çalışmak zorunda kalır. Tabii ki çekim bir kabusa döner ama sonuçta ortaya çıkan film yapımcıların ve seyircilerin ağızlarını bir karış açık bırakır. Birinci "Alien" ilk olduğu için bir mittir. Ama birçok seyirci ve sinema yazarı Cameron'ın "Aliens"ını daha çok beğenir. Birinciye nazaran daha düşük hasılat getirmesine rağmen (80 milyon dolar) "Aliens" hem Cameron'a büyük bir kariyer fırsatı hem de Alien serisine prestij kazandırır.

UNUTULMAZ SAHNELER: Üzerlerine kapanan canlı tünelde yokolan birlik... Yaratıkların dipten geldiklerini fark ettikleri sahne... Ripley ile ana kraliçenin karşılaştıkları final sahnesi.

ALIEN 3 (1992)

HİKAYE: Bir önceki filmde savaştan sağ kurtulan Ripley uzayda başıboş bir biçimde yıllarca dolaştıktan sonra keşiş olmuş eski mahkumlar tarafından kurtarılır. Ne yazık ki yaratıkların biri de onunla yolculuk yapmış ve acıkmıştır. Hiçbir silahı olmayan keşişler yaratıktan kurtulmak için akıllarını kullanmak zorundadırlar. Yaratıktan hamile kaldığını anlayan Ripley ise füzyon halinde bir çelik kazanına atlayarak kendini feda eder.

ARKA PLANDAKİ HİKAYE: Filmin ABD'deki reklam kampanyası "The bitch is back" (Fahişe geri döndü) sloganı ile başlar. Sigourney Weaver stüdyoya sorar: "Canavarı mı kastediyorsunuz yoksa beni mi?". Bu anekdot komik olabilir ama Sigourney Weaver ciddidir. Zaten "Alien 3"ün yapımı da tam bir sinir harbi şeklinde geçmiştir. Aslında problemler çok daha önce başlamıştır çünkü stüdyo bir tek çekim bile yapılmadan üç yılı hazırlık yaparak geçirip 18 milyon dolar harcamış ve en az sekiz senaryo yazarı ve üç yönetmen harcamıştır. Bir sürü değişik versiyon yazılmış hatta bir tanesinde yaratıklar ironik bir şekilde dünyayı Godzilla gibi işgal edip herşeyi yerle bir etmişlerdir. Bu arada "Alien" sinemada yeni bir yol açmış ve birçok taklitleri de çekilmiştir. Dolayısıyla, yenilik yapmak giderek zorlaşmıştır. Ridley Scott'tan geri gelmesi istenir ama kabul etmez. Daha sonra Renny Harlin ve Vincent Ward (keşişleri akıl eden) bir şekilde projeye dahil olurlar ama artan belirsizlik onların da sabrını tüketir. Son karar kılınan yönetmen, klip ve reklamdan gelen, uzun metrajlı tek bir filmi bile olmayan David Fincher olur. Çekimden sadece iki ay önce projeye dahil olmuştur. Daha sonra başarısını "Yedi" ile kanıtlayacak olan yönetmen film ile ilgili deneyimlerini şöyle anlatır: "Bu bahriyede okuyup sonra ilk görevine Titanik'te başlamak gibi birşeydi." Her çeşit problem ile çevrelenmiş olan çekim gecikmiş olarak ve ön görülen 40 milyon yerine 70 milyon dolarlık bir harcama ile tamamlanır. Her ne kadar David Fincher "Alien"a çok enteresan bir kişisel bakış açısı getirdiyse de seyirci filmi çok karanlık bulur ve hasılat 55 milyon dolarda kalır. Ama film Avrupa'da büyük bir ilgi görür ve özellikle video piyasasında kült film mertebesine yükselir. Bu da stüdyoyu zarar etmekten kurtarır ve dördüncü bir film için "Neden olmasın?" nidaları yükselmeye başlar.

UNUTULMAYAN SAHNELER: Salgın hastalık yüzünden saçları kazınmış bir Sigourney Weaver... Kurbanlarını avlamaya çıkan yaratığın bakış açısından çekilmiş takip planları... Ripley'in kendini kazana atarken karnındaki yaratığa annelik içgüdüsüyle dokunması...

"AMISTAD"

Geçmişten Ahlaki Dersler

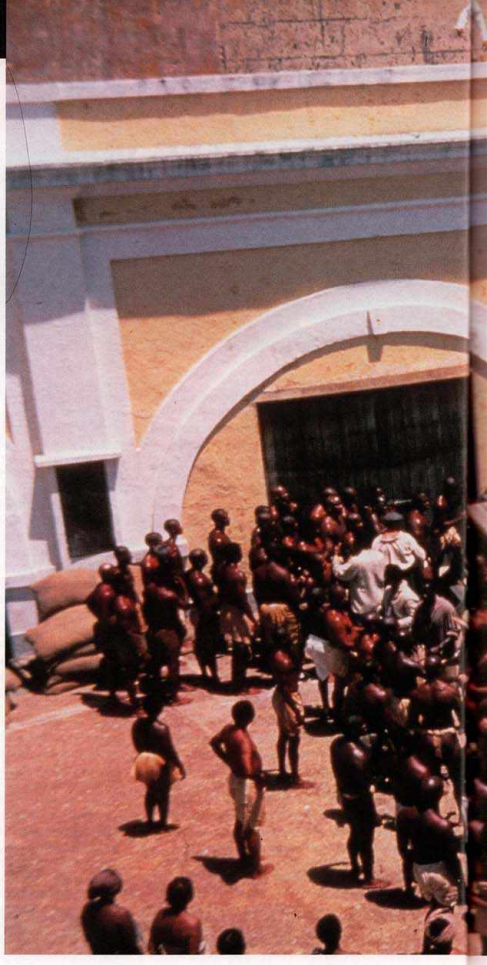

Spielberg, "The Lost World"den hemen sonra ABD tarihindeki gerçek bir olaya dayanarak "Amistad"ı çekti ve "Mor Yıllar" ile "Schindler'in Listesi"nin ardından ırkçılık eleştirisine bir kez daha dönmüş oldu. Çekimleri sırasında ABD kamuoyunun dikkatini bir davayla çeken "Amistad" gösterime girdikten sonra liberallerin övgüleriyle karşılandı.

"Karanlık... Yanıp sönen ışıklar... Önce anlaşılmıyor ama sonra bir insan yüzünün hatları ortaya çıkıyor. Yuvalarında çılgınca hareket eden gözler panik içindeki çaresiz bir hayvanı andırıyor. Prangalara parmaklarını geçirmiş bir elden kanlar akıyor.

Hızlı montajlanmış, zihinlerden silinmeyecek bu sekansın birkaç fonksiyonu var. Köleliğin, 'özgür olmamak'tan çok daha kötü bir şey olduğunu, bazı insanlara başkalarını insanlıktan çıkarma hakkını veren bir kurum olduğunu anlamamızı sağlıyor. Ayrıca yukarıda tasviri yapılan Cinque karakterinin (Djimon Hounsou) kendini kurtarıp köle gemisi Amistad'ın insan kargosunu isyana teşvik ettikten sonra yaşanan kanlı katliamı sonuna kadar haklı çıkarıyor. 'Amistad'ın daha başında bizi bu sahne ile karşı karşıya getiren Steven Spielberg'in bu olay ile ilgili filmi yönetmenin, çoğu ahlaki açıdan eğitici film epiğinin üzerine kurulu olduğu 'yüce fikirler uğruna aptalca filmler yapılabilir' prensibini görmezlikten gelmeye niyetli olduğunu gösteriyor."

Richard Schickel Time dergisindeki "Amistad" eleştirisine işte böyle başlıyor. Gerçekten de Steven Spielberg kariyerinde sık sık hedef değiştirmiş bir yönetmen ve bu konuda onunla yarışabilecek bir başkası yok. Çoğunlukla gençliğe özgü fantezileri olgun yeteneğiyle ele alarak popüler filmler yaptı ve başarı ardına başarı elde etti. Ama bazen bu yeteneğini ciddi konularda da kullandı. "Mor Yıllar"da bir dereceye kadar da olsa, Afrika kökenli Amerikan toplumunun kendi aralarındaki tedirgin edici sorunları ele aldı, "Schindler'in Listesi"nde kötülük muammasının ortasındaki iyilik muammasını dramatize ederek herkesi şaşırttı. Spielberg şimdi de 19. Yüzyıl Amerikan tarihinden bir kesidi sunarken bir kez daha olağanüstü meziyetlerini ortaya koyuyor.

Debbie Allen köle gemisi "La Amistad"ın (Dostluk gemisi anlamına geliyor) hikayesini 70'li yılların sonunda keşfetmişti. "Amerikan tarihinden öylesine güzel bir hikayeydi ki bütün dünyanın bilmesi-

ni istedim" diye anımsıyor Allen. Ama dünya bilmek istese, hatta bilmeye ihtiyacı olsa da, Hollywood istemedi. Allen, "Fame-Şöhret" dizisinde oynayarak ve "A Different World"ün yapımcılığını ve yönetmenliğini üstlenerek televizyonda bir kariyer edinirken bir yandan da bu proje ile ilgilenmeye başladı ve özellikle 1984 yılından sonra projeyi stüdyodan stüdyoya taşıdı. "Bir filmi hayata geçirmek insanın kalbini sıkıştıran bir tecrübe."

Allen'ın kararlılığı ona on yıl sonra, "Schindler'in Listesi"ni yeni bitirmiş olan Spielberg ile biraraya gelme imkanını sağladı. Allen buluşmalarından sonrasını şöyle hatırlıyor; "Sivil savaşın habercisi olan Afrikalıların hikayesine tutkuyla bağlandı. Esaret altındaki insanların durumunu anlıyordu. Bu filmi yapacağımızdan emindim."

Allen yönetmenliğini yapma isteğinden vazgeçti ve Spielberg, DreamWorks yöneticileri Walter Parkes, Laurie MacDonald, Cinque Henderson (ismini isyan çıkaran mahkumların lideri Cinque'e borçlu) ve tesadüf eseri benzeri bir projeyi Quincy Jones ve Warner Bros'a götürmüş olan senaryo yazarı David Franzoni ile bir ekip oluşturdu. "Kimse bu projeye elini sürmek istemiyordu" diye açıklıyor Franzoni. "Herkes; 'İşte siyah bir adamı korumaya çalışan bir beyaz adam daha' diye düşünüyordu."

Hem Allen'ı hem Franzoni'yi etkileyen hikaye Amerikan tarihinin etkileyici ama tuhaf bir biçimde muğlak bir bölümünü oluşturuyor. Portekizli köle tacirleri 1839'da yüzlerce batı Afrikalıyı bugünkü Sierra Leone'den zorla prangaya vurarak (köle ticareti İspanya'da 1817'de yasaklanmıştı) kaçırmıştı. İnsanlardan oluşan kargo gemiyle Havana'ya götürülmüş, iki İspanyol köle taciri hayatta kalan 44 Afrikalıyı Amistad'a bindirmişti. Ancak Küba sularına girildiğinde cesur bir mahkum, Cinque, zincirlerinden kurtulmayı başarmış, kader arkadaşlarını harekete geçirerek gemiyi kanlı bir ayaklanmadan sonra ele geçirmişti. Sadece daha önce adı ge-

Gemide isyan...

çen iki İspanyol köle taciri, Amistad'ı Afrika'ya geri götürmeleri için öldürülmemişti. Ancak gündüzleri dümeni doğuya, Afrika'ya ve yükselen güneşe doğru çeviren İspanyollar gemiyi geceleri batıya doğru çevirmişlerdi. Amistad ve yolcuları bu şekilde kendilerini Montauk açıklarında Long Island burnunun yakınlarında bir yerde bulmuş, Afrikalılar yakalanmış ve baş kaldırma ile cinayet suçlarından mahkeme önüne çıkmaya zorlanmıştı.

Gayrı menkul davalarına bakan bir hukukçuyken savunma avukatı olan Roger Baldwin'i canlandıran sarışın, mavi gözlü Matthew McConaughey için mahkeme salonu sahnesini çekmek 'gerçeküstü' bir deneyimdi. "Afrikalılardan birini mahkeme salonunda dolaştıracak, onu tutacak, dudaklarını ayırıp dişlerini gösterecektim. Herkes tarihi tekrar yaşatmaya çalıştığımızın farkındaydı ama böyle bir şey günümüzde olsaydı isyan çıkardı! Ne zaman; "Bütün bunlar gerçekten olmuş" diye düşünsem ürperiyorum. Bu ülke insanlarının bir zamanlar bundan başka bir şey bilmediklerine inanmak istemiyorsunuz."

Hiç kuşkusuz bu tarihi hikayede Spielberg'in yeteneğine değer dramatik ve ahlaki yankılamalar var. Öte yanda hem yönetmen hem de çoğu beyazlardan oluşan DreamWorks için bu projeyi ele almak, bunun gibi malzemelerin düşme ihtimalinin yüksek olduğu değişiklik yapma tuzağına düşme, dolayısıyla da kaş yaparken göz çıkarma ihtimalinin üstesinden gelmek anlamına geliyordu. Allen ve senaryo yazarı Franzoni bu olayla ilgili bulabildikleri mümkün olduğunca çok yazılı belgeyi araştırdılar. Oscar'lı senaryo yazarı Steve Zaillian ("Schindler'in Listesi") Franzoni'nin senaryosu üzerinde gerekli rötuşları yaptıktan sonra DreamWorks filme yeşil ışık yaktı.

Çalışma ahlakı konusunda güvenilirliğiyle tanınan Morgan Freeman, başrol oyuncularının düşük fiyatlar karşılığında çalışmaları için ilk adımı atarak filmde oynamayı kabul eden ilk oyuncu oldu. "Gerçekten Afrikalıların sesi üzerine yoğunlaşabilmek için" diyor Allen "yapımcılar mümkün olduğunca çok Batı Afrikalı oyuncuyu kadroya aldılar ve Sierra Leone'den danışmanlık yapması için Mende uzmanı Dr. Arthur Abraham'ı getirttiler. Herşeyin doğru olması için büyük bir titizlik gösteren Abraham, Afrikalılara Berlitz tarzı bir eğitim verdi. Cinque'i canlandıran modellikten oyunculuğa terfi etmiş Afrika asıllı Fransız Djimon Hounsou için, araştırdığı ve çalıştığı Mende'nin tarihi doğruluğunun olmadığını öğrenmek hiç de hoş olmadı ve oyuncu çekimlere başlamadan sadece oniki gün önce herşeye baştan başlamak zorunda kaldı. "Bir tuhaf olmuştum" diye hatırlıyor Hounsou. "Spielberg'in bir prova yapmak isteyeceğini ve benim tek bir satır bile söyleyemeyeceğimi bekliyordum. Profesör (Abraham) gelip eğitimi üstlendiğinde onu her gün aradım."

Hounsou'nun bazı Afrikalı oyuncuların ona kızgın olduğunu hissetmesi, içinde bulunduğu panik halini daha da artırıyordu. "Afrikalılarla sorunum vardı çünkü daha önce hiçbiri bir sette bulunmamıştı" diyor Hounsou. "Provalara başladığımızda çoğu; 'Neden herşeyi o yapıyor? Neden o oynuyor?' diye düşündü. Birisi Amerika ile ilgili tarihi bir film yapıyordu ve İngilizce konuşan birini bulmak için Fransa'ya kadar o kadar yol katetmeleri tuhaftı."

Oyuncuların bazıları Hounsou'yu Ashong'un sözleriyle "soğuk" buluyordu; "Böyle anlaşılması çok tuhaf değildi çünkü o kadar çok diyaloğu vardı ki diğer oyuncularla laflamak gibi bir şansı yoktu. Çok deneyimi yok ama havayı elektriklendirdi."

İkibuçuk ay süren çekim boyunca Spielberg Allen'ı yanından hiç ayırmadı. O sadece filmin yapımcısı değil aynı zamanda bilinci ve Afrikalı oyuncu kadrosunun manevi annesiydi. Beyazların siyahilere uyguladığı şiddeti tekrar gündeme getiren sahnelerden dolayı zaten normalde bile yeterince gergin olan film seti ortamında sinirler fazlasıyla gerilmişti.

"Biraz korkutucuydu çünkü pek iyi nefes alamıyordum" diye anımsıyor seti Gana doğumlu aktör Derrick N. Ashong. "Prangalar, baskı, nefret... Halkalar çıktığında bile hâlâ varlıklarını hissedebi-

liyordum."
Ashong için en korkunç sekans erkek, kadın, çocuk, yüzlerce çıplak esirin birbirine zincirli bir halde köle gemisinin karanlık ambarında geçiyordu. "Yukarıdan soğuk su döküyorlardı" diyor Ashong. "Oyunculardan biri ağlıyordu. Spielberg olabildiğince inandırıcı olmaya çalışıyordu. Kölelik meselesini yumuşatmaya hiç niyeti yoktu. Hissetmenizi istiyordu. Bütün bunların gerçekten olduğu, bütün bu insanların hayatları boyunca bunun gibi, hatta daha kötü şartlarda yaşadıkları gerçeği kafanıza dank ettiğinde duygusal ve biraz da kızgın olmamanız mümkün değil."

Gerçek bir olaya dayanan filmin senaryosunun bir romandan çalındığı iddia edildi.

Allen ısrarla "Amistad"ın gerçekçiliğini

savunurken yasallığı da tartışılan konular arasındaydı. 17 Ekim 1997'de, şair-heykeltraş-romancı Barbara Chase-Riboud mahkemeye başvurarak, DreamWorks'e telif haklarını ihlal ettiği gerekçesiyle 10 milyon dolarlık bir dava açtı. Iddiasına göre DreamWorks, 1989 yılında yazdığı "Echo of Lions" romanındaki Amistad olayı üzerine kurulu anahtar öğeleri tırtıklamıştı. Dokuz yıl önce kitabının bir müsveddesini Spielberg'ün yapım şirketi Amblin Entertainment'a yollamış ama kitap ona geri yollanmamıştı. "Bu işe başladığımızda kitabını kullanmamam söylenmişti" diye anlatıyor Franzoni. "O kitabı kesinlikle okumadım. Ne okuduğumu biliyorum."
'Çalıntı eser' konusu Hollywood'da en az yüz gerdirme ameliyatları kadar yaygın ve Chase-Riboud, davasında bazı engelleri aşmak zorunda. Bunlardan dikkate değer olanı, Allen'ın filmini, "Echo of Lions"ın yazılmasından yıllar önce de halkın bildiği tarihi gerçeklere dayandırması. Öte yanda Chase-Riboud, Paramount Pictures'ın "Coming to America"nın başlıca yerlerini bilerek köşe yazarı Art Buchwald'dan çaldığına jüriyi ikna etmeyi başarmış olan stüdyo saldırganı avukat Pierce O'Donnell'i tuttu. O'Donnell, Chase-Riboud'nun romanı ile Amistad senaryosu arasında dramatik kurgu açısından 13 paralellik buldu ve DreamWorks ortaklarından Jeffrey Katzenberg'in onu "zeytin dalı" uzatmak için aradığını iddia etti. "Bundan kısa bir süre sonra avukatlarını değiştirdiler ve işi efsaneyi yasal kızgın boğa Bert Fields'e verdiler."
"O'Donnell beş ay boyunca bir anlaşma teklifi için bekledi ve davayı açtı. "Chase-Riboud DreamWorks'e karşı" Buchwald'dan sonra karşılaştığım en iyi dava" diyerek böbürleniyor O'Donnell. "Buchwald davası bunun yanında devede kulak kalıyor!"
"Ms. Chase-Riboud, Bunker Hill Muharebesine nasıl sahip çıkamazsa buna da sahip çıkamaz" diye yanıtlıyor Fields meslektaşını. "Bu projeyi alkışlamak yerine zarar vermeye çalışması çok yazık."
Tabii O'Donnell son sözü Fields'e bırakmıyor. "Beyaz bir erkeğin siyahi bir kadına, Steven Spielberg 'Amistad'ı tekrar dirilttiği için mutlu olması gerektiğini söyleme cesaretini nereden bulduğunu bilemiyorum. 'Amistad'ı tarihin tozlu mezarından çıkaran Chase-Riboud'dur."
Az sayıda verdiği aralardan birinde Spielberg sırtını bel destekli bir yastığa dayıyor. Spor ayakkabılarından birinin bağı çözülmüş. Neden "Mor Yıllar"ın ardından yapılan tartışmalardan sonra böylesine siyasi açıdan çekişmeli bir projeye bulaştı? "Kitaptan öylesine etkilenmiştim ki bütün hikaye bana bir ırk meselesi olarak değil, bir insanlık meselesi olarak ulaştı. "Mor Yıllar"ı yönetmeyi bunun için istedim. Bu iş için doğru yönetmenin ben olup olmadığımın siyasi açıdan doğruluğu beni ilgilendirmiyordu." Spielberg'in bu söylediği, çocuklar, toplum, ölümlü olmak ile uğraşan bir yetişkin olmadan önceydi. Bir parçasının siyah olduğunu hissediyor mu? "Oniki yıl önce hala herhangi bir parçamın Musevi olduğunu reddediyordum" diye itirafta bulunuyor Spielberg. "'Schindler'in Listesi'ni on yıl önce çekemezdim. Bu filmi de on yıl önce yapabilir miydim bilmiyorum."
Spielberg Afrika kökenli Amerikalı konusuyla tahmin edilenden çok daha ilgili. O ve karısı Kate Capshaw iki siyahi çocuğu evlat edinmişler. "Onları yetiştirmek kültürel açıdan çok şey gerektiriyor" diyor yönetmen. "Afrikalı, özellikle siyahi Amerikalı olan herkesin duygu ve düşüncelerini çok iyi anlayabiliyorum. Peki, özel bir yakınlık hissediyor mu? "Evet" diyor yönetmen hiçbir şekilde ironi içermeyen bir ifadeyle "Bir parçamın siyah olduğunu hissediyorum."
Spielberg "Schindler'in Listesi"ni yapmakla açıkça kendi kültür mirasına hitap ediyordu. Siyahi Afrikalıların deneyimlerini aktarmaya kalkışmakla kendini eleştiriye açıyor. Ama seçimine güveniyor gibi görünüyor. "Hayatımızı nasıl yaşayacağımız konusunda hep entelektüel açıdan değil de duygusal açıdan kararlı olmuşumdur. Her zaman içgüdülerimle aramda çok güçlü bir bağ vardır ve her zaman söylemişimdir; bu bağ koptuğu gün film yapmayı bırakacağım."
Sonuç olarak, Spielberg bir kez daha başardı. Richard Schickel'ın Time dergisinde yazdığı şu cümle de bunun somut bir kanıtı: "'Amistad'ın gösteriminin, çalıntı olduğu gerekçesiyle karalanmaya çalışılması çok büyük bir utanç çünkü beyazperdede izlediğimiz şeyin sadece kendine ait duygusal ve ahlaki bir önemi var." ■

Setteki siyahi oyuncular bir film için bile olsa yeniden köle olmaktan hiç hoşlanmadılar.

İngiliz aktör Anthony Hopkins de filmin mahkeme sahnelerinde boy gösterecek.

KIYAMET WESTERNİ

Kevin Costner'ın yönetip başrolünde de oynadığı "**The Postman**", "kıyamet sonrasında geçen filmler" kervanına katılan, türü yenileyen bir yapım... Amerikan İç Savaşı'nda geçen filmleri hatırlatan ve 80 milyon dolarlık bütçesiyle dikkat çeken "The Postman" Mart ayının gişede iddialı filmlerinden biri...

Kevin Costner, "Insan, hayatta yaptıklarını genellikle şu basit cümleyle açıklıyor aslında" diyor: "Hoşuma gitti paylaşmak istedim." "Yaptığım herhangi bir şeydeki sembolü, gizli anlamı ya da mecazı çok nadir görürüm. Mesajlar ya da bu tür şeyler sözkonusu olduğunda hiçbir zaman yeterince akıllı ya da yeterince meraklı olmadım. Sadece beni ilgilendiren şeyle uğraştım."

Orası öyle olabilir ama en son hem oyuncu hem yapımcı olarak mega bütçeli filmi "Waterworld"le karşımıza çıkan Costner box office'te neyin iş yapacağını kesinlikle iyi biliyor. Son yıllarda hiçbir şey kıyamet sonrası filmleri kadar prim yapmadı.

Jean Claude Van Damme'ın yapım şirketi Long Road Productions'tan Richard Murphy, "George Miller'ın 'Mad Max'i gibi büyük bir başarı varsa ortada, birdenbire 'İşte seyircinin istediği bu!' deniliyor ve sonra herkes benzer filmler çekmeye başlıyor" diyor.

Ilk kıyamet sonrası film dalgası, Hiroşima ve Nagazaki'ye atılan atom bombalarıyla II. Dünya Savaşı'nın sona ermesinden sonraki on yıl içinde oluştu. Varoşlarda oturanlar evlerinin arka bahçelerine sığınaklar yaptılar, gençler "Five", "The World", "The Flesh And The Devil" ve "The Last Woman On Earth" gibi filmleri seyretmek için açık hava sinemalarına gittiler. Ama kıyamet filmlerinin altın çağı Eisenhower ve Kruşçev döneminde değil, Reagan ve Gorbaçov döneminde yaşandı.

Variety dergisinin film eleştirmeni Leonard Klady, "Başlangıçta kıyamet sonrası filmlerle bombaların yarattığı dehşetin çok ilgisi vardı" diyor. "Şimdi ise kıyamet sonrası filmlerin çoğu ekolojik sorunlarla ilgili."

Insanların, kontrollerinin dışında gerçekleşebilecek olanlara ilişkin endişelerini kışkırtmak üzerine kurulu bir tür bu. "Forrest Gump" filmiyle tanınan yapımcı Steve Tisch, "1985'te, David Brin 'The Postman'i yazdığında kıyamet demek nükleer felaket demekti" diye hatırlıyor. "On iki yıl sonra bugün, nükleer felaket artık uygun bir konu değildi, o nedenle biz de nükleer felaketi çevresel felakete dönüştürdük ve şimdiki halinde hikayede Ikinci Iç Savaş'tan sözediliyor. Ki bu da seyircinin gerçekleşebilir bulup korkacağı bir tehlike."

Kısaca film, giderek alanı genişleyen bilim-kurgu kategorisine dahil edilebilir ama filmin yapımcısı Jim Wilson'ın söylediği gibi "Her ne kadar film gelecekte geçiyorsa da hiçbir bakımdan futuristik değil. Eğer insanlar Jetgiller'i ya da buna benzer şeyler görmeye gelirlerse aradıklarını bulamazlar."

"The Postman", Costner'ın "Waterworld"ünden (Su Dünyası) beri, bu türün ilk büyük bütçeli filmi... Fikir olarak "Mad Max"i, "Su Dünyası"nı ve sayısız Western'i andırıyor. Ancak uygulamada yeni olan şeyler var.

Yıl 2013 ve bu kez Costner, üstü başı dağınık, keçi sakallı, gönülsüz bir kahraman canlandırıyor. Görevi çevre felaketi ve savaş yüzünden herşeylerini kaybetmiş insanlara umut ve gayret vermek.

Yüzlerce yıl önceki ataları gibi yaşamak zorunda bırakılan insanlar, kendileri gibi hayatta kalma mücadelesi veren başka yerleşim yerlerindeki insanlarla bağlantı kurabilme hayaliyle yaşamaktadır ama General Bethlehem liderliğindeki kötü bir ordunun tehdidi yüzünden yaşadıkları yerden ayrılmaları mümkün değildir.

Sonra bir gün, amaçsızca oradan oraya dolaşan bir adam, bütün altyapı ve kitle iletişimi ortadan kaybolmadan önce ölmüş bir postacının iskeletine rastlar. Adam, postacının giysilerini giyer ve yanındaki dağıtılmamış mektuplarla dolu çantayı da yüklenerek yoluna devam eder. Yeni kimliğine bürünen Postacı (Costner), küçük bir yerleşim yerine girer. Yerleşim yerinin geçmişle herhangi bir bağ kurmak için can atan sakinleri Postacı'yı bir umut sembolü olarak görür ve liderleri olarak ona sarılırlar.

"The Postman"in yapımcılığını ve yönetmenliğini de üstlenen Costner'a göre film, insanlığın yıkılışıyla değil insanlığın

kendisiyle ilgili. "Bence filmlerin de yüreği olmalı" diyor. "Eğer filmde savaşacaksan, uğruna savaşacak bir şeyin olmalı. Birini öldüreceksen sebebin olmalı. Biri ölecekse bu acı vermeli."

Filmdeki karakterlerin çoğu da tahmin edileceği gibi savaşır ve acı çeker. Postacı, General Bethlehem ve ordusu Holnist'lere karşı koymaya çalışan bir grup delikanlıya lider olur. Kanlı bir mücadeleye dönen yeni durum Postacı'yı yeni kimliğini terk etmekle savaşmak arasında tercih yapmak zorunda bırakır.

Wilson, baş karakter için "Bu adamın baştan sona bir yalan yaşaması fikri hoşuma gidiyor" diyor. "Sığınacak yere ihtiyacı olan bir serseriyken Postacı oluyor ve böylece kasaba kasaba dolaşıp yiyecek isteyebiliyor. Sonra bütün bunlar içinden çıkamadığı bir şeye dönüşüyor. Bir anlamda Batı'nın ihtişamına karşı duran büyük bir masal bu."

Filmde Costner'la birlikte rol alan oyuncuların birçoğunu tanıyamayabilirsiniz. 110 günden uzun bir süre içinde Oregon, Arizona ve Washington'da çekilen, 87 konuşmalı rol içeren ve 80 milyon dolardan fazlaya mal olan film, yıldız oyuncuların yer almayışı açısından, Oscar kazanan "Kurtlarla Dans" filmine benziyor.

Costner bu durumu şöyle açıklıyor: "Tanınmış oyuncuları kullanmamaya çalışmak gibi özel bir çabam yoktur. Sadece role uygun birini aradığımı düşünürüm ve fazla geçmişi olmayan insanları oynatmaktan korkmam. Niyetlerine ve yaptıkları işe bakar ve doğru kişiler olup olmadıkları konusunda karar vermeye çalışırım."

Costner'ın filmdeki aşkını canlandıran Ingiltere doğumlu televizyon ve tiyatro oyuncusu Olivia Williams, ilk filminde Abby rolünde. Costner bu rol için oyuncu aradıkları süreci hatırlıyor. "Doğru kadını arayıp duruyorduk. Bu arada bir sürü harika oyuncuyla karşılaştık. Sonra adaylar birkaç kişiye indi. Doğru seçimi yapıp yapmadığınızı asla anlayamıyorsunuz ama Olivia konusunda hata yapmadım. Deneme kaydındaki performansı beni öyle fazla etkilememişti. Ama çekimin sonunda 'kes' dediklerinde kameraya bakıp 'Bundan çok daha iyisini yapabilirim' dercesine, öyle harika gülümsüyordu ki... O gülümseme beni hipnotize ediyordu. Atlantik'in öbür yakasından buraya sırf o gülümseyişin gerçeğini görmek için getirdim onu."

General Bethlehem rolü için kimi istediğini çok iyi biliyordu. "Betlehem rolü için kafamı Will'e (Patton) takmıştım" diyor. Daha önce onunla "No Way Out" filminde birlikte çalışmıştı. "Bu bazen iyidir bazen de kötü ama bu sefer çok iyi oldu."

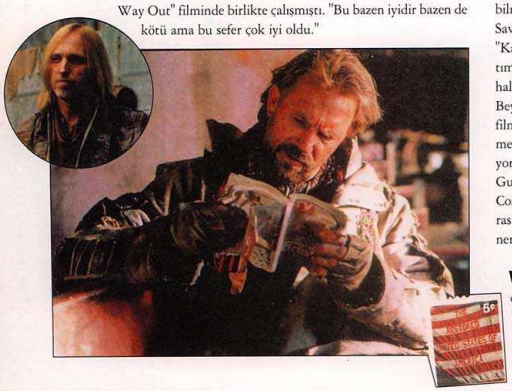

Costner, başroldeki kız için isimsiz bir İngiliz'i Olivia Williams'ı seçmiş.

Filmdeki kasabanın belediye başkanını canlandırmak üzere seçilen oyuncu tam bir sürprizdi. Wilson, "Belediye Başkanı'nın kadın olmasını düşünüyorduk, ama Kevin bir sebeple müzisyen birini istedi" diyor. "Bir sürü isim üzerinde tartışıldı ama sonunda Tom Petty'de karar kılındı. Biliyorsunuz Tom yeni ama yine de video kliplerden hatırlanan bir yüz."

Rol teklif edildiğinde haliyle çok şaşırmış Petty. "Ben olsam kendime oyunculuk teklif etmezdim" diyerek gülüyor tecrübeli müzisyen. "Ama Kevin bu rol için beni düşünmüş. Ben de gittim ve bana söylenenleri yaptım."

Petty'nin idaresindeki Bridge City kasabası, Kanada sınırına yaklaşık bir kilometre uzaklıktaki Washington'a bağlı küçük Metaline Falls kasabasında özel olarak işletilen bir baraja karşı, yaklaşık 150 metre yüksekliğe kuruldu. Yapım tasarımcısı Ida Random yönetimindeki bir ekip tarafından 12 haftadan uzun sürede inşa edilen set, filmdeki önemli mekanlardan biri.

Başlangıçta Pacific Northwest'te çekilmesi düşünülen "The Postman" kötü hava koşulları yüzünden, iki üç yıl önce Costner'ın "Tin Cup" adlı komedisinin çekildiği yere, Tucson'a taşındı. Çekimlerin dağlarda ve açık bir bakır madeni kuyusunda başladığı Arizona'da film için çalışacak 180 teknisyen ve 1000 figüran kiralandı.

Arizona'daki madeni, kahkahalarla hatırlıyor Patton. "Arizona'daki maden en az 12 km derinliğinde görünüyordu. Bu çok ilginçti. Kevin, burasının bugüne kadar çalıştığı en büyük set olduğunu söyledi." Washington'daki çekimlerin bir kısmı Deception Pass State Park'taki Rosario Plajı'nda yapıldı ve sonra produksiyon Oregon'ın Three Lynx, Smith Rock ve Newberry Crater bölgelerine götürüldü. Buralarda çekilecek destansı savaş sahneleri için 250 at kiralandı ve bütün bu atlar sahipleri tarafından siyaha boyandı. Kostüm tasarımcısı John Bloomfield, 200 siyah at bulmanın hiç kolay olmadığını söylüyor. Bu yüzden, sonunda atların sahipleri atlarını siyaha boyamaya ikna edilmiş. Söylenene göre, iyi-kötü karşıtlığını net biçimde verebilmek için 400 şişe saç boyası kullanılmış.

Savaş sahnelerinde zaman zaman üç-dört kamera aynı anda çekim yaptı. "Kamerayla daha önce hiç böyle sürekli bir hareket duygusu yakalamamıştım. Önce 'Aman tanrım bu imkansız' diye düşündüm ama sonra bağımlısı haline geldim" diyor Patton.

Beyazperdeye gelene kadarki yolculuğunun 12 yıl sürdüğü düşünülürse, film Costner için de bağımlılığa dönüşmüş olmalı. Proje daha önce yönetmen Ron Howard'ın elindeydi ve Postacı rolü için Tom Hanks düşünülüyordu. Nihayet Costner filme el atana kadar senaryo Eric Roth'ın (Forrest Gump) sonra Brian Helgeland'ın (L.A. Confidential) elinden geçmişti.

Costner'ın "The Postman" projesiyle ilk karşılaşması bundan on yıl öncesine rastlıyor, ama resmen projeye dahil olması 1994 yılında Jim Wilson'la Warner Bros'ta yaptığı produksiyon anlaşmasıyla oldu.

Wilson, Costner'ın filme önce oyuncu olarak baktığını düşünüyor. "Iyi şekil verilmiş bir karakter vardı, kendini rahat hissettiği bir karakter ve birçok iddiası olan bir rol. Sanırım sonradan da bütün filmdeki potansiyeli gördü" diyor. Ardından yönetmen konusundaki tar-

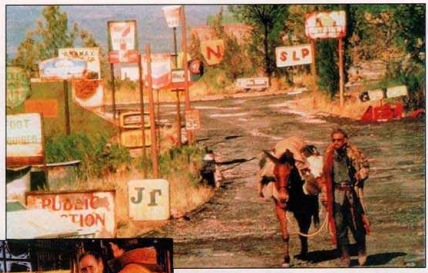

tışmalar başladı.

"Kevin kendi kendine çıkıp bu filmi ben yönetmeliyim demedi" diyor Wilson, Costner için. "'Kurtlarla Dans'ta da öyle yapmamıştı. Ama zaman geçtikçe, haftalar geçtikçe ve biz kendimizi giderek daha fazla senaryonun ve bütün bu sürecin içinde hissetmeye başladıkça yönetmenlik de bir tür role dönüştü ve o yönetmek istedi."

Çekimlere başlamadan önce Costner ve Wilson önceden çalıştıkları insanların çoğunu biraraya getirdiler. Görüntü yönetmeni Stephen Windon ve kurguyu yapan Peter Boyle da eski tayfadandılar. Costner ve ortağı, "Kurtlarla Dans" ve "Su Dünyası" filmleriyle daha önce de büyük prodüksiyonların altından kalkmış olsalar da, "The Postman" bugüne kadar üstlendikleri en büyük prodüksiyondu. Twentieth Century Fox'ta, gelişme ve prodüksiyon bölümü başkanı yardımcısı Jorge Saralegui, bu projeye şüpheyle yaklaşanlardan biri. Saralegui, "Kıyamet- sonrası-gelecek artık işe yaramıyor" diyor. "'Mad Max' gibi kıyamet-sonrası-gelecekte geçen filmlerin etkisiyle, 'Halloween'in etkisi arasında çok fark yok. 'Halloween'-in başarısından sonra, yıllarca 'Tank Girl' gibi bir yığın ucuz taklit çekildi." Ne var ki Costner ve Wilson, bu alt türü o taklitçi sanatçıların elinden alıp tekrar moda yapmak istiyorlar. Medeniyetin sonunu getirmenin yükünü şaşırtıcı bir kolaylıkla taşıyorlar. Wilson, "The Postman" hasılat yapsa da yapmasa da Hollywood'un kıyamet-sonrası filmleri çekmeye devam edeceğine inanıyor. Wilson, Costner'ı ve kendisini asıl ilgilendiren şeyin ne kıyamet-sonrası-gelecekte geçen filmlerden oluşan bu alt türün varlığını sürdürmek ne de bir günde 1400 kişinin çalıştığı bu dev prodüksiyonun başarısı olmadığını, insanın hikayesinin içtenliği olduğunu söylüyor. ■

KIYAMET SONRASI FİLMLERİ

İşte gayet klasik bir sahne: Adamın biri, dizlerinin üzerine düşer ve güzelce yağlanmış göğsü güneşte parıldar, ince gömleği rüzgarda uçuşurken nemli kumu avuçlar. "Hepiniz cehennemin dibine gidin!" diye bağırır. O sırada kamera farklı açıdan bakarak, adamın dehşete düşmesine neden olan şeyi gösterir: Okyanusun ortasında yükselen Özgürlük Heykeli.

Tabii ki sahne "Planet Of The Apes"den (Maymunlar Cehennemi).

İlk bilim-kurgu filmlerinden biri olan William Cameron Menzies'in 1936 tarihli klasiği "Things To Come", medeniyetin bir dünya savaşıyla yerle bir oluşunu gözler önüne seriyordu. Hiroşima sonrası dönemde çekilen ucuz kıyamet filmlerinden "The Day The World Ended" (1956), "The World, The Flesh And The Devil" (1959) ve "The Last Woman On Earth" (1960) aynı medeniyet çökertme yöntemini kullandılar. 60'ların ortalarına gelindiğinde ise "Bombadan kurtulan adamın dünya üzerindeki son sağlıklı kadınla birlikte üreme hakkı uğruna mücadelesi" konusu, çok denenmiş bir klişe haline gelmişti.

Neyse ki hayranların şansına bu türün imdadına Charlton Heston yetişti ve dünyanın sonunu konu alan üç yeni filmle kıyamet-sonrası filmlerine yeniden can verdi: "Planet Of The Apes" (1968), "Omega Man" (1971), "Soylent Green" (1973). Bu filmlerin her birinde farklı biçimde insanlığın sonu geliyordu; birinde salgın hastalıkla, birinde kıtlıkla, birinde de maymunlar yüzünden (ama nükleer bir felaketin de biraz yardımı oluyordu). Bu filmler, "A Boy And His Dog" (1975), "Logan's Run" (1976) ve "Damnation Alley " (1977) gibi disco dönemi kıyamet hikayeleriyle birlikte bu türü ayakta tuttu. Ta ki birdenbire ortaya çıkıveren küçük bir Avustralya filmi türe yeniden hayat verene kadar.

"Mad Max" (1979), sinema seyircisini, dünyanın sonunu konu alan filmlerin yanıp yıkılmış, ıssız, çorak topraklar dönemiyle tanıştırdı. Türün yalnız kahramanları, artık yakıp yıkılmış şehrin döküntüleri arasında dolaşmak yerine medeniyetin tamamen silinip süpürüldüğü, sonsuz gibi görünen topraklar üzerinde kol gezmeye başladılar. Artık sinemacılar, tam anlamıyla barbar bir atmosfer yaratabilmek için çölde çekim yapıyorlardı. Böylece "Warrior Of The Lost World" (1984) ve "Hell Comes To Frogtown" (1987) gibi filmler çekildi.

Tabii daha akıllı sinemacılar nükleer bir savaşın o kadar eğlenceli bir şey olmadığını eninde sonunda anlayacaktı. "Testament" (1984) ve "The Day After" (1983) gibi daha sonraki filmler eğlendirmekten çok sıkıntı verip aydınlatmayı amaçladılar. Glasnost ile birlikte doğal olarak bu tür karanlık filmlerin de sonu geldi. İnsanlığın yok olması tehdidinin gerçekliği ortadan kalktığına göre, "The Postman" gibi eğlenceli filmler bir kez daha bu tür üzerindeki egemenliklerini kuracaklar ve şu inancı yeniden yerleştireceklerdir: Medeniyetin çöküşü biraz sıkıntı verici olabilir, ama Hollywood dünyanın sonunun geldiği durumda bile kendinizi iyi hissetmenizi sağlar.

"EĞLENCE BİR HİKAY

Li
E"

"Karışık Pizza" farklı bir yapım anlayışının ürünü. Tamer Baran ve Uygar Şirin'in senaryosunu okuyan yapımcı Faruk Aksoy filmi çekmeye karar veriyor. Eurimages'a başvurmadan sermaye ve sponsor arayışına giriyor ve gerekli mali koşulları oluşturduktan sonra da yönetmen olarak Umur Turagay'la anlaşıyor. Türk film yapımcısının geri dönüşünü haberleyen filmlerden biri olan "Karışık Pizza" genç oyuncu kadrosuyla da dikkat çekiyor.

Murat, son derece saf ve sevimli bir pizza dağıtıcısıdır. Yenilmez bir kahraman ve son derece cazip bir erkek olduğunu düşleyerek yaşamaktadır. Günün birinde aldığı bir sipariş üzerine özenle süslediği motorsikletine atlayıp siparişi veren eve gider. Kapı açıldığında o güne kadar gördüğü en güzel kadınla karşı karşıyadır. Şaşkınlık içindedir. Kapıyı açan Emel parayı vermek için Murat'ı içeri davet eder ve böylece bütün gün sürecek planı başlamış olur. Başına geleceklerden habersiz Murat, daveti çekinerek kabul eder ve bir süre sonra kendini kafasına bir tabanca dayalı olarak sandalyeye bağlanmış bulur...

Yönetmen Umur Turagay'ın "Sadece ve sadece bir hikaye anlatmanın esas olduğu, hafif eğlencelik, hafif düşündürecek, tarzıyla kara mizaha kaçan bir film." diye tanımladığı ilk uzun metraj filmi "Karışık Pizza", projenin her aşamasında kendini hissettiren yeni yapım anlayışıyla dikkat çekti en fazla.

Senaryo yazarından yönetmenine, oyuncusundan yapımcısına genç bir kadroyla kotarılan filmin finansmanı Türkiye'de pek denenmemiş bir yol izlenerek, dünyada olduğu gibi yapıldı ilk kez. Yerleşik eğilimin aksine ne Eurimages'a gidildi ne de Kültür Bakanlığı'na.

Sinemaya "Robert's Movie" ile yapım departmanında başlayan, "Metamorfoz", "La Passion Turca", "Sharpe", "Style de vie" gibi yapımlarda görev aldıktan sonra Antalya'da En Iyi Yönetmen ve En Iyi Görüntü Yönetmeni ödülleri alan "Aşk Ölümden Soğuktur" filminin yapımcılığını üstlenen Faruk Aksoy, "Hem bu işin başka türlü de yapılabileceğini göstermek istedik hem de oradan para alanların önünü kesmek istemedik." diyor. "Çünkü 60-65 yaşında hâlâ bu fonlarla film yapmak doğru değil. Gencecik bir insan çıkar, arkasında uzun metraj yoktur ya da bir tane vardır ama o da iş yapmamıştır. Bu insanın yapımcı bulması zordur. Fakat sinemayı ileriye götürecek insanlar da bunlardır. Dolayısıyla, miktarı itibarıyla ne işe yaradığı da çok tartışmalı olan Bakanlık fonlarının bu insanlara tahsis edilmesi gerekir. Yoksa 60-65 yaşında insanların Kültür Bakanlığı'ndan şu kadar, Euroimage'dan bu kadar para alıp film yapıyor olmalarını hakikaten utanç verici buluyorum."

TEM stüdyoları bütün ekipmanıyla, kamerası platosu vesaireyle filmin bütçesinin yüzde yirmisine tekabül eden bir kısmı üstlenerek filmin gelirlerinin yüzde yirmi ortağı oldu. Filmin yüzde ellisi bir özel yatırımcıya satıldı ve bütçenin yüzde ellisi ondan alındı. Başlangıçta sponsorluk için görüşülen bu kuruluş sonradan filmin yüzde elli ortağı olmayı kendisi teklif etti. İlk anda şaşırtan bu teklifin ne kadar inanılmaz olanaklar sağlayacağı ve Türk sinemasının geleceği açısından ne kadar ufuk açıcı olduğu kısa sürede anlaşıldı. Böylece Türkiye'de ilk kez sinemayla ilgisi olmayan biri sinemaya para yatırarak para kazanacaktı. Tabii Faruk Aksoy'un hemen belirttiği gibi "Film hedeflenen sayıda izleyiciyle buluşur ve maddi anlamda yatırımcıyı tatmin ederse."

"Bu muhteşem bir şey" diyor Aksoy. "Yapım modelini toptan değiştirecek bir şey. Yapım koşullarını, bu sektörde çalışan insanların koşullarını, her şeyi..." Üstelik adını açıklamayan ➤

➤ bu esrarengiz yatırımcı, yine Aksoy'un deyimiyle "Ciddi paralar kazanan son derece profesyonel biri ve dolayısıyla işin içine hem bir kalite hem de finans zenginliği katacak. Böylece Türkiye artık, Euroimage'dan para almak için para mara koymadan üç yapımcının biraraya geldiği görüntü icabı co-prodüksiyonlar yerine gerçek co-prodüksiyonların altına imza atabilir duruma gelecek."
Filmin ana sponsoru Efes Pilsen. Diğer sponsorlar, Nokia, Savoy Oteli, Mustang Jeans, Beymen ve Pizza Hut.
Filmin sanat yönetmenliğini de yapan Ayşe Germen, Servet Aksoy ve Faruk Aksoy'un ortaklığıyla ikibuçuk yıl önce kurulan yapımcı şirket UFP daha önce, Fransız yönetmenler Claude Lelouch ve Claude Miller'a, Yunanlı yönetmen Costas Kutsomitse'ye ve İspanyol yönetmen Vincente Aranda'ya, Türkiye'deki çekimlerinde prodüksiyon hizmeti sunmuş. Fransızca eğitim görüp Onat Kutlar'ın yanında yetiştiği için yurtdışı ilişkilerinin üst düzeyde ve sağlam olduğunu söyleyen Faruk Aksoy iddialı. "Türkiye'de yeni kuşak yapımcı diye bir şey varsa ya da oluşuyorsa o biziz." diyor.
"Karışık Pizza" projede yer alanların birçoğu için ilk göz ağrısı. Televizyon ve radyodan iyi tanıdığımız, daha önce üç filmde yardımcı oyuncu olarak rol alan Meltem Cumbul'un ilk başrolü. Reklam ve klip yönetmeni Umur Turagay'ın ilk uzun metraj filmi. Devlet Tiyatrosu oyuncusu Erkan Taşdöğen'in ilk kamera tecrübesi ve iki genç yazarın, Tamer Baran ve Uygar Şirin'in filme çekilen ilk senaryoları.

Senaryoyu ilk okuyan ve hikayedeki pırıltıyı ilk farkeden UFP'nin ortaklarından Servet Aksoy oldu. Bu senaryodan ilginç bir film yapılabileceğini söyledi.
"Dünyanın her yerinde film yapmaya çalışan ve senaryo yazan gençler, özellikle de ilk çalışmalarında genellikle hayata ilişkin bütün dertlerini anlatmaya çalışırlar." diyor Faruk Aksoy. "Bu da hiçbir biçimde hayata sığmaz. Dolayısıyla ortaya insanın hakikaten canını sıkan, bunaltan, fazla anlaşılmayan şeyler çıkar. Burada ise son derece akıcı, son derece iyi yazılmış bir senaryo vardı. Insanın kafasında film fikrini oluşturmaya elverişli bir görsellikte yazılmıştı. Öncelikle bu heyecanlandırdı beni. Birtakım insanların bunalım kusmak için değil de insanlara hoş, eğlenceli bir hikaye anlatmak için senaryo yazmış olmaları beni çok mutlu etti."
Bunun üzerine senaryonun çekilmesi karara bağlandı ve sıra geldi yönetmen bulmaya. Önceden söylediğimiz gibi yatırımcının ikna edilmesini zorunlu kılan yeni yapım anlayışı projenin her aşamasında olduğu gibi yönetmen bulma aşamasında da kendini hissettiriyordu. Ilk düşünülen yönetmen Aytan Gönülşen'di ama Gönülşen'i yatırımcıya sunmak da güçlük çekildi. Faruk Aksoy ona güveniyordu o kadar...
"Insanlar ortaya nasıl bir film çıkacağından aşağı yukarı emin olmak istiyor." diyor Faruk Aksoy. "Aytan'ın zor koşullarda çektiği iki tane video klibini gösterdiğinizde hiç kimse bundan etkilenmiyordu. Halbuki Aytan son derece yetenekli bir insan. Bir gün onunla da bir şey yapmak isterim."

Filmin talep ettiği tarz ve anlatılan hikaye düşünüldüğünde Yeşilçam'ın çok film çekmiş eski yönetmenlerinden hiçbiri bu projeye uygun görülmedi.
Başlangıçta Faruk Aksoy, projeyi Umur Turagay'a götürmeye çekindi çünkü bir reklam filmi yönetmeninin altı ayını almanın ona çok pahalıya mal olacağını düşünmüştü ama finansmanın yönetmen yüzünden tıkandığı noktada Umur Turagay'a başvuruldu. Yönetmen hikayeyi beğendi ve kısa süre içinde de kendini ilk uzun metraj filmi "Karışık Pizza"nın içinde buldu.
Film çekmek vazgeçilmez bir tutku falan değildi Umur Turagay için. 1977'de Siyasal Bilgiler okumak için Fransa'ya gitmiş mezun olduktan sonra iki arkadaşıyla birlikte orada bir prodüksiyon şirketi kurup film çekmeye başlamıştı. Önceleri televizyona belgeseller çekiyordu. Sonra yavaş yavaş klip ve reklam filmi yönetmenliğine doğru kay- ➤

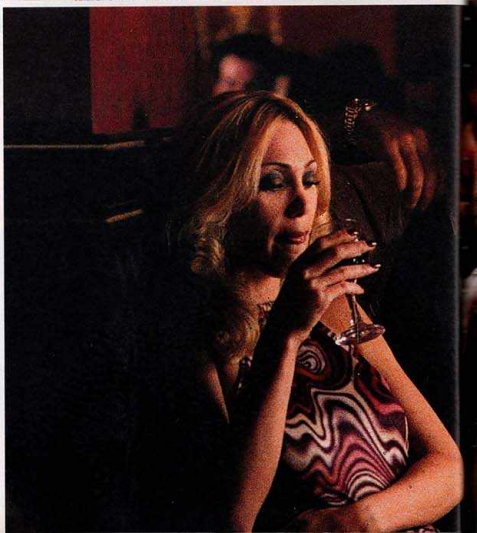

MERAKLI BİR BEKLEYİŞ İÇİNDE

Sözkonusu sinema olunca dillere destan enerjisine söz geçirmeyi biliyor Meltem Cumbul.

Bunca zamandır bilerek ve isteyerek başrollerden uzak durup yardımcı rollerde sinemaya ısınmayı tercih eden oyuncu "Konservatuvar mezunuyum, bunca tiyatro geçmişim var ama cahil cesareti yok bende. Bugüne kadar hiçbir projenin üzerine atlamadım." diyor.

Radyo ve televizyonla haşır neşir olana kadar yaşamının önemli bir kısmını tiyatro oluşturuyordu. M.S.Ü Devlet Konservatuvarı, Tiyatro Bölümü'nden mezun olduktan sonra Ingiltere'ye gidip Royal Shakespeare Company'de workshop ve provalara katıldı. Radyo ve televizyon orada başladı. İki buçuk yıl sonra Türkiye'ye dönüp kendi tiyatrosu, Beyaz Sahne'yu kurdu ve "Dört Mevsim" oyununun yapımcılığını üstlendi.

Sinemaya, Sinan Çetin yönetmenliğindeki "Bay E"de yardımcı kadın oyuncu olarak başladı. Ardından "Böcek" ve "Usta Beni Öldürse E" de yine yardımcı kadın oyuncu rolündeydi. Ve nihayet bu ay gösterime girecek "Karışık Pizza"da ilk kez başrolde. Bu arada tiyatroya ara vermiş değil. "Anlat Şehrazat" hâlâ devam ediyor.

"Karışık Pizza" ile ilk buluşması bundan iki yıl önceydi. O zaman yönetmen Umur Turagay değildi. Senaryoyu okuduğunda çok hoşuna gitmişti ama Cumbul'un fiziki özellikleri bu rol için elverişli bulunmamıştı. Yapımcılarla ilk buluşmalarında yollarının ayrılışı işte böyle oldu. "Ben, dar kalçalı daha Batılı bir tipim. Oysa onlar daha gösterişli daha alaturka gözükmemi, onun için de kilo almamı istiyorlardı. Ben de bu rolün böyle bir şey gerektirdiğine inanmadığım için koptuk. Gerektirseydi yapardım."

Aradan iki yıl geçtikten sonra Faruk Aksoy ve filmin yeni yönetmeni Umur Turagay tekrar onunla görüşmek istediler. Bu kez görüşme olumlu sonuçlandı ve kısa süre içinde çalışmalar başladı. "Kabul ettikten onbeş gün sonra çekime başladık. Senaryoyu bildiğim ve zamanında üzerine çok düşündüğüm için yabancı değildim hiçbir şeye. Dolayısıyla hazırlık sürem onbeş gün diye görmüyorum. Çekim başlamadan önce bir hafta Umur'la ve diğer başrol oyuncularıyla görüşmelerimiz oldu. Çekimler başladıktan sonra kendimi yönetmene teslim ettim çünkü kendi karakterimi ne kadar iyi bilirsem bileyim filmin bütününü ve benim karakterimin o bütün içindeki yerini ondan iyi göremem diye düşünüyorum." Turagay'ı çektiği kliplerden ve reklam filmlerinden tanıyordu. Tarzı hoşuna gitmişti. Sonuna kadar güvendi ona ve çalışmalar sırasında da yanılmadığını gördü. İkisi de uyumlu bir çalışma olduğunu düşünüyor. Cumbul rol arkadaşlarından da son derece memnun. "E tabii oyunculuk background'u olan insanlarla çalışmak çok daha başka." diyor. "Ben her zaman sahne tozu yutmuş, kameranın matematiğini kavramış insanlarla çalışmayı tercih ediyorum açıkçası. Tamam oyunculuk yetenek işidir ama yeteneğin bir şekilde dışarı çıkarılması gerekir ve o da tecrübe ve pratikle olur."

Bugüne kadar onu daha çok televizyonda ve radyodaki şovlarında izledik ama aslında hiçbir şey asıl mesleği kabul ettiği oyunculuktan fazla mutlu edip heyecanlandırmıyor Cumbul'u. "Yeteneğimi televizyonda ve radyoda kullandım bugüne kadar." diyor. "Şov yaptım. Orada daha çok Meltem'im. Oysa bir karakter yaratmak, bende olmayanı ortaya çıkarmak, gözlem yapıp bir karakter oluşturmak daha çok ilgimi çekiyor."

Bu arada "Anlat Şehrazat" müzikali hâlâ sürüyor. Kesinleşmiş yeni bir proje yok ama seçici olmaya devam edecek mutlak. Şimdi sabırsız bir bekleyiş içinde. O "Karışık Pizza"yı çok sevdi. Bakalım seyirci de onun kadar beğenecek, keyif alacak mı filmden.

➤ dı. 1981'de Türkiye'ye döndükten sonra da reklam filmi ve klip yönetmenliğine devam etti. Günün birinde Faruk Aksoy bu projeyle kapısını çaldığında, hikayeyi de beğenince "Neden olmasın?" dedi.

Oyuncu kadrosu yönetmen projeye dahil olmadan önce belirlenmişti. Faruk Aksoy kadroyu Turagay'a önerdi. Turagay itiraz etmedi.

Filmin başrollerinde Meltem Cumbul, Cem Özer, Olgun Şimşek ve Erkan Taşdöğen var. Faruk Aksoy, Olgun Şimşek ve Cem Özer'in ilk akla gelen isimler olduğunu, Ali Sürmeli'nin programı uymayınca Erkan Taşdöğen'le anlaştıklarını, en büyük sorunun kadın oyuncu seçiminde yaşandığını söylüyor.

"Oyuncunun aynı sahne içinde birden fazla duygu anlatmasını gerektiren, dünya çapında bir oyunculuk talebi vardı bu rolde" diyor Aksoy. "Bence dünyadaki bütün önemli oyuncuların bayıla bayıla oynamak isteyecekleri bir karakterdi." Bir ara Hülya Avşar düşünüldü ama hamile kalınca yönetmenle birlikte alınan kararla rol ikinci kez Meltem Cumbul'a teklif edildi. Şimdi hem yönetmen hem yapımcılar olağanüstü memnun bu karardan hatta Faruk Aksoy iddialı tavrını Cumbul'la ilgili olarak da sürdürüyor.

"Sanıyorum Meltem, bu filmle Türkiye'nin bir numaralı sinema oyuncusu olarak ortaya çıkacak. Şunu da iddia ediyorum ki eğer biz bir Amerikalı yapım şirketi olsaydık ve bu filmi Amerika'da çekmiş olsaydık Meltem muhtemelen ikinci filmini beş milyonların on milyonların altına imza atarak yapardı. O kadar muhteşem bir oyunculuk sergiledi."

Başına geleceklerden habersiz Emel'in kapısını çalan sevimli pizza dağıtıcısı Murat'ı Olgun Şimşek canlandırıyor. Tiyatro çalışmalarını halen "Otogargara"da sürdüren oyuncu, daha önce 10 yönetmen 2 film projesi dahilinde Barış Pirhasan'ın çektiği "Gül ile Adem" filminde rol almıştı. Turagay, Olgun Şimşek'in oyunculuğunu çok etkileyici buluyor. "Olgun saheser bir oyuncu" diyor. "Cem Özer dışında hepsinin ilk başrolleriydi zaten. Hepsinin en büyük kaygısı bu hikayenin içinde kendilerini doğru dürüst varetmekti. Oyuncular filmi iyi kavradılar ve oluşturulması gereken karakterleri gayet güzel oluşturdular ve güzel yansıttılar. Çok içten bir çalışma oldu."

Senaryoyu yazanlarla yönetmenin neredeyse hiç diyaloğu olmadı ama senaryo üzerinde ciddi bir çalışma yapıldı. Yönetmen, "Özellikle diyalogların neredeyse tümü yeniden yazıldı. Filmin kendi iç yapısı birazcık değişti. Bir şekilde ipucu veren bir yapı birazcık daha öte bir noktaya gitti. Hikayenin tümü onların yazdıkları gibi tutuldu ama ince noktalarda müdahaleler var." diyor.

Faruk Aksoy'a sorarsanız filmin 500.000 dolarlık bütçesi son dönem popüler olmuş filmlerle karşılaştırıldığında mütevazı sayılır. Ama yönetmenin katkısıyla çok zekice kullanıldığını düşünüyor.

"Zaman zaman iki üç kamera kullandık. Koşma sahnelerini çekmek için Fransa'dan bir kafa kamerası getirdik. Dünyanın her yerinde aksiyon sahneleri bu kamerayla çekiliyor. Set ekipmanı anlamında da TEM stüdyolarının son derece gelişkin olanaklarından yararlandık. Yani teknik açıdan hiçbir eksiğimiz yoktu hatta fazlamız vardı."

Turagay, "Filmin şartları neyse, bütçesinin elverdiği olanaklar içinde ne yapmamız gerekiyorsa onu yaptık." diyor. "Çok büyük bütçeli bir film değil. Zaten hikaye çok büyük bir bütçe gerektirmiyordu. Bazı ufak tefek imkansızlıklarımız oldu ama onlar da zamanla ilgili. Bazı sahnelerde biraz daha fazla zaman olmasını tercih ederdim."

Para kaynağının sinemanın dışından bulunduğu bu yeni yapım anlayışının ilk uygulamasının bundan sonraki projeler için ufuk açıcı olması biraz da filmin gişedeki başarısına bağlı. Aksoy, iki hedef koyuyor önüne; biri iyi film yapmak, diğeri iş yapan film yapmak. ➤

SENARYO YAZARLARI NE DİYOR?

"Karışık Pizza"nın senaryo yazarları dergimizde her ay film eleştirilerini okuduğunuz Tamer Baran ve Uygar Şirin... Her ikisi de ilk sinema filmi tecrübelerini kaleme aldılar...

Bir Pizzadan artakalanlar

Baştan söyleyeyim: Bu senaristlik çok nankör bir iş... Nedeni basit: Senarist "kendi" filmini yazıyor ama kimse "o filmi" perdeye aktarmak niyetinde değil... Herkesin aklı "kendi" filminde... Yönetmen "kendi" filmini çekiyor, oyuncular "kendi" filmlerinde oynuyor, görüntü yönetmeni "kendi" filminin kadrajını kuruyor. Bu filmlik deneyimden çıkardığım sonuç bu...

Filmin hikayesine gelince, "Karışık Pizza"nın iki buçuk yılı alan macerası boyunca, ben her şeyden çok filmin başlıca karakterleri Murat, Emel, Celal, Kenan, Abdullah ve Halil'le ilgilendim, gözüm hep onların üzerinde oldu. Olay örgüsü, dramatik yapı, diyalog, seyirci, yapım, çekim, hepsi arkadan geldi. Önce karakter vardı.

İşin başında, yani senaryoyu tasarlarken ve yazarken, karakterler inatçı ve nankördü. Bir kez yaratıldıktan ve ete kemiğe büründükten sonra, bir daha sözümüzü dinlemeye yanaşmadılar. Söylemelerini istediğimiz şeyleri bir türlü söylemedikleri, çizdiğimiz yolu takip etmedikleri oldu. Çünkü karakterler direniyor, kendileri olmak istiyor. Ve oluyorlar da...

Onları kim dünyaya getirdi, kim onlara beden ve ruh, ses ve söz verdi, hiç umurlarında değil... Oysa biz onların dudaklarının arasından çıkacak bir tek sözcüğü, gözlerindeki ifadeyi, seslerinin tonunu, hatta isimlerini bile sabahlara kadar tartıştık. Hiçbiri bunlar için bize teşekkür etmedi. Besle kargayı oysun gözünü, tükür tükürebildiğin kadar ekmek yediğin tekneye... Olsun, ben yine de onları çok sevdim.

Sonra hepsi bitti. Onları başka ellere teslim ettik. Yatılı okula ya da ne bileyim yurtdışına göndermek gibi bir şey... Bir burukluk var tabii ama bir yandan da "adam" olacakları umudu... Kandır kendini: "Bunu onun iyiliği için yapıyorum." Aradan zaman geçti, kağıt üzerinde bıraktıklarımız perdede geri döndüler. Hepsi "başka biri" olmuştu.

"Karışık Pizza"nın serüvenine dönüp baktığımda aklıma gelen ilk sahne şu: Tamer Baran, Umur Turagay ve Faruk Aksoy'la bir toplantıdayız. Filmin yönetmeni ve yapımcısı, hangi sahnelerin neden ve ne şekilde değişmesi gerektiği konusunda pek katılmadığımız fikirlerini aktarıyorlar ve iş bir süre sonra karakterlerin tartışılmasına dönüşüyor. Derken film donuyor ve şöyle bir kare: Turagay ve Aksoy, kâh birbirlerine, kâh Tamer'le bana, Celal, Emel ve diğerlerinin nasıl insanlar olduğundan, neleri yapıp neleri yapmayacağından bahsediyorlar. O kadar garip ki... Bir yandan çok saçma: Celal'i,

➤ "Bu, ne kadar subjektif bir değerlendirme olsa da sanıyorum filmin iyi olmasını sağladık. Sonunda kararı seyirci verecek." İş yapması meselesine gelince Amerika'nın bile yanıldığı bir sinema dünyasında onların da yanılmaya hakları var ama Faruk Aksoy, filmin iş yapacağına inanıyor.

"Bana öyle geliyor ki gerek filmin kendisi, gerek anlatım biçimi, gerek oyuncuların performansı, gerek dağıtım politikası, gerek yapım politikası bundan daha iyi olamazdı. Biz çok eğlendik. Bunun seyirciye yansıyacağını düşünüyorum. Seyirci de eğlenecek ve filmi sevecektir. Film, iş yapacaktır."

Turagay o kadar ilgilenmiyor gişe başarısıyla. "Bunu tahmin etmek çok zor." diyor. "İş yaparsa sevinirim tabii. Benim içime siniyor yaptığımız şey. Reddetmiyorum. Tabii ki hikayenin aksaklıklarını görmek mümkün, birtakım pişmanlıklar tabii ki oluşuyor. Bugün çekseydim herhalde çok farklı çekerdim diye düşünüyorum ama bu da çok doğal bir şey."

Dağıtımını Warner Bros.'un yaptığı film, 20 Şubat'ta gösterime girecek. Aksoy, 18 kopya olarak çıkan filmin Amerikan filmlerine bile nasip olmayan bir dağıtım olanağına sahip olduğunu söylüyor. "Karışık Pizza", Akmerkez, Movenpick, Carousel ve Capitol gibi sinemalarda üç hafta gösterimde kalacak.

Faruk Aksoy'un gözlerinde, bu gördüğünüz sadece başlangıçtır diyen şeytani pırıltıları farketmemek mümkün değil. "Karışık Pizza"nın ardından gelecek yeni projeler var mutlaka. Biri, senaryosunu Ahmet Haluk Ünal'ın yazdığı Şarlo adlı hikayenin filme çekilmesi ama ondan önce başka bir bomba patlatmayı planlıyorlar: "Türkiye'de çok yeni, çok devrim yaratacak bir şey yapacağız. Onu gerçekleştirme koşullarını oluşturduğumuzda ilan edeceğiz." ■

Emel'i biz yarattık. biz biliyoruz kim olduklarını, biz tanıştırdık başkalarıyla, kim onları bize anlatabilir ki?
Ama bir yandan da çok doğal, hatta heyecan verici, çünkü sinema tam da böyle bir şey...
Senaristinden seyircisine kadar herkes, aynı filmin içinde farklı bir hikaye görüyor veya anlatıyor. Herkesin Celal'i kendine...
Biz yazdığımızda bu filmin adı "Kahraman Pizzacı"ydı. Siz "Karışık Pizza"yı izleyeceksiniz. çünkü sizin izlediğiniz aslında başka bir film... Ve bu Celal'in umurunda bile değil...

UYGAR ŞİRİN

"Kız evlendirmek gibi bir şey"

Benzetme çok güzel: genelde senaristlik, çocuğunuzu "adam olacağı umuduyla" yatılı okula yollamaya benziyor, ama bizim sürecimizde daha çok kız evlendirmeye benzedi. Aile damadı tanıyordur, ama sonuçta "denemeden" ne kadar bilebilirsiniz ki... Denemekse kızınızın mutluluğuna, sağlığına, hatta belki yaşamına bile mal olabilir.

Filmi seyrederken kızınızla yeniden karşılaşmış gibi olursunuz: hâlâ sizin kızınızdır ama artık evli bir kadındır, bir başkasıdır... Mutsuz evliliğinden yorgun, bezgin, hırçın ve umutsuzdur. Hatta belki anne-babasını suçlamaktadır, bu evliliği engellemedikleri için...
Yabancılar, yadırgarsınız. Sevemezsiniz. Ama reddedemezsiniz.
Suç ortaklığı psikolojisi yerleşir içinize, utanırsınız.
Onun mutsuzluğunda, sizin de payınız büyüktür çünkü...
Kendinizi bağışlayabileceğiniz, belki avunabileceğiniz yönleri bulunabilir sürecin, aranırsa. Diğer çocuklarınızın hatırına yapmışsınızdır bu işi. Yoksul bir aile tüm çocuklarına üniversite öğrenimi sağlamaya çalışamaz ki... Bazen ilkinin işe yerleştirilmesi gerekir tamirci çırağı bile olsa, ancak onun ev ekonomisine yapacağı katkıyla diğerleri yetişebilecek, okuyabilecektir...
Çevrenizdekiler sizi kutlar, filmi göklere çıkarırken, bir iç hesaplaşmanın kıskacında yaşarsınız. "Hiç"le "çoğu" arasındaki tercih, ilk çocuğun öğrenimine ve mutluluğuna mal olmuştur... Bu acıyla yaşamayı kendi ihanetinize katlanmayı öğrenmeniz gerekir.
Bir de şu var: Eleştirmenlikten geliyor olmak, Türk sinemasının sorunları üzerine onlarca yazı hazırlamış kalemlerin bir senaryoya sıvanması, hele de tünelin ucundan ışığın belirgin biçimde görünmeye başladığı bir süreçte anlamlı olsa gerek. Bütünün selametine, refaha ulaşmaya, seyirciyle bütünleşmeyi başarmış diğer birkaç Türk filmi kadar belki "Karışık Pizza"nın da katkıda bulunabileceği umudu hala diri içimizde.
Aslolan da bu.
Dolayısıyla son tahlilde, haklı olsak bile "Kızımı keşke başkasıyla evlendirseydim" demenin, bir filme giderken öncelikle eğlenmeyi umanlara, kızımızın mutsuzluğundan bahsetmenin anlamı yok: kol kırıldıysa yen içinde kalmalıdır.

TAMER BARAN

Genç kuşağın gelecek vaat eden iki oyuncusu Claire Danes ve Matt Damon "The Rainmaker"in başrollerini paylaşıyor.

Mahkemede Sınıf Mücadelesi

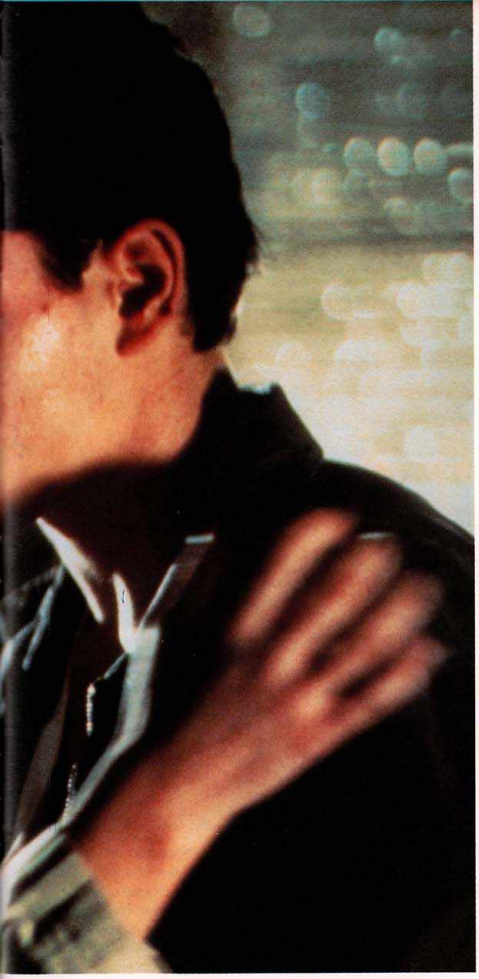

Servetlerini yoksullar üstünden yapan zenginler ve onlara karşı yoksulların yanında mücadele eden bir avukat... "The Rainmaker", John Grisham'ın romanından yapılan en yeni Hollywood uyarlaması. Başrolde sinemaya çekici erkek kontenjanından sıkı bir giriş yapan yetenekli genç aktör Matt Damon var. Diğer oyuncular arasında ise kimler yok ki? Ama filmin en büyük kozu hiç şüphesiz yönetmen "büyük usta" Francis Ford Coppola.

En başta Hollywood olmak üzere, tüm dünya sinemasının uğrak mekanlarının başında mahkemeler gelir. Mahkemeler sinemacılar için suçluyla suçsuzun, iyiyle kötünün, kurbanla celladın, zayıfla güçlünün, ilkelerle duyguların, sağduyuyla çıkarların çarpıştığı arenalardır. Her şey çok gerilimlidir: Konumlar, doğrular, yanlışlar hızla dalgalanarak yer değiştirir. Siz tam her şeyden emin gibi görünürken yeni bir kanıt, mübaşir tarafından içeri çağrılan yeni bir tanık, hatta bir soruya cevap verilirken ortaya çıkan yeni bir mimik her şeyi değiştirebilir. Mahkeme salonunun seyirci için en büyüleyici yanlarından biri, bu salonda mutlaka ve mutlaka "Onun yerinde olsaydım ben ne yapardım?" duygusunu yaşatacak birilerinin bulunmasıdır. Hatta ve hatta, kamera salon içinde dolaşırken, yerine geçip gerilimini yaşadığımız kişiler de hızla değişir.

Ve bu salonda, beyazperdenin tartışmasız diğer herkesten daha çekici bulduğu, karşı koyulmaz karizmasına kapılıp kamerasını üstüne doğrulttuğu birisi vardır. Hayır, "suçlu" değil. Beyazperde için suçluların mahkemeye düşmeyenleri çekicidir; Doktor Lecter gibi... Beyazperdenin mahkemedeki favorisi avukattır kuşkusuz. Müşterisine kendisini adar, dedektif gibi çalışıp "gerçek suçlular"ı ortaya çıkarır, en karizmatik pozlar ve sözlerle jüri üyelerini hipnotize eder, ince ve saldırgan zekasıyla inanılmaz ayrıntıları birleştirip oyunu kazanır...

Geçen ay sinemalarda "Şeytan'ın Avukatı"nı izledik... Şeytan bir avukatlık şirketi sahibi rolüne bürünen Al Pacino, Şeytan'ın Avukatı da kendisini başarmaya, müvekkili açıkça suçlu bile olsa davayı kazanmaya adamış Keanu Reeves'di. Bu aysa, "meleklerin avukatı"nı izleyeceğiz. Romanlarının çoğu Hollywood tarafından John Grisham'ın aynı adlı romanından uyarlanan "The Rainmaker"... Klasiklere imza atan beş Oscarlı yönetmen Francis Ford Coppola'nın çektiği filmin başrolünde, genç aktörler arasında bugünlerde zirveye oynayan Matt Damon var. Damon, "meleklerin avukatlığına" soyunan genç avukat Rudy Baylor'ı canlandırıyor. Rudy Baylor güçsüz ama haklı olanları savunmak için devlere kafa tutuyor; bazen umutsuzca bazen tam bir gözükaralıkla sisteme meydan okuyor; henüz "madalyonun öbür yüzü"nü anlayıp kendisine bir yol çizmeye çalışırken, altından kalkılması güç bir mücadeleye giriyor.

Rudy Baylor, Hukuk Fakültesi'nden yeni mezun olduğunda, işlerin ne kadar zor yürüyeceğini henüz bilmemektedir. "Genç ve idealist" bir avukat olarak idealleri korumanın da, çarpıcı davalar alıp büyük paralar kazanmanın da pek kolay olmadığını anlaması uzun sürmez. Bir kere, büyük hukuk şirketlerine girmek pek kolay değildir. İlk amacı bulabildiği bütün işleri alıp müşteri sayısını artırmaktır.

Sonunda, yeraltı dünyasıyla, suçlularla sıkı bağlantıları olan Bruiser Stone (Mickey Rourke) adında bir avukatın yanında çalışmaya başlar. Bu onun madalyonun görünmeyen yüzünü öğrenmesi, sistemin arka kapılarını tanıması için iyi bir eğitim olacak gibi görünmektedir. İşler onun sandığı gibi hukuk kitaplarıyla ve ilkelerle değil ilişkilerle, rüşvetle, ayak oyunlarıyla ve hukuksal boşluklardan yararlanarak yürümektedir. Stone'un yeraltı dünyasının gelir kaynaklarından olan, seksi gösterilerin yapıldığı batakhanelerdeki ortaklıkları, Rudy'ye hayatın bir başka yüzünü daha tanıtacaktır.

Rudy'nin çevresindeki ilginç insanlardan biri de, avukatlık sınavında beş kez başarısız olduğu için avukat olamayan, ancak zamanla bir hukuk bilgesine dönüşen emlakçı Deck Schifflet (Danny DeVito)... Espirili ve zekice sohbetleriyle, sık sık Rudy'nin doğru yolu bulmasını sağlar yarı avukat Schifflet.

Küçüklü büyüklü davalar alır Rudy. Bir taciz davası, tüm parasını

HOLLYWOOD'UN EN SEVDİĞİ AVUKAT

"Büyük edebiyat eserleri yazmak hoşuma giderdi. Büyük yazar olmak hoşuma giderdi. Gerçekten iyi, ciddi kitaplar yazmak hoşuma giderdi. Ve onların satmasını isterdim..."

John Grisham, 90'larda Hollywood'un en sevdiği yazar oldu. Yazdığı her roman, milyonlarca satmakla kalmadı, film şirketleri tarafından astronomik rakamlarla satın alındı, hepsi çok prestijli yönetmenlere teslim edilip yine prestijli oyuncularla sinemaya uyarlandı. Tüm romanlarındaki ve dolayısıyla tüm romanlarından uyarlanan filmlerindeki ortak öğeler şunlardı: Amerikan adalet sistemi, Amerikan adalet sistemi, Amerikan adalet sistemi... İdealist avukat, savcı ya da hukuk öğrencileri; kirli avukat, savcı, hukuk şirketi ya da federal güvenlik görevlileri; organize suç örgütleri, kurbanlar... Bunlar, John Grisham'dan uyarlanan filmlerde, soluk kesici bir hızda, birbirleriyle çarpıştılar.

John Grisham, 8 Şubat 1955'de Arkansas'da doğdu. Beş kardeştiler ve babası bir inşaat işçisiydi. İlk gençlik yıllarında amacı profesyonel rugby ya da baseball oyuncusu olmaktı. 1975'de Mississippi Üniversitesi'nde öğrenim görmeye başladı ve vergi avukatı olmaya karar verdi. Mississippi Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ne geçti ve 1981'de mezun oldu.

Artık bir avukattı, bürosu vardı ve hem medeni hukuk hem de ceza hukuku alanında çalışıyordu. Bu sıralarda politikayla da ciddi biçimde ilgileniyordu. 1983'te, Mississippi Temsilciler Meclisi'ne seçildi.

İlk romanı "A Time To Kill"i (Öldürme Zamanı) 1986'da bitirdi. Romanı yayınlatmak için epey uğraşması gerekti. Sonunda 1988'de yayınlandı, beş bin adet basıldı, iyi eleştiriler aldı ama "best-seller" olmadı.

Sonraki kitabı "Firm"in (Şirket) film hakları, 1990'da henüz kitap yayınlanmadan, Paramount Pictures tarafından 600 bin dolara satın alındı. John Grisham bu sırada bir sonraki hit kitabı "Pelican Brief"i (Pelikan Dosyası) yazıyordu. Artık rotasını çizmişti, Temsilciler Meclisi'nden ayrıldı. Avukatlık mesleğini bıraktı. Ardından diğer best-seller'ları geldi ve Hollywood hepsini çok sevdi: Client, Chamber, Rainmaker, Runaway Jurrie...

Grisham kitaplarının bugüne kadarki satış toplamının, 60 milyonu geçtiği söyleniyor. Buna kitaplarından uyarlanan filmleri, ödenen astronomik telifleri de katarsak, onun artık best-seller kralları Stephen King, Frederic Forsyth, Tom Clancy, Robert Ludlum gibi isimlerin arasında yer aldığını görebiliriz.

Grisham Filmleri

The Pelican Brief, 1993 (Pelikan Dosyası)
Yönetmen: Alan J. Pakula
Oyuncular: Julia Roberts, Denzel Washington, Sam Shepard, John Heard, Tony Goldwyn

The Firm, 1993 (Şirket)
Yönetmen: Sydney Pollack
Oyuncular: Tom Cruise, Jeanne Tripplehorn, Gene Hackman, Hal Holbrook

The Client, 1994 (Müşteri)
Yönetmen: Joel Schumacher
Oyuncular: Susan Sarandon, Tommy Lee Jones, Mary Louise Parker, Anthony LaPaglia

A Time To Kill, 1996 (Öldürme Zamanı)
Yönetmen: Joel Schumacher
Oyuncular: Matthew McConaughey, Sandra Bullock, Samuel L. Jackson, Kevin Spacey

The Chamber, 1996
Yönetmen: James Folley
Oyuncular: Chris O'Donnell, Gene Hackman, Faye Dunaway, Robert Prosky, Raymond J. Barry

Sigorta şirketinin avukatında Jon Voight (üstte), patronda Roy Scheider ve Danny De Vito (altta sağda) kadronun ağır topları arasında.

bir televizyon vaizine vermek isteyen yaşlı bir kadının davası ve bir... sigorta şirketi müşterisinin davası... İşte bu son dava, onun hayatının mücadelesine dönüşecek, devlerle savaşıp sistemi tepeden tırnağa sorgulamak zorunda kalmasına yol açacaktır. Bir sigorta şirketi, fakir ve güçsüz müşterilerine ödemesi gereken poliçeleri, çeşitli boşluklar bulup, sözleşmelerin altını üstüne getirip, bir şekilde ödememenin yolunu bulmaktadır. Bu kez onların ilik nakli için gereken parayı ödememesi yüzünden lösemili bir çocuğun ölmesi söz konusudur. Çocuğun düşük kazançlı bir işçi olan annesi Rudy'yi tutar ve Rudy devle sonuna kadar savaşmaya karar verir (sadece şirketle değil, şirkete izin veren boşlukları yaratan sistemle de)... Özellikle sigorta şirketinin son derece zorlu avukatı (John Voight) karşısında, başarı çok zor, hatta başlarda imkansız görünmektedir.

Pek çok kişi için, "Rainmaker"ın künyesinde yönetmen olarak Francis Ford Coppola'yı görmek çok şaşırtıcı oldu. Çünkü, bir Grisham romanının Coppola'nın tarzına hiç uymayacağı düşüncesi hakim. Coppola ise romanı bir tatil sırasında uçakta okumuş ve çok beğenmiş. Romanın üstüne kurulduğu "bütün büyük servetler yoksulların sırtından yapılır" tarzındaki "marksist" tez çekici gelmiş yönetmene. Ardından, bütün haklarını satın alma

olanaklarını konuşmak için Grisham'ı aramış ve "Sakın stüdyolara satmayın; çünkü stüdyolar aptaldır, aptaldır, aptaldır" demiş. Film haklarının Michael Douglas ve Steven Reuther'in elinde olduğunu öğrenmiş. Onlar da tabii ki filmi Coppola'nın çekmesi fikrinden çok hoşlanmışlar ve böylece ortaya "Rainmaker" çıkmış.

Yönetmenin çok titiz çalıştığı, özellikle oyuncu seçiminin eşine az rastlanır bir özenle yapıldığı, mücadelenin sürükleyiciliği dışında sırf oyuncuların başarıyla canlandırdığı renkli karakterler sayesinde bile dikkate değer bir film "Rainmaker"...

Ünlü eleştirmen Roger Ebert, filmin en dikkat çekici yanının genç avukatın çevresindeki karakterler ve Coppola'nın oyuncular üzerindeki hakimiyeti olduğunu söylüyor. Ebert'in eleştirisinin finaline yerleştirdiği yorum, filmi gayet iyi özetliyor: "Coppola, küçük insanlar üzerinde odaklanarak genç bir avukatın hayatının renklerini gösteriyor. Avukat için o insanların hepsi gerekli, ama onların bir avukattan daha fazlasına ihtiyaçları var..."

Aslında Coppola'nın en büyük çabaları oyuncu performansları için harcaması, hatta bu konuda oyuncuları bezdirecek kadar saplantılı davranması kaçınılmazdı. Çünkü "Rainmaker"da diğer John Grisham romanları gibi hızlı takipler, gerilimli araştırma sahneleri, patlamalar yoktu. Filmin önemli bölümü mahkeme salonundaki hukuksal - psikolojik mücadele üzerine kuruluydu. Bu durumda, oyuncuların yeterince çarpıcı performansı, "Rainmaker"ı iyi bir film haline getirmek için tek çareydi.

"Eski kuşak" üçlünün seyirci üzerindeki etkisi dört dörtlük: Hukuk bilgesi Danny DeVito eski tarz bir oyunculuk karizmasına sahip. "Kötü"nün yanındaki avukat rolüyle Altın Küre'ye aday olan John Voight çok çarpıcı bir performansla çıkıyor seyirci karşısına. Canlandırdığı karakterle, Salon dergisinde yayınlanan bir eleştiride kendisi için "iyi terbiye edilmiş pahalı ete benzeyen suratıyla" diye yazılacak kadar özdeşleşiyor. Hayranlarına kendisini özleten Roy Scheider, sigorta şirketinin patronu rolüyle göz dolduruyor. Yargıç kürsüsündeki Dean Stockwell, seyirci üzerinde gerçek bir yargıç etkisi yaratmayı başarıyor. Filmde "orta kuşağın" temsilcisi olan Mickey Rourke'u izlemek ise, artık bu tür yan roller onun "görkemli düşüş"ünün bir parçası da sayılsa, pek çok sinemasever için her zaman "etkileyici" bir deneyim.

Önceki filmleriyle beğeni toplayıp "ümit vaat eden" Matt Damon, "Rainmaker" ile hedefi tam on ikiden vuruyor. Artık o da "fan club"leri kurulan, adına çok sayıda internet sayfası yapılan, odalara posterleri asılan, hayranlarının rüyalarında başroller kapan oyuncular arasında. Filmde genç kuşağın bir başka temsilcisi Claire Danes, tacize uğrayan kadın rolüyle, daha önceki performanslarının epey üstüne çıkıyor.

Filmografisinde "Baba", "Kıyamet" gibi klasikler bulunan bir yönetmen, Francis Ford Coppola... Her yazdığı milyonlar tarafından okunan bir yazar, John Grisham... Ve her biri tek başına bir filmi sürüklemeye alışkın birkaç oyuncu buluşuyorlar "The Rainmaker"da. Eleştirmenlerin ve seyircisinin beğenisini toplayan film, pek çok kaynakta "John Grisham'dan yapılan en iyi uyarlama" kabul ediliyor. ■

COPPOLA İŞKENCELERİ

"Baba", "Kıyamet", "Bram Stoker'dan Dracula" gibi görkemli filmlere imza atan, beş Oscarlı usta yönetmen Francis Ford Coppola, "Rainmaker"ın oyuncu seçiminde çok titiz davrandı. Ancak iş burada bitmedi, oyuncular sık sık "acaba bu filmde oynamakla hata mı ettim?" diye düşünmek zorunda kaldılar. Hatta Danny DeVito, kendisini ve oyuncuları çekimler sırasında "pişmekte olan makarna"ya benzetti. Çünkü Coppola, oyunculardan en yüksek performansı almak için, işkencevari yöntemler uyguladı. İşte bunlardan bazıları...

Matt Damon, çekimler sürerken, bir garajın üstünde kendisi için tutulan apartman dairesinde kaldı. Çekimler günde 16 saat sürüyordu ve genç aktör yatağına tamamen tükenmiş olarak yatıyordu. Böyle bir gecenin sabahında uyanırken, karşısında kamera ekibiyle birlikte Coppola'yı buldu. Yönetmen, "doğal" bir uyanış sahnesi istiyordu.

Kocasından dayak yiyen genç kadın rolündeki Claire Danes, durumdan yeterince etkilenmiş görüntüsü veremiyordu. Coppola, Danes'in vücuduna bir kalıp buz yerleştirdi ve böylece tir tir titreyerek oynamasını sağladı. Yorumu gayet basitti: "Oyuncularımın rol yapar gibi olmaması için gereken her şeyi yaparım. Onlar yeterince hazırlıklı olarak katılmalılar ki, sonuç benim istediğim gibi olsun."

Danny DeVito, genç avukata büroları gezdirirken "Burada şu var, burada bu var" diyordu. Bir banyo kapısını açıp içeri baktığındaysa, "Özür dilerim içeride birisi varmış" deyip kapıyı kapatıyordu. İçerideki, güzel bir kızdı. DeVito'nun buradaki performansı Coppola'ya yeterli gelmedi. Danny DeVito kapıyı ikinci kez açtığında, banyodaki kız bacaklarını çok seksi bir biçimde açmış olarak oturuyordu klozetin üstünde. Yine istenilen sonuç alınamadı. Sahne üçüncü kez çekilirken, DeVito'nun yaşadığı gerçek bir şoktu: Banyo kapısını açtı ve içerideki kızın bu sefer çırılçıplak olduğunu gördü...

Virginia Madsen, sigorta şirketinin sekreterini canlandırıyordu filmde. Şirkette aşağılanıyor ve çeşitli kişilerle kötü ilişkiler yaşıyordu. Coppola Madsen'dan istediği performansı klasik yöntemlerle alamadı. Sonunda, yönetim kurulu üyelerini canlandıran erkek oyuncuları bir odaya topladı. Hepsine bir karakter ve Virginia Madsen'a karşı bir durum verdi. Madsen'a o odaya gitmesini söyledi. "Talihsiz" oyuncu odaya girince, tüm aktörler kendisine hakaret etmeye, ağıza alınmayacak sözler söylemeye ve sıkıştırmaya başladılar. Madsen odadan çıktığında ağlamaya başladı. Artık deneyimi yaşamıştı ve bu duygularla oynayacaktı.

BİR FİLM
BİR OYUNCU

"Her insanın içinde bir hayvan vardır"

Daha önce "Dönersen Islık Çal", "İki Başlı Dev", "Gizli Yüz" gibi filmlerde izlediğimiz Fikret Kuşkan şimdi de yönetmenliğini Erden Kıral'ın yaptığı "Avcı" filminde rol alıyor. Kuşkan film için "İnsan var, orman var, ormanın kuralları var ve insanın içinde bir sürü yaratık var. Bunlar sizi olmadık hikayelere sürükleyebiliyorlar" diyor.

Fikret Kuşkan ile röportaj yeri ve saati ayarlamaya çalışıyoruz. Fotoğraf çektirmekten hoşlanmadığını anlatıyor. "En iyisi fotoğrafçı gelsin çeksin; biz sonra daha rahat konuşuruz" diyor. Şahin Gürzumar'ın yönettiği "Atları da Vururlar"ın provalarını yaptıkları Yıldız Üniversitesi'nde buluşmayı teklif ediyor. Provaları beşte bitiyormuş. "O zaman saat beşte görüşürüz" diyorum. "Tam beşte" diyor. "Tam" kelimesini vurgulayarak söylüyor. "Tam beşte..." diyorum.

Ancak saat beş olduğunda ben hâlâ buluşacağımız binaya girmeye çalışıyorum. Meğerse kapılar beşte kapanıyormuş; tam beşte.... Sonunda giriyorum, koşa koşa binanın en üst katına çıkıyorum. Nefes nefese kapıyı çalıyorum. Fikret Kuşkan diğer oyuncularla büyükçe bir masanın etrafına oturmuş konuşuyor. Prova bitmiş anlaşılan. Saatime bakıyorum. Beşi sekiz geçiyor. Fikret Kuşkan gülümsemiyor. "Eyvah, geç kaldım; konuşmayacak" diye düşünüyorum, ama boşuna endişelenmişim, rol aldığı son film olan "Avcı" konulu röportajımız iki saatten fazla sürüyor...

Yönetmenliğini Erden Kıral'ın yaptığı filmdeki rolü için "Her insanın içinde bir hayvan veya bir yaratık vardır. Birinci bölümdeki avcı bir şahini anımsatıyor. Zala (Jale Arıkan) ile karşılaştığında 'dişisini' tanıyor ve aşkı için ölümü gözönüne alabiliyor. İkinci bölümdeki avcı ise çok farklı. O daha çok bir kobra yılanıyla özdeşleşiyor" diyor Fikret Kuşkan.

Daha önce Ömer Kavur'un "Gizli Yüz", Orhan Oğuz'un "Dönersen Islık Çal", Zeki Demirkubuz'un "C Blok" gibi filmlerinde izlediğimiz Fikret Kuşkan oyunculuğa kendini ifade etmek istediği için başlamış. "Çocukluğumdan beri arayan ve sorgulayan bir yapım vardı. 16 yaşındayken zor bir dönem yaşadım. Konuşamayan, devrik cümleler kullanan ve her an kopabilen, kitlenebilen bir kişiydim. Lisedeyken bir tiyatroda rol aldım ve oyun bittikten sonra ne yapmak istediğimi çok iyi bildiğimi farkettim. Aktör olacaktım, çünkü kendimi böyle ifade edebiliyordum. Oyunculuk böyle bir çocuğun konuşabildiği tek alandı, hâlâ da öyle..." diye anlatıyor Kuşkan. Kısık sesle, yavaş yavaş, tane tane konuşuyor. Uzaklara bakıyor uzun süre; dalıyor gidiyor bazen... Sonra tekrar konuşmaya başlıyor; sesi dramatik bir şekilde yükselip alçalıyor. Sorunca "Fikret ile konuşuyorsunuz, Fikret Kuşkan ile değil," diyor, ama ne zaman oynayıp, ne zaman oynamadığından emin olmak mümkün değil...

Fikret Kuşkan, her ne kadar filmi henüz seyretmediyse ve "sonucun nasıl olduğuna bakan bir oyuncu" olduğunu söylese de, "Avcı" filminden ve çekim aşamasından son derece olumlu bir şekilde bahsediyor: "Bundan yaklaşık iki yıl önce Erden Kıral'dan teklif geldi. Gittim görüştüm. Zaten Erden Bey'i diğer çalışmalarından tanıyordum ve günün birinde yollarımızın kesişeceğini biliyordum. Senaryoyu okudum ve hikayi çok beğendim. Rol de benim için güçlü malzemelerle doluydu. İçimdeki farklı hayvanları, yaratıkları ortaya çıkarabileceğim bir roldü..."

Kuşkan önceki röportajlarında hep senaryonun ona çekimlere başlamadan çok az önce ulaştırılmasından şikayetçiydi. "Avcı"da ise böyle olmamış; rolünü çalışacak yeterince zamanı olmuş. Kuşkan için önemli olan bir diğer konu da projenin "doğru" proje olması: "Ben her zaman doğru projenin içinde doğru oyunculuk yapmaktan yanayım. Hastalıklı, özürlü, şartları fazla zorlamamış, dünyasını oluşturamamış, eksik bir filmin içinde kendinizi eksik bir oyuncu gibi hissediyorsunuz. 'Avcı' ise aradığım özellikleri taşıyan, kaliteli bir filmdi. Aynı zamanda Jürgen Jürges gibi çok önemli bir görüntü yönetmeniyle de çalışma fırsatı edindim" diye anlatıyor heyecanla.

Kuşkan sonra da diğer oyuncularla birlikte ne kadar iyi çalıştıklarından bahsediyor: "Ahmet Uğurlu, karşılaştığım, belki de Türk sinemasının karşılaştığı en önemli oyunculardan biri. 'Tabutta Rövaşata' filminden sonra bunu bir kez daha ortaya koyuyor. Çok karizmatik bir oyunculuk tarzı var. Filmin kadın karakteri için de çok uzun boylu bir araştırma yapıldı. Bence Jale Arıkan, Zala'yı çok başarılı bir şekilde canlandırdı. Bir oyuncu olarak daha fazla gelişmemi sağladığına inanıyorum. Dağda epey bir süre geçirdik. Ama burada uzun uzun prova yapmamıza gerek olmadı; çünkü herkes dağa geldiğinde olması gereken kişiydi. Sonuç olarak hepimiz elimizden geleni yaptık; bütün ekip aynı ruh haliyle çalışmaya özen gösterdi. Dilerim sonuç da iyi olur..."

"Avcı"nın konusunu okuduğunuzda Zala ve Çolak Osman karakterlerinin nasıl insanlar olduğunu, onları neyin motive ettiğini anlamak çok zor değil. Halbuki adını filme veren "Avcı" çok daha karmaşık bir karaktere sahip. Neden başının derde gireceğini bile bile Zala ile beraber oluyor? Neden ormanda yaşıyor? İnsanlarla ilgili bir derdi mi var?

"Ormanda yaşamasının belli birtakım derin veya entelektüel sebepleri yok" diye açıklıyor Fikret Kuşkan. "Bu adam doğayı çok iyi gözlemleyen bir adam. Burada yaşamayı seçmiş. Ancak, iki bölümdeki değişimi üç ana karakter arasında en çok yaşayan da avcı. Örneğin, ikinci bölümdeki avcı, hiç de sevimli bir karakter değil; hatta korkunç pis ve tehlikeli bir adam olduğu söylenebilir." Bunları anlatırken gözleri parlıyor Kuşkan'ın. Sonra da gülümsüyor ve "Benim çok keyif aldığım bir roldü bu" diye ekleyiveriyor.

Kuşkan, önceleri Kıral'a avcının dış görünüşünde de birtakım değişiklikler yapmayı önermiş. İlk bölümde avcının saçlarını uzun tutup, ikinci bölümde saçlarını kazıtmanın iyi bir fikir olabileceğini düşünmüş. Erden Kıral ise bu fikri fazla beğenmemiş. "Şimdi Erden Bey'in haklı olduğunu görüyorum" diyor Kuşkan. "Önemli olan, iç dünyanın, buna paralel olarak da vücut dilinin, gözlerin, bakışların değişmesiydi. Mesele sekilci bir tavırla halledilebilirdi. Ancak, bizim derdimiz kesinlikle bu değildi."

Kendi deyimiyle "İç dünyası bıçakla kesilmiş gibi farklı olan, fakat tek bir görüntüye sahip olan bir karakteri" canlandırmak Kuşkan'ı epeyce zorlamış. "Bir karakteri çıkartırken zaten bedeninden bir uzaklaşma yaşıyorsun. Bir hikayede iki farklı karakteri oluşturmak ise üçe, dörde bölünmeme yol açtı. Çok büyük dikkatle okunması gereken bir roldü; çünkü iki tarafı da uçurumdu..." diye anlatıyor. Öte yandan zorlanmak Kuşkan'ın çok hoşuna gidiyor; çünkü kendini böyle zorladığı zaman gerçek başarıya ulaşabildiğine inanıyor: "Ne kadar zorlanırsam, bende ona karşı o kadar büyük bir tutku ve elde etme çabası oluşuyor. Belki aşkın en büyüğü de bu!"

Yaşlı adamın bakış açısına göre avcı, Zala'ya çekici gelen, Zala'nın sevişmek istediği bir karakter. Yaşlı kadının bakış açısına göre ise avcı Zala'ya tecavüz etmeye kalkıyor. Peki bu bakış açılarından biri doğru bakış açısı mı? Hangisi haklı: Adam mı, kadın mı? Yoksa "gerçek" hiç kimsenin bakış açısında yer almıyor mu? Bunları merak ediyorum, ama Fikret Kuşkan basit ve kolay cevaplar vermekten kaçınıyor. Belki basit ve kolay cevaplar yok zaten. "Herkese göre bir gerçek var" diyerek gülüyor, sonra devam ediyor: "Herkesin çok rahat alabileceği mesajlar var. Sessiz anlatımlar var. Doğa var, insan var, orman var, ormanın kuralları var ve insanın içinde bir sürü yaratık var. Bunlar sizi olmadık hikayelere ve olmadık hayatlara sürükleyebiliyor. Avcı ve diğerleri de aynı böyle. Onlar iç seslerini dinleyip yola çıkanlardan..."

Fikret Kuşkan şimdilerde "Avcı"nın galasını beklemenin dışında "Atları da Vururlar" isimli tiyatro oyunu üzerinde çalışıyor: "Bu müzikal oyunda Okan Bayülgen ve Yeşim Salkım da rol alıyor. 35 kişiye yakın bir kadro var. Doğrusunu isterseniz 'Atları da Vururlar' bütün zamanımı alıyor" diye anlatıyor.

Fikret Kuşkan'ın oyunculuk alanındaki en büyük amacı dışarı açılmak. "Eksikliklerimi kapatmak istemenin yanısıra, bu ülkeden önemli bir aktörün çıktığını da göstermek istiyorum" diyerek açıklıyor bunun sebebini. "Önemli yönetmenlerle, önemli projeler üzerinde çalışmak istiyorum. Avrupa projelerinde yer almak istiyorum" diyor son olarak. Fikret Kuşkan, "avcı ve diğerleri" gibi hayatta sürüklenenlere değil, istediklerini elde etmek için sonuna kadar çabalayanlara benziyor. Amaçlarına ulaşacağından hiç şüphemiz yok...

YAZI:ZARİFE ÖZTÜRK
FOTOĞRAFLAR: İLKER AKGÜNGÖR

KENDİ AĞZINDAN FİLMOGRAFİSİ

SİS (1988)

Sinemayla ilk tanıştığım film. Heyecanlı bir ilk tanışma olduğunu söyleyebilirim.

İKİ BAŞLI DEV (1990)

Sinemada ilk aşkım. Yönetmenliğini. Orhan Oğuz'un yaptığı bu filmde Cüneyt Arkın ile beraber rol aldım ve onun oğlunu canlandırdım. Robert Kolej'den mezun olan, 18 yaşında, gitgide köşeye sıkışan bir karakterdi bu. Filmin sonunda intihar ediyordu zaten. Çok severek oynadığım, kamera önünde kendimi deneyerek ve yanılarak bulduğum bir çalışmaydı.

GİZLİ YÜZ (1990)

Yönetmen Ömer Kavur ile bu filmde tanıştım. Ilginç ve değişik bir maceraydı. Sinemayı öğrenmeye başladığım bir dönem olduğunu söyleyebiliriz. Kamera arkasını çok merak ettiğim için araştırmaya başladığım bir dönem...

ISSIZLIĞIN ORTASI

Aslında dört bölüm halinde televizyona çekilen bir film bu. Siyasi olaylardan dolayı askere kaçan, Kıbrıs'tayken intihar girişiminde bulunan, sonra askerden dönüp, boşluk içersinde kendini yokeden Ayhan isimli bir karakteri canlandırıyordum. Filmin yönetmeni Okan Uysaler ile karşılaşmamız çok ilginçtir. Ayhan rolü için beni düşündüklerini bilmiyordum. Okan Bey beni gördüğünde "Ufak tefekmişsin" filan dedi; ben de biraz alındım. "26 yaşındayım," dedim; o da "Ne büyükmüssün" diyerek güldü. Senaryoyu gösterdi, "Ayhan rolüne dikkat et" dedi. Ben senaryoyu sabah beşte bitirdim ve onu o saatte aradım. "Benden başka kimse oynayamaz" dedim. O da bana "Taksiye atla gel" dedi. Aslında Ayhan'ı şimdi oynamak isterdim. Gerçi o dönemde de elimden geleni yaptım, ama Ayhan'ı şimdi çok daha iyi anlıyorum...

DÖNERSEN ISLIK ÇAL (1992)

Orhan Oğuz ile ikinci bir karşılaşma. Bu filmde bir cüceyle arkadaşlık eden bir travestiyi canlandırıyordum. Oldukça farklı bir roldü. Canlıydı, yaşıyordu, aykırıydı, farklıydı, zordu ve yordu... Ama daha boyutlu ve geniş kapsamlı yorulmak isterdim. Hem kendisi için, hem benim için ıska geçen bir filmdi...

C BLOK (1994)

Bildiklerimi ve öğrendiklerimi unuttuğum bir dönem. Gerileme dönemim olarak adlandırılabilir. Kendimi çok yeterli bulmuyorum bu filmde. Çok fazla soru işaretleriyle dolu bir film olduğu için; sorularım yanıtsız kaldığı için...

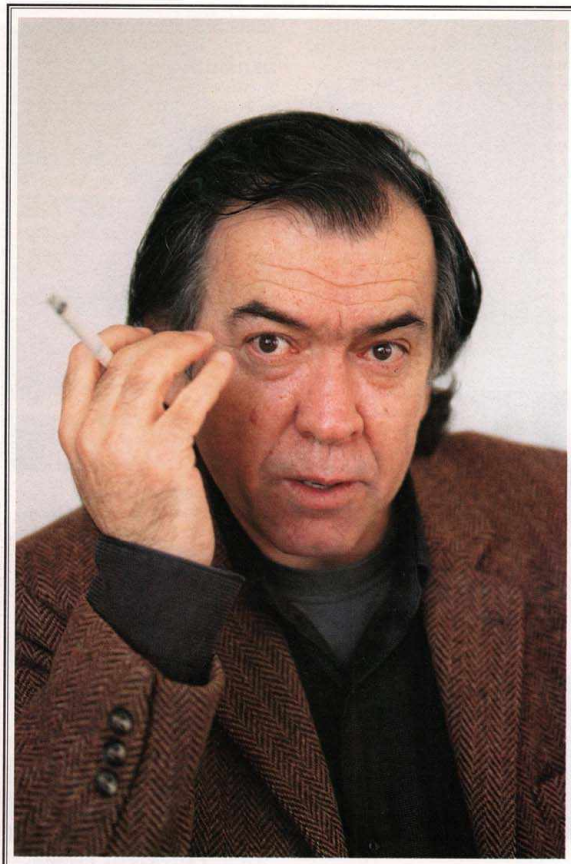

BİR FİLM
BİR YÖNETMEN

"Cinsellik insanın temelidir"

Yönetmen Erden Kıral'ın Anadolu'da üç kişi arasında yaşanmış bir olayı konu edinen son filmi "Avcı"da başrolleri Ahmet Uğurlu, Jale Arıkan ve Fikret Kuşkan paylaşıyor. Sinema kariyeri ve son filmiyle ilgili Zarife Öztürk'ün sorularını cevaplayan Kıral, "Biz bir kaos ortamında yaşıyoruz. 'Avcı' da burada yaşananların bir eğretilemesidir" diyor.

Çolak Osman (Ahmet Uğurlu) zengin bir beyin oğludur; Zala (Jale Arıkan) ise ona 15 yaşındayken "satılan" güzelliği dillere destan karısıdır. İkisi ormandayken bir fırtınaya yakalanırlar ve bir avcının (Fikret Kuşkan) kulübesine sığınmak zorunda kalırlar. Filmin yaşlı adamın bakış açısıyla anlatılan ilk bölümünde cinsel olarak tatminsiz olan Zala, bu avcının çekiciliğine kapılır. Duygular ve arzular uç noktalara kadar yaşanır. Filmin yaşlı bir kadının bakış açısıyla anlatılan ikinci bölümünde ise avcı, Zala'ya zorla sahip olmaya çalışır. İki bölümde de avcı ve Zala'nın arasında yaşananlar Çolak Osman'ın bazı gerçeklerin farkına varmasına sebep olur.

Erden Kıral'ın, Anadolu'da yaşanmış bir olaydan yola çıkılarak yazılmış olan son filmi "Avcı"nın konusu böyle. Kıral ile Ayaspaşa'daki, boğazı baştan aşağı gören evinde konuştuk. Sorularımızı cevaplamadan önce uzaklara bakıp uzun uzun düşündü Kıral; sonra da uzun uzun yanıtladı...

Sinemayla üniversite yıllarında ilgilenmeye başladınız. Sizi bu dönemde sinemaya çeken çeken neydi?

Sıkıcı bir film seyrettiğimde dışarıya çıkmak istemem, çünkü dışarısının, yani yaşamın daha da sıkıcı olduğunu bilirim. Bir hayal dünyasında kalmayı tercih ederim. Böyle bir hayal dünyasıydı beni çeken. Ayrıca görüntülerle kendimi ifade etmeyi seçtim. Belki de yazı yazmak istedim, yazamadım ve görüntülerle kendimi dışa vurdum. Ben sinemayı sevmedim, etkilendim. Bir şeyi seversiniz, bunu çok bilinçli yaparsınız. Etkilenmek ise öyle değildir. Etkilendiğinizde, bir film, bir roman, ya da karşılaştığınız bir olay, gelip şuranıza oturur. Siz farkına varmazsınız. Etkilenmek böyle olur. Sinemadan etkilendiğim için sinema yapmak istedim. Onat Kutlar'a şunu söylemiştim: "Ben hiç yaşamadım, sinemayı saymazsanız." Gerçekten 24 saat sinema düşündüm. Bu aslında çok acı verici bir şey. Bütün hayatı bir kadrajdan görmek ve düşünmek çok zor. Yani herşeyi belli bir kadrajdan görüyorsunuz. Size bakıyorum ve sizi belli bir kadrajdan görüyorum.

"Bir film gelir şuranıza oturur" dediniz. Bu filmler sizin için hangileri?

Bunlar çok zor sorular; düşünmek lazım. İlk aklıma gelenleri söyleyeyim. Bergman keşfedilmeden önce 25 film yapmıştı. İşte o 25 filmi çok seviyorum. Daha sonra yaptığı "Yaban Çilekleri" de beni çok etkileyen bir filmdi. 1980 yılında Locarno'da Tarkovski ile tanıştım. Özel bir gösterimde "Stalker"ı izledim ve gerçekten çok etkilendim. Tarkovski'nin etkisinde kaldım, ama yanıldım. Tarkovski o kadar özgün ki, onu taklit etmek ve ona benzemek mümkün değil. Daha

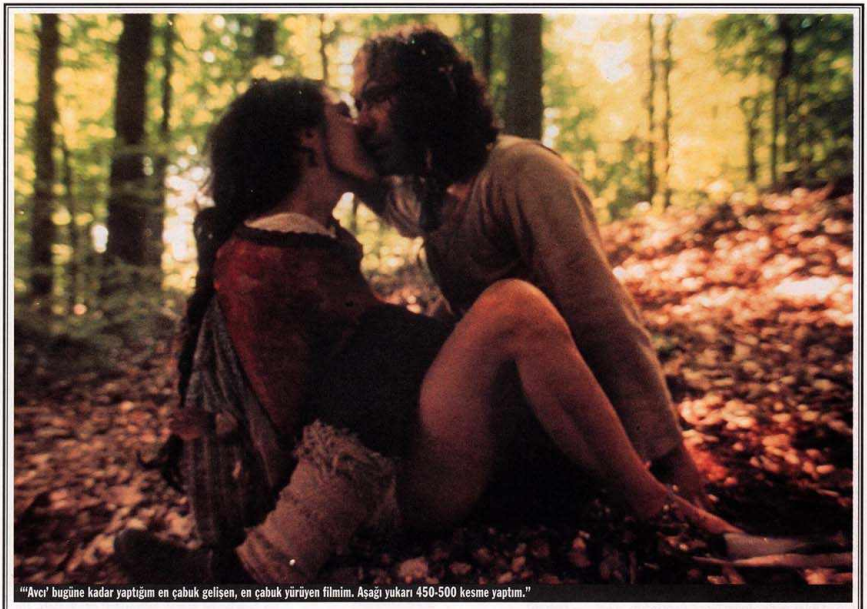

"'Avcı' bugüne kadar yaptığım en çabuk gelişen, en çabuk yürüyen filmim. Aşağı yukarı 450-500 kesme yaptım."

sonra Tarkovski'nin bir sinemacı değil, bir felsefeci olduğuna karar verdim ve etkisinden sıyrıldım. Amerikan filmlerinin hızı da beni her zaman büyülemiştir.

Amerikan sineması son yıllarda daha da hızlı. MTV'nin de etkisiyle...

Evet, artık uçuyorlar. Yalnız MTV hızı da artık aşıldı ve demode oldu. Spielberg geçenlerde "MTV'nin hızını nasıl aşacağız?" demiş. Yani o da eskidi. Ama ben sinemanın yeniden öykü anlatmaya dönmesinden yanayım. Ben bir yönetmenim; bir terapist veya sosyolog değilim. Görüntülerle bir öykü anlatmalıyım diye düşünüyorum.

Bundan önceki filmlerinizde öykü anlatmadığınızı mı düşünüyorsunuz?

"Hakkari'de Bir Mevsim" kariyerimde dönüm noktası olan bir filmdir. Bu film, geleneksel Türk sineması anlatımını parçalayan bir yapı ve dile sahiptir. Başlangıç, gelişme, düğüm ve düğümün çözümü biçiminde gelişmez. Ben aslında o filmde Genco Erkal üzerine bir belgesel yapmayı denedim. Senaryodaki kahramanın, Genco Erkal'la örtüştüğünü gördüm. "O" -kitabın adı "O"ydu biliyorsunuz- bence Genco Erkal'dı. Dolayısıyla onun tepkilerini, davranışlarını gözetledim kamerayla. Bu, Türk sineması için, hatta belki Avrupa sineması için de alışılmadık bir stildi. Film, Berlin'de Altın Ayı'yı aldığı zaman "Olağanüstü orijinalliğinden" verildi. Gerekçesi budur.

"Mavi Sürgün" filmi çıktığında bir röportajınızda "Bundan önceki filmlerim 'kapalılık' dönemimdi. Şimdi açılıyorum" demiştiniz. Bu açıklık sürüyor mu?

Bu dönem sürüyor. "Avcı" bugüne kadar yaptığım en çabuk gelişen, en çabuk yürüyen filmim. Aşağı yukarı 450 - 500 kesme yaptım.

Peki "Açıklık" derken tam olarak neyi kastediyorsunuz?

Karamsar değilim. "Av Zamanı"nı yaptığım zaman karamsardım. "Dilan"ı yaparken karamsardım. Ama ben karamsarlığa çok inanırım, çünkü karamsarlık radikaldir, uzlaşmazdır, hiç oportünist değildir. Bugüne kadar iyimserlikten bir iyilik de görmedim. Yani pembe dizilere ve "Yalan Rüzgarı"na inanmam. Sinemacı gerçeğin peşinden koşmalı. Gerçeği yakalamaya çalışmalı. Ama bunu belgesel bir film çeken bir yönetmen gibi değil, kurarak yapmaya çalışmalı.

Filmografinize baktığımızda 1978 - 1988 arasında altı film yaptığınız halde, 1988 - 1998 arasında sadece iki film yaptığınızı görüyoruz. Bunun belli bir sebebi var mı?

Var tabii. Avrupa sinemasındaki krizden sözedebiliriz. Ben 'Hakkari'de Bir Mevsim'i

"Üç oyuncunun arasındaki elektriklenme büyüleyiciydi"

yaptıktan sonra Alman yapımcılar beni çağırdı ve ben ondan sonraki tüm filmlerimi Alman, İsviçre ve Fransız ortaklığıyla yaptım. Fakat 1988 yılında Orta Avrupa sineması büyük bir krize girdi. Amerikan sinemasının atağıyla Avrupa sineması geriledi. Alman sineması kayboldu. Dolayısıyla para bulmak çok güçleşti. Zaten benim hayatımın yüzde 80'i, yüzde 90'ı para aramakla geçti. Ama iki filmin arasını çok fazla açmamak gerekiyor. Daha çok sayıda film yapmak istiyorum.

Son filminiz olan "Avcı"ya gelelim. Bu proje nasıl doğdu?

Bana 10 yıl önce bu öyküyü anlattılar. Öyküyü yedi ayrı kişiden dinledim ve çok etkilendim.

"Bu filmde benim şansım şu: üç olağanüstü oyuncu ve çok iyi bir kameramanla çalıştım."

"Avcı"nın teknik özelliklerinden biraz bahseder misiniz? Uzunluğu ne kadar?

120 dakikaydı. Iyice kısalttım, 88 dakika oldu. Teknik özellik derseniz, bilgisayar kullandım, ağaçlar yürüyor mesela. Sonra, filmi Jürgen Jürges çekti. Filmlerinden tanıdığım bir kameraman. Biliyorsunuz, Fassbinder ve Wim Wenders ile çok önemli filmler yaptı. Jürgen Jürges genellikle ışık kaynağına göre ışık kuran bir kameraman. Ben bu filmde karakterlerin ani tepkilerini yakalamak istedim. Dolayısıyla doğaçlama yaptırdım. Doğaçlama yapabilmek için çok iyi bir ön hazırlık yapmak gerekir. Amerikan savaş fotoğrafçılarının tekniğini kullandık. Tepkileri yakalamak için bir çeşit nöbetçi kameraman gibi bekledik. Mesela, Jale Arıkan bir şeye karar veriyor, sonra korkup geri çekiliyor. Bunu yakalamak için kaynağına göre ışık kurmak çok önemliydi. Bu filmde benim şansım şu: Üç olağanüstü oyuncu ve çok iyi bir kameramanla çalıştım. Üç oyuncunun kendi aralarındaki elektriklenme, kendi aralarındaki ilişkiler gerçekten büyüleyiciydi. Çok ilgi çekiciydi. Ahmet Uğurlu 'metod' oyunculuğu gösterdi ve minimalist bir oyunculuk yaptı. Çok az davranışla, çok şey ifade etme esasıyla çalıştı. Fikret Kuşkan ise dışavurumcu bir oyunculuk yaptı.

Oyuncuları seçerken neye dikkat ettiniz?

Ya kişiliğe optik açıdan benzeyen oyuncular aradım; ya da o kişiliği çok iyi canlandırabilecek enstrümanları olan oyuncular aradım. Şunu da eklemek gerek: Öykü bittiği zaman daha çok yüzler gördüm. Yüzünü ve özellikle gözlerini çok iyi kullanan oyunculara ihtiyacım vardı. O nedenle Jürgen Jürges'e "Aman, gözleri karanlıkta bırakma!" dedim. Sahneleri bakış oyunlarıyla kurdum. O, ona bakıyor; o da ona bakıyor ve sahne hemen toparlanıyordu. Oyuncu için çok zor bir şey bu. Arto Tunçboyacıyan'ı da unutmamak gerek. Filmin müziklerini o yaptı. Olağanüstü bir müzikçi.

Sesli mi çektiniz?

Pilot sesle çektim. Sonra dublajda her oyuncu kendini seslendirdi. Film, Dolby Stereo Dijital hazırlandı. Bu çok pahalı bir şey. Post produksiyon için Efes Pilsen'in büyük katkısı var. Yoksa işin içinden çıkamazdık.

"Senaryoyu okuduktan sonra yüzler gördüm dediniz." Yüzler bu hikayede neden bu kadar önemli?

Aslında gözler yalan söylemez. Ses bandı bir şey söylerken, gözler, yani görüntü bandı ise çok farklı şeyler söylesin istedim. Herkes sürekli birbirine yalan söylüyor, sürekli birbirini kazıklamaya çalışıyor. Bir de şöyle bir esasım vardı: Oyuncular olağanüstü durumlarda olağan; olağan durumlarda olağanüstü davranmalı.

Bu esası size düşündürten neydi?

Hitchcock'un filmleri düşündürttü bana bunu. Çok durağan bir sahnede oyuncu kapıdan değil, pencereden girer ve bizi şaşırtır.

Amaç şaşırtmak mı?

Şaşırtmak, çünkü bu filmde hileli bir ortam var ve masumiyetini yitirmiş bir ahlak sözkonusu. Dolayısıyla hile duygusunu desteklemek için bu tür mizansenlere ihtiyaç vardı.

Sizin "Avcı"yla amaçladığınız özel bir şey var mı?

Tabii. Biz bir kaos ortamında yaşıyoruz. "Avcı" ülkemizde yaşananların eğretilemesidir. Masumiyetini yitirmiş ahlak, yalan söylemek, gerçeklerin çarpıtılması, yanılsama, sevgisizlik, cinselliğin bir tabu haline getirilmesi... Cinsellik insanın temelidir. Bu alana girdim ve bu alanda ne kadar yürüyebileceğimi sınadım. Bu filmin içine sinmiş bir cinsellik var. Kadın aslında sakatlanmış bir cinsellik yaşıyor, hatta belki tecavüz edilmeyi bile hayal ediyor. Kocasına 15 yaşındayken satılmış. Türkiye'de cinsellik alanı tabuysa ben bu tabuları yıkmak istiyorum. Biz duygularımızı açıkça söyleyemiyoruz, korkuyoruz; çünkü birisini sevmek sonunda yalnız kalmaktır. Buna katlanamıyoruz ve korkuyoruz. Aslında sevgiyi kaybetme korkusu sevgiyi ayakta tutar. Filmde, kocasıyla paylaşamadığı sevgiyi başka bir erkekte arayan kadının iç çatışmaları anlatılıyor. Duyguların uç noktalarına gitmeye çalıştım. Marjinal duygular var, sıradışı ilişkiler var. Kişilikler bir duyguyu sonuna kadar yaşıyor. Sözgelimi koca ellerinin bağlanmasına bile izin veriyor.

Evet, bunu neden yapıyor?

Çünkü herkesin sonuna kendi karar vermek istiyor ve karısını son ana kadar sınamak istiyor. Karısını seviyor, ama sevgisini belli edemiyor. Müthiş bir megalomani var. Bu yüzden belli edemiyor. Sevgiyi belli etmek de bir yetenektir. Şüphe aslında megalomani ile ikizdir. Adam kendini o kadar önemsiyor ki, her an onun için bir tuzak hazırlandığını sanıyor. Yaşamda da öyledir. Kendinizi çok önemserseniz, çok şüpheci de olursunuz...

Yine bir röportajda "Köşeye sıkışmış insanların tepkilerini merak ediyorum" demişsiniz. Bu filmde köşeye sıkışan kim?

Aslında üçü de çok çaresiz. Mesela kocanın çaresizliğini de görüyorum. Karısıyla avcı arasında müthiş bir elektriklenme görüyor ve bunu engelleyemiyor. Engelleyemezsiniz. Ancak çok katı bir şey yaparak engelleyebilirsiniz, mesela bir cinayetle... Ama aslında yine engelleyemezsiniz, çünkü sevgi ölümden sonra da sürebilir... Burada aslında benim ilgimi çeken tepkiler. Mesela bir keresinde asansörde kalan insanların tepkisini gözlemiştim. Herkes birbirinden çok farklı davrandı. Birisi hiç telaşlanmadı, bazıları bağırmaya başladı. Sinemada bunlar benim çok ilgimi çekiyor. Ben bu tepkileri yakalamaya çalıştım.

Benim sorularım bu kadar. Eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Ne ekleyeyim? Film konuşsun artık. ■

FİLMOGRAFİ

1978 Kanal
1980 Bereketli Topraklar Üzerinde
1982 Hakkari'de Bir Mevsim
1984 Ayna
1984 Dilan
1988 Av Zamanı
1993 Mavi Sürgün
1998 Avcı

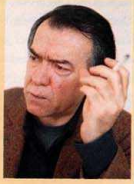

Mutlaka
bir bildikleri
vardır.

Dünyanın en gelişmiş ülkelerinde, reklam yatırımları dağılımında dergi payının Türkiye'dekinin üç katı kadar olmasının yanı sıra, özellikle son yıllarda sürekli olarak artması bir tesadüf değil. Derginin hedef kitleyle kurduğu birebir iletişimin gücünü diğerlerinden önce keşfeden bu ülkelerde, reklamverenler markalarını dergilerde efsaneleştiriyor.

1996 Mecralara Göre Reklam Harcamaları Dağılımı

Ülkeler	TV	Dergi	Gazete	Radyo	Diğer
Almanya	19.1	21.0	51.2	4.0	4.7
Amerika	37.8	12.5	37.3	11.4	1.1
Avusturya	20.5	19.3	44.2	9.6	6.4
Belçika	27.5	28.2	27.7	7.0	9.2
Danimarka	18.1	14.2	63.2	1.6	2.9
Finlandiya	18.4	11.6	63.3	4.1	2.6
Fransa	31.2	23.4	25.0	7.7	12.6
Hollanda	16.8	23.8	44.2	3.3	12.0
İngiltere	42.6	17.5	29.1	4.7	6.0
İsviçre	8.1	17.3	58.3	2.6	13.6
İtalya	47.5	21.3	27.1	1.3	2.8
Norveç	12.9	14.0	66.1	3.6	3.5
Türkiye	47.8	6.9	45.0	0.1	0.2

Araştırmalar gösteriyor ki, internet gibi CD-Rom gibi yeni mecra alternatiflerine karşın, reklamverenin mecra olarak dergilere verdiği ağırlık artıyor. Halihazırda gelişmiş ülkelerde derginin reklam yatırımlarındaki payı Türkiye'nin üç misli. Bunu sadece dergi sayısının fazlalığıyla açıklamak mümkün değil. Türkiye modern dergicilik çağına gerek nicelik gerekse nitelik olarak çoktan geçti. 1995'e oranla 1996'da mecralara göre reklam yatırımları dağılımında derginin payı, Almanya'da %6, Avusturya'da %18, Belçika'da %15, İtalya'da %28, Norveç'te %19 oranında arttı. Bunun temel nedeni, yetişkinleri satın almaya en çok teşvik eden

mecranın dergiler olduğunun araştırmalarla kanıtlanması. Gittikçe artan sayıda derginin kendi ülkesi dışında da satışa sunulması, derginin mecra olarak tercih edilmesinin başka bir nedeni. Özellikle otomobil, kozmetik, moda, finans gibi sektörlerde dergi medya planlarında çok büyük bir ağırlıkla tercih ediliyor. Örneğin ayakkabı sektörü %69, kredi kartları %58, bilgisayar sektörü %43 ve havayolları %41 oranında reklam harcamalarını dergi yönünde kullanıyorlar. Mecra olarak interneti kullananların da okuyucuyla ilk iletişimi kurdukları ve internet adresini okuyucuya ulaştırdıkları yer yine dergiler.

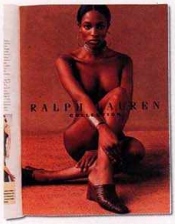

Yetişkinler dergi reklamını televizyon reklamına göre daha çekici, daha inandırıcı ve daha az yanıltıcı buluyorlar. Bu, dergilerin okuyucularıyla kurduğu birebir ve güven yüklü iletişime dayanıyor. Reklamveren başka hiçbir mecrada yakalanamayacak bu iletişimin farkında, çünkü dergi seçilerek alınan, tercih edilerek okunan bir mecra.

Dergiler 1997'de Amerika'da da reklam yatırımları ve yeni yayınlar açısından en iyi yılını yaşadı ve reklam sayfalarında %6'lık bir artış kaydedildi. Amerika'da en fazla reklam sayfasına sahip olan yayın grubu Primedia reklam sayfalarını 46.620'ye çıkardı. Primedia'nın hemen arkasından gelen yayın grubu Time da %11'lik artışla 26.800 sayfa reklam aldı. Amerika'nın reklam sayfaları sıralamasında üçüncü sırayı alan Conde Nast yayın grubunun yöneticisi Steven Florio reklamverenin kriterinin reklam sayfası sayısı olduğunu söylüyor. 1997'de Conde Nast yayını olan GQ %17, Vogue ise %9'luk artış kaydetti. Conde Nast'ı izleyen yayın gruplarından Elle ve Woman's Day'in yayıncısı Hachette, Sport, Teen ve Motor Trend'in yayıncısı Petersen, Esquire ve Harper's Bazaar'ın yayıncısı Hearst reklam sayfası sayılarını 19.532, 19.513 ve 16.163'e çıkararak 1996'ya oranla beklenmeyen bir artış kaydettiler. Bu artış doğrultusunda 1997 sonunda reklamdan elde edilen gelir %13 artarak 12.6 milyar dolara yükseldi.

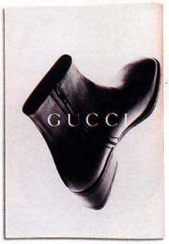

Bugün dünyanın en gelişmiş ülkelerinde birçok reklamveren markasını yaratmak ve gücünü sürdürmek için en etkili mecra olan dergiyi tercih ediyor. Sizi de derginin mecralar arasında gittikçe artan gücünden yararlanmaya çağırıyoruz.

**Eğer dünyanın en gelişmiş ülkelerinin mecra seçimlerine göz atmak ve bu konudaki kapsamlı araştırmaları okumak isterseniz bizi arayın. Size sunacak çok şeyimiz var.*

MEDİ GRUP
Hürriyet Dergi Grubu
Milliyet dergi grubu

EFSANENİZİ DERGİDE YARATIN

RASTLAR

"TRAINSPOTTING" EKİBİNDEN BİR AŞK HİKAYESİ

"Mezarımı Derin Kaz", "Trainspotting" ve "A Life Less Ordinary"... İngiliz sinemasının üç kafadarı yönetmen Boyle, yazar Hodge ve yapımcı Macdonald, Ewan McGregor ile Cameron Diaz'ı Amerika'da geçen bir aşk hikayesinde biraraya getiriyorlar...

OĞLAN KIZA

Hodge (solda), Macdonald (ortada) ve Boyle (sağda)...

Ewan McGregor üçlünün üçüncü filminde başrolde.

Muhteşem üçlü birarada. Boyle, Macdonald ve Hodge... Yönetmen Boyle ekibi öve öve bitiremiyor... Halkla İlişkiler'in ne kadar önemli olduğunu bilen yapımcı Macdonald ise politik davranışlarıyla dikkat çekiyor. Öte yanda yazar Hodge ise sessiz ve düşünceli haliyle bir kenarda oturuyor.

Yapımcı ve yazar öylesine genç görünüyor ki insanın bu kadar çok başarının altına imza atmış olmalarına inanası gelmiyor. Akla gelen ilk soru, güzelliği tescilli Cameron Diaz'ı Ewan McGregor'un aşık olduğu kız olarak seçmelerinin sebebinin ne olduğu. Danny Boyle cevap vermeye başlıyor.

Boyle: Birçok kızla görüştük ama hiçbiri aradığımız insan değildi. En ilgi çekicilerden biri Tom Cruise'un bir projesini henüz bitirmiş olan Rene Zellweger'di. Amerika'da seçme yaptığınızda cast sorumlusu, "Filminiz gösterime girdiğinde 'Jerry Maguire'da, Eddie Murphy filminde ya da her neyse öyle bir şeyde oynamış olacak" diyor ve bunun referans olarak yeterli olmasını bekliyor. Daha önceki filmlerini dikkate alarak karar vermemizi istediler ama bu bize doğru gelmedi. Cameron ilk listemizde yer alıyordu. Onunla buluşmak istemiştik ama Julia Roberts ile oynadığı son filminin çekimleri için Chicago'daydı. Onun da referansı buydu. Ama o senaryoyu okudu ve cast sorumlularını dikkate almayarak Los Angeles'a geldi. Menajerlerin sözünden çıkmayan bir tip olduğu söylenemez. İçeriye girer girmez gerçekten aradığımız kişinin o olduğunu biliyorduk çünkü görünen özelliklerinin yanısıra çok gelişmiş bir espri anlayışı var. Avrupai bir espri anlayışı diyebiliriz.

Macdonald: Danny birçok hafta sonunu havuz başında birbirinden güzel kızlarla prova yapmak için Los Angeles'ta geçirdi.

Boyle: Havuz kenarında mı?

Macdonald: Ama oradaki bütün aktrisler güzel.

Boyle: Aslında Cameron'a haksızlık ediliyor. Görünüşü insanların oyunculuk yeteneğini görmezden gelmesine yol açıyor. Halbuki bence her geçen gün kendini biraz daha geliştiriyor. Gelip geçici biri olacağını sanmıyorum. Bana sorarsanız önemli oyunculardan biri olacak. Tabii rolleri alabilirse. Amerikan filmlerinde kadın rolleri o kadar az ki...

Filmin basına tanıtım gösterimlerinden birinin öncesinde şikayetlere hazır olduğunuzu söylemiştiniz. Yeni bir filmi medyaya tanıtmak için tuhaf bir yöntem.

Macdonald: Sadece bunu söylememişimdir... Sadece üçüncü filmden fazla şey beklendiğini söyledim, ki bu konuda bizim elimizden bir şey gelmez. Zaten daha önceki gösterimlerde bazı insanlar ağzımızın payını vermişti bile. Bunun gibi bir filmin ilk gösterimini yapmak kolay değil. Özellikle de meslekleri filmleri tanıtmak olan bir avuç dolusu profesyonele. Uzun zamandan beri beklediğim ya da insanların hakkında bir şeyler söyledikleri bir filmi gördüğümde her zaman ne hissettiğimi biliyorum. Eleştirel yeteneklerinizi tatmin etmek çok zor.

"'Shallow Grave' ve 'Trainspotting' filmlerinin ekibinden" başlıklı reklam spotu sizi rahatsız ediyor mu?

Macdonald: Bazı fragmanlarda; "'Trainspotting' yapımcılarından bir aşk hikayesi" deniyor. Bu da hikayenin ne olacağı konusunda bir ipucu vermek için yapılıyor. Ama bu "Trainspotting" değil. "I Love Trouble" da değil çünkü o kadar duygusal değil. Eleştirmenlerin ve izleyicilerin

Yeryüzü

Gökyüzü

Heaven PD.

meron Diaz ve
ra çantası...

Melekler...

beklentileri doğrultusunda bir film. "Trainspotting" film olmanın ötesine geçti. Sinema dergilerinin ötesine geçti ve gazetelere çıktı. Büyük bir fenomen oldu. Bir erkekle bir kızın ilişkisini konu edinen bir film yaptığınızda aynı etkiyi yapması mümkün değildir. İnsanları umutsuzca bunun sadece başka bir filmin gösterimi olduğuna ikna ederek beklentileri azaltmaya çalıştım.

Boyle: Bunu her zaman yapmaya çalışıyoruz. Her zaman hünersiz ve dokunaklı olmaya çalışırız. Böylece insanlar; "Tanrım. Korkunç olacak" diye düşünür ve filmi izledikten sonra da o kadar kötü olmadığına karar verir. Ama bunu yapmak gün geçtikçe daha da zorlaşıyor.

Filmin, sadece geniş mekanlara sahip olan bir ülkeye ihtiyacınız olduğu için Amerika'da geçtiğini söylemiştiniz. Gerçek sebep bu mu yoksa geniş kitleye hitap edecek bir Amerikan filmi yapmak adına ticari mekanizmaya boyun mu eğdiniz?

Boyle: Filmi tanıtmak ya da filmi açıklamak ya da filmi haklı çıkarmak... Bu sebeplerden dolayı neleri feda edip neler icat ettiğini ayırmak güç. Bir filmi yapmak için iki kültürü de kullanmak istedik. Bu yine de İngiltere'yi tamamen bir kenara attığımız anlamına gelmiyor. Amerika'ya gidersin ve baştan aşağıya bir Amerikan filmi yaparsın. 20th Century Fox bizi Amerika'ya bir turistin bakış açısıyla yaklaşmamamız konusunda uyardı. Bu İngilizleri etkileyebilirdi belki ama Amerikalılar bundan nefret ederdi. Amerikalılar İngiltere'deki maden işçileri hakkında yapılmış filmleri severler ama o işçiler kendi ülkelerine gelip onları eleştirince bundan hoşlanmazlar. O dengeyi tutturmak hayli ilginç bir tecrübe oldu. Bunu ekibi oluştururken yansıtmaya çalıştık. Ekibimiz hem İngilizlerden hem de Amerikalılardan oluşuyor. İngiliz oyuncular da var Amerikalılar da... İki ülkenin çalışma yöntemlerini ve kültürlerini harmanlamaya çalıştık. Sadece İngiliz müziği kullansaydık soundtrack çok kolay ve güzel olurdu çünkü İngiliz müziği gerçekten çok korkunç olan modern Amerikan müziğinden çok daha üstün nitelikli...

Macdonald: ... tabii filmdekiler hariç. Beck ve Luscious Jackson ve filmdeki diğer insanları saymıyoruz.

Çekimler Salt Lake City ve civarında yapıldı. Burası biraz tuhaf bir mekan sayılabilir. Sinema sektöründe çalışan birçok kişinin yaşadığı bölge olduğu için bu bölgeyi seçtiğiniz söyleniyor.

Macdonald: Bu doğru. Bu açıdan Glasgow'a benziyor. Orası da ekibin çoğunu Londra'dan getirtmek zorunda kalmadan film çekebileceğiniz tek yer. Los Angeleslı olan birkaç kişi vardı ama birçoğu Salt Lake City'ye taşınmış. Daha doğrusu Salt Lake City'nin içine değil de Sundance Film Festivali'nin yapıldığı Park City'ye. İnsanlar oraya taşınıyor çünkü bu bir nevi Bohem, hippi Amerikan rüyası. Çoğu da

Los Angeles'ın, harcayacak milyarlarca doların yoksa yaşanacak bir yer olmaktan çıkması yüzünden oraya taşınıyor.

Ewan McGregor New York Post'a Salt Lake City'nin gittiği "en tutucu, geri kafalı, şekilci" yerlerden biri olduğunu söylemişti...

Macdonald: Aslına bakarsanız çoğu küçük Amerikan kasabası böyledir. Bence Ewan bu konuda biraz haksızlık etmiş. Oraya gidiyorsun ve çalışıyorsun. Sadece sekizde ya da dokuzda çalışmayı bırakıyordu. Sonra evine gidiyorsun, birkaç bira içiyorsun ve yatıyorsun. Gidip bir yerlerde bir şeyler içmeye ve dağıtmaya zamanın olmuyor. Ne zaman gidip sarhoş olmak istese onu vazgeçirmenin bir yolunu buluyorduk. Aslında insanı yoldan çıkaracak fazla bir şeyin olmaması iyiydi. Çalışmak için iyi bir yerdi. Sessiz, sakin, oraya buraya ulaşımı kolay, çöle ve dağlara yakın ve buna benzer şeyler. Ama Los Angeles'ta bir film çevirdi, Los Angeles'ta ne yaptı? Hiçbir şey yapmadığını biliyorum. Sadece evinde oturdu.

"A Life Less Ordinary"de kaçırılmayacak bir sahne var. Ewan ve Cameron yoldan aşağıya yürüyorlar ve yamaçtaki bütün ağaçlar rengarenk sonbahar yapraklarıyla kaplı. Bu planlı mıydı yoksa bir tesadüf müydü?

Boyle: Manzarayı biz ayarladık çünkü bu ilk yakınlaşmalarıydı. Gerçekten çok romantik olmasını istedik. Yaprakları izlemeleri için oraya insan gönderdik. Utah'da renkleri, dökülmeden on gün önce dönmeye başlıyor. Onları o dönem yakalamaya çalıştık.

Macdonald: Şanslıydık çünkü bunu başardık ama o sahneden sonra bir tane daha var. Belki farketmediniz ama ağaçlarda daha az yaprak var. Hem de aradan sadece birkaç gün geçmiş olmasına rağmen. Sonradan biz birkaç ekleme yaptık. Umarız fazla belli olmuyordur.

Boyle: Bu tip bir manzarayı ilk kez gördüğünüzde inanılmaz oluyor. Yine de ona turist gözüyle "sadece" bakmadığınızdan emin olmalısınız. Manzara fazlasıyla büyüleyici ama sizin asıl yapmanız gereken hikayeyi anlatmaya devam etmek.

Ewan ile Cameron'un beraber karaoke şarkı söyleyip dans ettikleri bir sahne var. Provası yapılmış mıydı, yoksa öyle bir ortama gidip doğaçlama mı yaptınız?

Boyle: Senaryoya geçmeden provalara başlamanın yollarından biriydi. Ewan, Cameron ve koreografın bu sahne için çalışmasını provaların ilk günlerine denk getirdik. Bu eski bir numaradır ve provalara başlamak için iyi bir yoldur. Dans gibi fiziksel bir şeyle işe başlarsan oyuncular sözleri unutacakları ya da oynayamayacakları endişesinden kurtulur. Bu bir Western çekmek gibidir. Bu filmlerde de çekimlere insanları rahatlatmak için beş gün at binmeyle başlanır.

Senaryoda filmde yer almayan birçok sahne var.

Macdonald: Aynı şeyi daha önce çektiğimiz filmlerde de yaptık. Sahneleri çektik, sonra zaman kısıtlaması nedeniyle ya da ihtiyacımız olmadığını düşünerek onları montajdan çıkardık. Bazı sahneler de başka sebeplerden dolayı filme alınmadı.

Boyle: Zaman kısıtlamamız vardı. Kendi kendine; "Onları kullanmadan da işi kotarabilir miyiz" diye düşünüyorsun...

Macdonald: ... Olmazsa olmaz bir şeyi çekebilir miyiz?

Hodge: Filmde kullanmayacağımız bir şeyi çekmek de önemli çünkü bu sahneleri daha sonra video dağıtımındaki özel kopyaların sonuna ekleyebiliyoruz.

Artık işi ilerlettiniz. "Shallow Grave" gibi düşük bütçeli bir film yapmakla kendini kabul ettirdikten sonra yüksek bütçeli bir film yapmak arasındaki fark nedir?

Macdonald: Çok para beraberinde daha çok sorun getiriyor. Her şey çok daha büyük, insanların sayısı daha fazla, problemlerin de öyle. Oyuncuların sözleşmeleriyle ve müzik haklarıyla uğraşmak da zor. "Shallow Grave"de sadece üç oyuncu ve bir mekan vardı. Paramız yoktu. Malzemeleri babamın evine yığmıştık.

Hep birarada kalıp aynı şeyleri yapacağınıza, daha doğrusu aynı şeyleri yapmayacağınıza inanıyor musunuz?

Macdonald: Kesinlikle. Merak etmeyin.

Nasıl çalıştığınızı bildiğiniz için birarada kalacağınızı düşünüyor musunuz?

Hodge: Uzun vadeli bir programımız yok ama birkaç projemiz var.

"Alien Love Triangle" bunlardan biri olabilir mi?

Hodge: Eh... Hayır.

Macdonald: Böyle bir proje var ama biz sadece bir bölümünü yapacağız. Yapımcılığını biz üstleneceğiz ama üç bölümlü filmin sadece bir bölümünü biz çekeceğiz.

Geçen yazın en çok satan kitaplarından biri olan Alex Garland imzalı "The Beach"in bir adaptasyonu, değil mi? O da sizler gibi genç. Sadece 27 yaşında.

Macdonald: Evet. Haklarını satın aldık ve etrafa söyle bir göz attığımız Tayland'dan yeni döndük. Şimdiye kadar tek bir sayfa bile yazmadık. Bu da en az bir yıl sinema sahnesinden uzak kalacağımız anlamına geliyor.

Kitap "üniversiteden sonra bir yılını kendine ayırıp sırt çantanla dünyayı dolaş" meselesine alaycı bir bakış açısıyla yaklaşıyor. Tayland da böyle bir yer mi?

Macdonald: Kesinlikle öyle. Daha doğru olamazdı. Ama bu sırt çantasıyla dünyayı dolaşma işi için çok zamanının olması gerekiyor. Insanlar bir yerlerde takılıyor, sohbet ediyor. Biz bunu hiç yapmadık ama bütün karakterler orada. Onları her yerde görebilirsin.

Peki orada ne yaptınız? Sırt çantasıyla mı dolaştınız yoksa on gün boyunca akşamları otelinize dönmeden önce çıkıp sırt çantasıyla seyahat edenleri mi izlediniz?

Hodge: Kaçak video kasetler izledik.

Boyle: Kitapta adı geçen Khao San caddesindeki kaçak video kasetleri satan dükkanlara gittik. "Trainspotting" ve "Shallow Grave" de vardı. Inanılmazdı.

Kitap nasıl elinize geçti. Kendiniz mi keşfettiniz yoksa size biri mi tavsiye etti?

Boyle: Bir arkadaşım okumam için bana verdi. Ben de diğerlerine okuttum. "Trainspotting"in en çok satan kitaplardan biri olması için 18 ay geçmesi gerekti. Oysa "The Beach" bunu altı haftada başardı.

Bir aralar "Alien 4: Resurrection"ı çekeceğiniz söylendi. Sonra "A Life Less Ordinary"de karar kıldınız. Sizce doğru bir seçim mi yaptınız?

Boyle: Andrew ve ben "Alien 4"ün senaryosunu okuduk. O sıralarda "A Life Less Ordinary"ninki henüz hazır değildi. Aslına bakacak olursanız biraz naiftik. John'ı da işin içine katabileceğimizi düşündük. Çok iyi bir senaryoydu. Ama sonra... Ilgili olduğunu açıkladığın anda her şey hızlanmaya başlıyor. Oyuncularla tanıştık, canavarlarla karşılaştık - hem stüdyonunkilerle hem de yaratık workshop'undakilerle - ve bu işin iyi bir fikir olmadığını anladık. Bu tip bir film çekeceksen başlamadan önce birçok karar vermek zorundasın. Bütün yaratıcı aşama filme başlanmadan bitirilmek zorundaydı. Böylece geleneksel anlamda film çekilmiş olmayacak, peliküle aktarılan teknik bir aşama olmaktan öteye geçmeyecekti. Bu da bizim çalışma tarzımıza uymuyordu. Zaten o sırada John'a "A Life Less Ordinary"nin bir başka müsveddesi verilmişti.

Yani bu stüdyo patronlarının elinizi kolunuzu bağlaması meselesiydi?

Macdonald: Bahsettiğimiz şey tek amacı para kazanmak, hem de çok para kazanmak olan ve bu hedefinden hiçbir şekilde vazgeçme ihtimali olmayan bir serinin dördüncüsü.

Işin ilginç yanı şimdiki film için çalıştığımız insanların Alien için görüştüğümüz Fox yetkililerinden başkası olmaması. Onlarla gerçekten çok iyi anlaşmıştık ama amaçlarımız farklıydı işte.

O zaman aksiyon filmleri size göre değil. "A Life Less Ordinary"de aksiyon kahramanı bir Ewan McGregor ya da Cameron Diaz göremedik.

Macdonald: Onları bu şekilde satabileceğimize yönelik en ufak bir umut kırıntısı olsaydı patlayıcıları hemen hazırlardık. Tişörtler üzerine basılmak için bütün copyright haklarını elimizde tutardık ve yeni bir moda akımı yaratıp bir servet elde edebilirdik.

Sonunda muhteşem bir kızla beraber olan kaybetmeye mahkum biri ile ilgili bir film yaptınız. Acaba biraz fazla mı iyimsersiniz?

Hodge: Yazmak her zaman bir çeşit fantezinin yansımasıdır. Bu olmasını istediğiniz bir şey de olabilir, olmasından korktuğunuz bir şey de... Böyle bir şey gerçek hayatta olsa fena mı olurdu yani?

Boyle: Amerika'da deneme gösterimleri yaptık ve insanlar bunu sevdi. Bu şekilde hayal kurmayı seviyorlar. Imkansızmış gibi görünen şeylerin gerçekleşmesini istiyorlar. Zaten Amerika da bu değil mi? Rüyalar ülkesi... ■

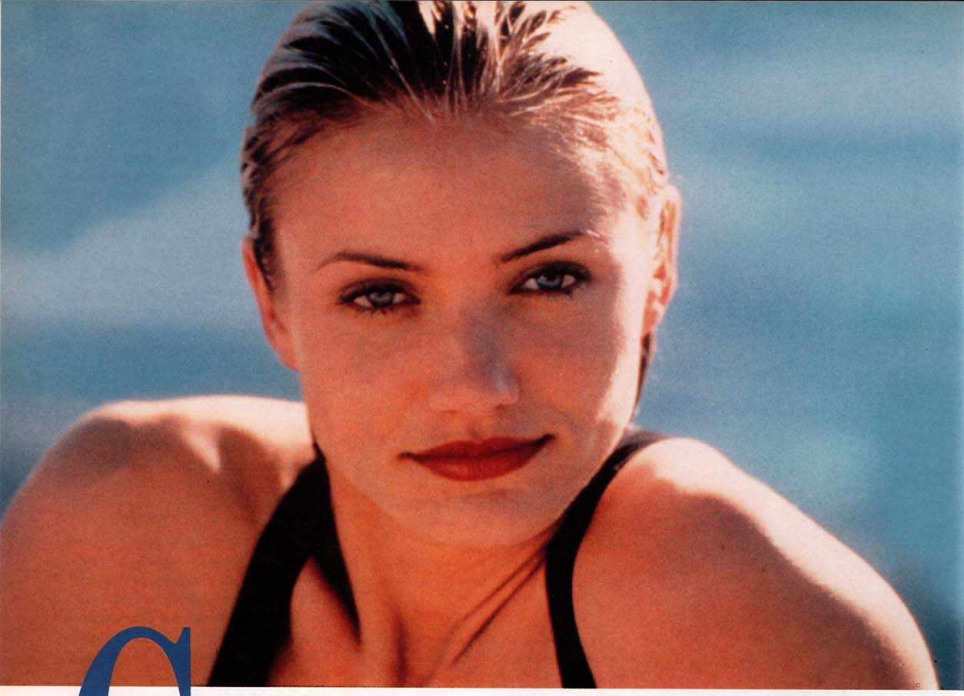

Cameron Diaz

ADIM ADIM YÜKSELİYOR

"Maske" filmiyle fotomodeller aleminden çıkıp Hollywood'a gelen Diaz, fotojenisi ve yeteneğiyle hiç düşmeyen bir yükseliş grafiği çizmeye devam ediyor. Bağımsız yapımlar ile büyük stüdyo filmleri arasında mekik dokuyan melez aktris, başrol saplantısına kapılmadan tecrübesini arttırmaya devam ediyor ve her geçen yıl film endüstrisindeki yerini biraz daha sağlamlaştırıyor.

Cameron Diaz hakkında az çok bildiğimiz şeyler var. Çocukluk döneminin Long Beach California'da geçtiği, damarlarında Küba, İspanyol, Alman, İngiliz ve Amerikalı kızılderili kanı dolaştığı, babasının UNOCAL Petrol için çalıştığı ve annesinin ithalat-ihracat işleriyle uğraştığı bu bilgilerden bazıları.

Cameron 16 yaşındayken, onu gören bir fotoğrafçı manken olmasını önerir. Çok geçmeden Elite Mankenlik Ajansı ile bir sözleşme imzalar. Dergilere poz verir, televizyon reklamlarında oynar ve mankenlik yapmak için Paris'e gider. Bir şekilde "Maske"deki Jim Carrey'nin gözlerini yuvalarından fırlatan güzel kız rolü için provalara katılır ve 12 kez seçmelere çağrıldıktan sonra rolü alır ve yeni bir kariyeri olur. Film büyük başarı elde edince Cameron da aranan kız haline gelir. "Maske"yi dört film izler: "The Last Supper", Keanu Reeves ile birlikte kamera karşısına geçtiği "Feeling Minnesota", Ed Burns'ün "She's the One"ı ve Harvey Keitel ile birlikte rol aldığı "Head Above Water". Hepsi de bağımsız filmler. Bu türün özel ilgi alanına girdiği söylenebilir. Daha sonra "Maske"den sonra çevirdiği ilk stüdyo filmi gelir; Julia Roberts ile birlikte oynadığı "En İyi Arkadaşım Evleniyor". Hemen ardından da yine küçük bütçeli bir yapım: "Trainspotting" yönetmeni Danny Boyle ve oyuncusu Ewan McGregor ile birlikte çalıştığı "A Life Less Ordinary".

Gelelim güzel oyuncu hakkında bilmediklerimize.

"Maske"den sonra medyanın ilgi odağı olmanız konusunda ne düşünüyorsunuz?

Benim durumum sözgelimi bir Sandra Bullock'unkinden farklı. Onun şöhreti dalga dalga yayıldı. Bana gösterilen ilginin dozundan memnunum. Fazla büyütüldüğümü sanmıyorum. Görmezlikten gelindiğimi de.

Aileniz hayatınızdaki gelişmeleri nasıl karşıladı?

Buna bayılıyorlar. Ne kadar çok çalıştığımı görüyor ve başarımla gurur duyuyorlar. Şöhret meselesi aslında onlar için eskidi bile. Bugün bir derginin kapağına çıktığımda bunun benim için en önemsiz şeylerden biri olduğunu biliyorlar.

Sizin için en önemli şey ne?

Bir iş aldığımda gerçekten etkileniyorum. (Güler) Dergiler ve bütün o diğer şeyler endüstrinin bu işten ne beklediğini gösteriyor. Benim amacım bir rolün provasını yapmak ve o rolü almak; "Belki bu sadece bir şans işi değildir. Belki de bu çok çalışmak ve neler yapabileceğimi göstermek ile ilgilidir" diyebilmek.

Şansın bundaki rolü ne?

Benim durumumda "Maske"nin seçmelerine katılmak şanstı. O rolü almak ise çalışmanın bir sonucuydu. Seçmelere birkaç kez çağrıldım. Jim Carrey de çok çalışmış ve "Ace Ventura: Hayvan Dedektifi" filmindeki rolüyle "Maske"deki başrolünü garantilemişti.

"Maske"nin seçmeleri sırasında ülser olduğunuz doğru mu?

Ne zaman heyecanlansam ya da üzülsem midem alt üst olur. O sıralarda da gerçekten korkunç mide ağrılarım tutmuştu. Yemek yiyemiyor, tonlarca asit giderici hap alıyordum. Jim Carrey "In Living Colour"dan tanınıyordu ama başka bir izleyici kitlesinin dikkatini çekecek bir kadına da ihtiyaçları vardı. O zamanlar bir hiçkimseydim. Seçmelere 12 kez katılmak zorunda kaldım. O provalarda giydiğim elbisemi hâlâ saklıyorum.

"Maske'den sonra tekrar film çevirmeniz neden bir yılınızı aldı?

Filmi bitirdiğim andan gösterime girmesine kadar geçen sürede kimse beni tanımıyordu. Öte yanda sadece mankenlikten oyunculuğa terfi eden birinin asla tanışamayacağı insanlarla tanışma fırsatını buldum. Menajerlerim insanların Jim'e nasıl tepki verdiklerini biliyorlardı ve bu endüstride karşına çıkan her fırsatın üzerine atlarsın.

"En İyi Arkadaşım Evleniyor" filmindeki rol arkadaşlarınız Julia Roberts ve Dermot Mulroney ile ilgili tecrübeleriniz neler?

Filmi yaparken çok eğlendik. Julia'ya hayran oldum. Ona ihtiyacım olduğunda hep oradaydı.

Bu filmde de ikinci başroldesiniz. Neden başroldeki aktris olmak istemiyorsunuz?

İsminin jenerikte en tepede yer almasını istemek gibi bir saplantım yok.

Oyunculuk aşamanızı hâlâ oturtmaya çalıştığınız konusunda bir espri yapmıştınız. Yaptığınızı ciddiye alıyor musunuz?

Kesinlikle. O yorumu sadece üçüncü filmim olan "Feeling Minnesota"nın çekimleri sırasında yapmıştım. Dehşete düşmüştüm. Artık yaptığımın ne olduğu konusundaki yaklaşımım daha rahat.

Kendiniz hakkında en çok "Feeling Minnesota"yı yaparken bir şeyler öğrendiğinizi söylemiştiniz. Öğrendiğiniz şeyler nelerdi?

O filmde kendime yüklendim. Tam anlamıyla kendime zarar verdim.

Yönetmeniniz Steven Baigelman herkesin önünde aptal durumuna düşmek konusunda bir endişeniz olmadığını söylemişti. Başarınızın sırrı bu mu?

Evet. Şamar oğlanı olmaya razıydım.

Filmdeki rol arkadaşınız Keanu Reeves'i tanıyabildiniz mi?

Üç ay boyunca günün 12 saatini biriyle geçirince onun nasıl biri olduğu konusunda fikir sahibi oluyorsun. Keanu hayatımda karşılaştığım en tuhaf insan. Onu seviyorum ve onunla ilgili sadece sevecen düşüncelerim var ama onun için endişeleniyorum da. Küçük bir çocuk gibi. Onun kendine bakamayacağından endişe ediyor insan.

Onunla sizinle yaptığımız gibi bir konuşma yapabilir miydik?

Ondan kendi hakkında tek bir şey bile öğrenemezsiniz. Bu felsefe hakkında konuşmak gibi bir şey olurdu. İnanılmaz zeki; çok okuyan biri. İnsanların aptal olduğunu düşünmeleri çok büyük bir yanılgı.

Courtney Love'ın o filmde garson olarak küçük bir rolü vardı. Onu tanıyor muydunuz?

Yaptığı müziğin büyük bir hayranıydım...

Gençlik yıllarınızda heavy metal hayranıydınız değil mi?

Öyle. Courtney ile tanıştığımda müzik kabiliyetine bir kez daha hayran oldum ve ondan gerçekten hoşlandım. İnanılmaz bir kadın. Bence "Larry Flynt"te çok iyiydi. Senaryoyu okuduğumda Milos Forman'la buluştuk ve Courtney aklıma gelen ilk isim oldu.

Allure dergisine göre ev işlerini ve Smashing

Pumpkins grubunu seviyorsunuz ve George Clooney ile akşam yemeğine çıktığınızı kabul etmiyorsunuz

Evet. Ev işlerini ve Smashing Pumpkins'i seviyorum ve Clooney de arkadaşım.

Onunla akşam yemeğine çıktınız mı?

Elbette.

Dünyada ne olup bitiyor takip ediyor musunuz?

Hayır. Bir yıl önce kendimi dünyadan tamamen kopardım. Her şey sinirlerimi hoplatıyor. Sebebi bu. Televizyon ile büyüdüm. Açık olursa önünden ayrılamıyorum. Televizyon seyrederken kafama balyoz indirseniz bile farketmem. Oklahoma bombalandığında Minnesota'daydım. Müzik eşliğinde yanarak ölen bebeklerin cesetlerini gösteriyorlardı. O kadar dehşete kapıldım ki haberleri daha fazla seyredemeyeceğime karar verdim. Bağlarımı tamamen kopardım. Bir televizyonum yok, herhangi bir gazeteye abone değilim. Sadece dünyadan uzaklaşmak için biraz molaya ihtiyacım vardı. Hiç bitmeyen kötü haberleri, Los Angeles'taki ayaklanmaları, midemi bulandıran O.J. Simpson davasını izledikçe fena oluyordum. Dünyanın aklını başına toplaması konusunda hiç umut yokmuş gibi geliyordu. Bütün dünya hasta. Bu günlerde dünyanın durumu bence hiçbirimizin bir şey yapamayacağı kadar kötü. Bu manzaradan ve herşeyin tamamen kontrol dışında olması durumundan nefret ediyorum. Bu yüzden kendimi soyutluyorum ve biliyor musunuz kendimi hiç bu kadar iyi hissetmemiştim. Kendimi tekrar kontrollü hissediyorum. Belki de halledebileceğim meselelerle uğraşma zamanı gelmiştir.

"Bu günlerde dünyanın durumu bence hiçbirimizin bir şey yapamayacağı kadar kötü."

Matt Dillon ile çıkıyorsunuz değil mi?

Evet. İnanılmaz biri. İkimizin de film çektiği Minnesota'da tanıştık. Sonra birbirimizi aramaya başladık. İnsan olmak yolunda birlikte büyüdük. Onu çok seviyorum. Dürüstlüğü sayesinde inanılmaz bir aktör. Tanıdığım en dürüst insan. Size tam olarak ne hissettiğini söylüyor.

Modelliğe başladığınızda 16 yaşındaydınız. Bu durum okulunuza engel olmadı mı?

Liseyi bitirmiştim. Ailemle bir anlaşma yapmıştık. Mankenlik yapacaksam Long Beach Lisesi'ni bitirmeliydim.

Orta sınıf bir aileden mi geliyorsunuz?

Annem ve babam 20 yıl boyunca aynı işlerde çalışmışlar. Rahat bir yaşam sürmemiz için gereken her şeyi yapabilecek durumları vardı. Bugün düşündüğümde kızkardeşime ve bana, baktıkları gibi nasıl baktıklarını anlayamıyorum. Onlara çok büyük saygı duyuyorum.

Farklı etnik kökenleriniz konusunda ne düşünüyorsunuz?

Babam Küba ve İspanyol, annem de Alman, İngiliz, Amerikan ve kızılderili kökenli. Büyürken hep ailemin başkalarından farklı olduğunu hissettim. Başka Kübalı tanımıyordum ve birlikte büyüdüğüm Meksikalı ailelerle aralarında kültürel farklılıklar vardı. Tuhaf olduğumuzu sanıyordum.

Kübalılar kendilerini Meksikalılardan daha mı üstün görüyor?

Evet. Sanırım herkesten daha iyi olduklarını sanıyorlar. (Güler) Buraya gelen okumuş Kübalılar tam anlamıyla elitisttir. Küba halkı cömert, harika ve sıcaktır ama iş atalarına gelince inanılmaz gururludurlar.

18 yaşında bir Coca Cola reklamının çekimi için gittiğiniz Avustralya'da alkolden zehirlenmiştiniz. Ciddi bir zehirlenme miydi?

Kesinlikle. Avustralya güneşinde içmiş, ne tükettiğime dikkat etmemekle kalmayıp çok da içmiştim. Ertesi sabah o kadar kötü kalktım ki öleceğimi sandım ve annemi arayıp ölürsem gelip beni almasını istedim. Ona grip olduğumu söyledim. Geçen yıla kadar alkol zehirlenmesi olduğunu bilmiyordu. Çok aptalcaydı. Beş saatte 3 kilo vermiştim. Bir hafta boyunca kendime gelemedim.

Bu sizi bir daha içmekten alıkoydu mu?

Hayır. Ama bir daha böyle bir aptallık yapmamam için iyi bir ders oldu.

Ya uyuşturucular? Marihuana? Kokain?

Hiçbirini denemedim. Eroin beni korkutuyor. Acid öyle değil.

Aileniz size din hakkında ne öğretti?

Büyüdüğüm yerde çok katolik vardı. Çevrede bir Lutherciler kilisesi, bir başka Protestan kilisesi ve bir Katolik kilisesi vardı. Arkadaşlarımızın hepsi bunlara aileleriyle birlikte giderdi. Annem ablamı ve beni istediğimize bırakırdı. Büyüdüğümde hangi mezhebe bağlanacağımın benim kararım olacağını söylemişti. Ben, annemle babamın inançlarını benimsedim. Kendine nasıl davranılmasını istiyorsan başkalarına da öyle davran. İnsanları incitme. İyi bir insan ol. Yüce bir varlık olduğuna inanıyorum. Yaratıcıma Tanrı ya da Buda demiyorum. Nereden geldiğimi bilmeme gerek yok. Sadece şu anda varolmak yeterli.

İki yaş büyük ablanızla nasıl anlaşırdınız?

Ona herkesten daha fazla hayranlık duyuyor ve onu çok seviyorum. Çocukken deli gibi kavga ederdik. Manyak gibiydik. Komşularımızın hepsi kavga etmeye başladığımızda uzak durmaları gerektiğini bilirdi. Tazmanya canavarları gibiydik. Ben terör estiriyordum o ise sabır göstermeye çalışıyordu. Benimle ilgilenir, banа bakar, beni kollardı. Mükemmel bir ablaydı.

Paris'te ne zaman yaşadınız?

19 ya da 20 yaşındaydım. Kendime ait bir daire kiralamıştım. Fransız yemekleri sayesinde selülit ile tanıştım (güler), benim de kurban olabileceğimi anladım.

Modellik, doğası gereği yapmacık bir yaşamı mı gerektiriyor?

Hayır. Benim hoşuma gitti. Mankenlik kariyerimi oyunculuk kariyerimin staj dönemi olarak görüyorum. Saçımı nasıl yapacağımdan nasıl makyaj yapıldığına kadar birçok şeyi öğrenmemi, insanların bana bütün gün dokunmalarına alışmamı ve bu böyle devam ederken vücudum ile aklımı ayrı yerlerde tutarak herkes yanımdan uzaklaştığında işimi yapabilmemi sağladı.

Sizce dünyanın en güzel kadınları kimler?

Kate Moss inanılmaz güzellikte. Görüntüsünü her sayfada değiştirebilen çok iyi bir model. Çok güzel kadın gördüm. Annem gördüğüm en güzel kadınlardan biri. Ablam da öyle. Bir

de yakın iki kız arkadaşım var.

Anneniz size hiç cinsellikten bahsetti mi? Ya da randevulardan?
Genç birer kızken annem bu konuyu sık sık açardı. Ablam da bana sözgelimi erkekleri anlamam için yardım ederdi. Her zaman flörtöz bir kızdım ve annem de bunu biliyordu. Yedi yaşımdan beri erkeklere deli oluyordum. Bu yüzden biraz endişeleniyorlardı ve belli bir yaşa kadar erkeklerle çıkmama izin vermediler. Ama hep erkeklerle arkadaşlık ederdim. 15, 16 yaşıma kadar gerçek anlamda biriyle çıkmadım. Çıktığımda da bu hep benden yaşça büyük erkeklerle oldu.

Hollywood'a ilk geldiğiniz yıllarda hiç 'yıldız çarpması'na uğradınız mı?
Holly Hunter'a rezil oldum. En sevdiğim oyunculardan biridir. Onunla ilk kez ShoWest'de karşılaştım. O kısa boylu, ben de ayağımdaki yüksek topuklu ayakkabılarımla yanına gittim ve onu ne kadar harika bulduğumu söyledim. Sonra en sevdiğim filmlerden biri olan "Raising Arizona"dan replikler okumaya başladım.

Başka hangi aktrisleri beğeniyorsunuz?
Michelle Pfeiffer, Jessica Lange, Patricia Arquette.

Son zamanlarda izlediğiniz en iyi filmler hangileri?
Çok fazla film izlemedim. "Tree Lounges", "Swingers", "Big Night" ve "Fargo"yu sevdim.

"Kutsal Hazine Avcıları"na ve erken yaşlarda Harrison Ford'a bayılmanız dışında sinema sanatını sevmenizi sağlayan filmler hangileri?
"Mor Yıllar"ı çok sevmiştim. İki kızkardeşin öyküsü büyüleyiciydi. Hiçbir şey onları ayıramamıştı. Her seferinde o filmi izlerken başından sonuna kadar ağlıyorum. Whoopi Goldberg ve Danny Glover'in oyunculukları öylesine etkileyici ki...

Sizi heyecanlandıran ve korkutan rolleri canlandırmak istediğinizi söylediniz. Korkutmak niye?
"Korkutmak" dediğimde kastettiğim meydan okuma. Yapabilip yapamayacağımı görmek. Yaptığım tek şey bu diyebilirim. Bu açıdan "A Life Less Ordinary" benim için çok önemli.

Ekip oyunculuğuna dayanan "The Last Supper"ın sizin için bir okul gibi olduğunu söylediniz. Sizi bu malzemeye çeken neydi?
Senaryoyu uçakta ablam ile birlikte okuyup çok güldük. Çok eğlendirici, komik ve akıllıcaydı.

Filmde liberal arkadaşlarınızla birlikte sizinle aynı fikirde olmayan insanları öldürüyorsunuz.
Evet öldürüyorum. Bunun sebebi ablam doğum yaparken onunla aynı odada bulunmama dayanıyor. Karnını kesip derisini yukarıya sıyırdıkları anda bir şeyin ters gitmesi durumunda birini öldürebileceğimi anladım.

"She's the One"da dalavereci bir kadını canlandırıyordunuz.
Bu tip karakterler beni çekiyor çünkü onlar için üzülüyorum. Onlardaki insani yönü keşfetmeyi seviyorum. İnsanların onları biraz sevmelerini sağlamayı da.

Beyazperdede kimin portresini çizmek isterdiniz?
Dan Aykroyd ve Danny DeVito. Bunu farklı zamanlarda onlara da söyledim. Danny DeVito'nun inanılmaz bir ailesi, harika bir evliliği, çok güzel bir evi var. Yapımcılıktan yönetmenliğe, televizyondan sinemaya her alanda çok başarılı. Mutlu, harika arkadaşları ve zengin bir yaşamı var. Ayrıca çok da iyi bir insan. Bunu bizim işte çok takdir ederim. Dan Aykroyd da öyle. Inanılmaz zeki, 70'lerde çılgın bir hayatı olmuş, harika bir kadınla başarılı bir evliliği var. Sonu bambaşka bir yerde olabilirdi ama öyle olmamış, kendini şimdi bulunduğu yere yönlendirebilmiş.

Çok rüya görür müsünüz?
Görürüm. Kabuslarım genellikle kedime zarar vermeye çalışan insanlarla ilgilidir. Bunun dışında rüyalarımı severim.

Las Vegas'a gittiğinizde kumar oynamayı sever misiniz?
Evet oynarım. Zar atmayı severim. Masanın üzerine belli bir miktar para ayırırım ve bu parayla oynayabildiğim kadar oynarım. İki saat sürerse güzel, dört saat sürerse harika, sadece 30 dakika sürerse şansıma küserim.

Yaşlandığınızda estetik ameliyatı düşünebilir misiniz?
Hayır. Kendimi kestirip biçtirmem. Sahip olduklarımdan memnunum.

Güzel bacaklara sahip olmanın sırrı ne?
Yüksek topuklu ayakkabılar giymek. Bacaklarınız formda kalıyor.

Ellen Barkin ile karşılaştırılmaktan bıktınız mı?
Bilmiyorum. Ellen Barkin benimle karşılaştırılmaktan bıktı mı?

Vücudunuzun en çok nerelerini beğeniyorsunuz?
Kollarımı.

En sevdiğiniz tatiliniz?
Fas seyahatim. Bence ülkelerin en güzeli ama hayatımdaki en korkutucu tecrübeydi. Genç, sarışın, 19 yaşında bir kızdım ve yalnız başımaydım. Dillerini bilmiyordum ve ülkenin kuzey kısmını iletişim kuramadığım bir adamla katettim. Bu durumun içinden çıkabilip çıkamayacağımı bilmiyordum.

İstemediğiniz halde size dokunulduğu oldu mu?
Fas'ta küçük çocuklar saçımı çekmeyi seviyordu ve bu o kadar da büyütülecek bir şey değildi ama Paris'te sürekli olarak Arap adamlarca ellendim, döndürüldüm, yere atıldım ve ona benzer şeyler. Pislik herifler. Paris metrosunda sürekli olarak kendini ellerden, adamlardan ve sapıklıklardan sakınmak zorundasın. Raylara düşmelerine üzülmeyeceğim tipte insanlar bunlar.

Batıl inançlarınız var mıdır?
Kesinlikle. Bütün gün tahtaya vururum. Bu söyleşiden sonra da tahtaya vuracağım.

Cadılar Bayramı'nda hangi kılığa girdiniz?
Kurbağa Kermit.

Bir daha dünyaya gelme şansınız olsaydı, ne olmak isterdiniz?
Kedim olmak isterdim çünkü rahatı çok yerinde.

Size sorulabilecek en zor soru nedir?
$e=mc^2$ ne anlama geliyor?
(Movieline'dan derleyen Aygen Kutlar)

İzmir Film Festivali

Uluslararası İzmir Film Festivali 28 Mart - 4 Nisan 1998 tarihlerinde onuncu kez yapılacak. İşte geniş programdan seçmeler...

Güzel Sanatlar Eğitim ve Kültür Vakfi'nca düzenlenen, TC Kültür Bakanlığı ve Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi işbirliği ile gerçekleştirilen festivalde, geçtiğimiz yıl başlatılan Akdeniz Ülkeleri Filmleri Yarışması bu yıl da devam ediyor.

Uluslararası İzmir Film Festivali kapsamında her yıl verilmekte olan "Altın Artemis Onur Ödülü"nü bu yıl sinema yazarı ve eleştirmeni Atilla Dorsay alacak... Tören 28 Mart günü gerçekleşecek.

Dorsay'a Altın Artemis Ödülü şu gerekçeyle veriliyor: "Sinema eleştirmenliğini, her alanı kapsayan sağlam bir genel kültürle ve arıakıcı bir türkçe kullanımı ile pekiştirmesi, sürekli görsellik sorunları üzerine düşünmesi-araştırması-tartışmaya açması çözümler önermesi.... Sinemaya basından TV ve radyoya çok yönlü olarak eğilmesi... 20 yılı aşkın süre içinde gazete ve dergilerde yayınlanmış yüzlerce yazısı ve binlerce film için eleştirileri, çıkardığı dergiler, jüri üyelikleri, TV ve radyo programları ve çok sayıda kitabıyla çağdaş sanat sinemaya katkıda bulunması."

AKDENİZ ÜLKELERİ FİLMLERİ YARIŞMASI

Jüri Başkanlığını Gillo Pontecorvo'nun yapacağı bu bölüme bu yıl Portekiz'den Mısır'a dek on bir ülkeden film çağrıldı.

Carmen

Yönetmen: Metod Pevec

Bu hikayedeki Carmen, alt sınıfın üyesi annesinin romantik arzularıyla, kendi istekleri ve duygularının arasında kalmış bir Carmen.

Aslında onu bir alkolik olarak tanımlamak da mümkün ama, içmek onun duygulara olan açlığını giderebilmesi için en kolay yol. Yaratıcıları "Carmen"i "bir aşk hikayesi ve daima yanımızda taşıdığımız bilinçaltı hayallerimizin filmi." olarak niteliyor.

Earth Storm

(Yer Fırtınası)

Yönetmen: Fernando D'Almeida E Silva

Lena ve evlerinde çalışan zenci ailenin çocuğu Ningo, birlikte büyürler. Dönem, Mozambik'in halen sömürge olduğu dönemdir. Daha sonra bölgede meydana gelecek gelişmelerin üzerine çökeceği bu arkadaşlığı kurtaracak tek şey de çocukluk yıllarının masumiyetidir. 20 yıl sonra, Ningo, Lena'nın annesinden bir telefon alır. Kızı Lizbon'da kaybolmuştur ve yardım istemektedir. Müfettiş Ningo olayı büyük bir soruşturmaya dönüştürür.

Outsider

(Dışlanmış)

Yönetmen: Andrej Kosak

Dışlanmış, Bosna'dan Slovenya'ya göç eden bir ailenin çocuğu olan Sead'ın hikayesi. Olaylar, 1979 yılında geçmektedir. Seat ortaokulun son sınıfını okumak üzere yeni öğrenim yılına başlar. O dönemin Yugoslavyası'nın güneyinden gelen Sead'ı bu nedenle okulda Punkçu Bomb dışında kimse sevmez. Sead, Bomb'un müzik grubuna katılır. Giyimini, saç stilini değiştirir, geceleri eve geç gelmeye başlar ve sınıfın en güzel kızı Metka'ya aşık olur, ancak ilk anda o da Sead'ı kökeni ve garip aksanı nedeniyle geri çevirir. Bu arada yaşlı Yugoslav lider Tito, ağır hastalığı nedeniyle hastaneye kaldırılır. Şehirdeki güvenlik baskısı artmıştır ve Punkçılara iyi gözle bakılmamaktadır...

An Unexpected Walk

(Beklenmeyen Bir Yürüyüş)

Yönetmen: François Lunel

Senad, sevgilisi Senka'nın aşkından, hastaneden çıkar çıkmaz kuşatma altındaki şehre gider. Senka'yı erkek kardeşi Zan'ın evinde bulur. Zan, Senad'ın en iyi arkadaşıdır. Senka, hastanede çalışmaktadır ve randevu verecek vakti yoktur. Senad, evini harabe halinde bulur. Zan, Senad'a dairesini verir. Senka, gece geç saatte nöbetçi olduğu hastaneden döner. Biraz su bulabilmek için dışarı çıkma-

nın bile cesaret sayıldığı bir yerde insan ilişkileri...

Aouchtam

Yönetmen: Mohammed İsmail

40'lı yılların sonu, Fas'ın İspanyol yönetimi altında olduğu dönemdir. Olaylar Aouchtam köyünde geçmektedir. Otoriter ve despot bir baba olan El Hadj, gözleri görmeyecek ve ayakları tutmayacak derecede yaslanmıştır. Oğullarına olan düşkünlüğü de buradan kaynaklanmaktadır. İki oğlundan

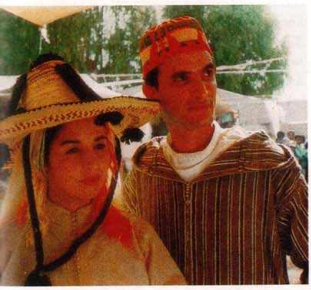

28 yaşındaki Muhammed, babasının kaprislerine boyun eğerken daha genç olan Mehmed, baskıyı çekemez ve üvey annesiyle de aşk yaşamaya başlar. El Hadj, içinde yaşadığı toplum üzerinde büyük bir güce sahiptir. Bu gücü İspanyol komutan Ricardo'dan düşmanla işbirliğinin bir karşılığı olarak almaktadır. El Hadj görebilmek için gizlice ameliyat olur. Köye döndüğünde körmüş gibi numara yapan El Hadj, bu arada birçok şeyi keşfeder.

The Bachelor

Bekar

Yönetmen: Nikos Panayotopoulos

Günümüz Atinası. Thodoros Dimitriadis'in 35 yaşındaki karısı ortadan kaybolur. Bir süre sonra, terkedilen koca, eşinin pahalı bir fahişe olduğunu öğrenir. Karısını pazarlayan muhabbet tellalı ise Dimitriadis'i korumak istediğini ileri sürer. Ona göre Dimitriadis yalnız yaşayamayacak kişiler kategorisine dahildir, seçtiği kadınlar ise kendi işi için idealdirler ve bu iş için doğmuşlardır. "Sen benim kaynağımsın" der Dimitriadis'e. "Yaşadığım sürece, varolduğum sürece, benim için çalışacaksın, istemesen de..." Dimitriadis, eşinin yerini alacak Eva ile tanışır. O da bir süre sonra muhabbet tellalının dediğini haklı çıkarır.

Gipsy Magic

Çingene Büyüsü

Yönetmen: Stole Popov

Film, kaos içindeki Balkanlar'dan çıkabilmek için mücadele veren bir çingene ailesinin trajik-komik hikayesini anlatıyor.

The Captain

Kaptan

Yönetmen: Sayed Said

Filmdeki olaylar, 1948 yılında, Port-Said şehrinde, Filistinlilerin yenilgiye uğradığı, baskı ve zulüm gördüğü ve sürüldükleri dönemde geçmektedir. Ardından kolera salgını gelir. İşgal askerleri, Yunanlılar... Hepsi günlük yaşamı yakından etkilemektedir. Esas mücadele, kaptan ile şehir valisi arasında geçmektedir. Komik bir mücadeledir bu... Aynı çizgi film kahramanları Tom and Jerry gibi.

BİR ÜLKE BİR SİNEMA: İSVİÇRE

Türkiye'de bugüne dek yapılmış en kapsamlı "ülke sineması bölümü" olacak İsviçre Sineması'nda yaklaşık 45 film yer alıyor.

Bu nedenle bu bölüm için bir de özel kitap yayımlanıyor. Ayrıca İsviçre'nin tanınmış yönetmenlerinden Daniel Schmid ve Jacqueline Veuve, sinema eleştirmeni-yazarı Irene Genhart bu bölüm için İzmir'e geliyor.

Lou Didn't Say No

Lou Hayır Demedi

Yönetmen: Anne- Marie Mieville

Eski sevgililer, Pierre ve Lou birbirlerine tekrar dönmenin yollarını aramaktadırlar. Lou'ya oranla daha çok acı çekmiş Pierre, sevgiye inanmak zorunda hisseder kendisini. Bir bankerin oğlu olan Pierre, evde Mahler dinlemeyi sevmekte ve tele-sekretere hiç cevap vermemekte ve bu arada evlilik hazırlıkları yapmaktadır. Film yapımcısı olan Lou ise, Louvre'daki bir heykeli, sevgi ve barışı temsil eden "Mars ve Venüs"ü filme çekmek istemektedir. Lou, bu arada telefonla psikolojik danışma hizmeti veren hatta, gönüllü olarak part - time çalışmaktadır. Lou, Pierre'i tiyatroya davet eder.

Semender

La Salamandre

Yönetmen: Alain Tanner

Kurşun, duvarda delik açmadan, Rosemonde'un amcasının omzuna girmişti. O dönemde kimse olayın kaza mı yoksa cinayet mi olduğuna karar verememişti. Soruşturma sona erdi, dosya düştü. Bu konuyu temel alarak bir senaryo yazmakta olan Pierre ve Paul, kendilerince olayı analiz etmektedirler. "Niye tüfek kullanılmış " diye düşünür Paul, kendi hayal gücüne sonsuz güveniyle, bir de bazı ipuçlarını değerlendirerek...

Küçük Kaçamaklar

Small Escapes

Yönetmen: Yves Yersin

Film, Pipe adlı yaşlı bir çiftçinin çalıştığı çiftlikte otuz yılda meydana gelen değişimlere şahit olmasını anlatıyor. Filmde Pipe'nin küçük bir mobilet alışı ve böylelikle özgürlük-

İzmir Film Festivali

le tanışması konu ediliyor. Ayrıca çiftliğin ve Pipe'nin işvereni olan Duperrex ailesinin yaşadığı kriz, değişim ve eski değerlerin alaşağı edilmesi işleniyor.

Charles Dead Or Alive ?

Charles Ölü mü, Sağ mı?

Yönetmen: Alain Tanner

Film üç bölümdür. Birinci bölümde; Charles suskun. Suskunluğu sonucunda 50 yıl boyunca İsviçre Konforu'nun tadını çıkarmış. Ikinci bölümde; Charles konuşuyor. Televizyon'la iletişim kurmayı tercih ediyor. Ancak bu yolun riskini de hesaplamak gerekiyor. Charles şans eseri (şansızlık da olabilir) itiraflarını TV izleyicilerine yapıyor. Üçüncü bölümde; Charles aforoz ediliyor. Çünkü ifşa etmiş. Çare: Psikiyatrist'te, Avukat'da, Dedektif'te... Charles, hem üzgün hem de mahkum.

Highfever

Yüksek Ateş

Yönetmen: Fredi M. Murer

Film, hem bir çocukluk hikayesi, hem de bir aşk hikayesinden bahsetmektedir. Doğuştan sağır olan "Bub" ve kızkardeşi "Belli" dağda, ücra bir köşedeki bir tarlada çiftçilik yapan bir ailenin çocuklarıdırlar. Sert bir karakter olan babaları, modern yaşamı reddetmektedir. Okuldan sonra Belli yalnızca evde bir hizmetçi olmakla kalmaz, aynı zamanda küçük kardeşine de öğretmenlik yapar. Çocukluklarından bu yana, ayrılmaz bir ikili oluşturmuşlardır.

Rose Hill'in Kadını

The Woman Of Rose Hill

Yönetmen: Alain Tanner

Marcel ve Julie, Şubat ayının 12'sinde evlenirler. Julie, İsviçre'ye daha bir hafta önce Hint Okyanusu'ndaki bir adadan gitmiştir. Julie zencidir. Vaud Kantonu'nda işçi olan Marcel, Julie'yi evlenmek isteyenleri buluşturan katalogdan eşi olması için seçmiştir. Birbirlerine birkaç mektup ve fotoğraflarını göndermişlerdir. Ilk kez, 5 Şubat'da biraraya gelirler. 12'sinde de evlenirler. Iyi ve kötü günde birlikte olmak üzere...

Sauve Qui Peut

Yönetmen: Jean - Luc Godard

Denise Rimbaud, televizyondaki işini bırakarak, çiftlikte doğayla başbaşa yaşamayı istemektedir. Başına gelecek lerden habersizdir. Zaten bu yolculuk "hayaldir". Yolculuğun asıl nedeni ise "korku"dur. Büyük şehri terketme korkusu, Denise tarafından terkedilme korkusu, eski eşi ve küçük kızını bir daha görememe korkusu. Godard sinemasına kendini hazır hissedenler için...

Clandestins

Kaçaklar

Avrupa'nın Kuzeyi'nde bir liman. 13 yaşındaki çingene genç Şandu, Kanada'ya geçmek istemektedir. Ancak bu isteğinde yalnız değildir. Gemide kendisinden başka beş adam, bir de kadın aynı amacı taşımaktadır. Altı

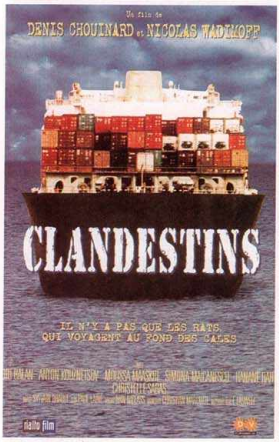

kisi, altı yaşam, altı yön. Yolculuk, normalde bir hafta sürmektedir. Bir hafta boyunca, bir kontenyerde aç, susuz ve herşeyden önemlisi, korkmuş olarak... Sinir krizi geçirmekten, hala varamamış olmaktan doğan korku. Tam bu sırada, geminin makinaları arızalanır. Yiyecek birşey bulamadıklarından, kaçaklar saklandıkları yerden çıkmak zorunda kalırlar.

Off Season

Ölü Sezon

Yönetmen: Daniel Schmidt

Hafıza ve hayalgücü... 1984 tarihli "Tosca's Kiss" filminde bu ilişkiyi başarıyla isteyen Daniel Schmidt, "Ölü Sezon"da da yine aynı konu üzerinde yoğunlaşmış. Yaşanan yer ile hatıraların çağrışımı, hiçbir mekanda bir otelden iyi olamaz deniliyor. Özellikle de eski bir otel sözkonusu olduğunda... Schmidt, bizleri "ölü sezonda" İsviçre Dağları'ndaki böyle bir otele götürüyor.

Pestalozzi's Mountain

Pestalozzi'nin Dağı

Yönetmen: Peter Von Gunten

Almanca konuşulan ülkelerde, Heinrich Pestalozzi, oldukça tanınmış bir pedagog ve İsviçre'de ilkokul müessesesinin kurucusudur. Bu okullarda halen onun insani ve eğitimsel prensipleri sürdürülmektedir. (Türkiye'deki Köy Enstitüleri uygulamasının kaynak düşünürü.)

Pestalozzi, aklını "sosyal ideal" fikrine takmıştı. Lukas Hartmann'ın romanı temel alınarak yapılan Pestalozzi'nin Dağı, biyografik olmaktan çok, Pestalozzi'nin hayatındaki zor bir döneme, 1799 'da İsviçre hükümetinin, evlat edindiği savaş öksüzlerini bırakmaya zorladığı döneme ışık tutmayı amaçlamıştır. Pestalozzi, bu tatsız olaydan sonra, olan biteni değerlendirmek üzere kaplıcaların bulunduğu bir yöre olan Gurnigelbad 'a çekilir.

The Provincial

Taşralı

Yönetmen: Claude Goretta

Parasız, işsiz ve kendisine yardım edecek kimsesi olmadan Paris'e gelen Christine, oyunun kurallarını bilmediğinden kolaylıkla "kurban" olabilecek durumdadır. Ancak o kendisine zarar verdirmemeye kararlıdır. Taşralı kız, şehre yalnızca bu güzel şehri tanımaya gitmemiştir. Filmde olaylar, ümidini, şefkatini ve çocuksuluğunu kaybetmemiş bir genç kadının bakış açısından verilmekte.

The Boat Is Full

Gemi, Dolu!

Yönetmen: Markus Imhoof

Ikinci Dünya Savaşı'nda bir grup mülteci tehlikeli bir yolculuktan sonra dağları aşarak İsviçre'ye varırlar. Grupta eşi bir süredir İsviçre'de bir mülteci kampında bulunan Musevi kadını Judith, erkek kardeşi Olaf, saçları ağarmış Ostroniskij, torunu Gitty, Fransız öksüz Maurice ve bir Alman firari bulunmaktadır

Grubu, bir sebze bahçesinde bitkin bir şekilde bulan Anna Flücken, onları evine alır. Ancak, kocası vakit geçirmeden polise haber vermiştir. Grup, evde polisin gelmesini beklemektedir. Siyasi mülteci statüsüne kavuşabilmek için kendilerine bir aile süsü vermek zorundadırlar. (Keşke yıllar önce İstanbul Film Festivali'nin koyduğu "Teknede Boş Yer Yok"u değiştirmeselermiş.)

Journey Of Hope
Umuda Yolculuk
Yönetmen: Xavier Koller
Film, İsviçre'ye kaçak olarak gitmek üzere Anadolu'dan yola çıkan bir ailenin öyküsünü işliyor. Gerçek bir olay üzerine yapılan ve yönetmen Xavier Koller'a yılın en iyi yabancı lisandaki filmi dalında bir Oskar kazandıran "Umuda Yolculuk" sinemalarımızda da gösterilmişti.

The Last Chance
Son Şans
Yönetmen: Leopold Lindtberg
1945 yılında gerçekleştirilen "Son Şans", 1943'de Kuzey İtalya'daki bir bombardıman sırasında savaş esirlerinin bulunduğu bir konvoydan kaçmayı başaran üç müttefik kuvvetleri askerinin macerasını anlatıyor. Mussolini'nin anlık gerilemesini takiben Almanya'nın işgalinin yarattığı duraklamadan yararlanan üç asker, dağları aşarak İsviçre'ye gitmek isterler. Yolda, partizanlara yakalanırlar. Burada, bir gurup Musevi'yi sınırdan geçirme görevini üzerlerine alırlar. Alp dağlarını aşmak son şanslarıdır.

Meridian
Meridyen
Yönetmen: Jean -François Amiguet
François, birden, yaşamını düzene koyma konusunda bir karar verir ve kendisine evlenmek için bir aylık süre tanır. Aklına bir fikir gelir. Uzatmalı aşkı Marry'den terkedilmiş metresi rolünü oynamasını isteyecektir. Bir dedektif tutacak ve "adayları" yakın takibe alacaktır. Dedektif raporlarında, bir gün kendisine "İşte hayatımı paylaşmak istediğim kadın" dedirtecek bir pasaj, bir kelime bulacağından emindir. Ancak işler François'nın planladığının tam aksi yönünde gitmeye başlar...

Kır'da Bir Yıl
A Year In The Country
Yönetmen: Jacqueline Veuve
Filmin yapımcıları, bir yıl boyunca, Friborg Kantonu'nda, La Roche'da yaşayan Bapst ailesinin yaşamını tarihsel sırayla izlerler. Aile, gravyer peynirini 300 yıldır yapıldığı şekliyle, geleneğe bağlı olarak imal etmektedir. Baharda, yayladan köye geri dönüldüğünde, Benichon adı verilen büyük bir kutlama vardır. Sonbaharda peynirin satışından elde edilecek para da masraflar çıktıktan sonra, harcamak için çok az bir miktar bırakıyor. Kışın, İsviçre Ordusu ile ilgili bir oylama vardır. Bir de çiftçilerin, Avrupa'nın 1992'deki birleşmesi sonunda ortaya çıkan kaygılarını tartışacakları bir toplantı...

Sertschawan
Şerzivan
Yönetmen: Beatrice Michel Leuthold -Hans Stürm
Film, İran'da yaşayan Kürtler'in arasında çekilmiş. Karakterleri de, gerek o bölgede yaşayan, gerekse sınırı geçerek Irak'dan kaçmış Kürtler. Halepçe Katliamı'ndan sonra çekilen, ve Ramazan Öztürk'ün yılın fotoğrafı seçilen ünlü fotoğrafın izini süren yapımcılar, film boyunca geleneksel aktiviteleri, mevsimlik işleri ve günlük yaşamı inceliyorlar. Geceleri de Irak'dan kaçan Kürtler, sonu Halepçe ile biten Barzani ayaklanmasından bu yana süregelen bitmek bilmez baskıyla ilgili kötü hikayelerini anlatıyorlar. Film savaşın kötülüğünün yanısıra barıştaki zenginliği ve mutluluğu anlatıyor.

Babylon 2
Babil 2
Yönetmen: Samir
Bir montaj filmi olan Babil 2, aynı zamanda bir multimedya belgeseli, multi-kültürel bir çalışma. Kendisi de "ikinci kuşak" göçmenlerin bir üyesi olan yönetmen, görüntü ve sesi eşleyerek yaptığı çalışmasında, üç temel konuya değinmiş: Banliyö, göç ve medya.

Anna Göldin: The Last Witch
Son Cadı
Yönetmen: Gertrud Pinkus, Stephan Portmann
Söylentiye göre, Kasım 1781'de, Dr. Tschudi' nin küçük kızı Anna -Maria, çıldırmıştır. Acılar içinde kıvranan çocuk, ağzından 106 tane iğne püskürtür. Sol ayağı felç olan kız ayakta duramamakta ve yürüyememektedir. Tüm şüpheler evin eski hizmetçisi Anna Göldin üzerinde toplanmaktadır. Söylentiye göre, çocuğa büyü yapılmıştır. Konsey, Anna'yı tutuklamak için birisini gönderir ancak Anna'nın bundan vaktinde haberi olur ve Toggenburg'a kaçar. Burada sahte isimle çalışan Anna, sonunda ihbar edilir ve Glarus'a geri getirilir. Çocuğu tedavi etmekle birlikte sonradan haftalar süren engizisyon ve işkenceye maruz kalır. Direnme gücü tükenen Anna, daha fazla kendini savunacak güçte değildir. 18 Haziran 1782 tarihinde idam edilir. Anna Göldin, Avrupa'da resmi bir mahkeme tarafından büyücülükle suçlanarak idam cezasına çarptırılan son kadın olur.

YENİDEN R. W. FASSBİNDER...

Anısına: Alman sinemasının en ilginç kişiliklerinden, kırk yılı bile bulmayan ömrüne yaklaşık kırk filmi sığdırmayı başaran Rainer Werner Fassbinder'in festivalde gösterilecek filmleri şunlar: "Effi Briest", "Özgürlüğün Zorbalık Hakkı", "On Üç Aylı Bir Yılda", "Maria Braun'un Evliliği", "Lili Marleen", "Veronika Voss'un Tutkusu"...

KAMERANIN ARDINDAKİ KADIN

Türkiye ve diğer ülkelerden çağrılı kadın yönetmenlerin filmleri bu yıl da sunulacak.

Private Confessions
Özel İtiraflar.
Yönetmen: Liv Ullman
Liv Ullman'ın bu son filminin senaryo yazarı, birçok filminde başrolü oynadığı, ustası Ingmar Bergman. TV için çekilen 200 dakikalık bir dizinin bir saat kısaltılmış versiyonu olan film, genç bir erkekle yaşadığı aşk nedeniyle eşini terketmek isteyen bir genç kadının hikayesini anlatıyor. Anna'nın bu günahı, kendisini değişik duygulara sürükler. Mutluluktan, suçluluğun verdiği utanca kadar. Anna, filmin merkezini oluşturmaktadır. Billie August'un "The Best Intentions" filminden tanıdığımız Perlina August, Anna'yı; kendisini nereye götüreceğini bilmeden istediği yolu seçen kadını mükemmel bir biçimde canlandırıyor. ■

Seyirci yönetmen koltuğunda

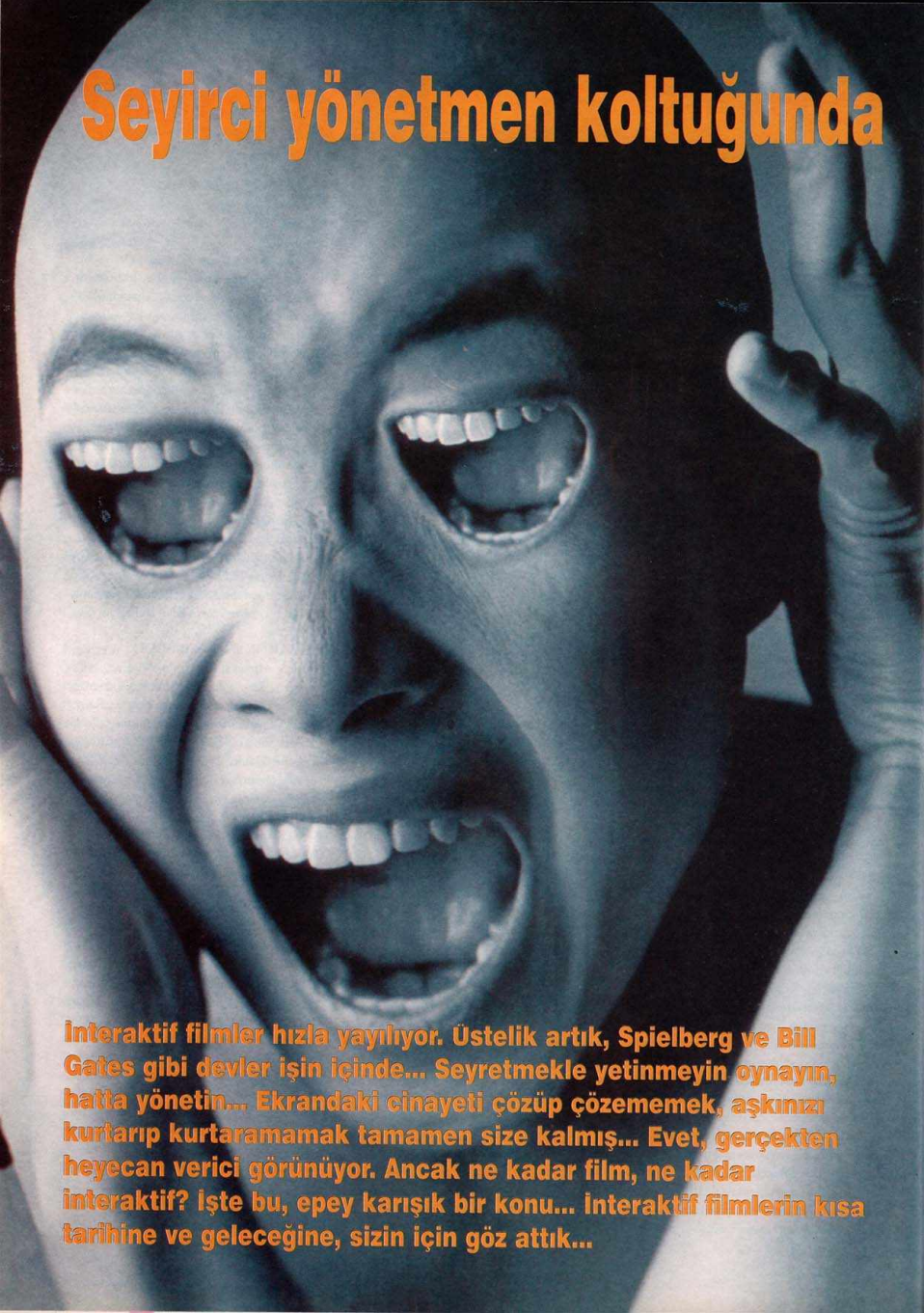

İnteraktif filmler hızla yayılıyor. Üstelik artık, Spielberg ve Bill Gates gibi devler işin içinde... Seyretmekle yetinmeyin oynayın, hatta yönetin... Ekrandaki cinayeti çözüp çözememek, aşkınızı kurtarıp kurtaramamak tamamen size kalmış... Evet, gerçekten heyecan verici görünüyor. Ancak ne kadar film, ne kadar interaktif? İşte bu, epey karışık bir konu... İnteraktif filmlerin kısa tarihine ve geleceğine, sizin için göz attık...

İNTERAKTİF PORTAKAL

SABRİ MERT

Sinema, bazen seyircisini o kadar çok etkisi altına alır ki, seyircinin o anda en çok şikayet ettiği şey "seyirci" olmaktır. Perdenin içine girmek, olaylara müdahale etmek isteriz... Özellikle, popüler filmlerin birçoğu, en çok da bu özdeşleşme duygusu üstüne kurulmuştur. Kimbilir kaç filmde, basit bir gerçeğin söylenememesi yüzünden sevgililer birbirine kavuşamaz: "Söyle, söyle işte" der, deli olursunuz... Macera filmlerinde, kahramanımız makineli tüfekli düşmanlarını birer birer devirerek, elindeki küçük tabancasıyla ilerler. Seyircinin ortak tepkisi bellidir: "Silahını alsana be adam..." İtalyan erotik filmlerinde, genellikle yer alan bir klişe vardır; çok seksi ve istekli kadın ile deneyimsiz genç erkek. Çok seksi kadın sevişmeye, baştan çıkarılmaya hep hazırdır. Ancak filmin deneyimsiz genci, boyna potlar kırar, yanlışlıklar yapar, aksiliklere zemin hazırlar ve beklenen sevişme bir türlü gerçekleşmez. Salondaki erkek seyircilerin dörtte üçünün duygusu aynıdır: "Salak... Onun yerinde ben olacaktım ki..."

Kısacası, özellikle perdede özdeşleştiğimiz birisi olduğu zaman, filmin akışına müdahale etme isteğimiz alabildiğine artar. Elbette yapamayız bunu, saniyede 25 kare, bize sormadan, art arda akıp gider perdeden. İşte, kolay yoldan, "interaktif film"in tanımına ulaştık: Eğer ekrandaki olayların akışını değiştirebiliyorsanız, başka bir deyişle senaryo sabit değilse, farklı durumlar yaşayıp farklı finallere ulaşabiliyorsanız, bir interaktif filmle karşı karşıyasınız demektir... "İnteraktif", yani etkileşimli, tam da budur zaten...

Dijital teknolojinin ve multimedya bilgisayarlarının olanaklı kıldığı interaktif filmler, henüz sinemadan çok "bilgisayar oyunları" kategorisinde değerlendirilse de, yavaş yavaş sinemayla temasını sıkılaştırıyor. İlk başlardaki interaktif filmler sadece bir-iki reklamda oynayan en ucuz oyuncularla, oyun şirketlerinin bünyesindeki yazarlarla ve kimsenin adını sanını bilmediği yönetmenlerle hazırlanırken, bugün Hollywood'un üst basamaklarına doğru tırmanılıyor. Henüz ortada "Arnold Schwarzenegger'in son interaktif filmi", "Coppola'nın yönettiği interaktif film" gibi şeyler olmasa bile, bu alanda hatırı sayılır bir mesafe katetildiği söylenebilir.

Tarantino, "Directors Chair"de siz ne derseniz onu yapıyor...

Son olarak, Steven Spielberg'in yönettiği ve Tarantino ile Jennifer Aniston'ın oynadığı "Director's Chair", bu konuda atılan en önemli adımlardan biri. Zaten Dreamworks ile Microsoft'un ortaklıkları, ileriye dönük multi-medyatik projelerle ilgili anlaşmaları, bu alanda çok daha çarpıcı ve büyük "hit"ler bekleyebileceğimizi gösteriyor. Dream Works'un zirvesindeki üç Hollywood devi Steven Spielberg, David Geffen ve Jeffry Katzenberg ile bilgisayar dünyasının imparatoru Bill Gates, "interaktif film" başlığına büyük önem veriyorlar. Bu konuda yaptıkları açıklamalarda, işin ekonomik boyutu bir yana, adeta bir "misyon" ruhu ve çocuksu bir heyecan seziliyor.

Dream Works ve Microsoft'un ortak görüşünü, şu sözlerle açıklıyor Spielberg: "İnteraktif film ilk başta vaatlerle dolu bir ifadeydi. Ancak sınırlar aşılamadığı için, bugün kimseye çok anlamlı gelmiyor. Bir gerçekten çok, bir tasarının, bir projenin adı olarak yaşıyor hâlâ. Bir gün gerçeğe dönüşecek. Ancak bu onu geliştirmekle değil, onu gerçek anlamda keşfetmekle olacak. İlk iyi interaktif filmleri yapacak olanlar, interaktif filmi geliştirmiş değil, yaratmış olacaklar. Bu çok fazla teknik, çok fazla yetenek ve çok fazla parayı gerektiriyor. Umarım, bizim elimizdekinin yeteceği kadardır!.."

Spielberg'in "umarım bizim elimizdekinin yeteceği kadardır" demesi, işin zorluklarını vurgulayan bir espri elbette. Yoksa, Dream Works - Microsoft işbirliğinin gücü bu işe yetmeyecekse, şimdilik tümden unutup bir hayal olarak görmekte fayda var.

Spielberg'in bu alanda atılmış önemli bir

İNTERAKTİF FİLMLER

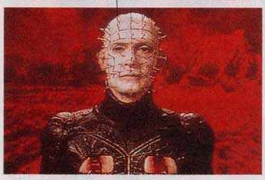

Hellraiser: Virtual Hell

Ünlü korku romancısı ve sinemacı Clive Barker'ın (Candy Man, The Lord of Illusions) korku fantazisi "Hell Raiser"ın, yarı yarıya interaktif film, yarı yarıya bilgisayar oyunu mantığıyla hazırlanmış uyarlaması. Tasarımda Barker bizzat yer alırken, "Hell Raiser"ın korkunç kahramanını canlandıran Patty Stonesiferda, oyundaki sanal karşılığını seslendirdi.

Phantasmagoria

1995 tarihli bu interaktif korku filmi, her ne kadar yapıldığı zamanki teknik üstünlükleri nedeniyle dikkat çekici bulunup çok satsa da, kimseyi pek memnun etmedi. Hem önce hem de sonra birçok interaktif filme imza atan Sierra firmasının, herşeye rağmen ilgi çeken yapımlarından biriydi... Genç bir çift, ıssız bir kasabada, eskiden bir sihirbaza ait olan malikaneye taşınır. Burada keşfettikleri odalar ve tuhaf nesneler, onları yavaş yavaş bir kıyamete sürükleyecektir. Filmde hamlelerini yönettiğiniz genç kadının, sırları birer birer çözüp hem kocasının ruhunu hem de kendi canını kurtarması gerekmektedir. 7 CD'lik bir set olarak piyasaya çıkan Phantasmagoria, yavanlığına karşın, etkileyici şiddet sahneleri ve çarpıcı ses efektleriyle dikkat çekmişti.

Phantasmagoria 2: The Puzzle of Flesh

Adından da anlaşılacağı gibi, bir devam filmi (ya da oyunu)... Ancak, hikaye ve görsel zenginliğin ne yapılırsa yapılsın yavan kaldığını gören Sierra, herkesin hem kötü olduğunu söyleyip hem de satın aldığı Phantasmagoria'da formülü kapmıştı: İlkel güdülere yüklenip etkiyi artırmak... Paranoid-şizofren bir atmosferde geçen "The Puzzle of Flesh", interaktivite dozu yine hayal kırıklığına uğratsa da, dehşet sahneleriyle ciddi biçimde etkiliyordu...

Sting'in dünyasında multi-medyatik bir gezinti... Yarı interaktif film "All This Time"da aktörler gerçek, mekanlar sanal...

adım olarak söz ettiğimiz "Director's Chair"i, aslında interaktif filmlere daha öncekilerden farklı bir nitelik kazandırmıyor. Elbette nitelikli bir ekibin kattığı şeyler var ama, "Director's Chair" diğer interaktif filmlerin kaderini paylaşacak ve sonuçta sinema dünyasında değil multi-medya dünyasında yerini alacak bir yapım. "Director's Chair", işe karışanların kimliklerinden dolayı gerçek bir başlangıç, gerçek bir kilometre taşı sayılabilir ancak. İnteraktif filmleri yeni bir zirveye falan taşımıyor, ama ilk kez Hollywood'un zirvesindekiler bir interaktif film yapıyorlar. Yönetmen koltuğunda Steven Spielberg, başrollerde Jennifer Anniston ile Hollywood'un bir başka büyük yönetmeni Quentin Tarantino. "Jurassic Park" ve "Apollo 13"ün görüntü yönetmenliğini yapan Dean Kundey ile "Schindler'in Listesi"nin kurgucusu Michael Kahn, ekibin diğer üyeleri...

"Director's Chair"de, adından da anlaşılacağı gibi (Yönetmen Koltuğu), bir yönetmensiniz. Amacınız, elinizdeki filmi, müziğinden kurgusuna kadar, en iyi biçimde şekillendirmek. Senaryonun çeşitli aşamalarında çoklu olasılıklar arasından seçimler yaparak olay akışını değiştirebilir, tümüyle birbirinden farklı akan filmlere ve finallere ulaşabilirsiniz. Aynen, diğer interaktif filmlerde olduğu gibi... Her ne kadar size bir yönetmen rolü verilse de, olasılıkların zenginliği açısından bildik interaktif filmlerden daha fazla şansınız olduğu söylenemez.

Tabii bunun sebebi, kesinlikle Spielberg ve ekibinin yaratıcılık eksikliği değil. Spielberg ve Tarantino bile, iyi bir interaktif film yapabilmek için, DVD'lerin, büyük ekranlı, yüksek ses kaliteli "home-theatre" (ev sineması) sistemlerinin yaygınlaşmasını beklemek zorundalar. (DVD: Şu anda multimedya dünyasında yaygın olan CD-ROM'lardan daha gelişmiş, kat kat fazla veri alan, dolayısıyla daha uzun süreli ve

Aktörler, üç boyutlu sanal mekanlara yerleştiriliyor...

NEDEN MEGA-HİT'LER YOK?

● En başta, sinema seyircisinin alışkanlıklarına uymuyor. Büyük bir filmin başarısına sahip interaktif filmler ortaya çıkana kadar da, bu alışkanlıkların değişmesi söz konusu değil. "Bu bir film değil, bilgisayar oyunu" duygusunu silmenin tek yolu, sinema açısından başarılı çok sayıda interaktif filmin çekilmesi...

● Interaktif filmin çeşitli aşamalarında, seyirci olay akışını kendi kararlarına göre yönlendirebilir. Sözgelişi, başrol oyuncusunun bir telefona yanıt verip vermemesini seçebilir ve bu da filmin devamını etkiler. Bu yüzden, interaktif film, ekran karşısında oturan tek kişinin filmidir. Bir sinema salonundaki kalabalık seyirci grubunun ayrı ayrı kararları tek bir perdede gösterilemeyeceğine göre, şimdilik interaktif filmlerin toplu gösterim ve "büyük perde" şansı yok. (Kişisel sanal gerçeklik başlığı gibi sistemlerin her koltukta bulunduğu sinema salonu tarzında projeler var, ama bunların gerçekleşmesi pek yakın görünmüyor.)

● Büyük salon şansı olmadığı için, interaktif filmler evlerinde multimedya yetenekleri gelişmiş bilgisayarları olanlarla sınırlı kalıyor. Bu hem seslenilen kitleyi küçültüyor, hem de film bilgisayar ekranına taşınır taşınmaz "sinema" duygusu azalıyor.

● Bu yüzden, interaktif filmlerin başarısının önünde büyük bir açmaz olarak duran, yenilmesi güç bir kısır döngü var: Interaktif filmler henüz büyük kitlelere hitap etmediğinden, ne çekilirse çekilsin bilgisayar ekranıyla sınırlı olduğu için, sinemacılar büyük adımlar atamıyorlar. Ama bir başka açıdan da, sinemacılar bu konuda büyük adımlar atmadığı için, ortaya kitleselleşecek derecede büyük interaktif filmler çıkmıyor.

● Büyük bir interaktif film çekmek, büyük bir film çekmekten kat kat pahalıya malolur. Çünkü, seyircinin kararlarına göre değişen farklı olay akışları söz konusu olduğundan, hepsinin ayrı ayrı çekilmesi gerekir. Olay akışı ve "interaktivite" zenginleştikçe, gerekli çekim sayısı da artar. Bu da maliyeti kat kat artırır.

● Ekonomik ve teknik boyut bir yana, iyi sinemacıların ve starların interaktif filmleri ciddiye almaları, henüz zor. Çünkü ne yaparlarsa yapsınlar küçük bilgisayar ekranlarının yetersiz görüntü kalitesiyle sınırlılar. Sizce James Cameron, sadece 31 ekran televizyonlarda, üstelik düşük görüntü kalitesiyle seyredilecek bir film için, "Terminator 2"deki kadar büyük sahneler çekmeye kıyabilir miydi?

Hollywood'un dahi kralı Spielberg ile bilgisayar tiranı Bill Gates'in ortaklığı, çarpıcı yenilikler vaad ediyor...

Ripper

Interaktif filmlerin büyük çoğunluğu gibi dehşet verici gizemli olaylar üzerine kurulan, bir sapığın çevresinde dönen "Ripper", bir özelliğiyle, sinema dünyasına iyice yaklaşıyordu. Filmin iki başrol karakterini, Hollywood'un "karakter" rollerinde güçlü, iki kendine has oyuncu canlandırıyordu: Christopher Walken ve Burges Meredith

Privateer 2

Bir interaktif oyun değil, tam anlamıyla bir bilgisayar oyunuydu. Ancak uzay gemisi savaşlarıyla geçen hızlı oyun bölümlerinin arasında, kısa interaktif filmler vardı. Bu özenle çekilmiş bölümlerde, gerçekten kayda değer oyuncular rol aldılar ve ekranda göz doldurdular: Jurgen Prochnow, John Hurt, Mathilda May ve yine Christopher Walken...

Sting: All This Time

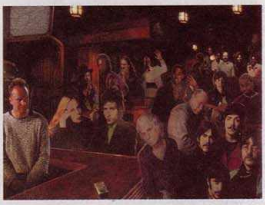

Farklı şeyler yapmaya meraklı müzik sanatçıları, multi-medyanın olanaklarını vakit kaybetmeden kullanmaya çalışıyorlar. Sting bunlardan biriydi. "All This Time" adlı CD, multimedyatik eğitim-eğlence ürünlerinin mantığıyla, interaktif filmlerin mantığını birleştirdi. Sting ve hayatındaki kişilerin interaktif oyuncular olarak rol aldıkları "All This Time"da, müzikteki ilk günlerinden başlayarak Sting'in hayatı ve şarkıları arasında dolaşmak mümkün...

Rolling Stones: Voodo Lounge

Herhalde Mick Jagger'ın Sting'den geri kalmasını beklemiyordunuz? Rolling Stones'un bu multi-medya CD'si de, her ne kadar bir interaktif film olmasa da, yer yer interaktif fimlerin mantığını kullanıyordu. Yine Rolling Stones üyeleri ve show'u

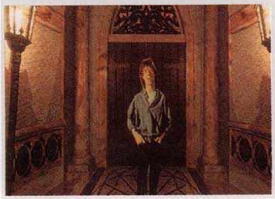

yaratan pek çok kişi, interaktif birer karakter olarak rol alıyordu CD'de...

The Mummy: Tomb of the Paroah...

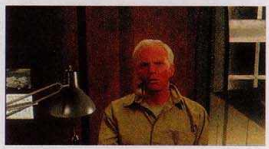

Mısır gizemlerine hoşgeldiniz... Bir arkeologsunuz ve büyük bir madencilik şirketinin egzantrik patronu, bir madende bulunan esrarengiz kutunun sırrını çözmek için sizi Mısır'a gönderiyor. Tarih, entrika, mumyalar ve envai çeşit gizem... "Otomatik Portakal"ın üzerinden yıllar geçtikten sonra, ünlü İngiliz aktör Malcolm McDowell bu kez "interaktif portakal"la çıkıyor karşımıza. Bir sonraki kuşağın temsilcisi Christopher Walken gibi, onun da dijital dünyanın entrikalarına uygun "cool" yüz hatları var... Bu yüzden, iyi seçim...

The Dame Was Loaded

"Film noir" (kara film) türünün, ilk interaktif uyarlaması olarak çıktı karşımıza. Otuzların Amerika'sında, raconcu gangsterler, satılmış kanun adamları, hayattan bıkmış bir dedektif, izbe mekanlar ve tehlikeli olduğu kadar da çekici bir kadının etrafında geçiyordu film. Özellikle başarılı çekimleri ve etkileyici müzikleriyle beğenildi (tabii ki, türün ve zamanın ruhuna uygun olarak caz). Sekiz ayrı finalin mümkün olduğu bu interaktif film, 1996'da epey konuşuldu. (Bütçesi, bir interaktif film için hiç de fena sayılmazdı. 1 milyon dolar... "İstanbul Kanatlarımın Altında"nın bütçesine eşit...)

Frankenstein: Through the Eyes of the Monster

Evet, adından anlamış olduğunuz gibi, bir Frankenstein öyküsü... Yalnız bu interaktif filmin oyuncusuna dikkat. Bilgisayar oyunlarında ve interaktif filmlerde en sık karşımıza çıkan aktör olan Tim Curry, ilginç bir yetenek. Hayranları onu "Congo", "Evde Tek Başına 2", "Kızıl Ekim", "O" gibi filmlerden hatırlayabilirler. Ünlü interaktif film-oyun serisi Gabriel Knight'taki rolüyle, 1995'de, iki bilgisayar dergisinin "En İyi Bilgisayar Oyunu Aktörü" ödülünü aldı Curry. Bunun dışında, pek çok televizyon filminde oynadı, önemli yapımlarda dublaj yaptı. Çok sayıda albümde, sesiyle ve müziğiyle çıktı karşımıza... Haa, bu arada bir de, çeşitli kitaplar ses kasetlerine onun sesiyle aktarıldı...

İYİ BİR İNTERAKTİF FİLM İÇİN...

● Bir interaktif filmin iyi olması için, tabii ki bir sinema filminde gereken temel unsurlar en başta gerekiyor: İyi yönetmen, iyi senaryo, iyi oyunculuk, iyi ışık, iyi müzik v.s.

● Ancak iyi hikaye ve iyi senaryo bölümünde, işler iyice karışıyor. Filmin her aşamasında, seyirci olay akışını değiştirebildiğinden, hikayenin gidişatı için çok sayıda kombinasyon var. Bunlardan her birinin iyi bir filme yakışacak kadar iyi ve tutarlı olmasıysa, çok zorlu bir ustalık gerektiriyor.

● İyi bir sinema filmine yakışacak derecede iyi bir interaktif film senaryosu oluşturmanın en zor yanı şurada yatıyor: Birincisi, filmin gerçekten interaktif olması için, seyirciye sunulan farklı seçeneklerin zengin olması gerekiyor. Sözgelişi, bir dedektif filmin başroldeyse, cinayeti çözmesi seyircinin yönlendirmesine bağlı olmalı. Seyirciyi "yönlendirme" konusunda çok sınırlarsanız, filmin interaktifliği göstermelik düzeyde kalır... Şimdi, gerçekten interaktivite düzeyinin iyi olduğunu, seyircinin dedektifi başarıyla yönlendirebildiğini varsayalım: 15. dakikada dedektife en yanlış hamleyi yaptırdınız, başı derde girdi ve öldü (ya da ölmedi ama cinayetin çözümü imkansız bir hale geldi). Şimdi ne olacak, film bitecek mi? İşte film bu noktada bittiği ya da "kısır döngü"ye girdiği zaman, bir sinema eseriyle değil, oynayıp kaybettiğiniz bir bilgisayar oyunuyla karşı karşıya oluyorsunuz.

● Seyircinin hem interaktiviteyi hem de bir sinema eseriyle karşı karşıya olduğunu hissetmesinin, tek bir yolu var: Uzun metrajlı bir film süresi boyunca tutarlı, sürükleyici ve sinematik akan bir interaktif film. Böyle bir filmde bütün olay örgüsü kombinasyonlarını her biri başlıbaşına bir film oluşturabilecek kadar nitelikli kurmak, iyi senaryo yazmanın ötesinde, çok ustaca bir satranç oyunu kurmak gibi bir zorluk içeriyor.

● Emek, emek, emek... Para, para, para... Tüm senaryo kombinasyonlarının nitelikli çekimi için, birkaç sinema filmine yetecek emeği ve parayı sarf etmek gerekiyor.

● Teknoloji, teknoloji, teknoloji... İnteraktif filmlerde farklı olay akışları yönlendirilebildiği için, sadece ve sadece dijital ortamda kaydedilmeleri mümkün. Yaygın olarak kullanılan CD-ROM'ların kapasiteleri ise bunun için yeterli değil (yavan bir interaktif film olan Phantasmagoria'nın bile 7 CD'de piyasaya sürüldüğü düşünülürse...) Bu noktada, yeni yeni yaygınlaşan DVD'ler ümit verici. DVD'lerin yüksek kayıt kapasitesi nedeniyle, yüksek görüntülü ve uzun süreli kayıt mümkün. Bu sayede, DVD'de kayıtlı filmler, evlerdeki "home-theatre" sistemlerinde, çok büyük ekranlarda, sinematik ses kalitesiyle izlenebiliyor. Bu hem seyirci açısından, hem de yaptığı iste belirli bir görüntü kalitesinin altını kabul etmeyen sinemacılar açısından teşvik edici...

Spielberg yönetti, Tarantino oynadı: "Directors Chair" adlı interaktif filmde, tencere yuvarlandı kapağını buldu...

daha kaliteli görüntüler ile seslerin kaydedilebildiği dijital disk...)

Bütün teknik tartışmaların ötesinde, bir de ayrı tartışma var elbette: İnteraktivite sanatı nasıl etkiler? Bir film hem interaktif olup hem de sinema sanatının bir parçası sayılabilir mi? İlk bakışta iki uca katılmak da çok kolay görünebilir: Diyebilirsiniz ki, bir sinema antolojisine girebilecek kalitede bir sahne, bir interaktif filmde yer alıyor diye, sinema sanatının dışında tutulabilir mi? Ya da bir oyuncu, oyunculuğunun doruğuna çıkıyorsa, yaptığı şeyi bir interaktif filmde oynuyor diye sanat saymayalım mı?.. Öteki uçta da, "hangi sanat eseri interaktif?" diye sorabilirsiniz kolayca. Akışı rastgele seyircinin iradesinin belirlediği durumda, ortaya çıkan şeyin ne kadarı sanatçıya ait, dolayısıyla sanat sayılabilir? Evet, "Dava" interaktif olsaydı ve birçok okuyucu K.'yı daha otuzuncu sayfada mahkemenin elinden kurtarsaydı, belki de bugün Kafka'nın adını hatırlıyor olmazdık...

İki uçta da haklı olabileceğimiz noktalar var ve bu ciddi düzeyde çok kapsamlı bir tartışma. Hatta, interaktif filmleri bu anlamda değerlendirebilmek için, yeni yaratma/okuma/izleme kuramlarına ihtiyacımız olabilir. Ya da bu tümden yadsınıp, "İyi çekilmiş bir interaktif film, sinema sanatının kapsamına girer. Seyircinin interaktivite düzeyi, sanatçının sınırladığı dünya içinde kaldığına göre, ortaya çıkan şey her durumda sanatçının yaratısı olarak değerlendirilebilecek bir sanat eseridir" denebilir.

Bizim görüşümüzse kısaca şöyle: Piyasadaki interaktif filmlere baktığımızda, ne "sinema sanatı" ne de "popüler sinema"nın gereklerini yerine getiren bir interaktif film göremiyoruz. Ancak edebiyata baktığımızda, Cortazar'ın "Sek Sek"inin ve Italo Calvino'nun "Bir Kış Gecesi Eğer Bir Yolcu"sunun interaktif olmaları, edebi açıdan hiçbir şey kaybettirmiyordu, hatta bu romanlara "biricik" nitelikler veriyordu. Sadece ve sadece, sinemada iyi bir yaratıcının kamera arkasına geçmesi yetmiyor, interaktif filmler söz konusu olduğunda katedilmesi gereken "teknik" mesafe hâlâ epey fazla... Ama bu, sinema alanında birşeyler ifade eden interaktif filmlerin yapılamayacağı anlamına gelmiyor. Evlerde gittikçe yaygınlaşan gelişmiş multi-medya sistemlerini, ekrana yansıyan görüntülerin kitaplar gibi hızla "ilgilenen kişiye özel"leştiğini düşünürsek... Buna irili ufaklı çalışmaları, artık Spielberg gibi isimlerin işin içinde olmasını eklersek... Start verildi. ■

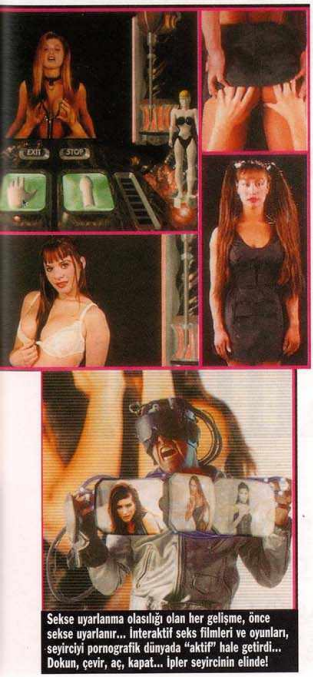

Sekse uyarlanma olasılığı olan her gelişme, önce sekse uyarlanır... İnteraktif seks filmleri ve oyunları, seyirciyi pornografik dünyada "aktif" hale getirdi... Dokun, çevir, aç, kapat... İpler seyircinin elinde!

Gabriel Knight

Phantasmagoria'yı da yapan Sierra'nın bu interaktif film serisinde, kahramanımızın başı para-psikolojik olaylarla, kurtadamlarla dertte. En çok tutulan interaktif film tarzı oyunların başında geliyor Gabriel Knight. Türkiye'de de çok sevilen ve satılan oyunun meraklılarına buradan duyuralım, oyunun üçüncü bölümü yolda. Yine Tim Curry başrolde ve bu kez vampirlere karşı...

Darkseed II

Bu interaktif filmde, gerçeklik algıları tümüyle allak bullak olmuş bir deliyi yönetiyorsunuz. Amacınız onun geçmişinin ve bugününün sırlarını çözmek. Gayet ürkütücü, tedirgin edici bir atmosferi var. Diyaloglar ve çözülmesi gereken bilmeceler çok kafa karıştırıcı... "Darkseed II"nin artısı ise, bu ay dördüncü bölümünü sinemalarda izleyeceğiniz Alien serisindeki yaratıkları da tasarlayan, ünlü Hollandalı grafik sanatçısı H.R.Giger'ın grafikleri...

Urban Runner

Yine Sierra'dan, bu kez kasvetli para-psikolojik atmosferler yerine, modern şehrin kalabalığında yaşanan bir kovalamaca. Birçok interaktif filme göre ayırıcı özelliği, görüntüler için Windows sisteminin küçük video pencerelerini değil, Video-CD'lerde kullanılan MPEG formatını kullanması. Bu yüzden, ekrandaki görüntüler, diğer interaktif filmlerden daha fazla filme benziyor. Yine de, ne yeterince interaktif, ne de yeterince film. Film yanı basit bir televizyon filmi düzeyinde, interaktif yanı da kötü bir bilgisayar oyunu düzeyinde sürünüyor.

The Pandora Directive

Hollywood'da yan rollerden tanıdığımız oyuncularla, bir dedektiflik macerası... Baş rollerde "Northern Exposure" adlı ünlü televizyon dizisinin Barry Corbin'i, emektar Kevin McCarthy ve Chris Jones rol alıyorlar. Bu interaktif filmi iki ayrı zorluk düzeyinde oynayabilirsiniz. Üç ayrı anlatım, yedi ayrı final ve toplam yirmi üç karakter var...

"Hamam"

Tabular Ağır Ağır Yıkılıyor

"İstanbul Kanatlarımın Altında", "Hamam" ve "Ağır Roman"da belirgin bir ana tema olarak değilse de bir motif olarak beliren bir şey var: eşcinselliğe önyargısız bir bakış çabası. Agah Özgüç, Türk sinemasında eşcinsel ilişkilerin tarihine bakıyor...

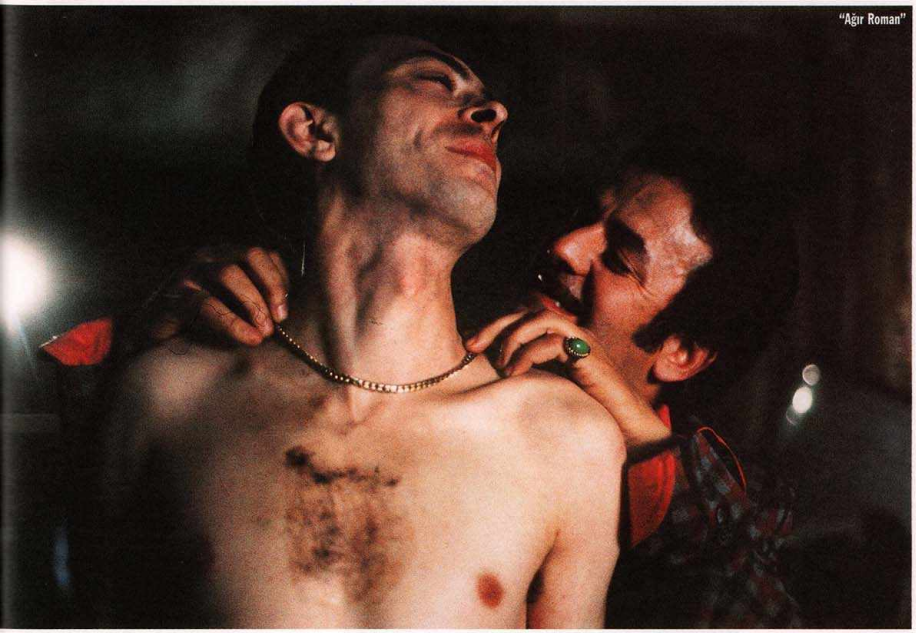

"Ağır Roman"

"Eşcinsel" kavramının bir tanımı olan "homoseksüellik" (homosexualite), 1869'da Macar hakimi Bankert'in gündeme getirdiği bilimsel bir deyimdir. "Homoseksüel"lik, aynı cinsten kişilerin birbirleriyle cinsel ilişkiye girmeleridir. Ve "homoseksüel" deyimi, genelde bu tür ilişkiler içinde olan erkekler için kullanılır.

Erkekler arası homoseksüel ilişkiler ve bu tiplerin bizim sinemamızdaki macerası daha çok yenidir. Oysa, eşcinsel temaların dünya sinemasındaki yansımaları çok eskiye dayanır. Kaldı ki, bizde olduğu gibi, Batılı toplumların sinemasında da birtakım yasalarla öpüşme sahnelerinin saniyelerle sınırlandırıldığı ve erkek-kadın ilişkilerindeki normal sevişmelerin bile yasaklandığı halde...

Amerikalı öğretim üyesi Paul Russell'e göre "büyük bir olasılıkla konusunda ilk olan eşcinsel film 1919 yılında" çekilmiş. Richard Oswald'ın yönettiği "Anders als die Andern" adlı filmin oyuncusu da Conrad Veidt. Homoseksüel bir kemancının yaşamı üzerine kurulan Alman filminin 24 Mayıs 1919'da düzenlenen galasında bilimadamı Magnus Hirschfeld'in şu konuşmayı yaptığını yine Paul Russell'den öğreniyoruz:

"Bugün gözlerinizin ve ruhunuzun önüne serilecek olan konu, çok ciddi önemi ve zorluğu olan bir konudur. Zor diyorum çünkü, kurtulmamız gereken cehalet ve önyargının derecesi korkunçtur. Önemli diyorum çünkü, bu insanları asla hak etmedikleri utançtan kurtarmakla kalmayıp aynı zamanda kamuoyunu da, cadılara, ateistlere, kafirlere yapılan zulüm gibi tarihte yapılmış vahşetlerle kıyaslanabilecek, adli bir hatadan da kurtarmalıyız." (1)

Gala gecesi seyircilere seslenen Magnus Hirschfeld, "homoseksüelliğin insan cinselliğinin bir parçası olduğunu ve suç muamelesi görmek yerine, bilimsel olarak incelenmesi gerektiğini savunduğu" gibi kendisi de "Hitler Nazizmi"nin fişlediği bir "esas homoseksüel"di...

Çeşitli yan tiplerle ve çeşitli türlerin içinde yer alan dostluk ilişkileriyle sürüp giden "katlısu eşcinselliği" 1970'li yıllarda platonik yaklaşımlardan sıyrılarak rahatsız edici bir tırmanışa geçer. Gerçekte "eşcinsel temaları içeren filmler"in dünya sinemasındaki iki ünlü ismi, Pier Paolo Pasolini ile Rainer Werner Fassbinder'dir. Fassbinder'in Jean Genet uyarlaması "Querelle" ise rahatsız edici boyutlardadır. "Querelle"de homoseksüel dünya, filmin tümüne egemendir ve iki erkek arasındaki cinsel eylem görüntüleri son derece irkilticidir. Bazı güç odaklarının sınıfsal tepkilerini almalarına karşılık, her iki film de bu tür sinemanın başyapıtlarıdır belki de...

ÖNCE EFEMİNE TİPLER VARDI

Hollandalı araştırmacı yazar Japoeda Sofer, Müslüman toplumlarındaki erkekler arası ilişkiler konusuyla ilgili kitabında; "Türkiye, İslam dünyasının en batılılaşmış, en endüstrileşmiş ülkesidir, güçlü bir burjuva sınıfı ve şehirlerde alt kültür vardır" derken sözlerini şöyle sürdürür: "12 Eylül 1980'deki askeri darbe bir eşcinsel organizasyonu kurmak için yapılan tüm girişimleri durdurdu. Generaller bütün ilerici hareketleri önlediler ve muhafazakar ahlak anlayışını yerleştirmek için mücadele ettiler." (2)

Ülkemizde bir gruplaşma sonucu "topluca ilk eşcinsellik hareketinin" başlangıç noktası 1970'li yıllardır. 12 Eylül sonrası 1987'de ise yine bir grup eşcinselin birleşmesiyle, Demokratik Radikal Birlik Partisi kurulur. Bu organize hareketin asıl amacı bellidir. Yani horlanan, dışlanan bir kesimin seslerinin duyurulmasıdır. Homoseksüellik, kendi sınırları ve kendi alt kültürü içinde bir yaşam biçimidir. "Çirkin" ve "iğrenç" gibi sözcüklerle toplumsal yaşamdan ne kadar dışlansalar, ne kadar aşağılansalar da... "Çirkinlik" içsel dünyalarda değil, dıştaki genel görüntülerdedir genelde. Hele bu tür görüntüler bizim sinemamızın karelerinde ise? Evet, şimdi gelelim bu "yaşam biçimleri"nin bizim sinemamızdaki yansımalarına... Gerçekte, bu tür temalar Türk sinemasında çok yeni

"Kalleşlere Bozulurum" (1972)

"Hesabı Kim Ödeyecek" (1971)

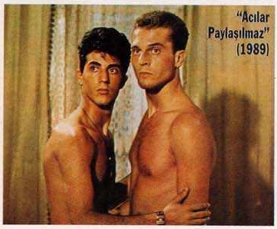
"Acılar Paylaşılmaz" (1989)

"İstanbul Kanatlarının Altında" (1995)

keşfedildiği için böyle yaşamlardan da gerektiği gibi söz edilemez. Çünkü bir yanda ahlaki koşullar ve sansür, diğer yanda en masum cinsel görüntülere bile estetik bir yorum katmayı beceremeyip çirkinleştiren kamera arkası kişiler bunun önünde hep engel olmuşlardır.

Önce efemine tipler girdi Türk sinemasına. Zeki Müren gibi karizması yüksek şarkıcı kahramanlar... Daha sonra Talha Özmen, Ahmet Özhan, Kudret Şandra gibi "efeminasyon"a açık "kız güzelliği" görünümündeki tiplemeler... 1970'li yıllarda ise bu tiplemeler giderek deforme edildi. Yani çirkinleştirildi. Kılık kıyafetleriyle kadınsı davranışlarıyla bir dizi yapay görüntü sergilediler. Özellikle "seks avantürleri"yle "seks komedileri"nde. Hele o sokaktan ve kahvelerden toplanan ucuz figüranlarla bu tiplêr ne kadar da iğrençleştirildi...

EŞCİNSEL TABU "BEDDUA" FİLMİYLE Mİ YIKILDI?

1980'de Osman F. Seden'in başlayıp Melih Gülgen'in çekimine devam ettiği "Beddua", hatırladığımız kadarıyla eşcinsel bir temayı, öykünün bütünü içinde açık bir biçimde işleyen "ilk film" sanırız. Bülent Ersoy'un ameliyatla kadın olmadan önce oynadığı filmdir "Beddua". Ersoy, kendi adıyla eşcinsel bir şarkıcıyı oynar. Hafif boyalı duduklı, beyaz vizon kürklü, kirpikleri rimelli, yarı erkek yarı kadındır. Çocukluğunda kaçırılıp tecavüze uğramıştır. Çocukluk yıllarından başlayan öykü, ünlü bir şarkıcı serüveniyle bütünleşir.

Filmin çekildiği yıllardaki bir iddiaya göre "Beddua"nın, Bülent Ersoy'un yaşam öyküsünden kaynaklandığı söylenir. Söz konusu iddia, medyatik bir saptırmaya yönelik olsa da, Ersoy'un filmdeki kimliğiyle özdeşleşip bir ölçüde kendini oynadığı gerçektir. Atilla Dorsay'a göre, Bülent Ersoy açısından filmin tek ilginç yönü "sinemasal değil, sosyolojik"tir. Sonuç olarak "Beddua", eşcinselliğe gerçekçi bir yaklaşım getirmiyor elbette. Yalnızca filmin temel öyküsü içinde, kıyısından köşesinden de olsa bir "tabu"yu yıkmaya çalışıyor, o kadar...

Iki erkek arasındaki garip ilişkiler ya da altı fazla çizilmeyen tutkulu bir arkadaşlık takıntısı, İrfan Tözüm'ün 1988'de yönettiği "Melodram" filminde görülür. Uyuşturucu tutkunu genç Koray'la (Yalçın Dümer), ortayaşlı antikacı Behzat (Macit Koper) arasındaki garip ilişkileri bir "dostluk sığınması"yla mı sınırlandırmak gerekir? Veya bu sığınmanın altında yatan asıl olgu nedir? Erkek erkeğe yaşanan gizli bir eşcinsellik mi, bir başka deyişle "yasak aşk" mıdır, nedir? Her iki yanıyla ortada kuşkulu bir durum vardır.

"17 YAŞINDAKİ OĞLUNUZ EŞCİNSEL OLDUĞUNU SÖYLERSE NE YAPARSINIZ?"

Yıl 1989...

Yani homoseksüelliğin medya gündemine girdiği bir yıl. Anketler düzenlenip birçok ünlü edebiyatçı ve sinemacının da yanıtladığı sorulardan biriydi: "17 yaşındaki oğlunuz eşcinsel olduğunu söylediğinde ne yaparsınız?.."

İşte "Acılar Paylaşılmaz", Eser Zorlu'nun kamuoyuna yansıyan bu olgudan ve medyatik söylemlerden güç alarak yönettiği bir film. Önceki denemelerden daha soyut biçimde ele alınıp ve özellikle de öykünün genel temasını oluşturan film, iyi hesaplanmış bir zamanlama sonucu gündemin tam ortasına düşüyordu. Ne var ki, ilk baştaki sorgulayıcı tavrına karşılık öykü sinemalaştırıldığında çözümleyici bir gerçeklik taşımıyordu. Eser Zorlu, Türk sinemasında türün ilginç deneylerinden biri olması gereken fırsatı harcayarak kaçırmış oluyordu.

"Acılar Paylaşılmaz", Kadir Inanır'ın canlandırdığı ceza avukatı bir babayla homoseksüel oğlunun ilişkileri üzerine kuruludur. Baba oğlunu (Kerem Tunaboylu), baskın sırasında ilişkisi olduğu gençle yatakta yakalar. Önce onu döver, sonra da reddeder. Daha sonra pasif bir homoseksüel olan oğlunun bu suçunu bağışlayıp affetmesi, ancak kolayca bir "mutlu son çö-

"Parçala Behçet" (1972)

zümü"nü oluşturur. Ve genç adamın bu tür ilişkilere girmesinin nedenlerini, geçmişteki çocukluk günlerinde babasız büyümesi olayına bağlanması da psikolojik derinlikleri olmadığı için yazık ki havada kalır.

1993'te Atıf Yılmaz'ın yönettiği "Gece, Melek ve Bizim Çocuklar", Beyoğlu arka sokakları ve bu çevrede yaşayan marjinal tiplemeler üzerine yoğunlaştırılan bir öyküden yola çıkar. Ve ilginç yan tiplerle desteklenen öyküde bir de Mehmet Teoman'ın oynadığı eşcinsel Mehmet rolü yer alır. Ortayaşlı işadamı homoseksüel Mehmet'in kulamparası da Hakan rolüyle Uzay Heparı'dır.

Genç yaşta sokak fahişeliği yapan Serap (Derya Arbaş), sevgilisi Hakan'ı kendi yataklarında Mehmet'le yakalar. Mehmet de Hakan'a aşıktır, Serap da... Ancak Serap sevgilisinin bir erkekle olan ilişkisine tanık olduğunda tüm dünyası yıkılır. Artık Hakan'dan iğrenmeye başlamıştır. Hakan ise bu çarpık ilişkiyi ekonomik nedenlerle, yani Mehmet'in parası için sürdürmektedir.

Atıf Yılmaz'ın filminde görüldüğü gibi, bir yan tema da olsa cesur yaklaşımlarla giderek boyut değiştiriyor eşcinsellik Türk sinemasında. O yıllar önceki yapay görüntülü uyduruk efemine tiplerden ve abartılı davranışlardan sıyrılarak, "İstanbul Kanatlarımın Altında" örneğinde olduğu gibi tepkilerle karşılansa da bu "yasak konu", daha çok dostluk ilişkileri sınırı içinde veriliyor, yansıtılıyor.

BİR "EŞCİNSEL BENZETMESİ" VE TARİHSEL TEPKİLER

"Sevecenlikle karışık bir dostluk ilişkisi" deyince Mustafa Altıoklar'ın "İstanbul Kanatlarımın Altında" adlı tarihsel bir "çağ filmi" denemesi geliyor akla. Burak Sergen'in oynadığı IV.Murat'a "eşcinsel benzetmesi" yapıldığı iddiasıyla önce dönemin Kültür Bakanı Agah Oktay Güner'in tepkilerini çekmiş, sonra da aynı gerekçelerle olaylı filmin gösterimi bazı illerde yasaklanmıştı. 1996 yılındaki tarihsel tepkilere göre "Osmanlı padişahı oğlancı gösterilmişti". Oysa IV.Murat'la Berke Hürcan'ın canlandırdığı Musa Çelebi arasındaki yakınlaşma, dostluk ilişkisine dayalı bir sevecenliğin oluşumuydu. Kaldı ki padişahla genç ve yakışıklı kulu arasındaki sevgi, Osmanlıyı rahatsız etmeden yumuşatarak platonik bir dokunuşla verilmişti.

Hangi türde olursa olsun bazı gerçeklerin sinemasal görüntüleri, kuşkusuz rahatsız edici olabiliyor. Eşcinselliğe toplum yaşamımızda hoşgörüyle bakılmayacağına göre, "İstanbul Kanatlarımın Altında" gibi, Ferzan Özpetek'in "Hamam"ı da tepkiler konusunda hakkına düşen payı alacaktı. Üstelik Özpetek, Türk sinemasının yeni yeni keşfettiği bu olgunun altını en korkusuzca çizeniydi. Ve ilk kez iki erkeğin dudak dudağa öpüşmesini "Hamam"ın bir sahnesinde cesurca görüntülüyordu. İtalyan mimar rolündeki Aleşandro Gassman'la (dönemin ünlü aktörü Vittoria Gassman'ın oğlu) Türk gencini oynayan Mehmet Günsur... İstanbul'a gelen genç kadın Martha (Francesca d'Aloja), hamamın kapı aralığından baktığında kocasının yakışıklı Türk genciyle öpüştüğünü görür. Türk hamamının nostaljik ve yarı çıplak bedenlere gizemli bir rehavet veren o buğulu atmosferinde öpüşen kocasına nedense pek tepki göstermez...

İstanbul'da başlayan bir dostluk ilişkisi sonucunda genç mimarı eşcinsel bir eyleme götüren sır nedir?... İçe bastırılmış gizli duyguların dışavurumu veya İstanbul büyüsü mü İtalyan mimarı etkileyen? Aslında eşcinsel olgu, temel öykünün yalnızca bir bölümünde tınak içine alındığından "Hamam"da psikoanalitik bir yaklaşım aramak boşuna.

SONUÇ: "OĞLUNUZU EŞCİNSEL OLMAKTAN NASIL KURTARIRSINIZ?"

Mustafa Altıoklar'ın "Ağır Roman"ına gelince, çok farklı bir dünyayı alaycı ve kafa bulucu bir bakış açısıyla sergileyen girgir bir film. Bu nedenle "Oğlunuzu eşcinsel olmaktan nasıl kurtarırsınız?" diye sorular açılsa da ciddiye alınmaz. Küçük İskender'in oynadığı Tilki Orhan ve namı diğer "Tekerlek" olan oğlan tiplemesinin de gerçekte kurtuluşu yoktur. Tilki Selim, eşcinsel eğilimlerini gizlemez. Oto tamirhanesinin karanlık köşelerinde çırılçıplak soyunarak çelimsiz bedenini erkeklere sunmaya hazırdır. Çünkü, bu dünya Tilki Selim için vazgeçilmez bir yaşam biçimidir.

"Hamam" ve "Ağır Roman" örnekleriyle günümüz Türk sinemasında eşcinsel temaların birbirini izleyerek yaygınlaştığını görüyoruz. Ne var ki daha önceleri kıyı kıyı ilerleyen yaklaşımlar böyle bir aşamaya gelirken bir estetizm kaygısından ve de eşcinselliğin ana sorunlarından söz edilemez şimdilik.

Sonrası, zamanla ve toplumsal hoşgörü sınırlarının aşılmasıyla belirlenecektir kuşkusuz.

(1) Bkz. Paul Russell, "100 Gay", s.35, Milliyet y., 1997.

(2) Bkz. Arno Schmitt-Jehoeda Sofer, "Müslüman Toplumlarda Erkekler Arası Cinsellik ve Erotizm", s.105, Kavram y., Ocak 1995. ■

SİNEMA DERSLERİ

WIM WENDERS'TEN

70'li yılların başında Wim Wenders adında genç bir Alman yönetmen çektiği siyah beyaz yol filmleriyle sinemayı adeta yeniden keşfetmiş, bir avuç filmle adını "büyük yönetmenler" arasına yazdırmıştı. "Paris-Texas" ile geniş kitlelerle buluşan Wenders film çekmeye devam ediyor: "Berlin Üzerinde Gökyüzü", "Until The End Of The World", "The End Of The Violence"... Ama adı hâlâ 70'lerde çektiği "Zamanın Akışında" ve "Alice Kentlerde" gibi filmlerle anılıyor. İşte Wenders'in genç sinemacılara tavsiyeleri...

Birkaç yıldan bu yana, 70'li yılların başında benim de eğitim gördüğüm Münih sinema okulunda yönetmenlik üzerine ders veriyorum. Derslerimin aynı zamanda olabildiğince pratik olmasına da çalışıyorum çünkü benim okuduğum yıllarda aldığım teorik derslerin aslında çok da işime yaramadığını gördüm. Sinema alanındaki çıraklık dönemimi çok daha sonraları, eleştirmen olarak çalışırken yaşadım. Yönetmenliği öğrenmenin iki özgün yolu olduğuna inanıyorum. Bunlardan biri filmler yapmak. Ikincisi ise eleştiriler yazmak. Çünkü yazı yazmak, bir filmin iş görmesinde ya da görmemesi üzerine yaptığınız analizlerinizi çok daha uzağa götürmeye, tanımlamaya ve onları somut bir şekilde açıklamaya zorluyor. Eleştiri ve teorik dersler arasındaki temel fark şöyle açıklanabilir: bir eleştiri yaptığınızda beyazperde ve sizin aranızda doğrudan bir ilişki vardır; gördükleriniz hakkında konuşursunuz. Teorik bir derste ise bir aracı vardır. O da öğretmendir. Size neler görmek gerektiğini anlatır, yani onun neler gördüğünü ve daha da kötüsü ona neler görmesi gerektiği söylendiğini anlatır. Bu da anlama sürecinin doğasını zorunlu olarak değiştirir ve bu nedenle de bu tür bir öğrenmeyi ben tavsiye etmiyorum.

ANLATMA TUTKUSU

Günümüzün öğrencilerinde ve genç sinemacılarında beni en çok etkileyen şey kısa metrajlı filmler konusunda savaşmak yerine genellikle reklam ve video klip alanlarında savaşmaları. Şüphesiz, işitsel-görsel alemin evrimi bunu talep ediyor. Ayrıca benim neslimin önceliklerinden daha farklı önceliklere sahip olan bir kültürün içinde yetişiyorlar. Ancak kısa metraja göre kliplerin ve reklamların en önemli sorunu, öykü kavramının aynı olmaması. Ve ben bu neslin bir öykü anlatmanın ne anlama geldiğini unuttuğunu düşünüyorum çünkü temel işlevi öykü anlatmak olmayan imajlarla çalışıyorlar. Öykü anlatmak onlar için temel amaç değil ve hatta onların birincil itkileri de değil. Bir genelleme yapmadan, onların her şeyden önce yeni birşeyler yapma eğiliminde olduklarını düşünüyorum. Tümüyle şaşkınlık yaratmak, hiç görülmemiş olanı yapmak ve görsel bir gülünçlük kimi zaman bir film yapmak için yeterli bir neden haline gelebilir. Oysaki benim için, yönetmenin görevi herşeyden önce söyleyecek bir şeyleri olması, bir anlatma tutkusu olması. Bu benim aslında kısa bir süre önce vardığım bir sonuç. Aslında, ben de, bu mesleğe ilk başladığım yıllarda öykülerden kaçınmıştım ama aynı nedenlerle değil. Benim

ARRI

"Yeni nesil temel işlevi öykü anlatmak olmayan imajlarla çalışıyor. Öykü anlatmak onlar için temel amaç değil."

"Görüntüler için film çeken birinin öncelikle filmi kendi için yaptığını düşünüyorum. Çünkü bir görüntünün sağladığı mükemmellik kendini beğenmişliğin bir göstergesi."

için, hesaba katılan her şey görüntüydü. Bir görüntünün, bir durumun doğruluğu. Ama hiçbir zaman öykü değil. Bu benim yabancı olduğum bir kavramdı. Gerektiğinde, birçok durumun toplamı öykü adı verilen bir şeyi oluşturabilir ama ben bunu kesinlikle başı, ortası ve bir sonu olan bir öneri olarak görmüyorum. "Paris, Texas"ı yaparken, bir tür açınlamaya sahiptim. Öykünün tıpkı bir nehir gibi olduğunu anlamıştım ve eğer küçük geminizi bu nehrin üzerine koyma riskini alıyor ve bu nehre güveniyorsanız, o zaman gemi sihirli birşeye doğru yol alabilirdi. Bu noktaya kadar ben sürekli olarak nehir tarafından sürüklenmeyi reddettim. Yanındaki küçük gölcüğün içinde kaldım çünkü kendime güvenim yoktu. Ve bu film sayesinde öykülerin orada olduğunu ve bizsiz varolamayacaklarını anladım. Onları yaratmaya ihtiyaç yok çünkü onların varolmasını sağlayan insanlığın kendisi... Onlara kendini bırakmak yeterli. O günden itibaren bir şey anlatmak benim sinemaya yaklaşımımda giderek daha güçlü bir hedef haline geldi ve güzel görüntüler yaratmak daha arka planda kaldı. Hatta kimi zaman bir engel haline bile geldi. Başlangıçta bana yapılabilecek en güzel kompliman güzel görüntüler yarattığımın bana söylenmesiydi. Bugün ise bu bana söylendiğinde filmimin başarısız olduğu etkisine kapılırım.

BİR FİLM YAPMAK: NEDEN? KİMİN İÇİN?

Bir film yapmanın iki yolu vardır. Bunlardan biri parlak bir fikre sahip olmayı ve bunu film aracılığı ile anlatmayı içerir. İkincisi ise, söylenmek isteneni keşfetmek için film yapmaktır. Ben kendim de bu iki yöntemi denedim ve ikisi arasında bölündüm. Çok net yazılmış senaryolarla filmler çevirdim ve sözcüklere saygı duydum, bir fikrin çıkış noktası olarak kullanıldığı ya da çok özgür bir yolda ilerlediğim başka filmler de yaptım. Bu tür bir film aslında kendi içinde bir yolculuktu ve bunun benim tercih ettiğim yaklaşım olduğuna inanıyorum. Öykünün içinde gitgide daha çok keşfedebilmek ve değiştirebilmek için yeterince açık seçeneklere sahip olmayı seviyorum. Bu gerçekten de özgün olanı yapmak ve herşeyi kronolojik sırayla çekmeyi içeriyor. Ancak çok nadiren bunu yapmayı başarabildim. Bunu çok daha tatmin edici buldum. Çünkü klasik yaklaşım, daha önceden kararlaştırılmış şeylerin uygulanmasından başka bir şey değil. Bu ister istemez çok daha az heyecan verici. Filmin yapılma tarzı genellikle filmin yapıldığı nedene bağlı. Filmin kimin için yapıldığına gelince... Görüntüler için film çeken birinin öncelikle filmi kendi için yaptığını düşünüyorum. Çünkü bir görüntünün sağladığı görüntü mükemmelliği, duygu iletimi sonuç olarak kendini beğenmişliğin bir göstergesi. Öykü anlatmak ise tanımı gereği bir iletişim kurma işi. Öykü anlatmayı tercih edenler zorunlu olarak insanlara, seyircilere ihtiyaç duyar. Ne denli öykü anlatma eylemi ile film yaparsam, onları o denli insanlar için yapmış oluyorum. Aynı zamanda, bu kitleyi tanımlamakta da yetersiz kalıyorum. Diyelim ki bunu, benimle filmi yapanlarla birlikte başlayarak, kendi arkadaşlarımdan oluşan bir topluluk olarak düşünelim.

SAHNEYİ YAŞAMAYA İHTİYACIM VAR

İlk filmlerimi gerçekleştirdiğimde her gece, ertesi gün çekeceğim sahneleri bütün ayrıntıları ile hazırlardım. Son derece detaylı resimler hazırlardım ve sete geldiğimde, hangi planları nasıl çekeceğimi kesin olarak bilirdim. Genellikle çerçeveleri hazırlayarak işe başlardım, daha sonra oyunculara nerede duracaklarını ve görüntünün içinde nasıl hareket edeceklerini söylerdim. Ama yavaş yavaş bunun bir tuzak haline geldiğini hissettim. Daha sonra, "Paris, Texas"ı çekmeden önce bir tiyatro oyununu sahneye koyma fırsatım oldu. Bu deneyim film yapma tarzımı tamamen değiştirdi şüphesiz çünkü bu, beni oyuncularla çalışma üzerine çok yoğunlaştırdı ve onları anlamamı, onlara değer vermemi sağladı. O zamandan beri, daha önceden yaptıklarımın tersine doğru ilerliyorum. Yani eylemi parçalıyorum, sete tamamen bakir, bir diğer deyişle çekeceğim planlarla ilgili hiçbir düşünce olmadan geliyorum ve bu ancak oyuncularla çalışmaya başladıktan sonra meydana geliyor. Dekor

"Her oyuncunun kendine göre bir tarzı, kendi ihtiyaçları ve bunları dışavurmanın koşulları vardır. Oyuncular olduğunda çok sayıda yöntem de ortaya çıkar."

"Başlangıçta benim gramerim Amerikan sinemasından ve daha da kesin olarak Anthony Mann ve Nicholas Ray'in filmlerinden geliyordu."

oluştuktan sonra kamerayı yerleştireceğim yer hakkında karar veriyorum. Bu gerçekten de çok zaman alıyor çünkü planların hangi eksende çekileceği bilinmeden tam bir aydınlatma yapılamıyor. Ancak sahneleri çekmeden onları yaşamaya ihtiyacım olduğunu anlıyorum. Saptama sırasında bile, boş dekorlarla karşılaştığımda hangi tarzda çekim yapacağım konusunda yetersizim. Benim böyle bir yeteneğim yok. Ya da belki de böyle bir yeteneğim olmayacak.

FİLM ÇEKMENİN TEK BİR YOLU

Her yönetmenin kendine ait, sinemaya değin bir grameri vardır. Birinden öğrendiği ya da kendi kendine yarattığı bir gramer. Başlangıçta benim gramerim Amerikan sinemasından ve daha da kesin olarak Anthony Mann ve Nicholas Ray'in filmlerinden geliyordu. Daha sonra, yavaş yavaş bazı dogmatik kuralların içine kendimi hapsettiğimi hissettim ve bunları yeniden keşfetmeye başladım. Başka yönetmenler ise bir büyük sinemacının asistanı olarak çalışırken öğrendiler. Ben sonuçta bu tür bir deneyimi kısa bir süre önce tanıdım ve bu büyük bir ders oldu. İki yıl önce, Michelangelo Antonioni'nin "Bulutların Ötesinde" filmi üzerinde asistan gibi çalıştım. Tabii ki alışılmış bir asistandan çok farklı bir yaklaşımım vardı. Çünkü öncelikle senaryonun yazımına katıldım ve daha önceden çok sayıda film yönetmiştim. Ve sabah filmin setine geldiğimde, bu benim kendi filmim olsaydı bu aktörlerle ve dekorlarla neler yapabilirim diye düşünmekten kendimi alamadım. Antonioni her yeni planı çekmeye hazırlandığında ben de kendi kendime şöyle diyordum: "Bu kesinlikle yürümeyecek. Bu mümkün değil. Bu sahne yazıldığı gibi bir travelling ile başlayamaz." Ve tabii ki sürekli olarak da yanıldım. Sahneyi kendi tarzında çekiyordu ve her şey yolunda gidiyordu. Bu benim aynı elemanlarla yaptığımdan tamamen farklıydı ama herşey yolunda gidiyordu. Bu şaşırtıcı bir şekilde sahneleme konusunda sahip olduğum çok dogmatik ve sert düşüncelerin esnekleşmesine yardımcı oldu. Örneğin ben her zaman "zoom"la çekilecek sahnelerin başka yöntemlerle çekilebileceğini savunmuşumdur. Zoom bir düşmandı. Kameranın insan gözü gibi hareket etmesine dair bir teorim vardı ve göz zoom'layamadığına göre bir şeyi daha yakından görmek istediğimde travelling'i zoom'a tercih ediyordum. Korkuyla Antonioni'nin her şeyi "zoom"la filme aldığını gördüm. Ve kimi zaman elde edilen sonuçtan çok etkilendim. Aynı şekilde, genellikle iki kamera ile çekim yapmayı reddetmişimdir çünkü ikincisinin birincisi için sürekli olarak bir engel haline geldiğini düşünürüm. Antonioni ise, en az üç kamera olması konusunda ısrar ediyordu. Genellikle de bu çok yolunda gidiyordu ve ben bu deneyimden büyük bir özgürlük duygusu edindim. Şimdi kendi kendime bütün yönetmenlerin bunu denemesi gerektiğini söylüyorum. En azından aynı sahneyi başka bir yönetmenin nasıl çekeceğini görmek için. Çünkü bu, çok sayıda kapı açıyor, olanaklar sunuyor ve yapılanların her zaman bir alternatifi olduğunun düşünülmesini sağlıyor. Başlangıçta yolunuzu şaşırtsa da. bunun çalışmaların gelişmesi için çok akıl almaz bir tarz olduğuna inanıyorum.

SIRLAR, TEHLİKELER, HATALAR

Benim karşı karşıya kaldığım en önemli sır kuşkusuz oyunculardı. Film yapmaya başlandığında, insanın içinde hiçbir korku kalmaz ve oyuncuları yönlendirmenin bir yöntemi aranır. Ancak bunun sırrı herhangi bir yöntem olmamasında yatıyor. Her oyuncunun kendine göre bir çalışma tarzı, kendi ihtiyaçları, bunları dışavurmanın koşulları vardır. Oyuncular olduğunda çok sayıda yöntem de ortaya çıkar. Sonuçta, onları yönlendirmek için yapılabilecek tek şey, onları yavaş yavaş ve oyun oynamadan rahat ettirmek, yani bir başkası olduğu izlenimi yaratmamak. Bir oyuncuyu kendisi olduğu için seçersiniz ve onu kendisi olması için düzene sokarsınız. Ama bu, onun sizin kendisini içine attığınız duruma tamamen güveni olması anlamına gelir. Daha sonra, filmi yönetirken karşılaşabileceğim en büyük tehlikelerden birinden kendimi korumak için de oyuncunun kendi ağırlığıyla filmin ağırlığı arasındaki dengeyi sağlamaktır. Bütçe ne kadar azalırsa, o kadar filmin efendisi olursunuz. Bütçe ne kadar önemli bir yer tutarsa, o kadar onun kölesi haline gelirsiniz. Birtakım evrelerden geçerek, kimi zaman tutkunuz size karşı döner ve kaybetmenize neden olur. Sonuç olarak, yapılmaması gereken hatalar vardır ve bunlar çok fazladır ve bunların hepsini yaptığıma inanıyorum. Ama en büyüğü, anlatılmak istenen öyküde nelerin gösterilmek istendiğidir. Örneğin şiddet konusunda göstermenin dışında başka bir alternatif yoktur. Bu nedenle, çağrıştırmayı araştırdığını göstermek için sinema sık sık güç derecesinin en yüksek noktasına ulaşır.

"Yönetmenliği öğrenmenin iki özgün yolu olduğuna inanıyorum. Bunlardan biri filmler yapmak. İkincisi ise eleştiriler yazmak."

YEŞİLÇAM SOKAĞI

Hazırlayan: Murat Aykul

Feri Cansel

Bir Adam, Bir Tabanca...

Godard, "Bir film yapmak için bir adam, bir kadın ve bir tabanca" yeter demişti. Birçoğuna abartılı derecede "ekonomik" gelen bu ifadeyi Yeşilçam daha da ekonomik bir formüle dönüştürdü: "Bir film yapmak için ucuz bir adam, ucuz bir kadın ve ucuz bir tabanca yeter!"

Yeşilçam'ın, ucuz (asla "değersiz"le karıştırılmamalı) güzelliğiyle, en baştan çıkarıcı kadınlarından biri Feri Cansel...

Ucuz kadınlar günden güne azalıp kaybolan türler arasına giriyorlar. Hem perdede, hem de "heryerde". Çünkü yüksek sanat nasıl eriyip parçalanıyorsa 90'ların potasında, kitsch de öyle eriyip yok oluyor. Öte yandan, kitsch'in yeniden üretilerek yüceltilişi, onu asimile ediyor hepsi hepsi. Son günlerde, gerçek ve yeni bir kitsch ürüne rastladınız mı?

Feri Cansel... Godard'ı, adamı, tabancayı boşverin. Bir film yapmak için bir kadın yeter gibi gelmiyor mu, size de?

Yeşilçam'da Döğüş Kuralları

● Kavga sahnelerinde, eğer ortalıkta bir havuz görünüyorsa, grup ne kadar kalabalık olursa olsun, kavga bütün kötü adamlar havuza atılana kadar sürer...

● Havuzun gerçekten de kötü adamlar üzerinde nihai bir etkisi vardır. Havuz yakınında kalabalık bir döğüş cereyan ettiğinde, kötü adamlar kahramanımız tarafından defalarca yere serilseler bile kalkıp yeniden saldırırlar. Ancak havuza atılan asla havuzdan çıkıp tekrar saldırmaz.

● Tabancalı çatışmalarda kurtulmak için fötr şapka giymek yeterlidir. Bu kesin bir tabudur: Fötr şapka takan birinin, şapkası vurulur... (Ancak şapka vurulduktan sonra, eğer yeniden ateş edilmeden önce alıp başına takamazsa, artık hayatı tehlikededir.)

● Ormanda döğüş sahnelerinde, polis tam iyi adam kötü adamların hepsini alt eder etmez gelir. Kahramanımız son yumruğu atınca, birden bire orman yolunun ortasında arka arkaya dizili iki ya da üç polis arabası belirir.

● Polis baskınlarında, kaç polis arabası olursa olsun, hepsinin kapıları aynı anda açılır. Öndeki arabadan iki tane pardesülü ve fötr şapkalı sivil polisle iki tane üniformalı polis, arkadaki araba ya da arabalardan da dörder tane üniformalı polis çıkar...

● Silahlı çatışma sahnelerinde, en kötü yer tavandır. Tavanlarda kötü adamlar dürer ve hepsi tek tek vurulup aşağıya düşer. (Kötü sonla bitecek bir filmse ve kahramanımız ölecekse bile, yerdeki adamlardan biri tarafından vurulur.)

● Tavandaki adamın yapabileceği en kötü şey, arkası dönük olan kahramanımıza nişan almaktır. Çünkü tam o anda, kahramanımızın arkadaşı tarafından vurulur.

● Eğer kötü adamın elinde baştan bıçak varsa korkuya gerek yoktur. Çünkü bu durumda, kahramanımız kolunu bükerek bıçağı elinden düşürür. Ancak elinde bıçak görünmeyen adamlar tehlikelidir, çünkü son anda çıkarıp esas kız ya da esas oğlanın karnına saplayabilir.

● Yerde kum varsa, kötü adam ne yapar eder bir avuç alıp kahramanımızın gözüne atar...

● Kalabalık kavgalarda filmin kahramanını yenmenin en pratik yolu, kafasına bir çuval geçirip, çuvalın etrafını urganla sarıp, dört bir yandan sopayla vurmaktır.

yeşilçamsözlüğü

Havuz: 1) İçi suyla dolu, kenarında dejenere zengin çocuklarının dans edip güneşlendiği, içki içtiği beton çukur. **2)** Bkz. Yeşilçam'da Döğüş Kuralları. **3)** İçinde kibirli ve davetkar bakışlı bir kadının yüzüp, havalı bir ifadeyle "Sen neden gelmiyorsun? Yoksa korkuyor musun?" dediği yapay su birikintisi. **4)** Yeşilçam'ın ortadirek argosunda, "Ev sahibi zengin, kötü ve dejenere birisidir" anlamına gelen bir terim. **5)** Jönde gözü olan fettan kadınlar ya da esas kızda gözü olan karizma yoksunu adamların, filmin sonuna doğru içine düştüğü bahçe aksesuarı. **6)** Fakirken kendilerini terk eden sevgililerinden intikam alma azmiyle para ve güce kavuşan insanların, bahis konusu eski sevgiliyi davet ettiklerinde evlerinde bulunması gereken nesne...

Nadide Bir Parça: "Üçkağıtçılar"

Sanki "Yeşilçam'ın neredeyse bütün tuhaflıkları ve klişeleri, hikayesi bile olmayan bir filmde tutarlı biçimde biraraya getirilebilir" diye bir iddia ortaya atılmış... Sonra "Üçkağıtçılar" çekilmiş ve iddia kanıtlanmış. Filmin hikayesi kısaca şöyle: "Horoz Ali, Piç Rıza ve Deve Ömer hapisten çıkarlar. Piç Rıza mafyanın para dolu çantasını ele geçirir. Deve Ömer ondan çalar. Horoz Ali, Deve Ömer'den çalar. Piç Rıza, Horoz Ali'den çalar.

Kesinlikle filmin hikayesi bu ve inanın hikayeyi birkaç sayfa anlatsak aynen sürer gider. Horoz Ali rolündeki Cüneyt Arkın'la Piç Rıza rolündeki Robert Widmark'ın absürd düetleri muhteşem (bu arada, Yeşilçam'daki bu Robert Widmark muammasına, gelecek sayımızda değineceğiz).

Özellikle aksiyon sahnelerinde Robert Widmark elinden geleni ardına koymazken, Cüneyt Arkın da ondan aşağı kalmıyor. Bu filmin garip yanlarından biri de, sırf Robert Widmark bir İngiliz oyuncu olduğu için, Cüneyt Arkın'ın onunla "eşit" konumda oynaması. Rastlarsanız, mutlaka seyredin...

Filmden "enteresan" sahneler...

● Horoz Ali (Cüneyt Arkın), çantayı kaçırırken, bir turist kızın yanında trendedir. Trene kaçak olarak binmiştir. Turist kızla öpüşürlerken, kontrolör gelir ve bilet sorar. Horoz Ali, turist kızın arkasından doğru biletçiye bir kağıt gösterir. Kağıtta "Turizme hizmet vatandaşlık görevidir" yazmaktadır.

● Piç Rıza (Robert Widmark) ve Horoz Ali, bir otelde birbirlerini odadan odaya sürükleyerek döğüşmektedirler. Sonunda, sevişen bir çiftin odasına girerler ve döğüşmeye devam ederler. Yataktaki adam kızıp kalkar ve bu ikiliyle döğüşmeye başlar. Kavga kızışır. Uzun kavga boyunca, iki adam döğüşürken, hangi adam boşta kalırsa yatağa girip kızla sevişir.

● Horoz Ali'yle Piç Rıza, çantayı ele geçirme planının gereği olarak, nikah memuru kılığına girerler. Ancak hem sakallarının hem de kıyafetlerinin niye haham kılığına uygun olduğunu anlamak mümkün değildir...

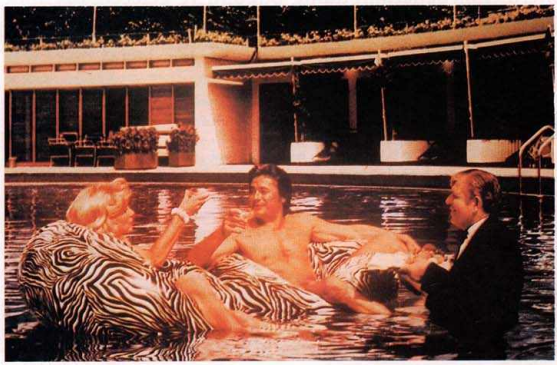

Sihirli Anlamsızlık, İnanılmaz Hafiflik

İnsan neden böyle durur? Otların arkasında ne var? Otların arkasında ne olursa olsun, elini öyle yapıp öyle bakınca ne olacak? Birisine "Dur, sakın yapma" mı deniyor, yoksa bir nevi karate figürü mü görüdüğümüz?

Diğer fotoğrafta, silahlı sağ el ile boş sol el, niye vitrin mankenlerinin elleri gibi tutulmuşlar? Cetvelle ölçülmüş gibi hassas, dokuzar milimetresi görünen gömlek kolları... Vücut dili, Zeki Müren'in Türkçe'sine denk düşüyor.

Göksel Arsoy... Altın Çocuk... Rol yapmıyor o, ama sakın yanlış anlamayın, rol yapamıyor değil tam olarak. Sanki sürekli, o anki sahnede yapılması gereken rol her neyse, o rolü yapamayan bir aktörün rolünü yapıyor. İnanılmaz hafifliğini buradan alıyor. Anlamlar, ona dokunmadan, kayıp gidiyor üzerinden.

Göksel Arsoy... Altın Çocuk... Sihirli anlamsızlık...

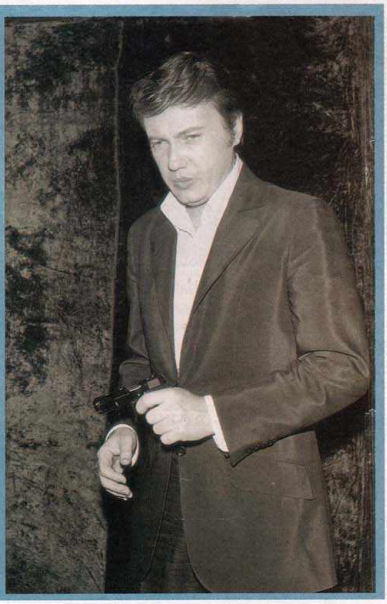

Sinema Bir Dil Midir?

Bundan sonra her ay bu sayfalarda sinema tarihinin içinde serbestçe dolaşıp yönetmenlik sanatının dünü, bugünü ve geleceği üzerinde duracağız. İlk yazımızda da "sinema dili" denen ve sıkça karşımıza çıkan bir kavramı ele alıyoruz. Sinema bir dil olabilir mi? Yoksa bu, sadece işe yarar bir deyim midir?

Yönetmenlerle yapılmış söyleşilerde, bazı eleştirilerde ya da başka yerlerde karşımıza çıkan bir ifade var: sinema dili... Bu ifade yoğun bir biçimde 60'larda kullanılmaya başlanıyor. Yani sinema sanatının kendini yenilediği ve yönetmenin bir sanatçı olarak kabul edildiği bir dönemde. Yapısalcılık (structuralism) göstergebilim (semiology) gibi dilbilim kökenli sanat kuramlarının yaygınlaştığı; sanata bir iletişim biçimi, dolayısıyla sanatçının işine de bir çeşit dil yaratma biçimi olarak bakılmaya başlandığı bir çağ bu...

Benzer tartışmaların sinemada da alevlenmesini sağlayan ise Cahiers Du Cinema dergisi çevresinde toplanmış bir grup genç sinema yazarı... Daha sonra hepsi de birer yönetmen olacak Cahiers Du Cinema dergisi yazarları (Truffaut, Godard, Rohmer vb. gibi)

Truffaut ilk filmi "400 Darbe"yle dramatik hikayeye olan ilgisini belli etmişti.

sinemanın bir yönetmenlik sanatı olduğu fikrinden yola çıkıyorlar ve sonuç olarak hepsi de değişik yerlere varıyorlar. Rohmer, biçimi inanılmaz derecede sadeleştirmeye ve kamerayı minimum müdahaleyle insanların arasına koymaya başlıyor. Truffaut, temelde hikayenin gücüne inanan, hikayenin resimlemesini herşeyin önüne geçiren filmlerde karar kılıyor.

"SERSERİ AŞIKLAR": GODARD KLASİK ANLATIMI PARÇALIYOR

Godard ise sinemaya bir dil olarak bakıyor ve önce bu dilin analizini yapıyor. Sonra da analiz edip parçalarına ayırdığı bu dili kullanarak bambaşka cümleler, bambaşka öyküler kurmaya başlıyor. Diğer bir deyişle, klasik sinemayı paramparça ederek sinema sanatını yeniliyor. Godard'ın yaptıklarının bir kısmını (tümünü anlatmaya bu sayfalar yetmez, akademik bir tez konusu olabilir) isterseniz şöyle bir hatırlatalım: Aynı mekanda aynı oyuncular arasında geçen sahnelerde kamera açılarını eğer iyi ayarlayamazsınız, kurguda sinemacıların "sıçrama" dediği şey olur. "Sıçrama" kameranın varlığını seyirciye hissettirir ve sahnedeki dramatik eylemi kesintiye uğratır. Dolayısıyla, işini iyi bilen bir yönetmen ile bir görüntü yönetmeninin sette asla "sıçrama"ya yol açacak açılardan çekim yapmaması gerekir. Onlar bu çekimleri yapmışsa bile montajcının bu planları atması ve kullanmaması ya da araya başka planlar koyarak sıçrama duygusunu yoketmesi gerekir. Godard "Serseri Aşıklar"ın (A Bout De Souffle) çekimlerini yaparken farkında olmadan sayısız açı hatası yapıyor ve montaj masasında hiçbir kuralı umursamadan bu planları birbirine bağlıyor. Öyle bir bağlıyor ki o güne kadar sinemacıların çok büyük bir hata olarak gördüğü sıçrama bir anda estetik bir stil öğesi olarak sinema tarihindeki yerini alıveriyor. Ama Godard elbette bununla da yetinmiyor. Yine "Serseri Aşıklar"ın finalinde polislerin kahramanı vurduğu sahnede aksiyonu kesintiye uğratarak, zaman atlaması yapıyor. Silahın ateşlendiği ve kahramanın vurulduğu sahneyi, yani en önemli bölümü, bir zirve noktasını atlıyor.

"Serseri Aşıklar"ın bir başka ilginç noktası da Godard'ın varolan en temel klasik sinema trüklerinden yola çıkması. Filmde başı yasalarla ve birtakım kötü adamlarla belaya bulaşmış bir serseri, bir silah, bir araba ve bir de kız vardır; dolayısıyla da aşk, ihanet, trajedi vs. gibi klasik sinemanın bayıldığı bir yığın klişe... İsviçre doğumlu Fransız entellektüeli Godard, ilk filminde dünyaya dair ciddi ve mühim bir şeyler söylemekten çok sinema sanatı üzerine bir şeyler söylemek istemektedir. Hem aynı unsurları kullanarak bambaşka bir film yapar hem hikayeyle seyircinin arasında "yönetmenin stili" olduğunu seyirciye göstermeyi becerir. "Serseri Aşıklar", bir kadın ile bir erkeğin hikayesini anlatır gibi görünürken sinema anlatımı üzerine düşünen bir filmdir.

Entellektüeller Godard'ın bu filmde neler yaptığını anlamışlar ve filmi bir başyapıt kategorisine yükseltmişlerdir. Ama tek başına bu önemli değil. Böyle olsa "Serseri Aşıklar" sinema kuramcıları dışında kimsenin ilgisini çekmeyen bir film olurdu. Ama tam aksine geniş kitleler, Godard'ın bu filmdeki anlatımına bayılmışlar, filmi bir kült film olarak benimsemişlerdir. Böylece "Serseri Aşıklar", sinemanın bir dil olduğuna dair başlayan teorik tartışmaları alevlendirirken dünya üzerindeki yüzlerce yönetmenin kafasında da benzer ışıkların yanıp sönmesine neden olmuştur...

Çünkü "Serseri Aşıklar" bir anda sinemanın nelere kadir olduğunu göstermiştir. Öyle ya sadece iki temel unsurun (kamera ve kurgu) yaratıcı ve özgün kullanımlarıyla çok farklı sonuçlara varılacağı anlaşılmıştır. Dolayısıyla, stüdyoların denetiminde artık iyiden iyiye benzer hikayeleri, benzer tekniklerle anlatan klasik Hollywood sinemasının yönetmeni bir teknisyene indirgeyen mantığı da darbe yemiştir. Çünkü seyirci bu filmdeki bir sürü numaraya bayılmıştır.

Godard, Belmondo ve Jean Seberg ile "Serseri Aşıklar"ın çekimlerinde.

"HER YÖNETMENİN BİR DİLİ VARDIR" TEZİ

"Serseri Aşıklar" ve diğer Yeni Dalga filmlerinin katkısı ve seyircinin de desteğiyle 60'larda sinema büyük bir ihtilal yaşamaya başlar. Yönetmen artık klasik hikaye anlatma sinemasının belli başlı standart kurallarını uygulamak zorunda değildir.

İşte "sinema bir dildir, her yönetmenin de bir sinema dili vardır" iddiaları bu dönemde gelişir. Sinema kuramcıları bu yeni gelişimi yerli yerine oturtmak için yazılar yazarken 60'lardan başlayarak 70'lerin ortasına kadar Fransız Yeni Dalga yönetmenlerinin başlattığı yenilenme ve değişim süreci tüm dünyaya sıçrar ve özellikle Avrupa sinemasında adlarını burada peşpeşe sıralayamayacağımız kadar çok sayıda yönetmen sinema sanatının sınırlarını giderek geliştirmeye başlarlar...

Sinema dili kavramı artık herkes tarafından bilinen ve sıkça kullanılan bir kavram haline gelmiştir. İyi bir yönetmen için eleştirmenler onun kendine özgü bir sinema dili olduğunu iddia etmektedirler. Böylece Hollywood dışında gelişen bu yeni sinema için "sinema dili" anahtar bir kelime olup çıkar. Şüphesiz bu yeni sinemayı karşılamaya çalışan başka anahtar kavramlar da türer: Auteur kuramı mesela... Bu kurama göre bir tarafta önlerine konulan senaryoyu çeken ve filmografileri bağımsız filmlerden oluşan yönetmenler öte tarafta ise bütün filmografileri bir ressamın, bir yazarın külliyatı gibi ele alınabilecek sanatçı-yönetmenler vardır...

Bir başka kurama göre, bütün bu olup bitenler sinemanın modernleşmesi sürecidir. Bir yerde klasik Hollywood sineması öte yanda ise 60'lardan itibaren başlayan modern sinema vardır. Kimileri de sinemadaki bu gelişimi düzyazı ve şiir gibi edebiyat disiplininden alınmış terimlerle açıklamaya girişir. Onlara göre bu filmler sinemaya şiiri getirmiştir; dolayısıyla hikayeci yönetmen/ozan yönetmen ayrımına inanırlar.

METZ'E GÖRE SİNEMA BİR DİL DEĞİLDİR

Fransız göstergebilimci, sinema kuramcısı Christian Metz, 70'lerin ortalarında yazdığı "Modern Cinema and Narrativity" (Modern Sinema ve Anlatımsallık) adlı makalesinde sinemanın yaşadığı bu değişimin yolaçtığı bütün o teorik karışıklığı sadeleştirmeye sıvanır. İşe önce "iyi yönetmenlerin kendine özgü bir sinema dili vardır" fikrini çürütmekle başlar. Ona göre film dili diye bir şey yok, film grameri vardır. Dil başka bir şeydir, sinema başka bir şey. Dil ile sinemanın tek ortak noktası her ikisinin de bir grameri olmasıdır. Film gramerinin kuralları da sinemanın ilk 10 yılında oluşturulmuş ve bu iş tamamlanmıştır. Bütün yönetmenler aynı temel grameri kullanmak zorundadır. Dolayısıyla sinema sanatının tek bir grameri vardır. Ama bu grameri oluşturan öğeleri farklı bir şekilde kullanabilir, kendinize özgü bir anlatımsallık (narrativity) kurabilirsiniz. Metz'e göre, sinema tarihi gramerin anlatım gücünün, yani anlatımsallığın gelişmesinden başka bir şey değildir. Godard gibi yönetmenler yeni bir sinema dili keşfetmemiş, film gramerinin anlatımsallığını zenginleştirmişlerdir sadece. Buradan hareketle, klasik sinema/modern sinema ayrımını yapmak da pek doğru değildir. Resim, edebiyat, müzik gibi sanatlar modernist aşamalarına geçmek için yüzlerce yıl beklerken sinemanın bu aşamayı topu topu 50 yılda tamamlaması zaten pek akıl kârı bir şey değildir. Dolayısıyla klasik/modern ayrımı belki daha ileride daha doğru bir zamanda tartışılacak bir şeydir. Sinema filmlerini düzyazı ve şiir diye ikiye ayırmak ise Metz'in en saçma bulduğu ayrımdır. Çünkü sinema grameriyle dilin gramerini birebir benzetmek yapılacak hataların en büyüğüdür. Hikaye anlatmayan filmlere şiirsel filmler demek de sadece bir kolaycılık...

Metz'in ve diğer göstergebilimcilerin temel derdi, sinemayı edebiyat, tiyatro gibi sanatların terminolojik işgalinden kurtarmaktan başka bir şey değildir aslında. Bu çabalarında da hiç haksız değiller bence. Sinema tek başına bağımsız bir sanattır ve onu anlamak için başka disiplinlerden yararlanmak sadece bir kolaycılık ve sinemayı küçümsemektir.

Gerçekten de bugün hangi ressam, resimini eleştiren birinin edebiyat disiplinin temel öğelerini kullanmasına, "Siz bu resimde şiir yazmışsınız" ya da "siz burada resim dilini değiştirmişsiniz" demesini -iltifat bile olsa- çok ciddiye alabilir ki? Ya da nasıl bir müzisyenin karşısına geçip "Sizin kendinize özgü bir müzik diliniz" var diyebiliriz ki?

DOĞRU TANIM: FİLM GRAMERİ

Dolayısıyla, Metz'in öne sürdüğü gibi sinema dili yerine film grameri deyimini kullanmak daha doğru. Ama açıkca söylemek gerekirse bence sinema dili demek de kesinlikle vahim bir yanlış değil. Çünkü Metz'in yaklaşımında önemli olan, sinemaya edebiyat, tiyatro gibi başka sanatların penceresinden değil bizzat sinema sanatının içinden bakabilmek konusundaki o ısrar. Gerçekten bu ısrar, sinemaya bakışımızı da değiştirir. Yönetmenlik sanatının içine girdikçe filmlere bakışımız da süratle değişmeye başlayabilir, hem sinemadan daha büyük bir zevk almaya başlar hem de ticari film sanat filmi başta olmak üzere bütün o saçmasapan kategorileri (ağır tempolu/hızlı tempolu film, biçimci film/sosyal içerikli film vs. vs) aşıp Steven Spielberg ile Kieslowski'yi aynı grameri kullanan iki yönetmen olarak aynı kefede tartma şansını elde ederiz. Çünkü yönetmenlik sanatı öyle bir şeydir ki ona yakından bakmasını bilirseniz milyarlarca doların şatafatı bir anda önemini yitirir gider ve saf sinemanın parladığı tek bir planda sinemayı ve sinemanın hayatımızdaki önemini yeniden keşfedersiniz.

Sinema Defterleri'nde yapmaya çalışacağımız şey de bu olacak. Yönetmenlik sanatına daha içeriden bakabilmek... ■

Geçen ay konumuz "backstory"lerdi ve "önceden sezdirme" yöntemi üzerinde durmuştuk. Bu ay, film türlerine gözatıyoruz. Mainstream filmleri kategorize etmek neden kolaydır ve türlerin sınırları en iyi nasıl zorlanır?

TÜR FİLMLERİ

Sinemaya sık gidiyorsanız perdede gördüklerinizin çoğu sizin için ikiyüzüncü ya da belki üçyüzüncü tekrardır. Aynı karakterler, aynı ortam, aynı durumlar. Ama bunun iyi tarafları da vardır. En azından fiziksel ve mecazi anlamda nerede olduğunuzu bilirsiniz. Sinemadaki bütün tarzların hikayeleri, seyirciyi, yani sizi, belli başlı bazı beklentilerinizle birlikte huzurlu bir dünyaya yerleştiriveren ve bu arada hikayenin ve aksiyonun özünü oluşturan birkaç temel unsura dayanır. İster gerçek arayışı, ister sonsuz aşk, ister suç ve cezanın kaçınılmazlığı, ister evrensel boyutlarda yaşanan doğal afet korkusu ister aksiyonun gerilimi olsun, bu unsurlar, biz seyircilerin eğlenceli ya da gerçekçi bulması gereken konular ya da temalardır. Eğlencemizin çok fazla önceden tahmin edilebilir olmasını istemediğimiz söylenir. Her tarzın kendine özgü kuralları olduğundan akıllı sinemacı bu kuralları çarpıtarak ve böylece beklentilerimizi değiştirerek bizi şaşırtabilir. Basit bir örnek: romantik komedilerde aşk her şeyin üzerindedir. Ana hikaye, erkekle kızın karşılaşmasıdır ama tabii bu bizi iki saat boyunca eğlendirmeye yetmez. Bu tür filmlerdeki olayların çoğu aşıkların önündeki engellerin -önceki sevgililer, rakipler, ilişkiyi onaylamayan aileler vb.- aşılmasıyla ilgilidir. "When Harry Met Sally/Harry Sally'yle Tanışınca"da Billy Crystal ile Meg Ryan'ın mutlu sonlarının önündeki engel aralarındaki arkadaşlıktır. Sonunda sevişmeyi başarırlar ve birbirlerine aşık oldukları gerçeğiyle yüzleşmek zorunda kalırlar. Tür, hedefine yani gerçek aşka ulaşmıştır. Film böylece biter.

"Harry Sally'yle Tanışınca"nın tek farklı yanı, aşıkların arkadaş olmasıdır. O olmasaydı sıradan bir romantik komedi olacaktı. Yine Meg Ryan'ın rol aldığı ve senaryosunu yine Nora Ephron'un yazdığı "Sleepless In Seattle"in da benzer bir hikayesi var. "Sleeples"ın farkı da aşıklar arasındaki uzaklık. Erkek Seattle'da, kadın Baltimore'da yaşıyor. Gerçek aşkın önündeki diğer engeller sıradanların bir karışımı. Karısının ölümünden sonra Tom yeniden sevebilir mi? Meg, sıkıcı sevgilisiyle (Bill Pullman) evlenecek mi? Empire State Binasının çatısındaki randevularına ikisi de zamanında gidebilecek mi?

Filmde bütün bu sorular sorulur ve cevapları verilir ama daha filmi seyretmek için koltuklarımıza oturduğumuz anda sonucun ne olacağını biliriz. Neden? Çünkü, bu bir tür filmidir ve her şey, küçük farklılıklarla da olsa daha önce yapılmıştır. "Sleepless In Seattle" bunun farkında hatta, karakterine, eski romantik komedi "An Affair To Remember"daki bir olayı taklit ettirecek kadar ileri gidiyor. "An Affair To Remember"daki aşıklar da Empire State Binası'nda buluşmak üzere sözleşirler.

"Yedi" filmine bakacak olursak, temel unsurlarıyla bildik kalıplara yaklaşan bir cinayet gerilimi görürüz. Somerset (Morgan Freeman), yıllarını polis gücünde geçirmiş olmanın verdiği bezginlik içinde emekliye ayrılmak üzere olan cinayet dedektifidir. Film, birçok dedektif filminde olduğu gibi, bir cinayetin ortaya çıkışıyla ve üçüncü büyük klişenin devreye girişiyle başlar. O da Somerset'in, tek başına birşeylerin değiştirilebileceğine inanan yeni

"Yedi", polisiye türünü yenileyen, zenginleştiren bir filmdi.

TÜRLERİN SENTEZİ

Tarantino'nun, aynı topun peşinden koşan iki farklı karakteri herhangi iyi bir tür filmindekileri aratmıyor. Tarantino, flashback'ler kullanarak öyküsünü doğrusal olmayan bir yöntemle anlatmakla kalmıyor, anlamsız görünen karakter ayrıntıları ve gevezelikler üzerinde duruyor. Örneğin "Rezervuar Köpekleri"ndeki soygunu ve "Ucuz Roman"da Butch'in boks yaptığı sahneyi görmüyoruz. Oysa aynı öykünün daha geleneksel bir anlatımında kilit önem taşıyacak sahneler bunlar. Onun yerine Madonna ve cheeseburger'ler hakkındaki tartışmalara tanık oluyoruz. Bu ince bir aldatmaca, ama yine de sadece bir aldatmaca ve Tarantino'nun bile her zaman başarıyla içinden çıkamadığı bir aldatmaca. "Katil Doğanlar" ve "True Romance"e yazdığı senaryoları okursanız ikisinde de aynısını yaptığını görürsünüz. Bir şeyi fazla tekrar ederseniz bir zamanlar sizin yeniliğiniz olarak görülen o şey bir süre sonra sizin için eksi puan olur. Neyse ki Tony Scott'ın mükemmel filmi "True Romance" kesme yapıştırma yöntemiyle sahneleri yeniden zaman sırasına koydu ve böylece standart olsa bile yine de eğlenceli bir öykü yarattı.

idealist ortağı Mills'ın (Brad Pitt) gelişi.
Ama "Yedi" aynı zamanda, "Kuzuların Sessizliği"nin elde ettiği gişe başarısı ve övgülerin ardından yükselen psikopat katil filmleri akımının bir parçası. "Kuzuların Sessizliği"nde olduğu gibi "Yedi"de de, sonradan korkunç bir katilin ustaca planının parçası olduğu anlaşılan bir dizi cinayet var. "Yedi"deki planın amacı insanın gühankar yanına dikkat çekmek ve medyada ölümsüzlük kazanmak. Hannibal Lecter ve John Doe karakterlerine baktığımızda, iki filmde de, her zaman kanunun bir adım önünde giden son derece soğukkanlı ve üstün zekalı psikopatlar görüyoruz.
Öyleyse "Yedi", son zamanlardaki canavar ruhlu psikopat katil filmleri akımına oturuyor ama aynı zamanda birinci sınıf bir kara-film. Tamam, genellikle kara film türüyle özdeşleştirilen cazibeli kadınlar, komik laf salataları ve soğukkanlı, sert özel dedektifler yok ama böylesi daha iyi çünkü bunlar TV parodilerinin başvurduğu ucuz yöntemler.
Oysa kara film, Hollywood'daki en zengin türlerden biridir. "Yedi", bir kara film çünkü savaş sonrası Amerika'nın acı yüzünü gösteren 40'ların 50'lerin kara filmlerine temel olan aynı kasvetli dünya görüşüne sahip. "Yedi"nin kusursuz sanat yönetimiyle yaratılan New York benzeri asık suratlı şehir, filmdeki karakterlerden herhangi biri kadar önemli hale geliyor. Burası, kirli paslı soluk iç mekanları ve yağmurlu, gri dış mekanlarıyla bunaltıcı bir yer. Hatta yönetmen David Fincher eski kara filmcilerin stilize tekniklerini benimseyerek duvarları, merdiven boşluklarını, kapı aralıklarını ve ışık huzmelerini görsel açıdan iki polisi çerçeve içine almak için kullanıyor. Bu da filmdeki kentin boğucu klostorofobik havasına katkıda buluyor. Cinayet türünün doğrudan bugüne uyarlanısı sayılabilecek "Yedi", bilinen bir film türü üzerine kurulu zekice, modern çevrimler olan "Shallow Grave/Mezarını Derin Kaz", "Fargo" ve hatta "Heat" ile aynı kulvarda. Bu tür şeyler her zaman olur. Örneğin en son "Jurassic Park"ın başarısı felaket filmlerini yeniden canlandırdı. Konu üzerinde yoğunlaşması, uzun tehlike sahneleri ve gözdolduran efektleriyle "Jurassic Park"ın ardından gelen filmler - "Independence Day/Kurtuluş Günü", "Twister", "Daylight", "Volcano"- aynı şeyleri yaptı. Tabii herşeyiyle bir türe bağlı olmayan filmler de var.
Akıllıca prodüksiyonların birçoğu iki ya da üç türden yararlanıyor. "Yedi"deki cinayet sahneleri bir korku filmi için yeterince dehşet verici. "Pulp Fiction/Ucuz Roman" ise birçok komediden daha komik. Filmler, türleri birbirine katarak bizi şaşırtmaya ve eğlendirmeye devam edebilir. "Yedi" ile "Friday The 13th Part 4"u, "Ucuz Roman"la "California Man"i karşılaştırırsanız göreceksiniz ki bir türün kurallarını sıkı sıkıya takip etmek hem yaratıcılık hem de, eğer doğrudan video piyasasına hitap etmeye niyetlenmemişseniz, kârlılık anlamında başarısız, sıkıcı filmler ortaya çıkarabiliyor. Gerçek şu ki en iyi tür filmleri sadece tür filmi olarak kalmayan, varolan türe farklı bir şeyler katan filmlerdir. Hâlâ seyredilmelerinin nedeni de budur.

KESİŞİM KÜMELERİ

Kümeleri öğrenmeden matematikten geçemezsiniz. Okuldan hatırlayacağınız kümeleri gösteren bu şema aracılığıyla film türlerinin kesin tanımlı, birbirinden tamamen farklı şeyler olmadıklarını görüyoruz.

Büyük küçük herkes dilim dilim doğranır. Yarı korku yarı gençlik filmi "Friday 13th" baştan sona mide bulandırıcı.

Gençlik, korku ve komedi kartlarını eşit oynayan "The Lost Boys" üç kümenin kesişiminde yer alıyor.

"The Thing" katıksız bir korku filmi ama bilim-kurgu türüne de girebilir.

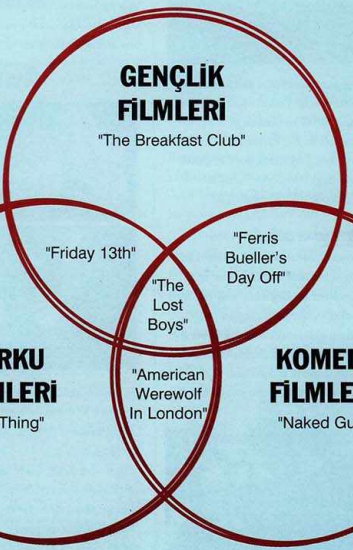

"The Breakfast Club" 80'lerin gençlik filmlerinin tipik örneği.

"Ferris Bueller" gençlik filmi ama aynı zamanda baştan sona komik.

Komedi türünde ve sadece güldürmek için çekilmiş. Öykü ve karakterler ikinci planda.

MULTİ MEDYA

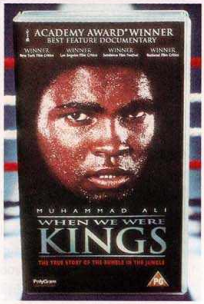

EN BÜYÜK BEN(D)İM!

Üç kez Dünya Ağır Siklet Boks Şampiyonu olan Muhammed Ali Clay, gelmiş geçmiş en büyük spor yıldızlarından biriydi. Çoğumuz onu yalnızca yumruklarıyla tanısak da, onu şampiyonluğa götüren ve milyonları büyüleyen şeyin inanılmaz bir irade gücü, hatta "deha" olduğunun altını çizdi kimi araştırmacılar. Boksun yanına hatipliğini ekledi. Ringde rakiplerini yumruklarından önce tavırlarıyla ve sözleriyle yıktı. İnandığı şeyler için ciddi savaşlar verdi. Sonunda hem spor tarihine hem de Amerikan kültürüne (sık sık o kültürün karşısında dursa da) adını altın harflerle yazdı. Alzheimer hastalığının pençesine düşüp hem zihinsel hem de fiziksel açıdan çok fazla hasar aldığında bile, ayakta durmakta ısrar etti. "When We Were Kings" adlı Muhammed Ali belgeseli, bugüne kadar yapılan en iyi yaşamöyküsü belgesellerinden biri olarak kabul ediliyor. En İyi Belgesel Oscarı'nın yanısıra New York Film Eleştirmenleri, Los Angeles Film Eleştirmenleri, Ulusal Film Eleştirmenleri ve Sundance Film Festivali En İyi Belgesel ödüllerini kazandı...

Belgeselde gerçekten çok güçlü bir kişiliğin savaşını bulacaksınız. Üstelik bu savaş yalnızca oynadığı oyunda, yani ringde değil, dışarıda da sürüyor: Din ve renk açısından azınlıkta olmanın savaşı, kirli bir savaşa katılmamak için verilen savaş, inişler - çıkışlar...

Batı ülkelerinde video kaseti satılırken, Türkiye'de de video CD'si (tabii ki "korsan") bulunuyor...

"MYST"İK BİR YOLCULUK

Fantastik multimedya macerası "Myst", bugüne kadar en çok beğenilen, en çok konuşulan, en çok "takıntı" olan ve dolayısıyla en çok satılan bilgisayar oyunlarından biri olarak, pop kültürün hızlı klasiklerinden biri haline geldi. Oyundaki sihirli atmosferler ve içinden çıkılmaz bilmeceler, milyonlarca bilgisayar oyunu meraklısını aylarca hayal alemlerinde dolaştırdı.

Eğer siz de "Myst" severlerden biriyseniz, bir bilgisayar oyununa ayırabilecek bolca zamanınız ve enerjiniz varsa (bu oyun gerçekten ikisini de talep ediyor), yeni bir yolculuğa hazırlanın. "Myst"in devamı olarak yapılan "Riven", multimedya dünyasındaki gelişmeler sayesinde daha güçlü grafikler, daha çarpıcı sesler ve daha akıcı bir atmosferle çıkageldi. "Riven" ilk oyundan biraz daha hareketli ve gösterişli ama, bilmeceler yine çok zor, tuzaklar yine içinden çıkılmaz...

Henüz oynamadık ama Batılı

eleştirmenlere bakılırsa, fantastik yazar J.R.R. Tolkien ile cyber-punk yazar William Gibson'ın dünyasının bir karışımı...

Bol şans... (Aslında boş laf, çünkü oyundaki bilmeceler "şans"la çözülecek gibi görünmüyor!)

"&" KADAR GÜÇLÜ

En az aralarındaki "&" işareti kadar güçlü bir ikili Laurel & Hardy... Bir dönemin değil bir "ruh"un, bir "bakış"ın ölümsüz simgesi onlar... İnsanı ağlatacakkadar komikler... Ama onlara fazla kafayı takarsanız, biraz dikkatli bakarsanız, gülmekten dolayı mı gözyaşları

döktüğünüzü yoksa gözyaşlarınızı gizlemek için mi güldüğünüzü fark edemeyecek kadar sevebilirsiniz bu ikiliyi. "Laurel&Hardy: The Trip", üç diskten oluşan bir set... İkilinin birlikte oynadıkları ama henüz bir ikili olmadıkları dönemden başlayan, sessiz filmlerinden başlayıp artık yaşlanmış halleriyle oynadıkları filmlere, hatta son olarak birlikte göründükleri televizyon şovuna kadar uzanan bir derleme... İlk CD, ikiliyle ilgili pek çok bilgiyi de bulabileceğiniz bir multimedya CD'si. Biyografiler, fotoğraflar, filmografi... Diğer iki CD ise, Video CD olarak hazırlanmış. Hem filmlerinden alınan çarpıcı parçaları, hem de belgesel niteliğindeki görüntüleri bulabilirsiniz bu CD'lerde.

UZAYDA HAYAT

Geçen yılın en çarpıcı bilgisayar oyunlarından biri, Blizzard firmasının "Diablo"suydu... Hem tek kişi hem de ağ üzerinde grup olarak oynanabilen oyun için pek çok ek senaryo çıktı; devam bölümü de yolda... Aynı firma, bu kez aynı çarpıcı araçları ve yaratıcılığını uzaya taşıdı. "Starcraft", her ne kadar "Diablo"nun başarısına yetişmek kolay olmasa da, bu yılın çok konuşulan bilgisayar oyunlarından biri olacağa benziyor.

Artık bir klasik olan "Warcraft"a benzetilen "Starcraft", uzayda farklı yaratık ırklarıyla savaşmanızı gerektiren bir macera. Çok çarpıcı grafikler, çarpıcı müzik ve ses efektleri, dolayısıyla insanı hemen içine alan bir atmosferi var. Tabii bu gerçekten korkunç, ürpertici, hatta zaman zaman iç karartıcı bir atmosfer. Oyunun bazı anlarında, yerinizden sıçramanızın mümkün olduğu bile söylenebilir.

"Zeki" bir oyun "Starcraft"... Oyuncuya tanıdığı seçenekler, farklı durumlarda ortaya çıkabilen sürprizlerle sürükleyici. Gerilimli, başında saatler geçirmek gereken oyunları sevenlere öneriyoruz.

Ayın Video-CD'leri

Piyasada bulunan video CD'leri her ay size tanıtmaya çalışacağız. Buna gerçekten değer, çünkü henüz gösterime yeni girmiş filmler bir yana, gösterime girmesine aylar olan filmler bile korsan video-CD olarak bulunabiliyor. Sözgelişi, geçen ayların en çok seyredilen filmlerinden "Face/Off" ve Stephen King'den yapılan son uyarlama "Thinner" bu filmlerden ikisi. Bu ay, bir-iki video CD filmi tanıtmak yerine, Türkiye'de yaygın olarak bulunan filmlerden bir derleme yapıp, konu hakkında yeterince bilgisi olmayanlara bir fikir vermek istedik. İşte, video CD'lerin satıldığı dükkanların hemen hepsinde bulabileceğiniz, 10-20 dolar arası fiyatlarla satılan filmlerden çarpıcı bir derleme...

1 - Face/Off
2 - Lost World
3 - The Man in Black
4 - Event Horizon
5 - Devil's Advocate
6 - Alien 4
7 - The Game
8 - Speed 2
9 - Tomorrow Never Dies
10 - Batman & Robin

SİNE NET

ŞİMDİ OKULLU OLDUK

Sinemayla ilginiz seyirci olmanın ötesine geçiyorsa, birtakım planlarınız projeleriniz (ya da en azından hayalleriniz) varsa, atılacak doğru adımlarla ilgili pek çok bilgiyi burada bulabilirsiniz. Senaryo, yapım, yönetim, hatta pazarlama aşamalarıyla ilgili "Neyi nasıl yapmak gerekir?" tarzı sorulara ayrıntılı yanıtlar...
Bu internet sinema okulu, özellikle Hollywood'da neyin nasıl yapıldığını, "teknik" olarak öğrenmek için doğru adres. Yolun başında olanların göz atmasında fayda var...

Cyberspace Film School
hollywoodu.com

HOLLYWOOD KADINLARI

Beyazperdede görünen bazı şeyleri sevmek için, sinemasever olmak gerekmiyor! Söz gelişi, örnek fotoğrafta da görüldüğü gibi, hiçbir Anna Nicole Smith filmi seyretmeden de, Anna Nicole Smith hayranı olunabilir... Verdiğimiz internet adresinde, Hollywood'un en güzel kadınlarının erotik fotoğraflarını bulacaksınız. Çok sayıda fotoğraf ve daha fazlası için çok sayıda internet bağlantısı... Fazla söze gerek yok...

Nude Celebrities on the Web
www.xxxempire.com

KREDİ KARTINIZ NE KADAR SAĞLAM?

Türkiye'de sinemaseverlerin en çok zorlandıkları konulardan biri, arşivlerini genişletmek. Çünkü

bırakın özel arayışları, en kolay bulunabilmesi gereken klasiklerin bile video kasetlerini ya da disklerini bulmak, çok çok zor. Genellikle uygulanan yöntem, yurtdışına gidince kısıtlı zamanda bir filmin peşine düşmek ya da giden birilerine ısmarlayıp insaflarına bırakmak...
Internet üzerinden kredi kartıyla alışveriş, sinemaseverlerin de imdadına yetişiyor. Adresini verdiğimiz büyük sinema mağazasında, 80 bin film var. VHS ya da Beta kasetler, Video-CD'ler, hatta sinema arşivlerinin yeni gözdesi DVD'ler. Üstelik, daha ucuz fiyata, kullanılmış kaset ve diskler de alabiliyorsunuz. Tabii tüm internet alışveriş sistemlerinde olduğu gibi, kredi kartınız olması gerekiyor.

Reel
www.reel.com

KISA BİR REKLAM ARASI

Bazı sinemaseverler, beyazperdeye yalnızca orada yıldızlar olduğu zaman bakmaktan hoşlanırlar. Bazıları daha da ileri gider, yıldızları yalnızca beyazperdede değil her yerde görmek ister. İşte bu yüzden de yıldızlar "Ben bu cola'yı içiyorum", "Ben bu sabunla yıkanıyorum", "Ben bu pizzayı yiyorum", "Ben bu çamaşırı giyiyorum" gibi basit cümleleri söylemek için milyarlar alırlar... Bu internet adresiyle ulaşacağınız sayfada, Hollywood yıldızlarının oynadıkları reklamlardan fotoğraflar bulacaksınız. Yalnızca fotoğraflar değil, birtakım faydalı bilgiler de edineceksiniz elbette. Kim zamanında ne yapmış, ne şekillere girmiş? Görmek eğlenceli olabilir...

www2.gol.com/users/ian/shamepics/

B'den Z'ye sinema

UCUZ AMA DEĞERLİ

Bazı sinemaseverler için, en kötü filmler en iyileridir! Kötü senaryo, kötü oyunculuk, kötü makyaj, berbat efektler ve iğrenç kostümler, "nevi şahsına münhasır" sinemacıların elinde unutulmaz karışımlar yaratır. En yakın örnek, Türk sinemasının "iyi" filmlerinden bile daha çok konuşulan, özel gösterimleri düzenlenen, fan club'ları kurulan "Dünyayı Kurtaran Adam"... Hollywood'un kötü filmleriyse, başlıbaşına bir altkültür oluşturuyor. 50'lerden 70'lere uzanan dönemde çekilen kimi ucuzun ucuzu filmler, yapıldıkları günlerde bayağı, hatta "çöplük" olarak değerlendirilseler de, bugün birer klasik sayılıyorlar.
Ucuz filmler, gerekli herşey el altındayken bile yeniden yaratılamayacak sihirli ruh halleri gibi, bizi çekiyor. Uzun ayrılık yıllarından sonra karşılaşan iki arkadaşın hatırladıkları "eski" bir gün gibi: Daha iyi bir masada oturuyorsunuz, o zamankinden daha çok vaktiniz var, hayat o zamankinden daha güzelmiş gibi görünüyor, o zamankinden daha "deneyimlisiniz", üstelik çok istiyorsunuz ve uğraşıyorsunuz, ama bir daha o günkü kadar neşeli olamıyorsunuz...
Verdiğimiz internet adreslerinde, ucuz filmlerle ilgili bilgiler, referanslar, görsel malzemeler bulacaksınız. Ayrıca, bu adreslerdeki linkleri kullanarak, Batı'daki ucuz film meraklılarıyla tanışabilir, ucuzseverlerin kurduğu kulüplere katılabilirsiniz...
"Batman Returns"de, Penguen ne diyordu karşısındaki multimilyoner işadamına? "Sizin çöpe attığınız şeyleri, ben başucuma koyuyorum..."

The Bad Movie Appreciation Society
www.apex.net/users/okeefe/bad.html

B-Movie Theater
www.b-movie.com

Cult Film Site
sepnet.com/rcramer/collect.htm

YENİ KİTAPLAR

ÇOK ŞEY BİLEN ADAM

Hollywood'da bir dönemi, bir tarzı simgeleyen yüzlerin başında geliyor James Stewart. Etkileyici aktörlerin, 50'lerde kalan unutulmaz "centilmen"lerin birinci kalite bir örneği. Hollywood'un en güçlü imajlarından biri olarak, hala sinematik anılarımızın "Arka Pencere"sinde oturuyor. Ne zaman bir fotoğrafına baksak, o kendinden emin, zarif, sağlam yüz ifadesiyle hala "Çok Şey Bilen Adam" olarak gülümsüyor...

Edgar S. Patrick, James Stewart'ın hayatına ve filmlerine adanmış bir sinemasever olarak göz attığı kitabına bu ismi uygun bulmuş: "The Man Who Knew Too Much" (Çok Şey Bilen Adam)... Kitabın önsözünde, bu ismi seçmesinin sebebini şöyle anlatıyor: "Eğer Stewart ile özdeşleşen bir film söylemek gerekirse, insanın aklına önce 'Çok Şey Bilen Adam' değil, 'Arka Pencere' gelir elbette. Bu iki Hitchcok klasiği içinde hem 'Arka Pencere' daha çok hatırlanır, hem de daha çok Stewart üstüne kuruludur. Öyleyse neden kitabın ismi 'Arka Pencere' değil de 'Çok Şey Bilen Adam'? Çünkü, James Stewart'ın yüzüne baktığınızda, 'Çok Şey Bilen Adam'ı görürsünüz, üstelik, bildiklerini 'Arka Pencere'de oturup dışarıyı seyrederek öğrenmiş bir adama benzemez hiç..."

Stewart hayranları, kitapta aktörün yaşamöyküsü üzerine tatmin edici derecede ayrıntılı bilgiler bulacaklar. Bunun dışında, tam filmografisi ve önemli rolleriyle ilgili çarpıcı yorumlara yer vermiş yazar. Canlandırdığı karakterlerin diyaloglarının yanısıra, röportajlarından alıntılar da var... Kitabın en iyi yanlarından biriyse, çoğu tam sayfa olmak üzere, 50'den fazla James Stewart fotoğrafı...

(The Man Who Knew Too Much, 316 sayfa, 23 dolar)

Jodie Foster gencecik bir kızken "Taksi Şoförü"nün çekimlerinde De Niro ve Scorsese ile.

ŞU KIZKARDEŞİM VAR YA...

Jodie Foster, Scorsese'nin "Taksi Şöförü"nden bu yana, Hollywood'un en güçlü kadın portrelerinden biri. Yüksek gişe getiren filmler, Oscar'lar, yönetmenlik... ve bol bol dedikodu. Evet, o "sakin" yüzey görüntüsünün altında, hakkında en çok dedikodu yapılan, "karanlık" yanları hakkında varsayımda bulunulan oyunculardan biri aynı zamanda. Özellikle aşk hayatıyla ilgili varsayımlar ve dedikodular, sık sık gündeme geliyor.

"Foster Child: An Intimate Biography of Jodie Foster", kesinlikle bugüne kadar yazılmış en ilginç oyuncu yaşamöykülerinden biri. Çünkü özellikle karmakarışık çocukluk günleri ve karmakarışık ruhsal iniş çıkışlarla ilgili ayrıntılara yer veren bu yaşamöyküsünün yazarı, bizzat Jodie Foster'ın abisi Buddy Foster...

Jodie Foster sevenlere önerebileceğimiz kadar, entrikalı yaşamöykülerini ve psikanalitik ayrıntılarla dolu yaşamöykülerini sevenlere de gönül rahatlığıyla önerebiliriz...

(Foster Child: An Intimate Biography of Jodie Foster, Buddy Foster & Leon Wagener, 17 sterlin)

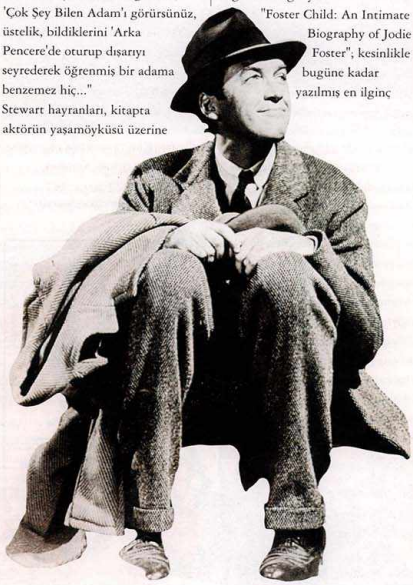

UCUBELER KİTABI

"Perdede gördüğüm şey ne kadar çirkinse, benim için o kadar güzeldir" diyenlerdenseniz, siz de Hollywood'un özellikle kirli ve korkunç yüzünü sevenlerdensiniz demektir. Kendinizi hiç de tuhaf ya da marjinal hissetmeyin, çünkü perdede bu ucube yaratıkları görünce kendilerinden geçenlerin sayısı hiç de az değil. Kimi dünyalı kimi uzaylı, kimi tüylü kimi parlak derili, kimi korkunç dişleri ve tırnaklarıyla kimi de doğaüstü yetenekleriyle ortaya çıkan bu yaratıkların bazıları, gerçek birer megastar... King Kong, Predator, Gremlins, Alien, Godzilla...

"Holly Creatures", Hollywood filmlerindeki yaratıklar üzerine kurulu bir kitap. Bu yaratıkların fotoğraflarının yanısıra yaratıkların yaratılma aşamaları, boyutları, özellikleriyle ilgili ayrıntılı bilgiler bulacaksınız. Yaratık tasarımcılarının meslek sırlarını öğreneceksiniz.

Maket ve makyaj tekniklerinin yanısıra, bilgisayarla yaratılan dijital yaratıkların dünyasına da gireceksiniz...

(Holly Creatures, Clive Ingres, 240 sayfa, 35 dolar)

YENİ KASET & CD

TARKAN MI DÖVER YOKSA HERKÜL MÜ?

Başlığı okuyup "Bu da ne demek şimdi" diye düşünebilirsiniz. Bir tarafta Türkiye'nin en çok satan pop yıldızı, bir tarafta çizgi karakterleştirilmiş güçlü ve cesur mitolojik kahraman Herkül. Elbette bu isimleri tek başına ele aldığımızda ikisini yan yana koyup rekabet ettirmek için uygun bir kulvar bulmak zor. Fakat filmin izlenme oranını etkileyecek faktörü Herkül, soundtrack albümünü satıracak faktörü de Tarkan olarak düşünürsek, ortaya ilginç bir rekabetin çıkması da mümkün. Türkiye'nin süper"satarı" Tarkan, "Herkül"ün film müziğinde "Yolumdayım" adını taşıyan parçayı seslendiriyor. Parçada genç Herkül'ün kendine olan güvenini ve ait olduğu yeri bulmadaki motivasyonunu anlatıyor. Albümde parçanın Ingilizcesini yıllar yılı söylediği romantik şarkılarından tanıdığımız Michael Bolton (Go To Distance), Ispanyolcasını ise tek şarkılık (Un Do Tres) başarısının meyvelerini toplamaya devam eden Ricky Martin (No Importa La Distancia) seslendiriyor. Albümün ünlü isimleri bununla da sınırlı değil. Ingiltere ve Avrupa'da milyonlarca hayranı olan Boyzone grubu filmde "Shooting Star"ı seslendiriyor. Fakat bence albümün en kayda değer ismi daha önceleri Snap grubundaki başarılı çalışmalarıyla dünyanın dört bir yanında adından bahsettirmiş olan güçlü pop kadın vokalisti Jocelyn Brown. Albümde "The Gospel Truth" ve "A Star Is Born" adlı şarkıları seslendiren Jocelyn, albümdeki tüm şarkıları besteleyen Alan Menken'den bir dahi diye söz ediyor. "Kutsal Gerçek" ve "Bir Yıldız Doğuyor" olarak tercüme edilen bu iki parçanın Türkçe versiyonunu ise Işın Büyükkaraca, Melis Sökmen, Tuba Önal, Sibel Gürsoy ve Yonca Kocadağ'dan oluşan bir koro seslendiriyor. Albümün bana göre en güzel şarkısı "I Won't Say". Şarkıyı, solo kariyerine 1986 yılında başlayan ve ben yaştakilerin teenage yıllarının hit şarkıları "Heaven Is A Place On Earth", "Circle In The Sand", "La Luna" ile tanıdığımız Belinda Carlisle seslendirmiş. Bakalım albümün satışları filmin izlenme oranlarını geçebilecek mi?

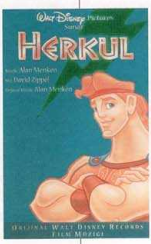

"Hercules" Soundtrack, PolyGram/Raks

ÖNCEKİLERİ ARATIYOR

Ve nihayet en son James Bond filminin soundtrack albümü, müzik marketlerdeki yerini aldı. Albüm piyasaya çıkmadan, albümün ilk single'ı Moby'nin "James Bond Theme"ini dinleme ve izleme şansı bulduk. Bond film ve müziklerini takip edenler takdir eder ki bu şarkı alt yapıdaki sound ve efekt

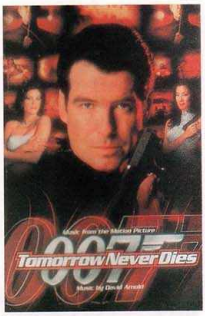

zenginliğinin dışında çok da fazla artılara sahip değildi. Aslına bakılırsa radyo ve televizyonlarda Sheryl Crow'un Altın Küre'ye aday gösterilen fakat ödülü Celin Dion'un bol promosyonlu şarkısı "My Heart Will Go On"a kaptıran çalışması "Tomorrow Never Dies"ı ilk duyduğumda dahi albümün tamamıyla ilgili umutlarım devam etmekteydi. Hatırlarsanız bir önceki soundtrack'te (Goldeneye), Bono gibi bir adamın-ki o zamanlar iyi bir müzisyendi- bestelediği şarkıyı Tina Turner yorumlamış ve büyük keyif almıştık. Yeni Bond albümü için aynı keyifi verecek çalışmaları barındırdığını söylemek, bu albümün alternatifi olduğunu düşündüğüm ve kesinlikle bir kaç gömlek daha üstün gördüğüm yine David Arnold imzalı "James Bond Project"e haksızlık olur.

"Tomorrow Never Dies" Soundtrack, PolyGram/Raks

ACILI PRENSESİN NAĞMELERİ

"All Dogs Go To Heaven"ın yaratıcısı Don Bluth'tan kendini çocuk gibi hisseden her yaştakiler için macera, romantizm, komedi ve müzik dolu bir animasyon filmi daha. Filmin soundtrack albümünde yorumlarını "The Sawan Princess" ve "The Return Of Jafar"dan hatırladığımız aktris şarkıcı Liz Callaway göze çarpan isimlerin başında. Filmin müzikleri ünlü besteci Stephan Flaherty tarafından bestelenmiş. Sözlerin altında ise Lynn Aherns imzası var. Bu soundtrack albümüyle ilgili en enteresan düşünce bence Herkül'le aynı zamanda piyasaya çıkan bu albümü Herkül'e tercih edecek olan çocukların gelecekte daha iyi müzik dinleyecekleri...

"Anastasia", Balet Plak

MÜZİK ÇAKALLARI İÇİN İDEAL

Işte bu ayın en baba albümü ve "kötü film iyi müzik" tanımlamasına en uygun örnek. Massive Attack'tan Primal Scream'e, Black Grape'ten Appollo Four Forthy'ye son zamanların en çok satanları birbirlerine nazire yaparcasına albümdeki yerlerini almışlar. Albümde Prodigy'yi dinlemek de mümkün ama bana göre albümün en önemli ismi Prodigy'nin veliahtı olarak gördüğüm Bush. Bu ay "Deconstructed" adlı albümlerini de piyasaya süren grup "An American WereWolf In Paris" ve bu albüme verdikleri şarkıları ve yeni albümleriyle 1998'in en çok konuşulacak grubu. Müzik çakallarının teredütsüz arşivlerine çakmaları gereken bir albüm.

"The Jackal" Soundtrack, BMG

TAYLAN ÖZGÜR INCEDAL

BU ALBÜM KAÇMAZ

Bu ay elime geçen soundtrack albümleri içinde oflayıp puflamadan dinlediğim iki albümden biri "I Know What You Did Last Summer". Albüm son iki yıldır yaptığı çıkışla dikkatleri üzerine çeken Kola Şeykır'ın (Kula Shaker) "Hush"ı ile çok dinamik başlıyor. Bir sonraki şarkıda (Type O'Negative) üçüncü kattan sırt üstü düşmüş kedi misali çakılmanıza neden olan punk rock'un deli kanlarından "The Offspring" ile tekrar ivme kazanıyor ve dişi rock grubu L7 ile de "olay" kopuyor... Albümde Korn, Soul Asylum ve Adam Cohen gibi isimlerle karşılaşmak da mümkün. Alınası ve arkalı önlü dinlenilesi bir albüm.

"I Know What You Did Last Summer" Soundtrack, Sony Müzik

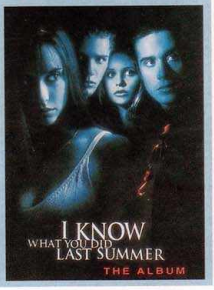

Cesur Yürek

Gibson'ın Oscarlı tarihsel epiği bu ay ilk kez televizyon ekranında.

BRAVEHEART

Mel Gibson'ı piyasaya yönelik aksiyon filmleriyle tanıyanlar ve tarihsel epik filmlere karnı doyanlar için "Cesur Yürek" (1995), vizyona girdiğinde seyirciye benzerlerinden hiç de farklı gözükmüyordu... Ancak filmi izleyenler, hatta en katı eleştirmenler bile, özgürlükten ve insan onurundan dem vuran bu yapıtın büyüsüne kendilerini kaptırdılar; "Cesur Yürek" günden güne bir efsaneye dönüştü. Ülkemizde vizyona girdikten yaklaşık 6 ay sonra dağıtılan Oscar'larda zafer "Cesur Yürek"in oldu. En İyi Film başta olmak üzere Yönetmen, Görüntü, Makyaj ve Ses Efekti dallarında bu ödülü ve Altın Küre alan film, yaklaşık iki yıl boyunca, aralıklı da olsa vizyonda kaldı, 1,5 milyon civarında seyirci topladı (hatta Şubat 1998'de gösterimi İstanbul'da hâlâ sürüyordu)... Filmin öyküsü 13. yüzyılda geçiyor. Uzun yıllar ülkesinden uzakta yaşayan William Wallace, günün birinde İskoçya'ya geri döner. Kral ölmüş, bunu fırsat bilen İngiltere kralı Edward, tahtı ele geçirmiştir. İskoç halkı, İngilizler'in baskısıyla yoksulluk, hurafe, vahşet ve şiddetin egemen olduğu karanlık bir çağın girdabına saplanmıştır. Wallace bu arada sevdiği kızla evlenir fakat zorba İngilizler, köy ortasında kıza tecavüz edip onu katledince, Wallace da İngilizler'e karşı ölümüne bir savaş başlatır. Cesareti ve öfkesiyle halkını bir araya getiren Wallace, kendilerinden çok daha güçlü olan İngiliz ordusuna karşı kahramanca mücadele edecektir. Ortalama bir yönetmenin elinde tipik bir kahramanlık öyküsüne dönüşebilecek bir temaya sahip olan film, klişelerin tuzağına düşmeden ve tapteze bir bakış açısıyla Mel Gibson'ın elinde tadına doyulmaz bir başyapıt olarak karşımıza çıkıyor. Gibson, "Yüzü Olmayan Adam"dan sonra giriştiği bu ikinci yönetmenlik denemesinin altından alnının akıyla kalkarken, seyirciye de Ortaçağ'da yapılan savaşlar üzerine en derli toplu ve detaylı bir izlence sunuyor. 70 milyon dolarlık bir bütçeye sahip olan "Cesur Yürek"te Mel Gibson'a Sophie Marceau ile Patrick McGoohan eşlik ediyor... Özellikle kılıçla kafaların uçurulduğu, okların yağmur gibi yağdığı ve döneme ait silahlarla türlü katliamların sergilendiği film, eşine kolay rastlanmayacak türden bir sinema ziyafeti... **8 Pazar CINE5**

KUŞ KAFESİ
THE BIRDCAGE

Jean Poiret'nin ünlü oyunu, "Çılgınlar Klübü" (La Cage aux Folles, 1978) filmi ile geniş kitlelere ulaşmış, aynı oyun ülkemizde Ali Poyrazoğlu tarafından yıllarca sahnelenmişti. Sinemalarda gösterildiğinde seyircinin ilgisini toplayan ama sinema yazarlarından "eşcinselliği komik bir şeymiş gibi sunan, tam bir aile eğlenceliği" türünden eleştiriler alan "Kuş Kafesi" (1996) tüm eleştirilerin ötesinde, gerçekten de gırgır bir film. Yönetmenliğini Mike Nichols'ın üstlendiği yapıt, Kuş Kafesi adlı bir gay bar işleten Armand ile Albert adlı iki orta yaşlı eşcinselin başından geçenleri anlatıyor. Armand'ın oğlu Val, muhafazakâr eğilimli bir senatörün kızıyla evlenme kararı almıştır. Bu arada senatör de sağ kanattaki en yakın politik müttefikinin skandal kokan ölümünden sonra, basının dikkatini başka yöne çekmek ister. Bunun için de kızının müstakbel eşinin ailesine bir tanışma ziyareti yapmaya karar verir. Nasıl bir aileyle karşı karşıya olduğu konusunda ise elbette hiçbir fikri yoktur. Robin Williams'ın oyun gücünü konuşturduğu filmde Gene Hackman, Nathan Lane ve Dianne Wiest de rol almış...
22 Pazar CINE5

HIRS TUZAĞI
CITY OF INDUSTRY

"Savaş Köpekleri", "Kaplumbağa Güncesi" filmleriyle hatırlanan yönetmen John Irvin'den, gerilimi yüksek bir intikam öyküsü... Harvey Keitel, Stephen Dorff, Timothy Hutton gibi güçlü erkek oyunculara, yeni yeteneklerden Famke Janssen'in eşlik ettiği "Hırs Tuzağı" (1996), 3 gencin bir mücevherat dükkânını soymaya kalkışmalarını ve ardından yaşanan beklenmedik gelişmeleri konu alıyor. Bu dükkâna gelecek olan kaçak mallardan haberdâr olan üç arkadaş, içlerinden birinin deneyimli ağabeyini de aralarına katarak soyguna girişirler. Ancak her şey olup bittikten sonra, arabayı kullanan diğer iki arkadaşını vurur. Ağabey konumundaki Harvey Keitel ise kılpayı ölümden kurtulur. Önce kaçıp canını kurtarır, sonra da ölenlerin intikamını almak için harekete geçer. **8 Pazar atv**

DALGALARI AŞMAK
BREAKING THE WAVES

Sinemaseverlerin "Europa" filmiyle

"Kuş Kafesi"

"Dalgaları Aşmak"

hatırlayacakları yönetmen Lars von Trier'ın 5. uzun metrajlı filmi... '70'li yılların başında, Iskoçya'nın kuzeybatı kıyısındaki küçük bir kasabada yaşayan Bess adlı bir genç kızın öyküsünü anlatıyor "Dalgaları Aşmak" (1996)... Jan adlı bir petrol işçisine âşık olan Bess, çevredekilerin karşı çıkmalarına rağmen onunla evlenir. Ancak petrol üretim yerinde meydana gelen bir kaza, Jan'ın kötürüm kalmasına yol açacak ve tek düşüncesi sevgi olan Bess için acı dolu günler başlayacaktır. Yönetmen, insanın içine işleyen bir sevgi öyküsü anlatırken, olabildiğince sert ama inandırıcı bir üslup tutturuyor. Başlangıç ve bitiş hariç 7 ayrı episoddan oluşan film, her bölümde aşkın ayrı bir yönünü betimliyor âdeta... "Dalgaları Aşmak", kuşkusuz öyküsü bir çırpıda özetlenebilecek bir film değil... Oyuncu seçimindeki başarıdan, neredeyse tamamı omuz kamerasıyla çekilmiş görüntülere; episodları birbirinden ayıran büyüleyici manzaralara ve "inanç" kavramına getirdiği şaşırtıcı yoruma kadar her şeyiyle kusursuz işleyen, ancak görüldüğünde tadına varılacak bir film bu... Cannes Film Festivali'nde Jüri Büyük Ödülü; En Iyi Film ve Kadın Oyuncu dalında Avrupa Film ödülü (Felix); Belçika Film Festivali'nde "Avrupalı Filmlerin Starı" ödülü kazanan "Dalgaları Aşmak", ayrıca SIYAD'ın (Sinema Yazarları Derneği) son değerlendirmesine göre Yılın En Iyi Filmi seçilmişti. Şu sıralar sinemalarda gösterilen "Boksör"de de oynayan Emily Watson'ın benzersiz oyununa, Stellan Skarsgard ve Katrin Cartlidge eşlik ediyor...
25 Çarşamba CINE5

KRAL GEORGE'UN DELİLİĞİ
THE MADNESS OF KING GEORGE

Ülkemizde ne yazık ki yalnızca Istanbul Film Festivali'nde gösterilip, sınırlı sayıda izleyiciye ulaşan "Kral George'un Deliliği" (1994), ekran prömiyerini CINE5'te yapıyor. Yıl 1788... Kral III. George, 30 yıla yakın bir süredir iktidardadır. Bu süre zarfında eşi Kraliçe Charlotte ve aralarında Galler Prensi'yle York Dükü'nün de bulunduğu 15 çocuğuyla birlikte, Ingiltere hanedanının sürekliliğini ve gücünü temsil etmiştir. Ama son demlerinde, bu saygın görünüşün altında gariplikler başgösterir. Açık saçık konuşan, kraliçenin nedimesine saldıran ve iç çamaşırlarıyla tarlalarda koşuşturan kralın bu davranışları, herkesi endişelendirir. Kabul etmesi güçtür ama Ingiltere Kralı delirmiştir. Dev imparatorluk, artık düşmanlarının bile adını hatırlamayan, yarı kaçık yaşlı bir adamın elindedir. Yönetmenliğini Nicholas Hytner'ın yaptığı filmde Nigel Hawthorne, Helen Mirren ve Ian Holm oynuyor. Alan Bennett'ın oyunundan uyarlanan film, En Iyi Erkek Oyuncu, Kadın Oyuncu ve Uyarlama Senaryo dallarında Oscar'a aday olmuş, En Iyi Sanat Yönetimi dalında bu ödülü almıştı.
14 Cumartesi CINE5

TURBULANCE

'70'li yılların moda akımı "felaket filmleri", günümüzde yeniden revaçta. Işte gelişmiş teknik efektlerin desteğiyle kotarılmış, izlerken etkileyen ama geride iz bırakmayan bir "Havaalanı" çeşitlemesi... New York'tan Los Angeles'a giden bir 747, fırtınadan dolayı hava boşluğuna düşer. Bu sırada uçakta bulunan iki kelepçeli mahkûm, bunu fırsat bilerek kurtulmayı başarır. Önce yanlarındaki polislerden birini öldürürler, sonra da tüm mürettebatı ve yolcuları kontrol altına alırlar. 36.000 fitte seyreden uçak, hem dışarıdaki hem de içerideki ölümcül bir fırtınanın ortasındadır. Robert Butler'ın yönettiği, Ray Liotta, Lauren Holly ve Hector Elizondo'nun oynadıkları "Turbulance"in (1996) tek çekici yanı, yeni ve ilk kez ekrana geliyor oluşu...
22 Pazar atv

Siyasal Sinema Örnekleri

SINEMA BÜYÜSÜ

Atilla Dorsay'ın hazırlayıp, Alin Taşçıyan'la birlikte sundukları kuşak, geçtiğimiz ay TRT tarafından sessiz sedasız perşembe gecelerine alındı. Mart ayında da perşembe geceleri devam edecek. Kuşakta bu ay siyasal sinema örnekleri yer alıyor. Ilk haftanın filmi, eşcinselliği politika alanında ele alan bir Otto Preminger yapıtı; **"Öneri ve Onay"** (Advise and Consent, 1962)... Allen Drury'nin romanından uyarlanan siyah beyaz film, Washington'ın politika kulisleri üzerine bir öykü anlatıyor. Ve işin içine intihara dek varan karmaşık ilişkiler giriyor... Charles Laughton'ı perdede son kez karşımıza çıkaran filmde ayrıca Don Murray ve Henry Fonda da rol almış... Ikinci sırada, Polonyalı yönetmen Jerzy Skolimowski'nin Ingiltere'de çektiği **"Başarı En Büyük Intikamdır"** (Success is the Best Revenge, 1985) yer alıyor. Londra'da yaşayan Polonyalı bir film yönetmeninin, asi oğluyla çatışmasını anlatıyor yapıt... Skolimowski'nin kendi deneyimlerini yansıttığı film, yönetmenin "Moonlighting" adlı çalışmasından daha başarılı bulunmuştu... Üçüncü haftanın filmi; Pierre Granier-Deferre'in yönettiği, Romy Schneider'in başrolünü üstlendiği **"Pencerede Bir Kadın"** (Une Femme à sa Fenêtre, 1976)... Son sırada ise, Theo Angelopoulos'un başyapıtı sayılan **"Ulis'in Bakışı"** (To Vlemma tou Odyssea - Le Regard d'Ulysses, 1995) yer alıyor. Geçen yaz sonu TRT 1'de gösterilen bu üç saatlik film, kuşkusuz popüler filmlere alışkın seyirci için kolay izlenir bir yapıt değil. Balkan ülkeleri arasındaki bitmek bilmez kavgaları, savaşları simgesel bir öyküyle perdeye taşıyor "Ulis'in Bakışı"... Balkan kökenli ABD'li bir sinemacı, filmlerinin toplu gösterisi nedeniyle yıllar sonra vatanına döner. Ve çok geçmeden kendini Bosna savaşının ortasında buluverir... Cannes Film Festivali'nde Altın Palmiye'yi Emir Kusturica'nın "Yeraltı" filmine kaptıran "Ulis'in Bakışı", has sinemaseverler için bir zorunluluk...
Her Perşembe TRT 2

GÜNAHLAR MASK

Bedensel ya da ruhsal hastalıklarla ilgili öykülerin, en düzeyli ve etkileyici örneklerinden biri... Peter Bogdanovich'in yönettiği, Cher, Sam Elliott ve Eric Stoltz'un rol aldıkları "Günahlar" (Mask, 1985), gerçek bir olaydan yola çıkarak, 16 yaşındaki Rocky Dennis'in öyküsünü anlatıyor. Rocky'nin, 22 milyonda bir görülen bir hastalık nedeniyle kafatası genişlemiş ve yüzü garipleşmeye, giderek çirkinleşmeye başlamıştır. Onu ilk kez görenler, yüzüne bir maske taktığını düşünür. Oysa Rocky, bu 'doğal maske'nin ardında, ince bir ruh ve yetenekli bir zekâ taşımaktadır. Annesinin de aralarında olduğu bir grup motosikletli insanla komün hayatı süren Rocky için mutsuzluk kaçınılmazdır...
23 Pazartesi CINE5

KORSAN CUTTHROAT ISLAND

"Zor Ölüm 2" ve "Dağcı" gibi aksiyon filmleriyle tanınıp, Hollywood piyasasında kendine sağlam bir yer edinen Renny Harlin, "Korsan" adlı projesini de hayata

"Korsan"

geçirmekte zorlanmamıştı doğal olarak... Yapımcı şirkete epey tuzluya mal olan "Korsan" (1995) ne yazık ki beklenmedik bir hezimete uğradı ve gişede beklediği hasılatı sağlayamadı. Yönetmenin gerçek eşi Geena Davis ile Matthew Modine'e başrol verdiği "Korsan", olaylı prodüksiyonu bir yana, gerçekten keyifle izlenen, bir çırpıda tüketilen, hiç de fena sayılmayacak bir tarihsel-macera filmi... Yıl 1668, yer Jamaika... Kadın korsan Morgan Adams, babası Black Harry'yi amcası Dawg'ın elinden ağır yaralı olarak kurtarır. Black Harry de ölmeden önce kızına miras olarak, bir harita bırakır. **21 Cumartesi CINE5**

İLK EŞLER KLÜBÜ
THE FIRST WIVES CLUB

"Polis Akademisi" ve "Tess'i Korurken"in yönetmeni Hugh Wilson'dan, deli dolu bir komedi... Film, üniversite yıllarından arkadaş olan üç kadının, kocalarının kendilerini aldatması üzerine bir araya gelerek, onlara savaş açmalarını konu alıyor. Olivia Goldsmith'in çoksatar romanından uyarlanan "İlk Eşler Klübü"nde (1996), Bette Midler, Goldie Hawn ve Diane Keaton başrolleri paylaşıyor. **1 Pazar CINE5**

12 ÖFKELİ ADAM
TWELVE ANGRY MEN

En İyi Film, Yönetmen ve Uyarlama Senaryo dallarında Oscar'a aday olmuş, zamanı aşıp günümüze dek sağlamlığını korumuş bir Sidney Lumet yapıtı... Bir cinayet davası için seçilen halk jürisi, babasını öldürmekle suçlanan 18 yaşındaki genç hakkında karar vermek üzeredir. 11 üye,gencin suçlu olduğunu savunurken, kalan tek üye delillerin yetersiz olduğuna inanır... "12 Öfkeli Adam"ın (1957) oyuncuları ise, Henry Fonda ile Martin Balsam... **7 Cumartesi KANAL 7**

SUİKAST ÇEMBERİ
ASSASSINS

Geçtiğimiz ay "Güçlüler Bölgesi"nde (Copland) benzersiz bir tiplemeyle sinemalarda boy gösteren ve kariyerinde önemli bir dönüm noktası yaşayan Sylvester Stallone'den, klasik tarzda bir aksiyon filmi. Sly'ın karşısında bu kez yakışıklı Antonio Banderas ve çekici Julianne Moore var... Yönetmen ise, "Omen-Kehanet", "Superman", "Cehennem Silahı" gibi popüler yapıtlarıyla tanınan Richard Donner... Ancak yönetmen, bu kez elindeki malzemeyi ve o bildik yeteneğini kullanmakta cimri davranarak, ortalama bir film koymuş ortaya... "Suikast Çemberi"nde (1995) önce, profesyonel suikastçı Robert Rath ile tanışırız. Rath, yaşı geçtiğinden bu mesleği bir an önce bırakmak niyetindedir. Genç suikastçı Miguel Bain ise, daha yolun başındadır ve hırslarının esiridir âdeta... Ve tek düşüncesi, kendisine rakip olarak gördüğü Rath'i ortadan kaldırıp, 1 numara olmaktır... **29 Pazar CINE5**

"Suikast Çemberi"

YAKIN ÇEKİM
NEMA-YE NEZDİK

İran Sineması'nın en büyük yönetmenlerinden Abbas Kiyarostami imzalı bir yapıt... 1991 yılında, 5. Uluslararası Dunkerque Film Festivali'nde En İyi Yönetmen dahil toplam 4 ödül alan "Yakın Çekim" (1990), Sebziyan adlı bir adamın öyküsünü anlatıyor. Kendini ünlü yönetmen Muhsin Mahmelbaf olarak tanıtan Sebziyan, sözde çekmeyi düşündüğü yeni bir filmin ön çalışmalarını bahane ederek bir ailenin hayatına girer. **12 Perşembe KANAL 7**

SINIR
THE BORDER

Avrupalı yönetmenlerin Amerika'ya karamsar bakışlarına çarpıcı bir örnek... Ingiliz yönetmen John Schlesinger'ın "Gece Yarısı Kovboyu"nda yaptığı New York tasviri... Fransız Costa-Gavras'ın "Kayıp"ta Amerika'nın dış

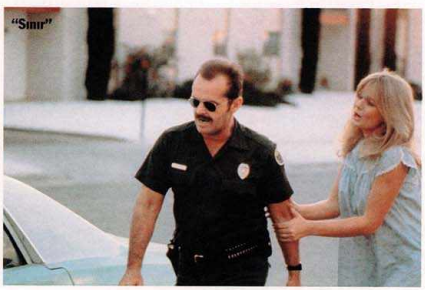
"Sınır"

İki Edebiyat Uyarlaması

YÜZBAŞI CONAN
CAPITAINE CONAN

Alman yönetmen Volker Schlöndorff'la aynı sırayı paylaştığı Lycée Henri IV'te öğrenim gören, iki yıl hukuk okuduktan sonra sinema tutkusunun ağır bastığını görüp, bu alana yönelen Fransız yönetmen Bertrand Tavernier, Istanbul Film Festivali'nde gösterilen son filmi "Yüzbaşı Conan"la (1996) ekrana konuk oluyor. Tavernier, Roger Vercel'in romanından uyarladığı filmde, "Aslolan Hayattır"da (La vie et rien d'autre, 1989) ele aldığı 1. Dünya Savaşı'na geri dönüyor ve seyirciden dikkatini yoğunlaştırmasını bekliyor. Philippe Torreton ile Samuel le Bihan'ın başrolleri paylaştıkları film, 1. Dünya Savaşı sırasında, kendini savaşçı olarak gören bir yüzbaşının yaptıklarını konu alıyor. **11 Çarşamba CINE5**

ANNA KARENINA

Tolstoy'un ihanet, tutku ve yasak aşk üzerine kurduğu görkemli romanı "Anna Karenina"nın son sinema uyarlaması... Evli bir kadınla, orduda görevli bir subayın yasak aşkını konu alan "Anna Karenina"da (1996) başrolleri Sophie Marceau ile Sean Bean paylaşıyorlar. Sinemalarımızda gösterildiğinde, titiz görüntü çalışması ve dekorlarıyla dikkat çeken film, yine de 1935 tarihli Greta Garbo'lu versiyonun yanında zayıf bulunmuştu. Tolstoy'u, "Anna Karenina" ya da edebiyat uyarlamalarını seviyorsanız, elbette bu filmden keyif almanız kaçınılmaz... **3 Salı atv**

politikasını yerden yere vuruşu... Alman Wim Wenders'in "Paris - Teksas"taki iletişimsizliği anlatışı, Amerika'nın öteki yüzünü gösteren, çarpıcı manzaralar olarak belleklerdeki yerlerini halen koruyor. 1991 yılında, son filmi "Mavi Gök"ü tamamladıktan sonra aramızdan ayrılan İngiliz yönetmen Tony Richardson ise, "Sınır" (1982) filminde Amerikan polisindeki yozlaşmayı perdeye getiriyor. Bir grup polis, Meksika'dan Amerika'ya kaçak işçi olarak girenleri engellemekle görevlendirilmiştir. Charlie adlı polis de, bu görevle sınırdaki El Paso kasabasına gelir.
30 Pazartesi CINE5

UZUN KIŞ
EN LARGO INVIERNO

İspanyol Sinması'ndan bir örnek... 1939 Kışı'nda, General Franco'nun zaferiyle biten İspanya İç Savaşı, birçok ailenin parçalanmasına, binlercesinin de sürgün edilmesine

yol açmıştır. Sürgünde doğan Roman adlı bir İspanyol, hayatında ilk kez geldiği ülkesinde, atalarının evini ziyaret eder. Ve geçmişte o evde çalışmış olan uşak Cladio, ona savaş yıllarını anlatır. Jaime Comino'nun yönettiği bu çarpıcı filmde, Vittorio Gassman, Jacques Penot, Jean Rochefort oynuyor.
2 Pazartesi KANAL 7

TEHLİKELİ KOKTEYL
TEQUILA SUNRISE

Mel Gibson, Kurt Russell ve Michelle Pfeiffer'dan kurulu kadrosuyla öne çıkan bir aşk ve macera filmi... Gibson filmde, artık emekliye ayrılmış bir uyuşturucu kaçakçısı rolünde... Russell, Meksika'dan gelecek olan bir parti malı yakalamaya çalışan bir polis... Pfeiffer ise, bu iki erkek arasında kalmış güzel kadın... Özellikle Pfeiffer ile Gibson arasındaki aşk sahnesiyle yankı uyandıran film, makasa uğrarsa bu özelliğini yitirmiş olacak... **22 Pazar KANAL D**

YARATIK SERİSİ

Sinemalarda bu ay "Alien - Diriliş" adlı 4. bölümünü izlemeye hazırlandığımız "Yaratık" serisinin ilk üç filmi CINE5'te ekrana geliyor. Ridley Scott'ın yönettiği **"Yaratık" (Alien, 1979)**, uzayda keşif gezisi yapan Ripley ve ekibinin, uzak bir gezegende tuhaf bir yaratığın yumurtalarıyla karşılaşmalarını ve içinden çıkan yaratığın uzay gemisindekileri teker teker öldürmesini konu alıyor. Görsel efektleriyle Oscar alan ve Sanat Yönetimi dalında bu ödüle aday olan filmde Sigourney Weaver ile John Hurt oynuyor. "Titanic"in yönetmeni James Cameron'ın imzasını taşıyan **"Yaratığın Dönüşü"**nde **(Aliens, 1986)**, Ripley bu kez yaratıkların yuvasına gidiyor ve doğurgan kraliçeyle çarpışıyor. Film, 7 dalda Oscar'a aday olup, görsel efektleri ve ses efektleriyle bu ödülü almıştı. **"Yaratık 3" (Alien 3, 1991)** ise, "Yedi" (Seven) ve "Oyun" (The Game) adlı filmleriyle tanınan David Fincher'ın ilk yönetmenlik denemesi... Görsel efektleri Oscar'a aday olan filmde Yaratık, Ripley'i bu kez hapishane olarak kullanılan uzak bir gezegende kıstırıyor...
Her Pazartesi CINE5

SİYAH ORKİDE
BLACK ORCHID

Sophia Loren ile Anthony Quinn'i bir araya getiren "Siyah Orkide" (1959), mafyanın karanlık işlerine bulaştığı için öldürülen bir adamın karısının öyküsünü anlatır. Genç kadın, oğluna bakabilmek için çalışmaya başlar. Komşuları, yeniden evlenmesinin iyi olacağını düşünerek, onu orta yaşlı bir adamla tanıştırırlar. Ancak adamın kızı, babasının bir gangsterin dul karısıyla evlenmesine karşı çıkar...
11 Çarşamba KANAL 7

John Huston Klasikleri

MALTA ŞAHİNİ
THE MALTESE FALCON

Kanal 7'de bir John Huston klasiği daha... Sam ve Archer'ın detektiflik bürosuna gelen Wanderlee adlı bir kadın, kayıp kız kardeşinin bulunması için yardım ister. İşin içinde, değerli taşlarla süslü, 500 yıllık bir heykel olan Malta Şahini vardır... Humphrey Bogart'in başrolünü üstlendiği "Malta Şahini" (1941), Dashiell Hammett'ın romanından uyarlanan çok başarılı bir kara film...
16 Pazartesi KANAL 7

AFRİKA KRALİÇESİ
THE AFRICAN QUEEN

Kanal 7'de John Huston filmleri sürüyor... Humphrey Bogart'a Oscar kazandıran "Afrika Kraliçesi" (1951), 1. Dünya Savaşı'nın ilk yıllarında Orta Afrika'da geçiyor. Almanlar Afrika'daki köylere saldırıya geçerek bir pederin ölümüne neden olmuşlar ve pederin yardımcısı kadın da tek başına kalmıştır. Eski gemisiyle posta taşıyıcılığı yapan Elonat, kadını bir İngiliz savaş gemisine ulaştırabileceğini söyler ve macera dolu yolculuk başlar...
28 Cumartesi KANAL 7

ALTIN HAZİNELERİ
THE TREASURE OF SIERRA MADRE

En İyi Yönetmen, Senaryo ve Yardımcı Erkek Oyuncu ödüllerini almış bir John Huston klasiği... Humphrey Bogart filmde, alışılmışın dışında bir kötü karakteri canlandırıyor. Meksika'da işsiz güçsüz dolaşan üç Amerikalı, Mexico dağlarında altın aramaya karar verirler. Sonunda bir damara rastlarlar ama bu girişim, beraberinde pek çok belayı da getirecek, sonunda birbirlerine düşeceklerdir... **5 Perşembe KANAL 7**

DOKUZ AY
NINE MONTHS

"Evde Tek Başına"yla başlayıp "Müthiş Dadı... Müthiş Baba..."ya uzanan bir avuç komediyle, gişede ne denli başarılı olduğunu kanıtlayan yönetmen Chris Columbus'tan ailenin önemi ve bebek sahibi olmak üzerine bir komedi. 5 yıl boyunca balayı gibi bir hayat süren genç bir çift, günün birinde bebek sahibi olacağını öğrenince, tüm alışkanlıklarından vazgeçmek zorunda kalır... Konusu tek cümleyle özetlenebilecek, hayli yavan bir öyküye sahip olan "Dokuz Ay" (1995), Hugh Grant ile Julianne Moore'un oyunlarına yaslanan, öte yandan Jeff Goldblum ile Robin Williams'ı da küçük rollerde karşımıza çıkaran, ortalama bir komedi. **15 Pazar CINE5**

Hazırlayan: OKAN ARPAÇ

"Bu liste yaşam demek."

Schindler'in fabrikasına transfer edilecekler listesine yerleştirilecek bütün isimlerin seçildiği uzun ve yorucu çalışmanın ardından Stern, bir masanın başına oturup büyük siyah bir daktiloda listeyi yazmaktadır. Listeye daha ne kadar insan sıkıştırabileceğini öğrenmek için sabırsızlanan Schindler ise huzursuzluk içinde odayı arşınlamaktadır...

SCHINDLER: *(Aceleyle)* Kaç kişi var? Kaç kişi var?

STERN: 850, alın ya da bırakın...

SCHINDLER: Neyi alayım ya da bırakayım Stern? Kaç kişiyi alayım ya da bırakayım? Say. Kaç kişiler?

(Stern aceleyle saymaya başlar. Bir süre sonra, yanında oturan Schindler listeyi incelerken Stern hala yazmaktadır.)

SCHINDLER: Bu kadar, o sayfayı bitirebilirsin.

(Stern yazarken duraksar)

STERN: Goeth...ne dedi... bu konuda? Sadece kaç kişiye ihtiyacınız olduğunu söylediniz ona... *(Schindler'in ne düşündüğünü anlamaya çalışarak yüzüne bakar)* Onları satın almıyorsunuz değil mi? Satın alıyorsunuz. Bu listedeki her isim için para vereceksiniz...

SCHINDLER: Hâlâ benim için çalışıyor olsaydın, başka bir şey söylemeni beklerdim. Bana bir servete maloluyor.

(Hâlâ şaşkın durumdaki Stern, masanın üzerindeki kağıtları derleyip toplamaya başlar.)

SCHINDLER: Sayfayı bitir ve sonunda bir satır boşluk bırak.

(Stern bitirir ve son sayfayı daktilodan çıkarır)

STERN: Siz...*(Söyleyeceklerini toparlamaya çalışır. Listeyi kaldırır ve bir bebek gibi kolunda sallar)* Bu liste mutlak bir iyilik. Bu liste yaşam. Sınırlarının ötesinde uçurum var.

FILM
Schindler's List

YÖNETMEN
Steven Spielberg

OYUNCULAR
Liam Neeson, Ben Kingsley, Ralph Fiennes, Caroline Goodall, Jonathan Sagalle

SENARYO
Steve Zaillian

OSCAR ÖDÜLLERI
En İyi Film, En İyi Yönetmen, En İyi Uyarlama Senaryo, En İyi Görüntü Yönetmeni, En İyi Film Müziği, En İyi Kurgu, En İyi Sanat Yönetmeni.

OSCAR ADAYLIKLARI
En İyi Erkek Oyuncu (Liam Neeson), En İyi Yardımcı Erkek Oyuncu (Ralph Fiennes), En İyi Kostüm Tasarımı, En İyi Ses, En İyi Makyaj.

KLASİK SAHNE
Oskar Schindler (Neeson), fabrikasında çalıştırarak binden fazla Yahudi'nin güvenliğini sağlar. Bu arada Plaszlow toplama kampı, acımasız Nazi kumandanı Amon Goeth tarafından kapatılınca hayatta kalan Yahudiler "yeniden yerleştirilmek" üzere Auschwitz'e gönderilmek üzeredir. Schindler'in niyeti bu insanların mümkün olduğu kadar çoğunu yeni fabrikasında çalıştırmak ve böylece güvende olmalarını sağlamaktır. Yahudi arkadaşı, muhasebeci Ithzak Stern (Kingsley) ile birlikte yaşamsal önemdeki listeyi hazırlar.

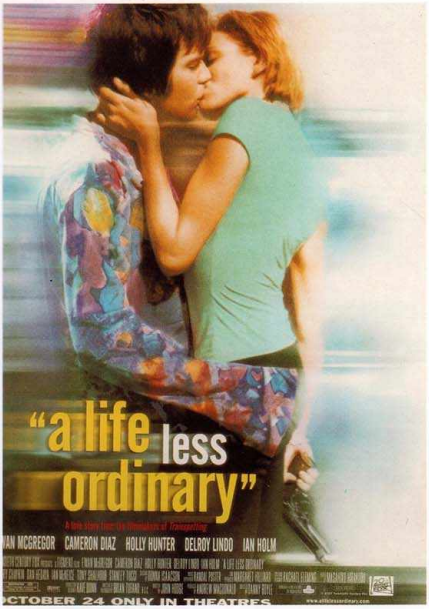
"a life less ordinary"
IAN MCGREGOR CAMERON DIAZ HOLLY HUNTER DELROY LINDO IAN HOLM
CTOBER 24 ONLY IN THEATRES

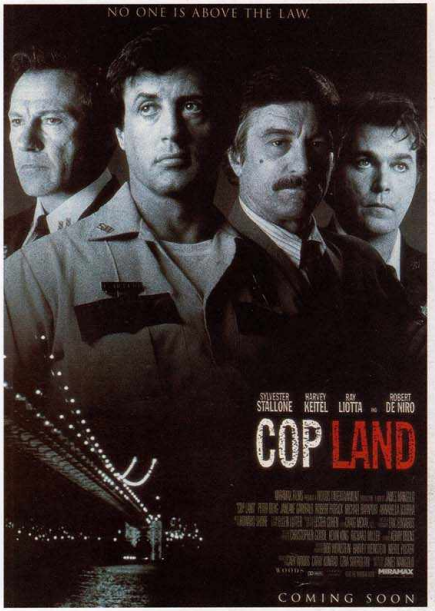
NO ONE IS ABOVE THE LAW.
SYLVESTER STALLONE HARVEY KEITEL RAY LIOTTA AND ROBERT DE NIRO
COP LAND
COMING SOON

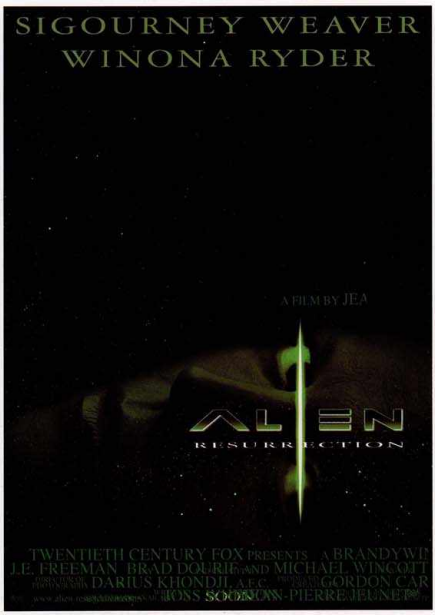
SIGOURNEY WEAVER
WINONA RYDER
A FILM BY JEA
ALIEN
RESURRECTION
TWENTIETH CENTURY FOX PRESENTS
J.E. FREEMAN BRAD DOURIF AND MICHAEL WINCOTT
DARIUS KHONDJI A.F.C.
SOON

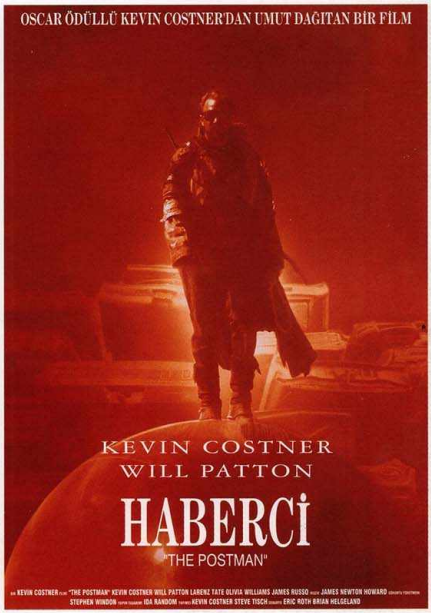
OSCAR ÖDÜLLÜ KEVIN COSTNER'DAN UMUT DAĞITAN BİR FİLM
KEVIN COSTNER
WILL PATTON
HABERCİ
"THE POSTMAN"

GÜÇLÜLER BÖLGESİ

Copland. Yönetmen: James Mangold. Oyuncular: Sylvester Stallone (Freddy Heflin), Harvey Keitel (Ray Donlan), Ray Liotta (Gary Figgis), Robert De Niro (Moe Tilden), Michael Rapaport (Murray Babitch), Peter Berg (Joey Randone), Jeneane Garofalo (Cindy Betts). Yapımcılar: Carry Woods, Cathy Conrad, Ezra Swerdlow. Senaryo: James Mangold. Dağıtımcı: Warner Bros.
Gösterim Tarihi: 23 Ocak.

Konu: New York Polis Merkezi'nin Güçlüler Bölgesi diye anılan departmanında görevli memur Murray Babitch, bir gece geç saatte iki kişi tarafından sıkıştırılır. Yüzüne doğrultulan şeyin silah olup olmadığını anlamak için araçları takip eder ve motosiklete çarparak ikisini de öldürür. Aylar önce medya tarafından "Kahraman Polis" ilan edilen Babitch, teşkilatın günah keçisi olmak üzeredir. Polisler bunu engellemek için arabanın ön koltuğuna silahı bırakarak Babitch'i ırmakta kaybolmuş gibi gösterirler. Garrison kasabası şerifi Freddy Heflin, New York Polis Merkezi'nde görev almak istemiş ancak göle düşen bir genç kızı kurtarırken bir kulağı sağır olmuştur. Eski yardımcısı ve tek gerçek dostu Figgis'se iki sene önce hapishanede intihar etmiştir. Freddy günlerini trafiği yöneterek ve boğulmaktan kurtardığı, sevdiği kadın Liz Randone'u ziyaret ederek geçirmektedir. Freddy yeni yardımcısıyla devriye gezerken Babitch'i görür. Bu noktada müfettiş Moe Tilden devreye girer. Freddy bir seçim yapmak zorundadır. Ya kanunu uygulayacak ya da polis merkezindeki idollerini -ve sevdiği kadını- beladan kurtaracaktır.

Yönetmen: 1996 yılında göstererime giren Heavy filmiyle Sundance Film Festivali'nde en iyi yönetmenlik dalında Büyük Jüri Ödülü'nü kazanan yönetmen James Mangold'un sinematografisinde yer alan önemli filmlerden bazıları; "The Deacon Street Deer", "Oliver and Company", "Oliver Twist" ve "Victor".

Oyuncular: 1976'da en iyi film Oscar'ı alan Rocky ile dünyayı sarsan Stallone, çektiği aksiyon filmleriyle bu türün başarılı aktörleri arasına girdi. Stallone, Rocky II, First Blood, Rambo, Tango&Cash, Rocky V, Cliffhanger, Demolition Man, The Specialist, Assassins gibi gişe rekorları kıran filmlerde rol aldı. Pulp Fiction, The Piano, Reservoir Dogs, Taxi Driver gibi filmlerde rol alan Harvey Keitel, Bugsy filmiyle Oscar'a aday gösterildi. 1974 yılına The Godfather II filmiyle en iyi yardımcı erkek oyuncu dalında Oscar alan Robert De Niro, Raging Bull ile ikinci Oscar'ını aldı.

sinema

A LIFE LESS ORDINARY

Yönetmen: Danny Boyle. Oyuncular: Cameron Diaz (Celine), Ewan McGregor (Robert), Holly Hunter (O'Reilly), Dan Hedeya (Gabriel), Delroy Lindo (Jackson). Yapımcı: Andrew MacDonald. Senaryo: John Hudge. Dağıtımcı: Özen Film.
Gösterim Tarihi: 13 Mart.

Konu: Büyük bir şirkette temizlik işçisi olarak çalışan Robert'ın hayali sıradışı bir şeydir: ünlü bir Amerikan yazarı olmak. Güzel ve sivri dilli Celine ise Robert'ın patronu Neville'in şımarık, her istediğine anında sahip olan kızıdır. Robert da Celine de hayatlarından sıkılmıştır. Normal şartlarda asla yolları kesişmeyecek bu iki kişi hakkında cennetteki polis merkezinde bazılarının birtakım planları vardır. Öbür dünyadaki polisler O'Relly ve Jackson, kariyerlerinin en zor göreviyle karşı karşıyadırlar: Robert ve Celine'i biraraya getirmek. Ancak ikisinin yüzyüze gelmeleri bile imkansızdır. Ta ki Robert Celine'i kaçırana kadar... Her ikisi de bu "büyülü" macera sonunda ayrılmaya kararlıdırlar. Ancak kalbin ne zaman ne yapacağı belli olmaz.

Yönetmen: Yönetmen Danny Boyle, tiyatro ve televizyon yönetmenliğinden sonra Andrew MacDonald ve Hodge'la beraber "Trainspotting" ve "Shallow Grave" filmlerini yaparak sinemaya geçiş yaptı. MacDonald'la birlikte Kevin Allen'in filmi "Twin Town"ın prodüktörlüğünü yapan Boyle'un projeleri arasında "Alien Love Triangle" ve Alex Garland'ın romanından uyarlanan "The Beach" adlı filmler yer alıyor.

Oyuncular: Ewan McGregor, "Shallow Grave"deki ödül kazandığı Alex rolüyle ve "Trainspotting"deki Renton rolüyle uluslararası ün kazandı. McGregor'un oynadığı diğer filmler arasında "Emma", "The Pillow Book-Tuval Bedenler" ve "Serpent's Kiss" var. Genç oyuncu şu sıralar George Lucas'ın son "Star Wars-Yıldız Savaşları" filminde genç "Obi-Van"ı oynuyor. Ilk kez Jim Carrey'le birlikte oynadığı "The Mask-Maske" ile oyunculuğa adım atan Cameron Diaz'ın rol aldığı diğer filmlerse şunlar: "The Last Supper-Son Yemek", "She's The One", Keanu Reeves'le "Feeling Minnesota" ve son olarak Julia Roberts ve Rupert Everett'le oynadığı "My Best Friend's Wedding-En Iyi Arkadaşım Evleniyor".

sinema

HABERCİ

Postman. Yönetmen: Kevin Costner. Oyuncular: Kevin Costner (The Postman), Will Patton (Bethlehem), Larenz Tate (Ford Lincoln Mercury), Olivia Williams (Abby), James Russo (Idaho). Yapımcılar: Kevin Costner, Steve Tisch. Senaryo: Eric Roth, Brian Helgeland. Dağıtımcı: Warner Bros.
Gösterim Tarihi: 6 Mart.

Konu: Yıl 2013... Kendini kıyamet sonrasındaki dünyanın "ruhsuz" akışına bırakmış gezgin bir adam (Kevin Costner)...
Artık dünya, bugünden bakınca hiç de bilim-kurgusal ya da füturistik görünmüyor. Aksine, 19. yüzyıl hayatına dönülmüş gibi. Insanlar hayatta kalma mücadelesi veriyorlar ve ellerinde bugün sahip olduğumuz teknolojik-bilimsel nimetler kalmamış. Insanların en çok istediği, başka yerlerde kendileri gibi yaşayan insanları bulmak, onlarla iletişim kurmak. Yeni koloniler, yeni dostlar keşfetmek ve dayanışmaya girip büyümek. Ancak kötü yürekli general Betlehem liderliğindeki "kötülüğün ordusu" engelliyor onları.
Amaçsız gezginimiz, günün birinde, "haberleşme" denilen nimet yok olup gitmeden önceki günlerden kalmış bir postacının iskeletini buluyor. Iskeletin üstünden postacı kıyafetini çıkarıyor ve giyiyor. Gittiği yerleşim birimlerinde, başka insanları bulmak için can atan ama engellenen insanlar, Postacı'yı görür görmez bir umut sembolü haline getirerek bağlanıyorlar ona...

Yönetmen: Filmin yönetmeni, yapımcısı ve oyuncusu Kevin Costner, 1996 yılında Bull Durham filminde çalıştığı yönetmen Ron Shelton ile romantik komedi "Tin Cup-Aşkın Gücü"nde yeniden biraraya geldi. Costner yine yapım, yönetim ve başrol oyunculuğunu üstlendiği "Dances With The Wolves-Kurtlarla Dans" filmiyle en iyi film ve en iyi yönetmen olmak üzere 7 dalda Oscar adlı. Rol aldığı diğer önemli filmler arasında "Wyatt Earp", "Bodyguard", "A Perfect World-Kusursuz Dünya", "JFK", "Robin Hood: Prince of Thieves-Robin Hood:Hırsızlar Prensi", "Untouchables-Dokunulmazlar", "No Way Out- Çıkış Yok", "Field of Dreams-Düşler Tarlası" sayılabilir.

Oyuncular: Filmde Bethlehem'i canlandıran Will Patton'un önemli filmleri "Copycat", "The Client", "No Way Out" ve "Desperately Seeking Susan"dır. Kariyerine "Menace II Society" ile başlayan Larenz Tate, ardından "The Inkwell", "Dead President", "Why Do Fools Fall in Love?" gibi filmlerle devam etti.

sinema

DİRİLİŞ

Alien. Yönetmen: Jean-Pierre Jeunet. Oyuncular: Sigourney Weaver (Ripley), Winona Ryder (Call), Dominique Pinon (Vriess), Ron Perlman (Johner), Gary Dourdan (Christie). Yapımcılar: Bill Badalato, Cordon Carroll, David Giler, Walter Hill. Senaryo: Joss Whedon. Dağıtımcı: Özen Film.
Gösterim Tarihi: 20 Mart.

Konu: Filmin baş kahramanı Ripley, Alien'la giriştiği mücadelede insanlık adına yaratıkla beraber kendini yok etmişti ya da biz öyle sanmıştık. Alien'in bu son bölümünde bir grup bilimadamı, yaratığın öldürme içgüdüsünü yasadışı işlerde kullanmak için kanun kaçağı bir çeteyle deneylere başlar. Sonunda bilimadamları Ripley'i yaşama geri döndürür. Ancak Ripley eski Ripley değildir. Alien'ların biyolojik kaderi tehdit altındadır. Sadece Ripley'in anlayabildiği bu kadere, hiçbir şey müdahale edemez. Alien tehdidiyle savaşmak için Ripley, içlerinde Call'un da bulunduğu kanun kaçaklarıyla birlik olmak zorundadır. Call'unsa kimin tarafında olduğu belli değildir; Ripley'in kurtuluşu için bir araç da olabilir, yok oluşunda bir silah da...

Yönetmen: Daha önce çevirdiği "Delicatessen-Şarküteri" ve "The City of Lost Children-Kayıp Çocuklar Şehri"yle ün kazanan Jean-Pierre Jeunet, bu filmlerden "Delicatessen"le dört Cesar ödülü aldı. Yönetmenliğe "The Espace" adlı kısa animasyon filmiyle başlayan Jeunet, çeşitli filmleriyle Lille Film Festivali büyük ödülü, Villeurbanne Film Festivali'nde Izleyici Ödülü gibi ödüllerin sahibi oldu.

Oyuncular: Alien serisinin tümünde başrol oynayan Sigourney Weaver, ayrıca bilim-kurgu komedisi "Ghostbusters-Hayalet Avcıları", politik gerilim "The Year of Living Dangerously", Oscar'a aday gösterildiği ve Golden Globe Ödülü kazandığı iki film "Gorillas in the Mist" ve "Working Girl-Çalışan Kız" filmlerinde rol aldı. Iki Oscar adaylığı ve bir Golden Globe ödülüne sahip Winona Ryder'in oynadığı filmler ise Arthur Miller'in oyunundan sinemaya uyarlanan "Crucible-Cadı Kazanı", Al Pacino'nun dökümanter tarzı "Looking For Richard-Richard'ı Ararken", Jim Jarmusch'un "Night on Earth" filmleri sayılabilir. Ryder, son olarak geçtiğimiz sonbaharda Woody Allen'ın son filminde rol alıyor.

sinema

Alkent Tepecik Yolu Etiler/istanbul Tel: (0212) 257 78 22 (4 Hat) Faks: (0212) 263 18 40

PARLIAMENT
CINEMACLUB

hillside
city
club

NEYSE Kİ BAZI TATLAR HÂLÂ SIRRINI KORUYABİLİYOR...

BLACK. *Yoksa, çok şey fark eder.*

Johnnie Walker WORLD WIDE